

VRHNIŠKI RAZGLEDI 5

VRHNIŠKI RAZGLEDI

LETO 5

VRHNIŠKO MUZEJSKO DRUŠTVO

VRHNIKA 2004

VR 09001386

Leto 2004 je za Vrhniko jubilejno leto. Pred stoletjem je naše mesto z zavzetostjo razgledanih, podjetnih in smelih ljudi doživljalo nagel gospodarski in družbeni vzpon. V duhu zadružništva so zgradili mlekarno, kmečko hranilnico, eno najsodobnejših šol v takratni Avstro-Ogrski, vodovod in vrsto stavb, ki še danes dajejo prepoznavnost našemu mestu. Da spomin na stvaritve in dosežke takratnega časa ne bi zamrl, smo v vse že uveljavljene kulturne in družabne prireditve skušali vplesti duha praznovanja stoletnice.

Tudi Vrhniški razgledi so s to številko tematsko usmerjeni v obdobje prvih let prejšnjega stoletja. Avtorjem prispevkov gre vsa pohvala, da so iz maloštevilnih omemb Vrhnike v pisanih virih tistega časa znali izluščiti zanimive podatke in dogodke ter jih preliti v privlačno branje. Iz njih si bralec lahko ustvari podobo takratnega življenja, kakršno je doživljal predvsem srednji in višji stan tistega časa. O bedi in stiskah malih ljudi v teh zapisih ni veliko govora. Jih je pa na svoji koži doživel mali Ivan s Klanca siromakov in jih kasneje z umetniško besedo tankočutno prelił v večno zelena dela naše književnosti.

Drage bralke in bralci, če hočete vsaj malo spoznati Vrhniko izpred sto let, preberite to številko Razgledov od začetka do konca, potem pa vzemite s knjižne police še zbirko črtic Na klancu. Nato se ozrite okrog sebe in presodite, ali se po stoletju vrtilo življenje kaj drugače kot tedaj.

Prijetno branje in veselo praznovanje vam želim.

Župan dr. Marjan Rihar

VRHNIŠKI RAZGLEDI

Leto 5 (2004)

Izdalo in založilo Muzejsko društvo Vrhnika
in Cankarjev dom Vrhnika

Uredniški odbor:

Franci Dovč, Darinka Koderman Patačko (lektorica),
France Kvaternik, Pavel Mrak (tehnični urednik),
Marija Oblak Čarni (glavna in odgovorna urednica),
Tatjana Oblak Milčinski.

Oblikovanje in računalniški prelom: **Gašper Mrak**

Tisk: **PG Vinko Nagode, s. p.**

Naklada: **800 izvodov**

Vrhnika, april 2004

ISSN 1408 – 0583 – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Na naslovnici: **Matej Sternen: Rdeči parazol**, 1904,
inv. št.: NGS 2013, Narodna galerija (foto: Bojan Salaj)

Na zadnji strani knjige: **Gabrijel Jelovšek**, 1858–1927, načrt stavbe **Kmetske posojilnice**, zgrajene
v letih 1903–1905, in fotografija z **otvoritve Vrhniske železnice** – 28. julija 1899.

KAZALO

Marija Oblak Čarni OB 5. ŠTEVILKI VRHNIŠKIH RAZGLEDOV	8
Marija Oblak Čarni GABRIJEL JELOVŠEK – VRHNIŠKI ŽUPAN V LETIH 1889–1908	11
TRG VRHNIKA ODLIKUJE SE OD VSEH AVSTRIJSKIH TRGOV ...	19
Ivanka Kurinčič STOLETNICA POMEMBNIH ARHEOLOŠKIH ODKRITIJ NA VRHNIKI	21
Aleksandra Serše CESTA PODLIPA–SMREČJE	26
Olga Pivk HRANILNICE IN POSOJILNICE NA VRHNIKI	31
Janez Kos IZ KRONIKE LJUDSKE ŠOLE NA VRHNIKI 1900–1920	45
Tatjana Hojan VRHNIŠKO UČITELJSTVO V STROKOVNIH ORGANIZACIJAH	62
Aleksandra Serše OB STOLETNICI VRHNIŠKEGA VODOVODA	73
Stojan Jakin KAKŠNO VODO PIJEMO NA VRHNIKI DANES	79
Franci Dovč IZBOLJŠEVANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ NA BARJU IN ZADRUŽNA DEJAVNOST KMETOV V PRETEKLOSTI	81

Janez Drašler in Tomaž Cunder KMETIJSTVO NA VRHNIKI DANES	87
Sonja Anžič PREBIVALSTVO OBČINE VRHNIKA NA PRELOMU 19. IN 20. STOLETJA	95
Angela Noč Kržič AMERIKA, OBLJUBLJENA DEŽELA	101
Andrej Smrekar MATEJ STERNEN (1870–1949)	109
Popisi prebivalcev iz leta 1900 MIRKE	135
VERD	141
BISTRA	190
PODLIPA	197
ZAPLANA	215
Marija Oblak Čarni POROČILO O DELU MUZEJSKEGA DRUŠTVA VRHNIKA ZA LETO 2003	243
SEZNAM SLIKOVNEGA GRADIVA	246

OB 5. ŠTEVILKI VRHNIŠKIH RAZGLEDOV

Župan občine Vrhnika je 28. avgusta 2003 imenoval poseben odbor za obeležitev stoletnice zadrugištva na Vrhniki ter zgraditve šole, stavbe kmetijske posojilnice – danes občinske stavbe –, mlekarske zadruge in vodovoda. Proslavljanje teh stoletnic naj bi bilo leta 2004 vključeno v že tradicionalne kulturne prireditve na Vrhniki. V odbor so povabili tudi predstavnik vrhniškega Muzejskega društva. Prispevek društva k obeležitvi teh jubilejev pa je na to temo pripravljena 5. številka društvenega zbornika Vrhniki razgledi.

V njem v uvodnem prispevku *Gabrijel Jelovšek, vrhniški župan v letih 1889–1908* (Marija Oblak Čarni) predstavljamo delovanje Gabrijela Jelovška kot župana in poslanca v kranjskem deželnem zboru. Za ilustracijo objavljamo njegov govor v deželnem zboru ob razpravi o združitvi vasi Hrib z vrhniškim trgom leta 1898. O njegovi vsestranski dejavnosti in prizadevanju za razvoj Vrhnike govori tudi naslednja prispevka: *Stoletnica pomembnih arheoloških odkritij na Vrhniki* (Ivanka Kurinčič) in *Gradnja ceste Podlipa–Smrečje* (Aleksandra Serše). Dalje predstavljamo ustanavljanje in delovanje denarnih zavodov v članku *Hranilnice in posojilnice na Vrhniki* (Olga Pivk). Naslednja dva prispevka, *Iz kronike ljudske šole na Vrhniki 1900–1920* (izbral Janez Kos) in

Vrhniško učiteljstvo v strokovnih organizacijah (Tatjana Hojan), sta posvečena šoli, a nam nizata tudi utrinke iz zanimivega in pestrega dogajanja v vrhniškem trgu. V članku *Ob stoletnici vrhniškega vodovoda* nas Aleksandra Serše seznanja z razlogi in prizadevanji za napeljavo vrhniškega vodovoda in potekom gradnje na Vrhniki, Hribu in Stari Vrhniki. V članku *Kakšno vodo pijemo na Vrhniki danes* (Stojan Jakin) pa izvemo, kako je z vodno oskrbo na Vrhniki danes. V prispevku *Izboljševanje kmetijskih zemljišč na Barju in zadrughna dejavnost kmetov v preteklosti* Franci Dovč na kratko opiše stoletna prizadevanja za osušitev Barja, ki so omogočila boljše razmere za kmetijstvo. Zadrughna zavest pa je na Vrhniki, tako v kmetijstvu kot pri drugih dejavnostih, omogočila velik napredek. Janez Drašler in Tomaž Cunder predstavljata kmetijstvo na Vrhniki danes, in sicer v primerjavi s celotno Slovenijo in Evropsko unijo. Članek nakazuje tudi smeri prihodnjega razvoja in je še zlasti aktualen ta hip, ko vstopamo v Evropsko unijo. V prispevku *Prebivalstvo občine Vrhnika na prelomu 19. in 20. stoletja* nas Sonja Anžič seznanja s pojavom ljudskih štetij v preteklosti in podrobneje opiše popise prebivalstva v občini Vrhnika konec 19. in v začetku 20. stoletja. S sestavkom Angele Noč Kržič o vrhniški izseljeniški družini *Amerika, obljubljeni dežela*, spomnimo na težave in

pomanjkanje v številnih vrhniških družinah, katerih člani so si kot izseljenci iskali kruha v tujini, v tistih časih predvsem v Združenih državah Amerike. Končujemo s predstavitevijo slikarja in restavradorja *Mateja Sternena* (Andrej Smrekar), ki je izhajal iz nekdanje premožne in trdne kmečke družine Sternenov iz Verda. Leta 1869, v času slikarjevega rojstva, je bil njegov oče že delavec na Kotnikovi žagi. Matej se je šolal s podporo mecena Kotnika in z državnimi podporami. Leta 1904 je živel in delal v Verdu in razstavljal na Dunaju in v Beogradu v družbi z Groharjem, Jakopičem, Jamo in drugimi. V Verdu je leta 1904 ustvaril svoje znano, sijajno delo Rdeči parazol. V dodatku objavljamo izsledke popisa prebivalstva iz leta 1900 za vasi Mirke, Verd, Bistra, Podlipa in Zaplana.

S pričujočim zbornikom smo želeli osvetliti dogajanje na Vrhniskem pred sto leti. Upamo, da smo z njim vsaj malo prispevali k boljšemu poznavanju razmer, dejavnikov in motivov takratnega razvoja. Prav bi bilo, da bi zborniki z raziskavami o bogati zgodovini našega kraja še izhajali. Žal pa moramo opozoriti, da za starejše obdobje manjka podatkov o delovanju županstva in o razmerah v občini in vrhniškem trgu. Nimamo namreč občinskega arhiva, pomembnega vira podatkov o preteklem dogajanju. Vrhniška občina svojega starejšega arhiva žal ni ohranila. Vsaj za zdaj velja za zgubljenega. Zato je treba iskati in zbirati dokumente, ki jih je še moč najti, zlasti pri zasebnikih, ter tako vsaj nekoliko zapolniti globoko vrzel.

Vrhnika, aprila 2004

Marija Oblak Čarni
urednica

GABRIJEL JELOVŠEK – VRHNIŠKI ŽUPAN V LETIH 1889–1908

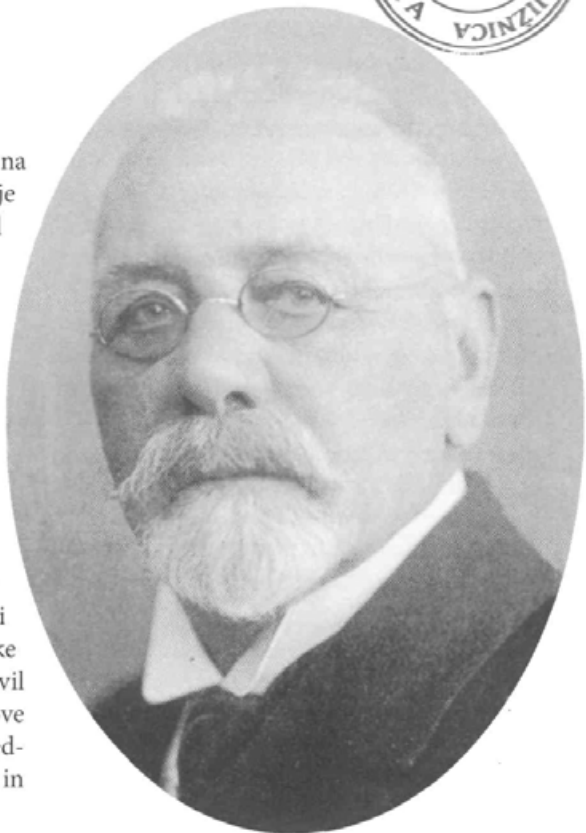
Gabrijel Jelovšek se je rodil 10. aprila 1858 na Vrhniki v veleposestniški družini¹. Šolal se je na Vrhniki in v Ljubljani, kjer je obiskoval realko in Mahrovo trgovsko šolo. Po končanem študiju se je za nekaj časa zaposlil v pisarni trgovine A. Krisper v Ljubljani, dokler ni prevzel posestva na Vrhniki.

Tu se je Gabrijel Jelovšek, posestnik in trgovec, zgodaj pojavil v javnem življenju. Že v začetku 80. let 19. stoletja je bil med ustanovitelji vrhniške Kmetске posojilnice (1881), kjer je bil več kot 40 let tudi namestnik načelnika. Kmetška posojilnica je v letih 1903/1904 zgradila ob Tržaški cesti stavbo, kjer je danes sedež vrhniške občinske uprave. Proti koncu 80. let pa je soustanovil Društvo za olepšavo trga Vrhnika in njegove okolice, kjer si je kot član in kasneje kot predsednik do konca življenja prizadeval za lep in urejen videz domačega kraja.

Jelovšek izvoljen za župana

Poleti 1889. je bil Gabrijel Jelovšek izvoljen za vrhniškega župana. Na volitvah 19. julija 1889² je dobil glasove vseh 33 navzočih odbornikov. Hkrati so bili za občinske svetovalce izvoljeni Karol Majer z Vrhnike, Josip Lenarčič z Vrhnike, Karol Kotnik z Mirk, Jurij Grampovčan z Vrhnike, Anton Komotar, vrhniški notar, Franc Galle iz Bistre, Josip Jurca z Vrhnike in Jakob Kovač iz Male Ligojne. Gabrijel Jelovšek je bil župan do 20. januarja 1908, ko je z županskega mesta odstopil³.

Leta 1889 so na Vrhniki dogradili most prek Ljubljance. Promet do Borovnice se je po-

1. Gabrijel Jelovšek, 1858–1927.

večeval. Po cesti Vrhnika–Borovnica so na postajo v Borovnici prepeljali ogromno blaga: les iz vrhniških gozdov, deske in opeko iz številnih žag in opekarn v okolici Vrhnike, parket iz parketarne v Verdu, moko iz Galletovega mlina. Cesto so uporabljale tudi druge občine, njeno vzdrževanje pa je bilo zelo drago. Zato

so vrhniška in borovniška občina ter vrhniški okrajni cestni odbor zaprosili, da se okrajna cesta Vrhnika–Borovnica uvrsti med deželne ceste. V tem letu so prebivalce Bevk pestile povodnji in slana. V vrhniških gozdovih se je pojavil jelov zavijač. Na Vrhniki so imeli konjske dirke⁴. Razmere v občini in na Vrhniki sami so bile dokaj neurejene. Kakor je pisal Slovenec⁵, je mladina neredno obiskovala šolo, v trgu so se dogajali hudi pretepi, krčmarji so brez kazni točili čez dovoljeno uro. Skoraj tri leta po županskih volitvah je občino še vedno vodil namestnik župana. Podrobnosti o razmerah, s kakršnimi se je moral spopasti novi župan, bi lahko zvedeli iz občinskega arhiva. Žal pa starejši arhiv občine Vrhnika velja za izgubljenega. Zato sem poskušala v arhivskem fondu deželnega zbora in odbora za Kranjsko zbrati nekaj podatkov iz tega časa o Vrhniki ter o delovanju Jelovška kot župana in deželnega poslanca.

Prošnja za razdelitev občine

O razmerah na Vrhniki lahko sklepamo po prošnji⁶, ki jo je predstavništvo občine leta 1892 vložilo za združitev na tri samostojne občine. Predlagatelji so utemeljili svoj predlog z razmerami v občini. V Zaplani, ki leži precej visoko, imajo povsem drugačne interese kot na Vrhniki, kjer so polja večinoma na močvirni barjanski zemlji, zato je v občinskem odboru često prihajalo do nesoglasij in preprirov. Zato je občinski odbor leta 1892 soglašal s predlogom, naj se občina razdeli na tri dele, in sicer na občino Vrhnika, ki bi obsegala katastrske občine Blatno Brezovico, Vrhniko, Staro Vrhniko, Veliko Ligojno in Verd s 15179 prebivalci in 15.246 goldinarji predpisanega davka, samostojno občino Zaplana, obstoječo iz katastrske občine Zaplana s 421 prebivalci in 853 goldinarji in 40 krajcarji predpisanega davka, ter občino Podlipa iz katastrskih občin Podlipa in Žazar s 449 prebivalci in z 921 goldinarji in 62 krajcarji predpisanega davka. Občine bi se razdelile po mejah katastrskih občin in farnih ter šolskih okrajev. V Zaplani in Podlipi so imeli

Pozdrav iz Vrhnike
Gostilna pri Kočevarju.

2. Stavba Kmetске posojilnice, zgrajena v letih 1903–1905. Spodaj gostilna Pri Kočevarju.

tudi šoli "za silo". Tako bi s pravnega in upravnno-finančnega stališča ne moglo biti ugovorov. Tudi delitev premoženja ne bi povzročala težav, ker občina Vrhnika, razen opreme za zasilno bolnišnico za kolero, ocenjeno na 100 goldinarjev, ni premogla ničesar.

Ob predlogu je deželni zbor zaprosil tudi za mnenje deželne vlade. Ko so na podlagi njenega pisnega mnenja leta 1897 prošnjo za združitev ponovno obravnavali, je župan Jelovšek že bil poslanec v deželnem zboru. Vlogo je dodatno utemeljeval s podatki, da je na Kranjskem na desetine tako majhnih občin, ki jim to ne dela težav. Naštel je 32 takih in manjših občin in dodal, "da imajo posestniki na Zaplani po 15, 20 in 30 glav goveje živine, imajo gozde, lepe travnike in deloma lepa polja". Glede šolske izobrazbe pa: "Ko sem še v šolo hodil, vem, da so bili fantje iz Žazarja, torej najmanjše teh vasi, na ljubljanski realki in istotako jih je bilo iz Zaplane več v gimnaziji."⁷ Deželna

vlada in deželni zbor sta predlog zavrnila, ker sta menila, da bi z razdružitvijo obema malima občinama, tako Podlipi kot Zaplani, primanjkovalo šolanih ljudi, pa tudi finančnih sredstev za upravljanje njenega področja.

Jelovšek izvoljen za poslanca

Vsestransko dejaven je bil Jelovšek leta 1895, ko je kandidiral za poslanca v kranjskem deželnem zboru. Bil je že predsednik krajevnega in okrajnega šolskega sveta, predsednik zastopstva zdravstvenega okrožja in načelnik okrajnega cestnega odbora na Vrhniki. Na volitvah 21. novembra 1895 je bil izvoljen za predstavnika kmečkih občin v volilnem okraju Ljubljana - Vrhnika na listi Katoliške - narodne stranke⁸.

Ves čas svojega poslanskega mandata, od leta 1895 do 1901, je bil v deželnem zboru član upravnega odseka. Tako je bil na zasedanjih pogosto poročevalec za vprašanja, ki jih je pripravljaval upravni odsek. To so bile prometne poti, njihova gradnja, prestavljanje, preimenovanje iz občinskih v okrajne ali državne, spremembe občinskih meja, melioracije zemljišč, pripravlanje letnih poročil o delu deželnega zbora ipd. Za svoje delo je prejel državno odlikovanje zlati križ s krono.

Predlog za pospeševanje trgovine in industrije na Kranjskem

Že na začetku poslanskega delovanja najdemo Jelovška med podpisniki zanimivega predloga Josipa Lenarčiča za pospeševanje industrije in trgovine po deželi Kranjski⁹. V njem so predlagali, naj deželni odbor ustanovi poseben urad pri Kranjski trgovinski in obrtni zbornici, ki bo v povezavi z ustreznim uradom na Dunaju dajal nepristranske strokovne podatke vsem tistim, ki se za kako vrsto trgovine ali industrije zanimajo. Proučil naj bi industrijo na Kranjskem in njene zastopnike seznanjal s potrebami v državi in v tujini ter proučeval tudi naravne in finančne razmere na Kranjskem ter koliko so lahko temelj za nova podjetja.

Urad naj bi redno poročal deželnemu odboru. Financiral naj bi se iz deželnih sredstev.

Živinozdravniška služba

V letu 1896 so se v deželnem zboru začele razprave o nastavitvi živinozdravnika, za katerega sta prosili občini Preserje in Borovnica¹⁰. Prošnjo sta utemeljili s tem, da imata skoraj 3000 glav razne živine, a "daleč okoli ni nikogar, ki bi umel stvar". Upravni odsek je predlagal, da bi deželno vlado zaprosili za financiranje. Glede na to, da imata omenjeni občini komaj tretjino toliko goveda kot Vrhnika in imata železniško povezavo, ki je Vrhnika nima, naj deželna vlada živinozdravnika nastavi na Vrhniki. Prošnji je vlada ugodila in 17. marca 1899 je deželni zbor sklenil ustanoviti živinozdravniško službo na Vrhniki s plačo 600 goldinarjev, pri čemer naj bi občina prispevala tretjino. Naslednje leto, ko je občina Vrhnika obljubila prispevati 360 kron in občina Borovnica 40 kron, je bilo razpisano mesto živinozdravnika na Vrhniki. Mesto je dobil diplomirani živinozdravnik Viktor Zajc¹¹.

Ceste

Leta 1897 je deželni zbor ponovno obravnaval tri leta prej vloženo prošnjo vrhniškega cestnega odbora, naj se občinska cesta, ki se pri Podčelu "blizu Rodetove hiše" odcepi od okrajne ceste Vrhnika-Podlipa in pelje skozi Veliko in Malo Ligojno do zaselka Na Fertici, uvrsti med okrajne ceste¹². Poročevalec Jelovšek je predlog utemeljeval s tem, da sta Velika in Mala Ligojna precej veliki vasi, ki plačujeta nad 2000 goldinarjev davka, a od okrajnega cestnega sklada "ne dobita nobene dobrote". Zato je prav, da dobita boljšo cestno povezavo. Deželni odbor je prošnji ugodil. Okrajni cestni odbor naj cesto uvrsti med okrajne ceste, ko bo primerno urejena, povsod široka 4 do 4,5 m, z urejenimi "podrovi" (kanali) in ko bodo jarki ter cestišče primerno posuti. Za nadaljevanje oz. zgraditev ceste od Male Ligojne prek ligojnske senožeti do km 17,2 državne Tržaške ceste pa je za leto 1898 odobril deželni prispe-

vek 600 goldinarjev, da bodo cesto s pomočjo pristojne občine Velika Ligojna tako uredili, da bo ustrezala predpisom za okrajne ceste¹³.

Leta 1898 so bila končana dela na preložitvi odseka okrajne ceste Vrhnika–Podlipa pri Stari Vrhniki. Sklep o preložitvi so sprejeli že leta 1894, a so se prebivalci Stare Vrhlike nanj pritožili. Deželni odbor je zato organiziral ogled na mestu samem pod vodstvom deželnega glavarja Detele, nadinženirja Vitschla in zastopnika vrhniškega okrajnega cestnega odbora. Ugotovili so, da pritožba ni utemeljena. Ko sta tudi vojaško poveljstvo v Gradcu in okrajno glavarstvo v Ljubljani izjavila, da ni niti z vojaškega niti s civilnega vidika nobenih zadržkov, je bil zakon potrjen in preložitev ceste leta 1898 izpeljana. Po kolavdaciji je deželni odbor okrajnemu cestnemu odboru Vrhnika nakazal odobrenih 2000 goldinarjev.¹⁴

Ko je vrhniška železnica stekla, je vrhniški okrajni cestni odbor zaprosil deželni odbor za gradnjo ceste Podlipa–Smrečje. Pripravil je tudi načrte in 13. julija 1901 je Jelovšek na zasedanju deželnega zbora v imenu upravnega odseka poročal o vlogi vrhniškega cestnega odbora. Po dograditvi vrhniške železniške proge so se razmere v teh krajih spremenile. Treba je graditi nove ceste, ki bodo služile velikemu delu prebivalstva, ne samo tukajšnjega, ampak tudi sosednjih okrajev Idrije, Logatca in Škofje Loke. Posebej je opozoril, "da se ljudje tam kar trumoma izseljujejo". Treba je o tem seznaniti oblasti. Ljudje morajo dobiti dovolj dela, da se bo s tem izseljevanje preprečilo. Zato je treba cesto hitro zgraditi.¹⁵ Cesta je bila zgrajena leta 1904. (O gradnji več pove prispevek mag. A. Serše.)

Po zgraditvi vrhniške lokalne železnice leta 1899 je vrhniški cestni odbor dal zgraditi dovozne ceste k postajama Vrhnika in Drenov Grič. Stroški so znašali 1272 goldinarjev in 5 krajcarjev. Od tega je tretjino prispeval deželni odbor.¹⁶

Vrhniška železnica

O nagibih za gradnjo vrhniške proge, o njenem načrtovanju in gradnji, sta v našem zborniku obširno pisala¹⁷ J. Jenko in K. Rustja, zato bom povzela le nekaj podatkov.

Julija 1895 je deželni zbor sprejel sklep o gradnji železniške proge do Vrhlike in odobril za to 20.000 goldinarjev iz deželnih sredstev. Načrt za gradnjo so predložili trgovinskemu ministrstvu na Dunaju, s prošnjo, da bi bila gradnja proge sprejeta v program gradenj za leto 1896. Avgusta 1895 so ustanovili konzorcij za gradnjo železnice, ki so ga sestavljali Ivan Hribar, deželni poslanec, načelnik, Gabrijel Jelovšek, župan na Vrhniki, namestnik načelnika, Teodor Frölih, pivovarnar, Avgust Glowacki, rudarski inženir, Ivan Gruden, davkar v pokoj, Josip Lenarčič, tovarnar, in Karol Mayer, trgovec na Vrhniki. Obhod trase za progo je bil že 24. oktobra 1895 na podlagi načrta inž. Avgusta Glowackega. Trgovinsko ministrstvo je progo potrdilo decembra istega leta.

Leta 1896 so o vrhniški železnici spet razpravljali v deželnem zboru. Prvič v povezavi z obnovo po potresu porušene Ljubljane, ker bi po železnici lahko dovažali gradbeni material za obnovo porušeni stavb. Ponovno pa v razpravi o drugi železniški povezavi s Trstom. V razpravi, kjer je bilo slišati različne predloge, je poročevalec Jelovšek dejal: "Gotovo privoščim vsakemu kraju in človeku, da bi imel svojo železnico, ali vprašanje je, katera železnica bi bila najboljša. Gospod poslanec Globočnik se ogreva za Škofjeloško železnico, eksclenca gospod poslanec baron Schwegel za Bohinjsko, jaz bi se – umevno – najbolj ogrel za Vrhniško"¹⁸. Končno je bila z zakonom 21. julija 1896 dunajska vlada pooblaščenca, da zagotovi graditev železnice od primerne kraja pri Ljubljani ob južni železnici do Vrhlike. Tedaj so Ivan Hribar, tedaj že ljubljanski župan, Gabrijel Jelovšek in Ivan Gruden zaprosili za koncesijo in jo dobili 1897. leta. Gradnja proge, ki je bila

3. Vrhnika, 1903. Druga hiša levo za gostilno Mantova je Jelovškova (po domoče Špeharjeva).

dolga 11,5 km, se je precej zavlekla. Otvoritev je bila 23. julija, redni promet pa je stekel naslednjega dne, 24. julija 1899. Jelovšek si je kot član upravnega sveta vrhniške proge še naprej prizadeval za njen uspeh.

Vključitev vasi Hrib v trg Vrhnika

Februarja 1897 je deželni zbor obravnaval vlogo županstva občine Vrhnika za vključitev vasi Hrib, ki šteje 40 hiš, v trg Vrhnika. V vasi Hrib, ki je od vseh strani obkrožena od vrhniškega trga, je sedež župnije in dekana. Župnija ima že od nekdaj na pečatu ime Vrhnika. Tudi gospodarski interesi Hriba in Vrhnike so "složni, edini in enaki", saj imata skupni gospodarski svet, ki skrbi za premoženje obeh krajev. Vsi občinski odborniki so glasovali za združitev. Prav tako se je za združitev izjavila tudi župnija. Manjkala je edino izjava politične oblasti.

Ko so dobili mnenje deželne vlade in okrajnega glavarstva Ljubljana – okolica, so 26. januarja 1898 o združitvi obeh krajev ponovno

razpravljali. Deželna vlada je vključitev zagovarjala in priporočala. Oba kraja ležita v isti katastrski občini in isti davčni občini. Šola, napravljena za Vrhniko, stoji v vasi Hrib. Tujci teh dveh krajev sploh ne ločijo. Nujno pa je preštevilčenje hiš, ki je popolnoma neurejeno. Pripravljen je bil zakon, s katerim se vas Hrib proglašaja za del trga Vrhnika in se z njim združi. Zakon je bil potrjen 5. julija 1898.¹⁹

Vodovod

Epidemija kolere leta 1886 je Vrhničane prisilila k ukrepanju in pripravam za zagotovitev zdrave pitne vode. Na podlagi analiz so ugotovili, da je vzrok epidemij oporečna voda. A niso mogli zbrati dovolj sredstev za napeljavo vodovoda. Šele leta 1899, ko je na Vrhniko pripeljala železnica in so pričakovali večji obisk turistov, so nastopile ugodnejše razmere za gradnjo vodovoda. Pripravili so načrte, dobili dovoljenje in leta 1903 objavili razpis za oddajo del. Izbrali so dunajsko podjetje Wagenführer, ki je leta 1904 napeljalo vodovod na Vrhniki in Stari Vrhniki.²⁰

Leta 1901 so tudi prebivalci Žazarja zaprosili za pomoč, da bi dobili pitno vodo "za ljudi in za živino". Jelovšek je njihovo prošnjo v deželnem zboru podprl kot zelo nujno, z utemeljitvijo, da ima vas več kot 150 prebivalcev in prek 50 hiš, še vse s slamo kritih in potrebuje vodo tudi za primer požara.

Leta 1904 je deželni stavbinski urad raziskal razmere za gradnjo vodovoda in ugotovil, da bi bilo treba do vasi, ki leži okoli 100 m visoko, napeljati vodo iz doline. To bi poleg razmeroma visokih stroškov – približno 36.000 kron – za napeljavo vodovoda pomenilo tudi višje vsakoletne obratovalne stroške. Zato so vaščani gradnjo vodovoda opustili.²¹

Prebivalci Velike Ligojne pa so si vodovod zgradili sami. Na prošnjo za podporo k stroškom 9320 kron, ki so jih imeli z gradnjo, so dobili odgovor, da niti poljedelsko ministrstvo, niti deželni odbor ne podpirata naprav, ki so zgrajene brez njihove vednosti.²²

Nova ljudska šola

Po zamisli in prizadevanjih župana Jelovška je Vrhnika leta 1904 dobila novo moderno ljudsko šolo. Župan sam si je ogledal več šol v okolici Dunaja, preden se je krajevni šolski svet odločil, kakšna naj bo nova vrhniška šola. Tudi kasneje je župan gradnjo zavzeto spremljal. Podrobnosti o načrtovanju in gradnji šole so opisane v spominskih publikacijah, izdanih ob trideseti in petdeseti obletnici šole.²³

V času priprav za novo šolo so na predlog krajevnega šolskega sveta na novo uredili tudi šolske okoliše. Leta 1900 je deželni šolski svet odredil, da se iz okoliša ljudske šole na Hribu (Vrhnika) izločijo oddaljenejši vasi in se ustanove novi šolski okoliši:

1. šolski okoliš nove dvorazredne ljudske šole na Drenovem Griču, kamor bodo všolane vasi Velika Ligojna, Mala Ligojna, Drenova Gorica in Lesno brdo (z delom vasi, ki spada pod občino Vrhnika);

2. okoliš nove dvorazredne ljudske šole v Blatni Brezovici, kamor se všolajo vasi Blatna Brezovica, Sap, Sinja Gorica in Bevke;
3. okoliš nove enorazredne šole v Podlipi za vasi Podlipa in Žazar in
4. okoliš enorazredne ljudske šole v Zaplani za vas Zaplano.

Za vse te okoliše bodo zgradili nove šolske stavbe. Bližnje vasi so ostale vključene v vrhniški šolski okoliš, dokler leta 1909 niso dobile svojih šolskih poslopij. Leta 1900 je bila dotedanja trirazredna dekliška šola na Vrhniku v dogovoru z deželnim odborom razširjena v štirirazredno.²⁴

Zadružna mlekarna

Leta 1904 je na Vrhniku začela delovati mlekarska zadruga. Naslednje leto je s posojilom začela graditi velik sodoben mlekarski obrat. Dograjen je bil leta 1907, ko so od poljedelskega ministrstva dobili podporo 10.000 kron in prav toliko brezobrestnega posojila. Leta 1907 je glavni odbor Kmetijske družbe začel na Vrhniku organizirati mlekarske tečaje, ki so jih prej že dve leti prirejali v Logatcu. S tečaji in drugimi prireditvami je Vrhnika kmalu postala središče slovenskega mlekarstva.

Vrhniška mlekarna se je hitro razvila v eno naših najmočnejših mlekarskih zadrug. Z obsegom svojega poslovanja se je vrhniška mlekarska zadruga trdno uveljavila v slovenskem mlekarskem združenstvu, tako je postala tudi močan steber v gospodarstvu svojega okoliša, je zapisal V. Valenčič v svoji razpravi ob 50. obletnici zadruge.²⁵

Štipendije in podpore

V obravnavanem času so bile iz deželnih sredstev podeljene razne štipendije in podpore, npr. Mateju Sternenu leta 1894 in 1898 za šolanje na dunajski slikarski akademiji, učitelju Antonu Arku za obisk tečaja za deška ročna dela na Dunaju in tečaja za učitelje risanja na obrtnonadaljevalnih šolah, ki so ga odprli

4. Mlekarska zadruga.

v Gradcu. Nekdanji učitelj na Vrhniki Jernej Černe je dobil podporo za natis spisa *Umno čebelarstvo*. Poleg tega so delili tudi podporo sirotam za prežvljanje.²⁶

Poleg vsega naštetega so v Jelovškovih biografijah²⁷ navedene še številne druge organizacije in društva, v katerih je deloval. Bil je med ustanovitelji Narodne banke v Ljubljani in Ljubljanske kreditne banke. Predsedoval je Ciril-Metodovi družbi, bil je poverjenik

Slovenske matice in Vodnikove družbe, predsednik že omenjenega Olepševalnega društva na Vrhniki, odbornik Društva za pospeševanje obdelovanja barja, predsednik Lovskega društva in podpornik Jamarskega društva.

Gabrijel Jelovšek je umrl 4. decembra 1927. Pogreb je bil 6. decembra na vrhniškem pokopališču. Ob njegovem grobu je govoril njegov osebni prijatelj Ivan Hribar²⁸.

5. Spominsko obeležje na vodohranu na Sveti Trojici, postavljeno leta 1933.

Ko raziskujemo njegovo delo, lahko spoznamo Gabrijela Jelovška kot župana, ki pozna svoje kraje in svoje ljudi, zna zastopati njihove interese in skrbno pazi, da ne izpusti priložnosti, ko gre za njihovo dobro. "Lokalni patriotizem je bila najbolj razvita lastnost pokojnega Gabrijela Jelovška," je ob njegovi smrti zapisalo Jutro.²⁹

Občina Vrhnika mu je v priznanje za njegove zasluge za domači kraj leta 1933 postavila spominsko obeležje na vodohranu³⁰ na Sveti Trojici in v šoli leta 1934, ob tridesetletnici njene zgraditve.

OPOMBE:

- 1 Gabrijel Jelovšek je bil potomec prastare vrhniške rodbine Jelovškov. Raziskal je svoj rodovnik in ugotovil, da so njegovi predniki že 500 let gospodarili na obsežnem posestvu na Hrušovici na zahodnem robu Vrhnike.
- 2 Arhiv republike Slovenije, Deželni zbor in odbor, sign.: AS 38, t. e. 1580, št. 5289/1889.
- 3 Slovenski narod, Ljubljana, 21. jan. 1908, št. 16, Županstvo na Vrhniki; Slovenec, 25. jan. 1908, št. 20, Političen pogreb na Vrhniki; Naš list IV, Ljubljana (uredništvo je v Kamniku), 1. febr. 1908, št. 5, Političen pogreb na Vrhniki.
- 4 Obravnave deželnega zbora kranjskega v Ljubljani (po stenografičnih zapisnikih) (odslej Obravnave) 1889, zv. 30, P 98, 22, 64, 225, 362.
- 5 Slovenec, Ljubljana, 28. dec. 1888, št. 297, Izvirni dopisi, in 18. jan. 1889, št. 15, Izvirni dopisi.
- 6 Obravnave 1898, zv. 39, 153, 72.
- 7 Obravnave, 1898, 155.
- 8 Slovenec, 16. nov. 1895, št. 265; Vasilij Melik v svoji knjigi Volitve na Slovenskem 1861–1918 na str. 269 o teh volitvah mdr. piše: "Pod klerikalnimi udarci so se začele v liberalnem taboru na kmetih velike spremembe. En del liberalnih veljakov je enostavno dezertiral iz liberalnega tabora in prestopil k sovražniku. Na ta način si je mogel ohraniti svoje položaje in veljavo. Že v kranjskem deželnem zboru 1895 najdemo med klerikalnimi poslanci kar pet nekdanjih liberalcev: vrhniškega Jelovška (ki pa se je pozneje vrnil v liberalni tabor) ... Tudi Cankarjev Kralj na Betajnovi spada v to vrsto."
- 9 Obravnave 1896, zv. 37, 266, 288, 542, 346.
- 10 Obravnave 1896, zv. 37, 161.
- 11 Obravnave 1901, zv. 42, P 108, P 110.
- 12 Obravnave 1897, zv. 38, 262.
- 13 Obravnave 1898, zv. 39, P 122 in 1899, zv. 40, 451.
- 14 Obravnave 1899, zv. 40, P 138.
- 15 Obravnave 1901, zv. 42, 190, 487, 258.
- 16 Obravnave 1900, zv. 41, P 126.
- 17 Jože Jenko, Vrhnika krajevna železnica. Kronika, Časopis za slovensko krajevno zgodovino, X/1, 1962, str. 35–42, ponatis: Vrhniki razgledi 1 (1996), str. 188–196; Karol Rustja, Vrhnika lokalna železnica, Vrhniki razgledi 4 (2003), str. 76–96.
- 18 Obravnave 1897, zv. 38, 343.
- 19 Obravnave 1897, zv. 38, 230; 1898, zv. 39, 86 in 399 (priloga 40) ter 1899, zv. 40, P 10.
- 20 Več glej A. Serše, Ob stoletnici vrhniškega vodovoda, str. 73.
- 21 Obravnave 1901, zv. 42, 255 in Indeks k obravnavam 1905, 1906, 1907, P 1906, 56.
- 22 Indeks k obravnavam 1905, 1906, 1907, P 1907, 68.
- 23 Marija Petkovšek, Zgodovina vrhniške šole, Tridesetletni jubilej državne narodne šole na Vrhniki 1904–1934. Izdal in založil krajevni šolski odbor na Vrhniki (predstavnik Stanko Hočevar); Grega Novak, Ob petdesetletnem jubileju vrhniške šole 1904–1954, izšlo julija 1954.
- 24 Obravnave 1901, zv. 42, P 210, P 212.
- 25 Dr. Vlado Valenčič, Petdeset let mlekarstva na Vrhniki, ob jubileju ustanovitve mlekarske zadruge 1904–1954. Založila zadružna mlekarna na Vrhniki.
- 26 Obravnave 1895, zv. 36, P 71; 1899 zv. 40, P 212; 1900, zv. 41, P 214, P 208.
- 27 Prim.: Slovenski biografski leksikon, prva knjiga, Ljubljana 1925–1932 str. 397, France Dobrovoljc, Cankarjev album, Maribor 1979, Jože Rode, Vrhnika skozi stoletja, Založba Karantanija, Ljubljana 1997, str. 70.
- 28 Jutro, Ljubljana, 7. dec. 1927, št. 288, Pogreb g. Gabrijela Jelovška na Vrhniki.
- 29 Jutro, 6. dec. 1927, št. 287. Vrhniske ocnice Gabrijelu Jelovšku na mrtvaški oder.
- 30 Rodbinski fond Hočevar–Černič. (last M. Černič).

TRG VRHNIKA ODLIKUJE SE OD VSEH AVSTRIJSKIH TRGOV ...

Govor poslanca Jelovška ob razpravi o združitvi vasi Hrib s trgom Vrhnika v kranjskem deželnem zboru 25. januarja 1898.

Hrib s farno cerkvijo na Vrhniki (Oberlaibach)

Založil Anton Bučar, Vrhnika

6. Vas Hrib s farno cerkvijo.

Visoki zbor! Trg Vrhnika odlikuje se od vseh avstrijskih trgov po dveh znamenitostih, in sicer to, da se prvič v središču trga nahaja neka vas Hrib, in drugič pa se odlikuje po tem, da so jako zamotane in zmetane hišne številke.

Kar se tiče prve posebnosti, da ima trg v svojej sredi vas, je to jako nerodno za tujce in za domačine.

Ako kdo pride iz Ljubljane, vidi najprej napis "Trg Vrhnika", potem pride v Hrib in vidi napis "Vas Hrib" in komaj 10 ali 20 številke naprej pride zopet v Vrhniko itd. Ravnotako se godi tistemu, ki prihaja iz Logatca, iz Zaplane ali Stare Vrhnike in Podlipe. To je vsekako

jako neprijetno, nerodno in sedanjemu času neprimerno.

Še hujše so pa razmere glede hišnih številke, katere ne morejo bolj raztresene biti, kakor so. Usojal se bom naštetu samo nekatere hišne številke, iz katerih se pa takoj da posneti, kako nujno je želeti, da se regulirajo ulice in da se napravijo nove hišne številke.

Ako pride kdo iz Ljubljane na Vrhniko, zagleda najprej številko 184. Malo naprej dobimo številko 1. Te številke se drži številka 243. Nasproti tej je številka 178 in številka 10 in 191. Proti Hribu je zadnja št. 257. Sosedna št. na Hribu pa je 67. Št. 199 na Vrhniki ima

Vrhnika

7. Vrhnika med obema vojnama

za soseda št. 75 na Hribu. Št. 27 iz Vrhnike ima soseda Hribljana št. 44 in ta zopet soseda št. 222 iz Vrhnike, kateri je sosed Hribljan št. 52. Št. 27 iz Vrhnike pa je poleg soseda Hribljana 44.

V trgu ima npr.:

št. 86 soseda št. 209,

št. 240 soseda št. 194,

št. 2 soseda št. 228,

št. 11 soseda št. 140,

št. 30 soseda št. 107,

št. 26 soseda št. 241,

št. 35 soseda št. 207,

št. 86 soseda št. 209,

št. 24 soseda št. 23,

št. 112 soseda št. 24,

št. 251 soseda št. 110 in 25 itd.

Vsako leto dobimo vojake, po dva do pet tisoč mož. Kako silno težavno je pri teh razmerah v takem slučaju vojaško nastanjenje, si tisti, ki so imeli s tem kedaj posla, lahko mislijo.

Kako grozno mučno je pa tudi za vojake, kateri trudni in potrebni počitka, morajo včasih dolgo časa iskati v tem labirintu svoje številke, katerih jim dostikrat domačini sami ne morejo pokazati.

Ravnotako je tudi za tujce, ki prihajajo na Vrhniko, gotovo neprijetno, ako morajo slučajno kako hišno številko iskati.

Ker je namen združenja Hriba in Vrhnike edino le gospodarskega pomena, da se zamorejo ulice in hišne številke pravilno in primerno urediti, torej prosim tudi jaz visoko zbornico, da izvoli pritrditi predloženemu zakonskemu načrtu.

(Obravnave deželnega zbora kranjskega v Ljubljani (Po stenografičnih zapisnikih) 1898, zv. 39, str. 86–87.)

STOLETNICA POMEMBNIH ARHEOLOŠKIH ODKRITIJ NA VRHNIKI

Letos na Vrhniki praznujejo stoletnico obstoja oziroma delovanja kar štiri ustanove. Ob teh jubilejih smo se spomnili tudi na pomembna odkritja na področju arheoloških raziskav pred sto leti. Vendar se ne bomo omejili le na leto 1904, ampak opozorili na nekatera pomembnejša odkritja v prvem desetletju dvajsetega stoletja. Razlog je preprost: rezultati raziskovanj, ki so se npr. začela na Hribu jeseni leta 1900, so bili v strokovni literaturi objavljeni šele leta 1906, in je bila torej tudi javnost obveščena o izsledkih šele tega leta.

V prvem desetletju prejšnjega stoletja je bilo današnje slovensko ozemlje še pod Avstro-Ogrsko, kar je pomenilo, da so zgodovinarji in arheologi z Dunaja potovali po vsem ozemlju avstro-ogrske države in iskali skrite "zaklade preteklosti". Najdene predmete so večinoma odpeljali na Dunaj ali v Gradec, kjer so nekateri še danes.

Nekateri raziskovalci, med njimi P. Hitzinger, F. Schulz, K. Deschmann, S. Rutar in kasneje S. Jenny, so na podlagi študija antičnih virov predvidevali, da je naselje Vrhnika antični Navport, in so že sredi 19. stol. začeli prve raziskave. Tako je P. Hitzinger¹ želel najti traso trgovske poti skozi Navport, o kateri piše Strabon v svoji 7. knjigi, v itinerarijih pa je skozi Navport kot pomembna rimska cesta vrisana cesta Aquileia–Emona–Siscia. S. Jenny je iskal naselbino, ki naj bi bila vojaška postojanka in pomembno pristanišče ob Ljubljani. Ostanke postojanke je odkril na Hribu, pristanišča pa na Dolgih njivah na desnem bregu reke Ljubljanice.²

V svojem članku se bom omejila na **tri pomembnejša arheološka odkritja** prvega desetletja dvajsetega stoletja, ki imajo pomembno vlogo v rekonstruiranju vrhniške rimske zgodovine. Imajo pa tudi skupni imenovalc, pri vseh je namreč sodeloval takratni župan **Gabrijel Jelovšek**.

To desetletno obdobje bi sicer zaslužilo posebno strokovno študijo, v kateri bi bili objavljeni članki, ki so izhajali v takratnem časopisju in so poročali o najdbah, čemur pa ta zbornik ni namenjen.

I

Jeseni leta 1900 je "ljubitelj starin", kakor S. Jennyja imenuje neko časopisno poročilo, z 22 pomočniki tri tedne raziskoval Nauportus. To niso bile prve raziskave na Hribu, imenovanem tudi Gradišče, saj je o zidovju okrog cerkve sv. Pavla pisal že Hitzinger (MhVK 9, 1854, 28), ki je objavil tudi načrt utrdbe, za njim pa še A. Mullner (MZK N. F. 4, 1878) in S. Rutar (A. Premerstein / S. Rutar 1899, 12). V zvezi z raziskovanji S. Jennyja je potrebno povedati, da je 16. maja leta 1901 S. Jenny umrl in da je njegova vdova velikodušno dala na voljo zemljevide, risbe in zapiske, da so gradivo objavili. Srečna okoliščina je bilo tudi dejstvo, da je raziskave skrbno spremljal takratni župan g. Gabrijel Jelovšek in je potem kot opazovalec izkopavanj dal podatke za strokovni članek, ki je izšel leta 1906 v Jahrbuch der Zentral Kommission 4. Izkopavanj na Hribu se je udeleževal tudi "divji kopač" Jože Pečnik in tako obstaja tudi njegov zapis o

teh raziskavah, in sicer v Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko št. XIV, 1904, str. 185.

Arheolog S. Jenny je pri raziskavah na Hribu rekonstruiral tloris stavbe nepravilne peterokotne oblike, pri katerem sta severna (179 m) in južna (158 m) stranica vzporedni, vzhodna (159 m) je ravna, zahodna (64 in 112 m) pa zalomljena. Obzidje je debelo okrog 2,3 m in je bilo v tistem času ohranjeno do višine 1,5 do 2,3 m. Vrat pri arheoloških izkopavanjih niso našli, našli pa so številne arhitektonske člene iz lehnjaka. Danes je del njegovega odkritja ohranjen in rekonstruiran v obliki okroglega obrambnega stolpa ob pokopališču.

Znotraj obzidja, v sadovnjaku, so odkrili 0,57 m široke zidove stavbe. Na južni strani utrdbe so izkopali ostanke ceste. Jenny je domneval, da je pretorij (palača za pretorja) stal na mestu današnje cerkve. Na njivah g. Tršarja so našli rimske novce in oljenke, v župnijskem sadovnjaku pa 23 m dolg zid in v zemlji ob njem železen nož, črepinje dveh loncev in nogo amfore. Jenny še poroča, da v zgornjem delu kastela ni smel raziskovati; opisuje tudi natančno rimsko tehniko gradnje obzidja. Kasnejše arheološke raziskave so potrdile njegove opise tehnike gradnje zidu in tudi to, da pred obzidjem ni bilo jarka.

Jenny je odkril tudi rimsko cesto, ki je vodila iz kastela. 85 cm pod takratno

cesto je odkril ostanke rimskega cestišča, to je 40 cm debelo plast iz velikih kamnov, ležečih v malti. Nadaljevanje ceste je moralo potekati čez sredino kastela in nato skozi vrata, ki so bila verjetno sredi severnega obzidja. Današnja cesta naj bi se umaknila cerkvi in župnišču na zahod (S. Jenny, 1906, str. 276–277). Jenny je izkopal tudi cestišče na parc. št. 2071 v celotni širini; ležalo je 50 cm pod površjem, široko je bilo 7,65 m, grajeno iz plasti rečnega grušča, pod katerim je bila plast velikih prodnikov.

Ostanki poznoantične utrdbe na Hribu (Gradišču) so danes zelo slabo vidni in zasluga raziskovalca S. Jennyja je ravno v tem, da nam je zapustil zelo dobro skico kastela. Kasnejša sistematična raziskovanja niso nikoli več potekala v tako velikem obsegu in tako je njegova skica edini vir za poznavanje velikosti in oblike poznoantične utrdbe na Hribu.³

8. Tloris kastela na Hribu (Gradišču).

9. Temelji jugovzhodnega obrambnega stolpa pri današnjem pokopališču

II

Po končanem tritedenskem raziskovanju na Gradišču je Jenny začel izkopavati na **Dolgih njivah**. Vendar ni bil prvi, ki je tu zasadil lopato. Že jeseni leta 1885 in spomladi leta 1886 je družba Vrhničanov pod vodstvom trgovca **Gabrijela Jelovška** neodvisno od muzeja kopala na Dolgih njivah. Kopali so v bližini ostankov lesenega "mostu". Odkrili so temelje več stavb in v enem od kanalov našli 23 malih keltskih srebrnikov. Nekaj posebnega je bila tudi najdba 600 kosov svinčenih "želodov" oziroma izstrelkov, ki so ležali na kupu in raztreseni okoli. 428 želodov hrani Narodni muzej v Ljubljani, preostale pa so raznesli. Zanimivi predmeti iz teh izkopavanj so ostali verjetno v zasebnih zbirkah, tako npr. rimski novci, fragmenti fibul, zažigalna sulica, meč, skodelica iz terre sigillate, odlomki amfor, brusni kamni, ključ, več železnih dlet, dve svinčeni uteži, deli mozaika.⁴

Pozno jeseni leta 1900 je torej **S. Jenny** po končanem raziskovanju na Gradišču začel izkopavati na **Dolgih njivah**. Čez pol leta, 16. maja 1901, je umrl in nedokončano poročilo o odkritjih je bilo objavljeno po njegovi smrti. Poročilo so objavili Kenner, von Premerstein in Kubitschek⁵ (S. Jenny, 1906, str. 279–282, Taf 11,2), pomagal pa jim je Jelovšek, ki je prisostvoval izkopavanjem. Jenny omenja vzdolž reke zid, debel 1 m, ki ga je razkril v dolžini 25 m in se še nadaljuje. Piše, da se zid končuje s stebrom, in morda je šlo v tem primeru za obzidje na zunanjem robu stavb.

Kasneje, leta 1936, je na istem kraju izkopaval Walter Schmid in te prostore poimenoval *stavba VI*.⁶ Izkopane ostanke stavb je Jenny pravilno razlagal kot skladišča. Na sliki S. Jennyja vidimo vrisan tudi rimski most, od katerega teče cesta proti skladiščnim prostorom na desni strani reke Ljubljanice. Če primerjamo skico izkopavanj S. Jennyja s kasnejšim načrtom izkopavanj W. Schmidja,

10. Ostanke rimskega stolpa na Turnovšu.

vidimo, katere stavbe je odkril S. Jenny. Pri izkopavanjih je sodeloval tudi Jože Pečnik in v Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko št. 14, 1904, str. 18⁷ piše, da sta kopala štiri tedne z 21 delavci, verjetno vključno z izkopavanji na Gradišču. Pri teh izkopavanjih so našli veliko črepinj, ki so večinoma pripadale dolijem (to so bili veliki lonci iz gline s prostornino tudi do 30 litrov, v katerih so imeli navadno shranjeno pšenico in drugo hrano; ponava-

di so bili zakopani v zemljo in so opravljali funkcijo hladilnikov).

S. Jenny je na osnovi vseh svojih odkritij o antičnem Navportu naredil arheološko karto Vrhniko, na katero je vrisal tudi utrdbo na Turnovšu, ki jo je dal raziskati župan Jelovšek leta 1882. (S. Jenny, JbZK 4, 1906, T 11,1)

III

Naslednja pomembna arheološka najdba, ki je ob obhajanju štirih stoletnic na Vrhniko vredna omembe, je najdba **jelenovega rogovja**. Našli so ga pred skoraj sto leti in najdba je povezana s takratnim županom **Gabrijelom Jelovškom**. Najdbi so posvetili pozornost vsi takratni zgodovinski časopisi in revije, med njimi Carniola I iz leta 1908, kjer na strani 62 piše⁸:

“V glinokopu Petričeve opekarne je bila oktobra leta 1905 odkrita leva rogovila rogovja severnega jelena. O najdbi nas je prijateljsko obvestil g. Jelovšek, ki poroča, da je rogovje

11. Skica izkopavanj S. Jennyja na Dolgih njivah.

ležalo 2 metra globoko, neposredno pod modro opečno glino. Pod to glino je bila 30 cm debela plast drobnega peska brez sledov drugih kosti."

Sledi natančen opis plasti humusa, gline, njene barve in peska, kakor ga je Hilberju poslal G. Jelovšek. Po poročilu naj bi pred leti prav v tej opekarni že tudi našli kosti.

Zakaj je ta najdba pomembna? Strokovnjaki so ugotovili, da gre za jelena vrste *Rangifer tarandus*, vrsto, ki je bila v diluviju (ledeni dobi) razširjena po vsej Evropi. Vse najdbe jelenovega rogovja so datirane kot diluvialne, kulturno pripadajo mlajšemu paleolitiku, časovno pa stadialu Wurm III. Medtem ko so najdeni ostanki jelena te vrste na Bavarskem celo še iz mlajše kamene dobe (neolitika), pa ostankov tako izstopajoče lovne divjadi po diluviju (ledeni dobi) južneje od Alp zaenkrat še niso našli, niti v alpskih koliščih niti na Ljubljanskem barju. Kar pomeni, da so živali v diluviju (ledeni dobi) izginile iz Alp.

Ta najdba pa ni pomembna le zaradi lokacije najdišča, pač pa so njena glavna posebnost **vrezi in zareze**, ki jih je naredil ledenodobni človek na zunanjo stran jelenove rogovile, in sicer med drugim in tretjim rogom. Do zdaj jih še niso dešifrirali, bo pa to tudi v prihodnje skoraj nemogoče, ker je rogovje verjetno izgubljeno.

V reviji Carniola I na str. 62 je zapisano, da je župan Gabrijel Jelovšek rogovje poslal ljubljanskemu muzeju. Potem je prof. Hilber od g. Jelovška dobil dovoljenje, da zaradi natančnejše znanstvene raziskave rogovje za kratek čas odpelje v Gradec. Naslednje leto je v *Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft* Band XXXVI izšlo poročilo o omenjeni najdbi z Vrhnike. Kje je ostalo rogovje, pa ni znano.⁹

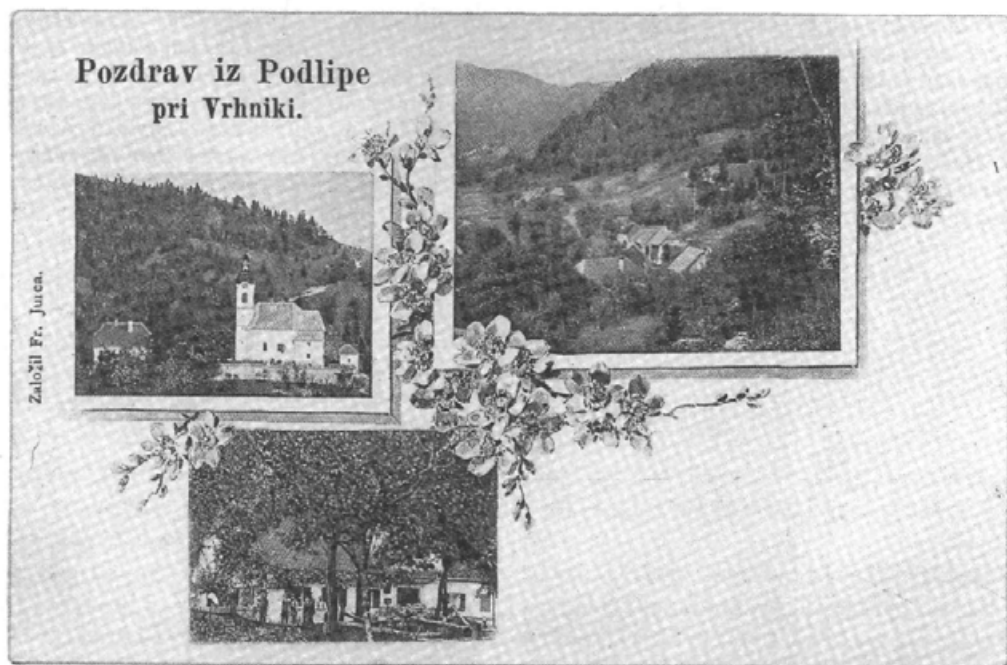

12. Slika jelenovega rogovja z zarezi, odkritega na Vrhniki leta 1905.

OPOMBE

1. P. Hitzinger, *Mitteilungen des Historischen Vereines für Krain* 9, 1854, 93.
2. S. Jenny, *Jahrbuch der Zentral Kommission N. F.* 4, Dunaj 1906, 267-282.
3. J. Horvat, *Nauportus (Vrhnika)*, Ljubljana 1990, str. 76.
4. *ib. str.* 106
5. S. Jenny, 1906, str. 276: *Arheološka najdišča Slovenije*, Lj. 1975.
6. W. Schmid, *Das Eindringen der römischen Kultur in Noricum, Das Joaneum* 6, Graz 1943, 10. Abb. 1.
7. J. Pečnik, *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 14, 1904, str. 185.
8. Belar, *Carniola I*, 1908, str. 62.
9. W. Hilber, *Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 36, 1906, 163-166.

CESTA PODLIPA-SMREČJE

13. Podlipa pred letom 1898.

Sto let je minilo, odkar je cesto med Podlipo in Smrečjem zgradil domačin Franc Kotnik.

Na podlagi ohranjenega arhivskega gradiva deželnega odbora in sejnih zapisnikov deželnega zbora poskuša pričujoči prispevek prikazati organizacijsko strukturo in delovanje okrajnih cestnih odborov, s posebnim poudarkom na vrhniškem okrajnem cestnem odboru, ki je v letih 1902 in 1904 z deželnimi in z lastnimi finančnimi sredstvi zgradil cestni odsek med Podlipo in Smrečjem.

V šestdesetih letih devetnajstega stoletja je skušala avstrijska uprava na področju deželnih avtonomij z ustanovitvijo okrajnih cestnih od-

borov razrešiti perečo cestno problematiko, tj. neurejene razmere na področju gradnje in vzdrževanja cest. Novoustanovljeni cestni odbori so imeli dolžnost skrbeti za finančno in tehnično vzdrževanje javnih cest in poti, ki niso sodile v državno področje. To so bile okrajne in občinske ceste in poti ter mostovi in drugi gradbeni objekti ob njih. Cestni odbori so imeli neposreden nadzor nad njimi, saj so določali red, po katerem so morale občine opravljati cestno tlako, hkrati pa so reševali tudi spore med posameznimi občinami.¹

Dokončno ureditev cestne problematike je prinesel šele zakon, ki je stopil v veljavo 28. julija 1889. S sprejetjem novega Zakona

o graditvi in vzdrževanju neeararskih (ne-državnih) cest in poti so prenehali veljati vsi prejšnji zakoni in predpisi.² Po tem zakonu so za okrajne ceste skrbeli okrajni cestni odbori (skladni okraji). V vsakem cestnem skladnem okraju³ so ustanovili okrajni cestni odbor s sedmimi do enajstimi odborniki, odvisno od velikosti občine. V odboru so bili vsi posestniki, ki so plačevali najmanj 80 goldinarjev davka, in vsi posestniki tovarn, rudnikov, trgovci in obrtniki, ki so plačevali najmanj 200 goldinarjev. Županstva (župani in svetovalci) kmečkih občin so volila tri do šest odbornikov. Deželni odbor je imenoval enega ali dva odbornika. Poleg izvoljenih članov so v odboru lahko sodelovali vsi posestniki in obrtniki z najvišje plačanim davkom. Manjkajoče odbornike so na sestankih nadomeščali namestniki, ki so morali biti prav tako izvoljeni. Opravilna doba odbornikov in njihovih namestnikov je trajala tri leta. Odborniki so iz svoje srede izvolili predsednika in namestnika.⁴ Okrajni cestni odbori so imeli na Kranjskem svoje urade na Bledu, na Brdu, v Cerknici, Črnomlju, Idriji, Ilirski Bistrici, Kamniku, Kočevju, Kostanjevici, Kranju, Kranjski Gori, Krškem, Litiji, Ljubljani, Logatcu, Ložu, Metliki, Mokronogu, Novem mestu, Postojni, Radečah, Radovljici, Ribnici, Senožečah, Stični, Škofji Loki, Trzinu, Velikih Laščah, Vipavi, na Vrhniki in v Žužemberku.

Najvišji avtonomni organ, ki je bil odgovoren za ceste, je bil deželni zbor. Vrhovni nadzor nad gradnjo in vzdrževanjem okrajnih cest je imel deželni odbor. Dodeljeval je denarne pomoči, vendar le v mejah, ki jih je s proračunom določil in sprejel deželni zbor. O gospodarjenju z denarjem, namenjenim vzdrževanju in gradnji cest, je deželni odbor 15. septembra 1873/5449 objavil navodila z naslovom Poduk o dajanju in porabi denarne pomoči za ceste iz deželnega zbora 6. decembra 1872. Denar za vzdrževanje in gradnjo cest se je zbiral v posebnem skladu. Sklad je

bil namenjen za zahtevnejšo gradnjo mostov in cestišč, odkup zemljišč ter popravilo in vzdrževanje cest, ki so bile uničene zaradi naravnih nesreč ali pa poškodovane zaradi preobremenjenosti.⁵

Po sprejetju zakona leta 1889 je postala večina okrajnih cestnih odborov zelo dejavna. Lotili so se vzdrževanja, popravil in nekateri med njimi tudi gradnje novih cest. Okrajni cestni odbor na Vrhniki je bil eden izmed tistih, ki so se odločili za gradnjo nove ceste, in sicer med Podlipo in Smrečjem. Kaj je pravzaprav botrovalo tej odločitvi, ne vemo natančno. Morda novonastale razmere, ki jih je prinesla železnica? Je postala povezava okoliških krajev z Vrhniko in Ljubljano z gospodarskega vidika zanimivejša? Morda so bili kraji na idrijskem, loškem in škofjeloškem preveč odrezani od Ljubljanske kotline? Razlogov za gradnjo nove trase je prav gotovo še veliko. Najpomembnejše pa je, da je vrhniška občina že leta 1899 zaprosila deželni odbor, da bi vrhniškemu cestnemu odboru dovolil gradnjo cestnega odseka med Podlipo in Smrečjem. Cesto od Podlipe do Smrečja naj bi predvidoma zgradili od okrajne ceste, ki je vodila od trga Vrhnika do Podlipe. Speljali bi jo po pobočjih hriba vse do okrajne ceste, ki bi peljala v Žiri. S to cestno povezavo bi bilo po mnenju predlagateljev mogoče doseči najugodnejšo povezavo med Ljubljansko kotlino in Vrhniko z idrijskim, loškim ter škofjeloškim območjem. Projektirana cesta je imela značaj gorske ceste. Vrhničani so prek svojih predstavnikov v okrajnem cestnem odboru predložili deželnemu zboru in odboru prošnjo s podrobnim načrtom predvidene gradnje odseka ceste med Podlipo in Smrečjem. K prošnji so priložili tudi načrt zaželene trase cestnega odseka in predračun del. Prošnja je bila zaradi neprimerne načrta zavrnjena. Strokovnjaki s področja gradbeništva, ki so bili zaposleni pri deželnem stavbnem uradu, so v predloženem projektu našli veliko pomanjkljivosti.

Svet, ki so ga projektanti izbrali za gradnjo ceste, je bil po strokovnem mnenju edina svetla točka projekta. Ležal je namreč na prisojni strani in bil dovolj trden, da se ne bi posedal pod težo prometa. Vsi drugi predvideni posegi pa naj bi bili neprimerni. Naklon ceste, ki so ga projektanti predvideli, je bil prestrm, na nekaterih mestih celo 15-odstoten. Cesta se je po prvotnem načrtu končala kar pri cerkvenem zidu, tako da med njo in okrajno cesto, ki je vodila v Žiri, ni bilo prave povezave. Strokovnjaki deželnega stavbnega urada so projekt torej zavrnili, ker ni ustrežal takratnim standardom. Priporočili so izdelavo novega načrta. Vrhniška občina je predlog upoštevala. Okrajni cestni odbor je leta 1900 deželnemu odboru predložil nov načrt, ta pa ga je posredoval v pretres in strokovno mnenje deželnemu stavbnemu uradu. Vse tehnične izmere novonastalega projekta so bile v okviru priporočenih mer. Cesta z dolžino 7200 m je imela 1000 m 2,5-odstotnega, 5200 m 5–6,5-odstotnega in 1000 m 6–6,9-odstotnega naklona (klačine). Stavbni urad je potrdil načrt. Sprejeli so ga tudi na seji odbora, le predračun se je zdel deželnemu odboru previsok. Projektant je izračunal, da bi za gradnjo ceste porabili 69.073 kron in 55 h. Predvidel je, da bo pri gradnji ceste veliko obsežnih zemeljskih del, kot so prekopavanje zemlje, lomljenje skal, nasipavanje manjkajočega in odvažanje odvečnega materiala. Pri tako težkih delih pa dotodanja cena za izkop m^3 ne bi zadoščala, zato so prvotno ceno dvignili na 2 kroni za m^3 . Ker se je zvišala cena izkopa na m^3 , je bil tudi končni znesek za gradnjo ceste višji in je znašal 93.503 kron in 55 h. Tako je znašala povprečna cena za kilometer 5 m široke ceste z vštetim odkupom zemljišč 13.000 kron.

Gradnja ceste po predloženem projektu je bila zelo težavna, zato so pri cestnem odboru menili, da morajo biti zelo previdni pri izbiri izvajalca del. Za to nalogo se je prijaviel Karel Kotnik, tovarnar in veleposestnik iz Verda.⁶ Zavezal se je, da bo prevzel gradnjo omenjene ceste za vsoto 54.000 kron, ne upoštevajoč

odkup zemljišč. Cena gradnje omenjene ceste z odkupom vred pa je znašala 56.718 kron in 7 h. Pri tem pa je nastopila manjša težava, in sicer zato, ker je bil Karel Kotnik, imetnik firme Franc Kotnik, član cestnega odbora. Kot lahko beremo v § 39 deželnega zakonika, ki je izšel 28. julija 1899⁷, noben član okrajnega cestnega odbora ni smel prevzeti gradbenih del v domačem kraju. Iz ohranjenega gradiva žal ni razvidno, kako so zadevo razrešili. Iz dopisov ob koncu gradnje, v katerih zasledimo podpis Franca Kotnika, pa lahko sklepamo, da je bil nosilec gradbenih del prav on in ne Karel Kotnik.

Ob sprejetju projekta v deželnem zboru je obveljal tudi dogovor, da bo stroške gradnje v višini 18.000 kron iz deželnih sredstev kril deželni odbor. Preostala sredstva naj bi pridobili iz neposrednih davkov in najetega posojila.⁸ Obljubljena denarna sredstva je odbor nakazal šele, ko si je ogledal gradnjo ceste in se prepričal o njeni ustreznosti. Izplačal je določeno subvencijo za leto 1901 in 1902 – v višini 1200 kron za dve leti.⁹ Preostali del je deželni odbor izplačal po opravljenih delih.

Deželni zbor je odobril načrt predloga o gradnji nove okrajne ceste od Podlipe do meje cestnega okraja Idrija kot nadaljevanje okrajne ceste Vrhnika–Podlipa.¹⁰ Deželna vlada je z dopisom 23. novembra 1901 sporočila, da je načrt zakona o gradnji potrdil tudi vladar.¹¹ Ko je bil projekt potrjen, se je okrajni cestni odbor lotil priprav za odkup zemljišč, prek katerih naj bi potekala trasa nove okrajne ceste med Podlipo in Smrečjem. Gradnja sama pa se je začela septembra leta 1902. Februarja naslednjega leta so bila opravljena vsa zemeljska dela. Cestni odbor se je nadejal, da bo gradnja cestnega odseka končana že julija 1903.¹²

Vendar se je vse skupaj kljub predvidevanjem zavleklo vse do poletja 1904, kajti medtem se je izkazalo, da projektanti niso dobro poznali zemljišča in niso upoštevali vremenskih raz-

14. Smrečje pred letom 1910.

mer. Gradbeniki so bili prisiljeni na določenih cestnih odsekih zaradi hudournikov pod cesto speljati kanale, urediti občestne jarke, na določenih odsekih pa zgraditi podporne zidove, da se cesta ob neprimernih vremenskih razmerah ali večji prometni obremenitvi ne bi poseдалa.¹³ Podjetnik Franc Kotnik je dela na cestnem odseku končal julija in je okrajnemu cestnemu odboru poslal prošnjo za kolavdacijo in prevzem del. Za kolavdacijo so določili 26. avgust, a so jo morali zaradi odsotnosti odbornika Lavrenčiča prestaviti na september. Kolavdacijo je septembra opravil deželni inženir Sbrizaj. Po njegovem strokovnem mnenju je bila gradnja ceste kakovostna, razen nekaterih manjših pomanjkljivosti, ki jih je izvajalec odpravil v nekaj dneh. Cesto so predali v uporabo še isti mesec, septembra 1904.

Vsi prebivalci bližnjih krajev pa se z gradnjo nove ceste niso strinjali, saj so menili, da bi morali le popraviti obstoječe ceste. Mnogi med njimi so pisali peticije in pritožbe, pri čemer so bili najbolj vztrajni prebivalci Šentjošta.

Cesta od Podlipe do Smrečja pa ni bila edina, ki so jo v času ob prelomu stoletja zgradili ali popravili v vrhniški občini, a to bo že tema za naslednji prispevek.

Opombe:

- 1 LGB 1864/9, LGB 1866/6, LGB 1867/7.
- 2 LGB 1873/8, 1877/14 in 1881/8.
- 3 Skladni okraji so okraji, ki sicer niso opravljali sodnih in političnih upravnih nalog kot politični in sodni okraji, a so kot avtonomni okraji prek izvršilnih organov okrajnih cestnih odborov opravljali gospodarsko-tehnični nadzor nad graditvijo in vzdrževanjem cest.
- 4 V času gradnje cestnega odseka Podlipa–Smrečje so bili v vrhniškem okrajnem cestnem odboru Jože Telban, Jože Verbič, Ivan Dolinar, Valentin Rihar, Ivan Čepon, Franc Janša, Jožef Troha, Gabrijel Jelovšek, Karel Jelovšek, Ivan Gruden, Fröhlich. AS 38, š. 1440, spis 926/1901.
- 5 Deželni zakonik 1873/40, oznanilo kranjskega deželnega odbora z dne 15. septembra 1873/5449.
- 6 AS 38, X/2–19, š. 1440, spis 13682/1901.
- 7 LGB 1889/17.
- 8 AS38, X/2–19, š. 1441, spis 14640/1903.
- 9 Obravnave 45, str. 130, §6 Občila.

- 10 Obravnava 1901, str. 154,§6 Občila, 13. julij 1901.
- 11 6. november 1901.
- 12 AS 38, Deželni zbor in odbor za Kranjsko, X/2-19
Vrhnika – ceste, š.1441, spis 2682/1903.
- 13 AS 38, X/2 19, š. 1441, spis 2846/1904.

HRANILNICE IN POSOJILNICE NA VRHNIKI

Prvi slovenski denarni zavodi so bile t. i. regulativne hranilnice, ustanovljene na osnovi zakona iz leta 1844, imenovanega Hranilniški regulativ. Njihova osnovna naloga naj bi bila navajanje prebivalstva na varčevanje in iz tako zbranih sredstev dodeljevanje posojil po nizki obrestni meri. Iz dobička so dajali tudi podporo splošno koristnim družbenim, kulturnim, socialnim in gospodarskim ustanovam. Ustanavljale so jih politične oblasti, občine, okraji in dežele, da bi si poleg drugega zagotovile kreditni vir za uresničevanje svojih nalog, za katere ni bilo dovolj sprotnih sredstev.¹

Občinska hranilnica Vrhnika

Vrhniška občina je ustanovila svojo hranilnico šele februarja 1909. Prostore je imela v občinski hiši, kjer je danes sodišče. Ker sta bila takrat na Vrhniki že dva konkurenčna kreditna zavoda, je svoje delovanje pospremila z obširno akcijo. Ljudem so polagali na srce:

Občani! Občinska hranilnica je vaš zavod, vaše domače ognjišče, ki je ustanovljena v vašo splošno korist. Čisti dohodek se bo porabil za občne koristne in dobrodelne namene vrhniške občine. Za izdelavo zadolžnic in vknjižb bo poskrbela hranilnica sama, strošek posojiljemalca bo le plačilo koleka. Člani ravateljstva in odbora svoje delo opravljajo brezplačno in za varnost naloženega denarja jamči občina z vsem svojim premoženjem.

Kot prednost poslovanja je občinska hranilnica ponujala 4,5-odstotne obresti na vloge in 5-odstotne obresti za posojila na vknjižbo, kar naj bi bilo ugodnejše kot drugje. Obračali pa so se tudi neposredno na posamezne poso-

jiljemalec pri drugih zavodih in jim ponujali ugodnejše možnosti odplačevanja.²

Prvi ravnatelj hranilnice je postal Josip Verbič.

15. Stavba Občinske hranilnice.

Druga oblika denarnih zavodov na Slovenskem so bile kreditne zadrage. To so bili najštevilnejši zavodi, s široko razvejano mrežo. Delovanje zadrug je urejal zakon iz leta 1873. Posebej je poudarjal neposredno udeležbo in vzajemno pomoč, po čemer so se zadrage ločevale od drugih gospodarskih družb. Zaradi te posebnosti so bila posojila pri kreditnih zadrugah cenejša kot pri drugih denarnih zavodih.³

V slovenskem prostoru sta se razvila dva tipa kreditnih zadrug, po svojih idejnih očetih imenovana Schulze-Delitschev in Raiffeisnov.⁴

Schulze-Delitsch je hotel s svojimi zadrugami pomagati predvsem srednjemu mestnemu sloju (obrtnikom, trgovcem). To naj bi bila čista trgovska podjetja, prilagojena tedanjemu ekonomskemu sistemu. Vsaka zadruga bi morala biti finančno trdna, da bi lahko delovala sama, brez pomoči osrednje finančne ustanove. Posojila bi dajali predvsem v poslovne namene,

16. Vložna knjižica Občinske hranilnice.

za krajši čas, na osnovi menice. Poslovanja ni omejil le na člane in majhno območje. Priporočal je visoke deleže, ki so lastnikom dajali aktivno in pasivno glasovalno pravico (kolikor deležev, toliko glasov) in obrestovanje deležev. Vodstvo je bilo za delo nagrajeno, dobiček se je lahko delil med zadrugnike. Te zadruge so se trudile v prvi vrsti za dobiček.

Raiffeisen pa je določil, da sme zadruga poslovati le s svojimi člani. Cilji njegovega delovanja so bili zlasti moralni, ne toliko gospodarski. Med ljudmi naj bi se uveljavil duh enakosti, solidarnosti in ljubezni do bližnjega. Deleži so bili zato nizki in neobrestovani, nihče ni mogel imeti več deležev. Poslovni okoliš takšne zadruge je bil majhen, krajevno omejen, člani znanci in prijatelji. Le tako so lahko vedeli, kdo zares potrebuje posojilo in kdo ga je sposoben vrniti. Posojila so podeljevali na podlagi zadolžnic. Pri Schulze-Delischevih zadrugah so jamčili le z deleži (zato so morali biti visoki), pri Raiffeisnovih pa je bilo jamstvo neomejeno, kar naj bi zadrugnike in vodstvo spodbujalo k premišljenemu poslovanju. Vodstvo ni smelo biti nagrajevano, dobiček so morali uvrstiti v rezervni sklad. Te vrste zadrug so zahtevale izrazito centralizacijo zlasti finančnega poslovanja, ker so finančno neutrne zadruge potrebovale zaslonbo pri osrednji denarni centrali. Bile so univerzalne, lahko so prevzele tudi nabavno in prodajno funkcijo.

Kreditne zadruge so se povezovale v združne zveze, ki so imele dvojno nalogo. Bile so revizijske zveze, ki so nadzorovale delo svojih članic, in hkrati denarne centrale. Prek njih je potekala denarna izmenjava med posameznimi članicami. Centrale so od njih sprejemale vloge v obrestovanje in jih kreditirale.

Kmetska posojilnica Vrhnika

Na Vrhniki so prvo posojilnico ustanovili leta 1881. Imenovala se je Kmetska posojilnica vrh-

niške okolice, zadruga z omejenim jamstvom. Uradno so jo zaradi različnih zapletov vpisali v zadružni register šele naslednje leto.⁵

Pravila zadruga so vključevala večino načel Schulze-Delischevega sistema. Namen zadruga naj bi bil spodbujanje varčevanja med ljudmi, pridobivanje denarnih sredstev s svojim zadružnim kreditom, dajanje posojil in prejemanje denarja za obresti.

Zadružna denarna sredstva so sestavljali zadružni deleži, hranilne vloge, od zadruga sposojeni denar, rezervni sklad, ki se je zbiral z vstopnino novih zadružnikov in delom čistega dobička. Višino pristopnine za nove člane so določali na skupni seji ravnateljstva in nadzorstva.

Pravila niso omejevala števila članov. Posameznika so sprejeli, če ga je odobrilo ravnateljstvo. Moral je podpisati zadružna pravila in vplačati vsaj en delež za 100 goldinarjev ter določeno pristopnino.

Kdor ni izpolnjeval predpisanih dolžnosti, je izgubil pravice zadružništva po sklepu ravnateljstva, in sicer v primerih, ko so morali od njega izterjati dolg po sodni poti ali so morali zanj plačati proki, če je zaradi hudodelstva izgubil občinsko volilno pravico ali če je kakor koli spodkopaval dobro ime posojilnice. Morebitne pritožbe je reševal občni zbor.

Če je zadružnik umrl, je imela po njem pravico vstopiti v zadrugo njegova vdova ali njegov neposredni naslednik. Kdor je želel prostovoljno izstopiti, je moral dati odpoved ravnateljstvu, ostal pa je zadružnik še eno leto. Iz-

plačali so mu njegove deleže, ni pa imel nobene pravice do rezervnega sklada.

Posojila so dodeljevali:

- na podlagi vplačila zadružnih deležev do dvakratnega zneska: posojilojemalec je podpisal zadolžnico brez poroštva ali s poroštvom; zadružno knjižico so v tem primeru hranili do vrnitve dolga pri ravnateljstvu;
- na osebni kredit: posojilo so dali na izvirno menico, ki je zapadla najkasneje v 180 dneh, ali na zadolžnico, katero je morala razen dolžnika podpisati vsaj ena zanesljiva oseba kot porok, pri poročenih tudi zakonec;

III. Zadružni deleži

Pri ustanovitvi so naslednji gospodje deleže vpisali:

<i>Franc Kotnik in Verda</i>	<i>10 deležev</i>	<i>1000 gr</i>
<i>Ivan Gruden</i>	<i>Vrhniko 5</i>	<i>500</i>
<i>Josip Lenarčič</i>	<i>1</i>	<i>100</i>
<i>Miha Tomšič</i>	<i>Herba 5</i>	<i>500</i>
<i>Jakob Petrič</i>	<i>Verda 5</i>	<i>500</i>
<i>Karol Kotnik</i>	<i>Herba 2</i>	<i>200</i>
<i>Peter Lenassi</i>	<i>Vrhniko 2</i>	<i>200</i>
<i>Janez Majaron</i>	<i>Borovnica 2</i>	<i>200</i>
<i>Danijel Predovnik</i>	<i>Vrhniko 1</i>	<i>100</i>
<i>Anton Vonča</i>	<i>Bevk 1</i>	<i>100</i>
<i>Janez Zdražba</i>	<i>Vrhniko 1</i>	<i>100</i>
<i>Andrej Petelin</i>	<i>Kamnika 1</i>	<i>100</i>
<i>Ignac Jelovšek</i>	<i>Vrhniko 1</i>	<i>100</i>
<i>Gabrijel Jelovšek</i>	<i>1</i>	<i>100</i>

na Vrhniko dne 24. Novembra 1881

Franc Kotnik
Ravnatelj
Janez Majaron
Kontrolor
Miha Tomšič
Janez Zdražba

17. Seznam prvih zadružnikov Kmetске posojilnice: Franc Kotnik, Ivan Gruden, Josip Lenarčič, Miha Tomšič, Jakob Petrič, Karol Kotnik, Peter Lenassi, Janez Majaron, Danijel Predovnik, Anton Vonča, Janez Zdražba, Andrej Petelin, Ignac Jelovšek, Gabrijel Jelovšek.

18. Vložna knjižica Kmetške posojilnice.

- na zastavo vrednostnih listin, državnih obveznic, dragocenosti itd. Posojilojemalec je moral podpisati tudi menico z zapadlostjo v 180 dneh.

Zadruga je jamčila za vloge s svojim rezervnim skladom in premoženjem. Če to ne bi zadoščalo, bi lahko uporabili zadružne deleže oz. premoženje zadružnikov do zakonsko določene meje (tj. do še enkrat tolikšne vsote, kot znaša vrednost deležev).

Od čistega dobička so odvajali določen odstotek v rezervni sklad, nekaj je dobilo ravnateljstvo, preostanek pa so razdelili med zadružnike, glede na njihove deleže. Občni zbor je lahko določen del čistega dobička razdelil tudi v dobrodelne namene.

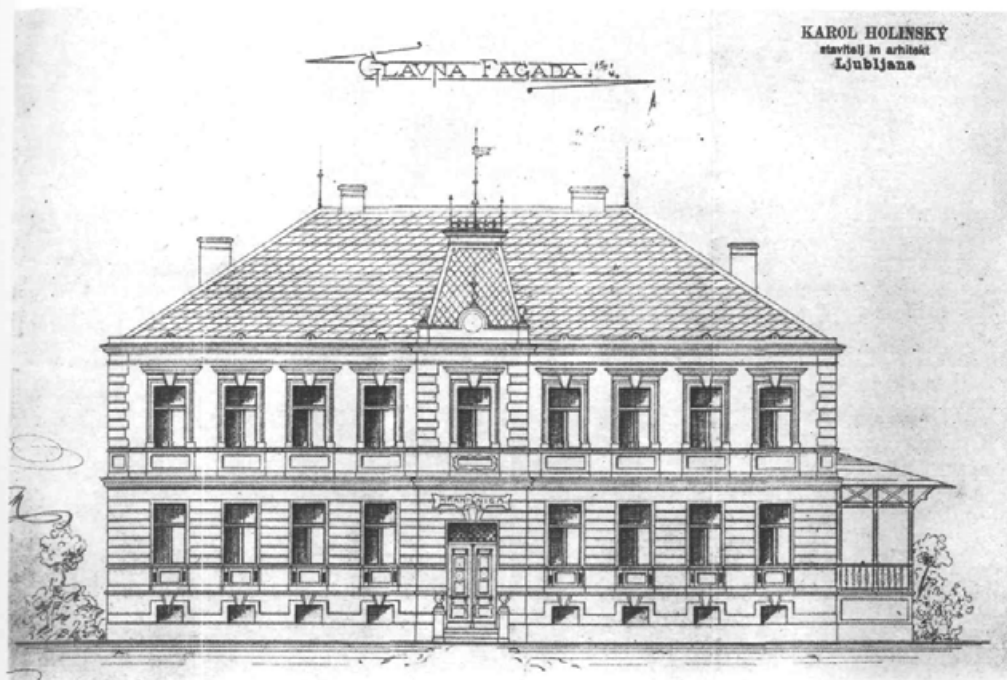
Upravo in vodstvo zadruga je sestavljalo ravnateljstvo, nadzorstvo in občni zbor.

Vsak zadružnik je imel pravico glasovati na občnem zboru in je imel toliko glasov kot deležev, vendar največ pet. V primeru, da je imel več deležev, je na vsaka dva deleža dobil še en glas. Tuje in bolne zadružnike ter ženske so lahko zastopali drugi zadružniki.

Ob ustanovitvi je 14 članov vplačalo 38 deležev po 100 goldinarjev.

Prvo ravnateljstvo so sestavljali naslednji člani: Franca Kotnika iz Verda so izvolili za ravnatelja; Ivan Gruden z Vrhnike kot blagajnik in Josip Lenarčič z Vrhnike kot kontrolor sta opravljala tekoče posle – uradovanje, vodenje knjig in korespondenco; namestnika sta bila dva – Miha Tomšič s Hriba in Jakob Petrič iz Verda.

V naslednjih letih je posojilnica poslovala z dobičkom. Število vložnikov hranilnih vlog in dolžnikov se je povečevalo bistveno hitreje kot število zadružnikov. To je kar nekaj let ostajalo pri številki 26, imeli pa so vplačanih 81 deležev (8100 goldinarjev).

19. Načrt stavbe Kmetске posojilnice, zgrajene v letih 1903–1905.

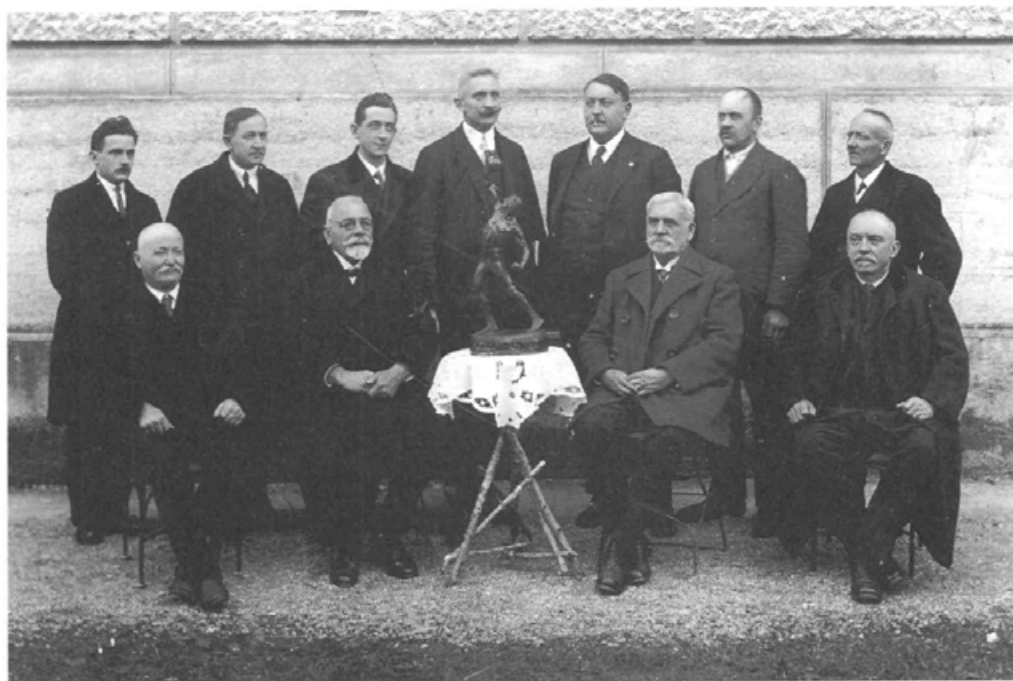
Ob desetletnici posojilnice je bilo na občnem zboru navzočih 11 članov, ki so zastopali 73 deležev: Josip Lenarčič (veleposestnik) 15 deležev po 100 goldinarjev, Miha Tomšič (Hrib, posestnik in strojar) 7, Franc Tršar (Hrib, posestnik in strojar) 2, Ivan Gruden (c. k. davkar v pokoju) 10, Gabrijel Jelovšek (trgovec in posestnik) 22, Karol Jelovšek 2, Karol Kotnik (posestnik z Mirk) 2, Josip Verbič (posestnik in župan v Bistri) 7, Anton Komatar (c. k. notar – pravni zastopnik posojilnice) 1, Ivan Majaron (trgovec iz Borovnice) 2 in Jerica Novak 3. Pokojnega Franca Kotnika, ravnatelja posojilnice, je nasledil Josip Lenarčič.

Čisti dobiček zadruge je znašal 2618 goldinarjev. Od tega so dodelili 5 % kot nagrado ravnateljstvu (119 goldinarjev), 4,5 % dividende zadružnikom (364 goldinarjev), za dobrodelne namene pa: Družbi Cirila in Metoda 30, Podpornemu društvu za visokošolce na Dunaju 50, dijaški kuhinji v Ljubljani 30, šoli na Vrhniku 30, v Borovnici 20, ter šolam v Preserju,

Horjulu in Polhovem Gradcu po 10 goldinarjev za potreščine, preostanek je šel v rezervni sklad. Odobrili so znižanje obresti na posojila s 7 na 6 % in sklenili, da se uredi plača za knjigovodja, blagajnika in ravnatelja. Hranilne vloge so obrestovali po 4,5 %.

Nekaj let so posojilniške posle še opravljali člani ravnateljstva sami, potem pa so za te naloge zaposlili zadružnega tajnika Franca Jurca. Ta je nato 40 let vodil in opravljal delo v skladu z odločitvami, ki so jih sprejemali na sejah ravnateljstva. Bil je pooblaščen za podpisovanje hranilnih knjizic in je zastopal posojilnico pri sodišču. Za pomoč je dobil še enega uradnika, Josipa Nagodeta. Dobivala sta plačo in bila pokojninsko in socialno zavarovana.

Stavbni družbi Tönies so dali zgraditi novo stavbo Kmečke posojilnice, ki je delo končala leta 1905. To je bila enonadstropna hiša, v kateri so del prtiličja namenili za poslovne prostore posojilnice, preostalo pa za stanovanja. Imela

20. Člani uprave Kmetijske posojilnice. Spredaj od leve proti desni: Franc Korenčan, Gabrijel Jelovšek, Josip Lenarčič, Anton Komotar. Zadaaj: Josip Nagode, Miha Tomšič, Joško Majaron, Franc Jurca, Josip Jelovšek, Andrej Petelin, Franc Tršar.

je vodovod in elektriko ter dvorišče, kjer so kasneje postavili še garažo in vrt.⁶ Danes v teh prostorih domuje občinska uprava Vrhnike.

Kmetijska posojilnica je bila članica Zveze slovenskih posojilnic v Celju, od leta 1907 pa članica Zadrुžne zveze Slovenije.

Leta 1911 je izbruhnil spor glede poslovanja posojilnice. Občinski predstavniki so se namreč pritožili, da posojilnica ne deluje po postavi iz leta 1873 kot zadruga, ampak kot navaden denarni zavod, ker v glavnem posluje z nečlani. Zadrुžniki da si poleg nagrad posameznikom izplačujejo še 10-odstotne obresti od deležev ter si razdelijo 5 % čistega dobička. Poleg tega imata dve najpomembnejši funkciji, predsednika ravnateljstva in nadzorništva, v rokah oče in sin, Josip in Milan Lenarčič. Na pritožbe so iz posojilnice odgovorili, da sodi k njihovi dejavnosti tudi dodeljevanje kreditov in sprejemanje denarja na obresti in da pač

poslujejo z vsemi zainteresiranimi. Glede zasedbe posameznih funkcij pa, da nimajo dovolj usposobljenih kadrov. Revizor je konec leta 1912 izdal zelo ugodno poročilo o delovanju zadruge in jo v gospodarskem smislu pohvalil kot posnemanja vredno. Seveda je omenil tudi navedene pomanjkljivosti, vendar je pohvalil nadzorni odbor, da se zaveda svojih nalog. Da sicer občasno odobrijo osebne kredite brez zadostnega zavarovanja in da so nekatere menice zastarale, v glavnem pa da poslovanje teče v redu.

Ker spornih nepravilnosti niso odpravili, je prišla zadeva celo na višje deželno sodišče v Gradec, ki je razsodilo, da je bistvo zadruge dodeljevanje kreditov zadrुžnikom, sicer se ta spremeni v asociacijo kapitala. Pri Kmetijski posojilnici na Vrhniki pa je stanje tako, da dvajsetim zadrुžnikom z vlogami 14.400 kron (z jamstvom do 28.800 kron) in rezervnim skladom 211.407 kron stoji nasproti 1952

hranilnih vlog z 2.626.808 kronami in 1047 dolžnikov z vsoto 2.250.452 kron. To ni več združni, ampak bančni ali hranilniški obrat, ki pa deluje brez zakonitih jamstev, kakršna so zahtevana pri tovrstnih denarnih zavodih.

Sodišče je odločilo, da mora posojilnica ustrezno prilagoditi politiko poslovanja. Tako so spremenili nekatera pravila, po katerih je bilo poslej jasno določeno, da poslušajo le s svojimi združniki. Zavezali so se, da bodo glede na nova pravila zahtevali od vseh dolžnikov vplačilo deležev oziroma bodo izterjali od njih posojilo. Novi združniki niso imeli pravice do rezervnega sklada in dohodkov na podlagi starih pravil, po katerih so bili deleži določeni po 100 goldinarjev (200 kron).⁷ Vsak novi član je moral vplačati vsaj 1 delež po 50 kron. Dotedanji delež po 200 kron pa se je spremenil v 4 po 50 kron.

Revizor je leta 1916 še vedno ugotovil določene pomanjkljivosti glede zavarovanja nekaterih posojil in opozoril, da ni dobro, da sta knjigovodstvo in blagajna v rokah enega samega človeka. Na to so v posojilnici odgovorili, da sta ti dve funkciji ločeni, vendar se zaradi vpoklicev v vojsko dogaja, da so občasno brez enega uradnika. Zato pa je revizija leta 1920 prinesla zgolj pohvalo, ki je šla zlasti vestnima uradnikoma. Svetovali so le, naj v "podporo razvoja narodnega gospodarstva" presežek svojega denarja nalagajo pri Zvezi slovenskih zadrug namesto pri raznih bankah.

Število združnikov se je spreminjalo. Leta 1925 je bilo npr. včlanjenih 243 posestnikov – kmetov, ki so potrebovali posojilo za nakup umetnih gnojil, živine, strojev in poljedelskega orodja ter za popravilo hiš in gospodarskih poslopij, 17 uradnikov, 3 zasebniki, 2 učitelja, 10 obrtnikov in 7 trgovcev.

Gospodarska kriza, ki se je začela v začetku tridesetih let, je vplivala tudi na delovanje kreditnih zavodov. Zaostrene razmere so po-

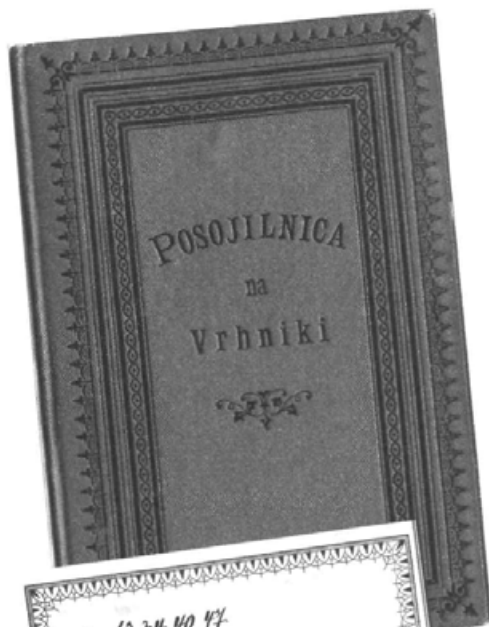
menile malo novih vlog, dvigovanje starih, večje povpraševanje po posojilih. V posebej težavnem položaju so bile kreditne zadruge, ki so poslovale predvsem s podeželskim prebivalstvom. Leta 1932 je država uvedla moratorij na kmečke dolgove in zato od kmetov niso mogli izterjati dodeljenih posojil.⁸ Potem so dobile zaščito tudi banke, kar je posledično prizadelo hranilnice, ki so imele pri njih naložena izdatna sredstva, saj so bila poslej nedosegljiva. Tako so se pod državno zaščito zatekli tudi drugi denarni zavodi in odlog izplačil za 6 let je dobila tudi Občinska hranilnica Vrhnika⁹, prav tako Kmetiska posojilnica Vrhnika¹⁰, Hranilnica in posojilnica pa je zaprosila za desetletni odlog.¹¹

Hranilnica in posojilnica Vrhnika

Na pobudo vrhniškega dekana Lovra Gantarja so leta 1900 ustanovili Hranilnico in posojilnico na Vrhniki, registrirano kot zadruzo z neomejeno zavezo, ki so jo septembra istega leta tudi vpisali v register.¹² To je bila zadruza, zasnovana na Raiffeisnovih načelih.

Imela je namen izboljševati razmere svojih članov v нравnem in gmotnem oziru, zlasti pa spodbujati varčnost in s svojim združnim kreditom oskrbovati svoje člane s potrebnimi denarnimi sredstvi. Sprejemala in obrestovala je hranilne vloge in dajala posojila svojim članom.

V zadruzo so sprejemali osebe, ki so živele v občinah Vrhnika, Preserje, Borovnica, nekaj kasneje so vključili še Polhov Gradec, Črni Vrh in Šentjošt. V nekaterih krajih, npr. v Borovnici in Šentjoštu, so kmalu ustanovili tudi svoje hranilnice in posojilnice. Vsak združnik je moral vplačati en delež v znesku 5 kron in določeno vpisnino. Posojila so dajali le združnikom, in sicer na osebni kredit za največ štiri leta. Izposojevalec je moral podpisati zadolžnico, poleg njega pa še zakonec ter eden ali več prokov. Menice niso bile dovoljene. Lahko pa

je dobil posojilo tudi na zastavo vrednostnih listin in drugih premičnin ter hipoteke na zemljišče. Obresti posojil niso smeje presegati obresti hranilnih vlog za več kot 1,5 %.

Zaveza zadruga je bila neomejena. To pomeni, da je bila zadruga zavezana za kritje stroškov s svojim rezervnim skladom in vsem imetjem. Če to ne bi zadoščalo, bi morali zadružniki kriti obveznosti zadruga z deleži in svojim premoženjem. Niso pa imeli pravice do rezervnega sklada.

Zadrugo je vodilo načelstvo, ki ga je sestavljal načelnik in devet odbornikov, ki so, kot so določala pravila, "moralo znati brati in pisati". Nadzorstvo je štelo štiri člane. Zadružniki so se vsako leto srečevali na občnem zboru, kjer so volili svoje upravne organe in reševali morebitne spore.

Prvo načelstvo so sestavljali: načelnik Lovro Gantar, dekan, ter odborniki Ivan Brenčič, posestnik, Jurij Grampovčan, posestnik in trgovec, Ivan Oblak, posestnik, Miroslav Jeršinovič, posestnik in usnjar, Franc Tršar, posestnik in usnjar, Simon Ogrin, akademski slikar, Josip Verbič, posestnik in krčmar, in Franc Oblak, posestnik.

Članstvo v zadrugi je bilo pogoj za odobritev posojila, zato je število zadružnikov, ki so vplačali po en delež, hitro naraščalo in se v naslednjih letih gibalo med 250 in 300.

Leta 1904 je hranilnica z deležem 200 kron postala članica Zadružne zveze, s katero je poslovala prek tekočega računa, manjši delež je imela tudi pri Ljudski posojilnici v Ljubljani. Naslednje leto je povečala delež pri Zadružni zvezi na 400 kron in vplačala delež za 500 kron pri Unionu.¹³ To leto je bila opravljena tudi prva revizija poslovanja, ki je ugotovila, da obstaja sicer kar nekaj pomanjkljivosti, vendar vse kaže na dober razvoj in dobre možnosti za obstanek posojilnice. Zadruga ni imela

Vplačano				poligonje
Datum	Št. deležev	na zadušni delež št.	200	
23/9. 1906		12 18 40 44	200	

21. Zadružna knjžička Kmeteske posojilnice.

posebnih uslužbencev za vodenje poslov, pač pa sta dva člana načelstva opravljala delo knjigovodje in blagajnika, za kar sta dobivala nagrado 75 oz. 20 kron mesečno. Uradno je sicer obstajalo tudi nadzorstvo, ki pa se ni ukvarjalo s hranilniškimi posli, ni preverjalo računskih zaključkov in o tem tudi ni poročalo na občnem zboru.

Zadruga je bila odprta vsak torek, petek, nedeljo, ob sejemskih dnevih ter vsakega prvega in zadnjega v mesecu. Posojila so dajali predvsem na osebni kredit s poroštvom in deloma na vknjižbo. Presežek denarja so nalagali pri raznih drugih denarnih zavodih. Gotovino so imeli spravljeno v železni blagajni pod dvojnimi ključem, ki ga je hranil knjigovodja, dvojniki pa načelnik in en odbornik. Rezervni sklad je bil naložen v domačem prometu.

V letu 1906 so povečali svoj delež pri Zadružni zvezi na

1000 kron. Revizor je ugotovil, da so se od prejšnjih nekoliko popravili, zlasti nadzorstvo je vsaj konec leta pregledalo poslovanje. Da pa so še vedno obstajale nepravilnosti pri dodeljevanju in izterjavi posojil, pri čemer so postopali preveč popustljivo. Kar nekaj zadolžnic je bilo starih že več kot štiri leta, kar ni bilo v skladu s pravili, in nekatere so bile tudi pomanjkljivo sestavljene, manjkali so npr. podpisi. Plačilni roki so bili prekoračeni, precej obresti je zastajalo. Hranilnica je posojala na zadolžnico s poroštvom tudi pravnim osebam, npr. mlekarji na Vrhniki. Presežek denarja so imeli naložen pri Zadružni zvezi, pa tudi pri Ljudski

K. K. LANDESGERICHT LAIBACH

Eintragungsamt am 22. September 00

St. n. 291
Zad. II 128/1

O. k. drž. in kot. trgovsko
sodišče

J. Oberlaibach off. publ.
Kmetiška posojilnica
Vrhniške okolice,
regio. zadruga
z omy enim polodstvom
Laibach 22. 9. 1900

Ljubljana.

Hranilnica in posojilnica
na Vrhniki, reg. zadruga za
druga z neregulirano rešeno v roki
naložbena gotovost iz vrh. banke
ga, določena sld. na Vrhniki.

Prošnja

za vpis v tovrstni v za.
drž. in kot. register

s privilegijem / v okviru in / v
posojilnem prostoru.

Na podlagi v enem okviru
rešeno pod / in enem posojilnem
prostoru pod / v vrhn. okolici
zadruga se je zadruga.

22. Prošnja Hranilnice in posojilnice dne 22. 9. 1900, za vpis v zadružni register. (Levo zgoraj opomba sodišča: Na Vrhniki že obstaja Kmetška posojilnica vrhniške okolice ...).

posojilnici, Vzajemnem podpornem društvu in pri Hranilnici in posojilnici v Borovnici, ker so ponujali tam višje obrestne mere kot pri Zvezi. Sicer pa je revizor sklenil, da še vedno lahko jamči za ugoden razvoj. Podobno stanje je bilo tudi v naslednjih letih, tako glede pomanjkljivosti kot glede ugodnosti.

Razlika pri obrestih za hranilne vloge in posojila je bila običajno 1 %. Težave so se pojavljale pri izstopu članov, ko bi morali od njih zahtevati pisno odpoved in jim vrniti pripadajoči delež šele mesec dni po občnem zboru, a se tega dostikrat niso držali. Prav tako so tudi

*Hranilnica in posojilnica
na Vrhniki,*

*registrirana z adruge z omejeno zavarostjo,
z sedežem na Vrhniki in so se v načelstvu imeno,
koti sledenci gg.:*

- 1. Lovro Santar, župnik in skaban na Vrhniki št. 266
načelnikom; odbojnikom pa:*
 - 2. Fran Brenčič, posestnik Vrhnika, št. 211;*
 - 3. Tomi Gramprajer, posestnik in bogovec Vrhnika
stara cesta št. 108;*
 - 4. Janez Oblak, posestnik Vrhnika nova cesta št. 1;*
 - 5. Metod Jeršič, posestnik in usnjar Vrhnika
sv. Pavla cesta št. 249;*
 - 6. Fran Josip, posestnik in usnjar Vrhnika Gradice
št. 260;*
 - 7. Simon Ajm, skladnik, posestnik Vrhnika
nova cesta števil. 17;*
 - 8. Josip Verbič, posestnik, adoj, gostilničar na
Vrhniki števil. 27, nova cesta;*
 - 9. Fran Oblak, posestnik Drenov gric št. 2;*
 - 10. Alojz Perčaj, posestnik in usnjar Vrhnika
cesta sv. Pavla št. 253;*
- Ki bodo za nadruge pod firmo, katere naj
bode pisana ali s pečatom nadružena pod-
pisovali nastopno:*

Lovro Santar *Fran Brenčič*
Josip Verbič
Fran Gramprajer
Simon Ajm
Metod Jeršič
Aljož Perčaj
Janez Oblak
Tomaz Oblak
Aljož Gramprajer

23. Seznam članov prvega načelstva Hranilnice in posojilnice in njihovi podpisi.

posojila dodeljevali precej po domače, brez zadostnega jamstva. Uvedli so plačevanje sejnin po 2 kroni.

Zadruga razen ene parcele ni imela nepremičnin.

Z ustanovitvijo Občinske hranilnice leta 1909 so dobili precej neprijetno konkurenco in so

bili zato prisiljeni znižati obrestne mere za posojila. Ob reviziji so jim svetovali zmanjšanje upravnih stroškov in namignili, da če je načelstvu do napredka zadruge, bo moralo kaj napraviti tudi brezplačno. Ker so še vedno preslabo nadzorovali zapadlost zadolžnic in njihovo sestavljanje, so morali kdaj tudi sami pokriti izgubo. V letu 1910 so nastavili tajnika s plačo 100 kron, ki je opravljal tudi posle blagajnika. Zadruga je začela poslovati vsak dan dopoldne, ob uradnih dnevih, ki so veljali že prej, pa sta bila navzoča še dva člana načelstva. Toda to ni obveljalo dolgo. Prešli so na omejeno poslovanje ob nedeljah, ponedeljkih in četrtekih, knjigovodstvo in blagajno je še vedno vodil en človek. Razlika v obrestih med hranilnimi vlogami in obrestmi je znašala samo pol odstotka. Zadržne prostore so imeli v župnišču. Poslovanje je potekalo brez izgub, izplačali so celo nekaj podpore gasilskim društvom na Vrhniki, v Verdu, na Stari Vrhniki in v Bevkah, v znesku od 50 do 200 kron.

Marca 1917 je Hranilnica in posojilnica postala članica Zadružne centrale, kar pa se ni izkazalo za pametno potezo, ker so že naslednje leto razglasili prestop

nazaj k Zadružni zvezi, češ da Centrala očitno slabo gospodari in da ni izpolnila svojih obljub. Zahtevali so takojšnje vračilo vseh vplačil in vrednostnih papirjev, tj. delnic Ilirske banke in Uniona, ter vojna posojila. V začetku leta 1919 so sicer lahko izstopili, dobili pa so povrnjenih le del sredstev. Med obema zadrugama je potekala prava besedna vojna in grožnje z obeh strani. Nazadnje je morala hranilnica kot

nekdanja članica Zadrudne centrale z deležem 1000 kron in petkratnim jamstvom za njeno sanacijo žrtvovati ves svoj rezervni sklad in vrednost nepremičnine.

Poseben problem je bilo tudi valutno vprašanje. Po prvi svetovni vojni so bile v novonastali državi kar štiri vrste denarja. Vrednost krone je zaradi nelegalnega vnašanja v državo z avstrijskega in madžarskega območja padala, zato so prepovedali vnos in začeli žigosati bankovce. Ker to ni zadoščalo, je finančno ministrstvo ukazalo kolkovanje kron s posebnimi znamkami, in tako je nastala t. i. jugokrona. Leta 1920 je prišlo do zamenjave denarja, in sicer v razmerju en dinar za štiri krone. Imetniki kron so se ob taki menjavi počutili opeharjene, kajti dinarska kupna moč je zaradi inflacije, ki je zajela državo, naglo zdrsnila pod kupno moč jugokrone.¹⁴

tori so bili v župnijski pisarni, kjer je opravljal posle tajnika sam načelnik, dekan Janez Kete. Čisti dobiček so porabili za odpis vojnega posojila. Kar so morali vložiti v sanacijo Centrale, so dobili z obrestmi povrnjeno v začetku leta 1922, in tako so se začeli za hranilnico boljši časi.

Kredite so dajali posameznikom, pa tudi Mlekarski zadrugi, Gospodarski družbi in Zadrugi elektrarni.

24. Sedež Hranilnice in posojilnice, danes Kmetijske zadruga.

Zaradi zamenjave valute in velike količine denarja se je zniževala obrestna mera hranilnih vlog, zato ni bilo mogoče takoj določiti obrestne mere za posojila tako, da bi ustrezalo zakonu (razlika naj ne bi bila večja od 1,5 %).¹⁵

Počasi pa so se razmere začele normalizirati. V letu 1921 je Hranilnica in posojilnica začela poslovati s člani tudi že prek tekočega računa. Zapisnik o občnem zboru iz leta 1922 poroča, da se je promet v primerjavi s prejšnjim letom podvojil, ker so odprli tekoči račun Gospodarskemu društvu na Vrhniki. Povečalo se je tudi stanje hranilnih vlog, kar je pomenilo, da ljudje znova dobivajo zaupanje v zavod. Uradni pros-

Pomanjkljivosti, na katere so ves čas opozarjali revizorji, so bolj ali manj odpravili. Posle sta vodila dekan in kaplan kot načelnik in odbornik. Poskušali so zbuditi smisel za varčevanje tudi med mladino in so v ta namen priskrbeli hranilnike.

Leta 1927 so zadrugo preselili iz župnišča v hišo Gospodarskega društva na Vrhniki (današnja stavbo Kmetijske zadruga). Namesto najemnine so dajali društvu cenejše kredite. Spremenili so tudi pravila, ki so prinesla delno ukinitvev poslovanja po Raiffeisnovih načelih. Okoliš delovanja ni bil več omejen in posojila so dajali tudi na menice. Vsak član je imel

k. Zadr. št. 57/13

Poročilo nadzornega odbora
Hranilnice in posojilnice
na Vrhniki, zadr. z neomejenim jamstvom
na redni letni skupščini dne

9. aprila 1945.

Nadzorni odbor je imel v poslovnem letu 1944-1 sejo ter se je udeležil 3 sej upravnega odbora.

Po pregledu poslovanja, izpiskov in sklepnega računa je ugotovil, da je vse pravilno in v redu, zato predlaga, naj skupščina odobri sklepní račun za leto 1944, čisti prebitok pripiše rezervnemu skladu, upravne- mu in nadzornemu odboru pa podeli razrešnico.

Andrej Dobrovolje
predsednik nadzorstva.

Potrjuje se, da se ta prepis dobesedno strinja z izvirnikom.

Vrhnika, dne 11. marca 1945.

25. Poročilo nadzornega odbora Hranilnice in posojilnice, marec 1945.

toliko glasov kot deležev, vendar ne več kot 20. Deleži so ostali še vedno majhni, po 1,25 dinarja, in zadruga je dajala še vedno neomejeno poroštvo. Zadrúžna disciplina je sicer zahtevala nalaganje odvečnih sredstev pri Zvezi, vendar so zaradi višjih obresti nalagali tudi pri Ljudski posojilnici, Kreditni banki in Zadrúžni gospodarski banki. Posojila so dajali na poroštvo, vknjižbo in na tekoči račun. Intenzivno pa so začeli tudi agitirati hranilnike in jih razdelili 83. Menjavali so tuje valute ter posredovali nakazila v tujino. S strankami so poslovali vsak dan dopoldne in popoldne, ob nedeljah in praznikih pa samo dopoldne. Zaposlili so

tajnico s plačo 1000 dinarjev in pokojninskim zavarovanjem. Blagajno je vodil odbornik, dostikrat je sodeloval tudi načelnik. Hranilne vloge so obrestovali s 5-odstotnimi obrestmi, za posojila pa so zaračunavali 7,5 % in so morala biti odobrena s sklepom seje.

Po že prej omenjenih težavah zaradi gospodarske krize v začetku tridesetih let so se razmere začele počasi popravljati. Obe vrhniški kreditni zadrugi sta uskladili pravila z Zakonom o gospodarskih zadrugah z dne 11. 9. 1937.¹⁶ Poleg že do tedaj znanih dejavnosti, kot so sprejemanje in obrestovanje hranilnih vlog na knjižice in tekoči račun ter kreditiranje zadrúžnikov, so začeli za svoje zadrúžnike posredovati pri nakupu gospodarskih potrebščin, sprejemati njihove proizvode v komisijsko prodajo ter posredovati zanje pri zavarovalnih zadevah. Zadrúžniki so lahko postali tisti, ki so imeli v okolišju zadruge stalno bivališče ali nepremičnine. Na deleže ni bilo več ne dividend ne obresti. Za obveznosti zadruge

so zadrúžniki pri Kmetiski posojilnici še vedno jamčili z dvakratno vrednostjo deležev, medtem ko pri Hranilnici in posojilnici z vsem premoženjem. Posojila so dajali na vknjižbo na nepremičnine, na osebni kredit in na poroštvo, z zastavitvijo vrednostnih papirjev itd. Dobiček je šel v rezervni sklad in se ni delil med zadrúžnike. Organa kreditne zadruge sta bila upravni in nadzorni odbor, katerih člani za svoje delo niso dobivali plačila. Odločanje o zadrúžnih poslih pa je potekalo na skupščinah. Pri Kmetiski posojilnici je leta 1938 namesto Josipa Lenarčiča prevzel predsedovanje Milan Lenarčič, pri Hranilnici in posojilnici pa se je

26. Uslužbenci Komunalne banke Ljubljana, podružnice Vrhnika. Spredaj od leve proti desni: Tilka Petrič, Sonja Mavko, Ivan Jurca, Nace Stanič, Lojze Jurca, Francka Grom, Vera Bizovičar. Zadaj: Milena Rotar, Milada Ogrič, Franc Žnidaršič, Rado Zakrajšek, Majda Stanovnik, Franci Vehar, Slavka Koestner, Nada Milosavljevič, Elči Pavlovčič, Milka Novak, Francka Grbec.

sprememba na čelu zgodila navadno ob nastopu novega dekana.

Ob okupaciji našega ozemlja leta 1941 je zamenjava dinarja za okupatorske valute povzročila razvrednotenje slovenskega denarnega premoženja. Nemci so posegli tudi v mrežo denarnih zavodov, medtem ko v Ljubljanski pokrajini ni bilo organizacijskih sprememb. Denarni zavodi so nadaljevali poslovanje, le s tujino ne. Že pred vojno je bila uvedena omejitev izplačevanja denarnih vlog, med vojno pa se je to spreminjalo. Tako Italijani kot Nemci so pripeljali v pokrajino tudi svoje banke.¹⁷

Tudi po vojni je vnovična valutna menjava prinesla izgubo. Poleg zamenjave denarja je denarna reforma vključevala še druge odredbe za ukinitve starih denarnih odnosov in vzpostavitev novih.¹⁸ Začelo se je podržavljanje zasebnih denarnih zavodov, ki je trajalo kar nekaj let. Leta 1947 je prišlo do likvidacije kreditnih

zadrag. Njihovo premoženje, objekti in nepremičnine so postali splošno ljudsko premoženje. Kmetška posojilnica ter Hranilnica in posojilnica na Vrhniki sta bili dokončno izbrisani iz registra leta 1956.¹⁹ Po ukinitvi kreditnih zadrag so njihovo vlogo prevzeli hranilni in kreditni odseki pri kmetijskih zadrugah. Leta 1954 je bilo z uredbo spet omogočeno ustanavljanje hranilnic združnega tipa, s širšim obsegom dela, kot so ga imeli kreditni odseki. S tem bi kreditne zadruge postale prve banke, ki jih ne bi ustanovila država, ampak kmetijske zadruge. Vendar so bile združne hranilnice in posojilnice že leta 1961 ukinjene.²⁰ Ponovni razvoj na področju združnega hranilništva so prinesla sedemdeseta leta.

Namesto predvojnih regulativnih hranilnic so ustanavljali nove lokalne denarne zavode. Med drugimi leta 1949 tudi Okrajno hranilnico Vrhnika²¹, ki se je leta 1952 preoblikovala v podružnico Narodne banke FLRJ in kasneje

spreminjala svoje ime v skladu z organizacijskimi spremembami bančništva v Sloveniji²².

OPOMBE:

- 1 Lazarevič Žarko, Prinčič Jože: Zgodovina slovenskega bančništva, str. 24.
- 2 Arhiv Republike Slovenije, Zveza slovenskih zadrug (ZSZ), škatla 185, in Darja Gabrovšek, Obrad Cicmil: Osemdeset let hranilništva in bančništva na Vrhniki, zgibanka, Vrhnika 1989.
- 3 Lazarevič, Prinčič: Zgodovina slovenskega... str. 26
- 4 prav tam, str. 28–29
- 5 Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zadr. IV 22.
- 6 Arhiv Republike Slovenije, Zveza slovenskih zadrug (ZSZ), škatla 185.
- 7 Deželni zakonik 1900, 30, str. 70: S 1. januarjem 1900 se namesto goldinarja uvede krona v razmerju 1 : 2.
- 8 Lazarevič, Prinčič: Zgodovina slovenskega ... str. 152
- 9 prav tam, str. 146
- 10 glej opombo 5
- 11 ZAL Zadr. III 55
- 12 glej opombo 11
- 13 ARS, Zadruga zveza (ZZ), fascikel 112
- 14 Lazarevič, Prinčič: Zgodovina slovenskega ... str. 46
- 15 glej opombo 13
- 16 glej opombi 5 in 11
- 17 Lazarevič, Prinčič: Zgodovina slovenskega ... str. 165
- 18 prav tam, str. 199
- 19 glej opombi 5 in 11
- 20 Lazarevič, Prinčič: Zgodovina slovenskega ... str. 291
- 21 prav tam, str. 241
- 22 glej opombo 2, Gabrovšek, Cicmil: Osemdeset let ...

IZ KRONIKE LJUDSKE ŠOLE NA VRHNIKI 1900–1920¹

27. Stara osnovna šola na Vrhniki.

Od 10. junija do 1. septembra 1900 je bila šola zaradi razsajanja škrlatinke, ki se je na Vrhniki pojavila maja in je pomorila 40 otrok, zaprta. Zaradi širjenja škrlatinke in legarja so šolo ponovno zaprli 27. novembra.

25. decembra 1900 je po dolgi bolezni umrla učiteljica Iva Vidic, ki je na Vrhniki službovala od leta 1885. Bila je "vzorna učiteljica, vneta za svoj stan in prava mati učenkam". Nagrobnik ji je postavilo učiteljsko društvo za ljubljansko okolico.

Od novembra 1900 do konca marca 1901 je 36 dečkov po eno uro tedensko v okviru

ponavljalne šole obiskovalo poljedelski tečaj "od najvažnejših navkov iz poljedelstva in sadjarstva".

V šolskem letu 1899/1900 so telovadili le dečki: pozimi v razredih, poleti pred šolskim poslopjem ali za cerkvijo, ker šola ni imela telovadišča.

1. marca 1901 je bil izvoljen nov krajevni šolski svet v naslednji sestavi: deželni sodni svetnik Bogdan Kobal, predsednik, notar Anton Komotar, podpredsednik, ter člani: veleposestnik Josip Lenarčič, usnjar Josip Bricelj, posestnik Fran Hočever in posestnik iz Bevk

Vinko Levstik,

šolski vodja v pok., ki je deloval 63 let kot organist, od teh 50 let na vrhniškem cerkvenem koru, in ga je šele pred kratkim bolezen odtrgala od orgel. Za zasluge na polju cerkvenega petja je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem *Pro ecclesia et pontifice*.

28. Vinko Levstik (21. 1. 1844–17. 8. 1925).

Fran Trček. Virilista v svetu pa sta bila dekan Lovro Gantar in šolski vodja Vinko Levstik. Januarja 1902 so za predsednika sveta izvolili tovarnarja Josipa Lenarčiča, za podpredsednika pa Antona Komotarja.

12. maja 1902 je birmal knezoškof Anton Bonaventura Jeglič.

Ob koncu šolskega leta 1901/1902 je bilo šoloobveznih otrok 761 v vsakdanji šoli (374 dečkov, 387 deklic) in 179 v ponavljalni šoli. Zaradi hujše telesne ali duševne prizadetosti ni obiskovalo pouka 6 otrok, zaradi oprostitev, zaradi prevelike oddaljenosti od šole ali zaradi malomarnosti staršev, ki niso pošiljali otrok v šolo, pa ni hodilo k pouku skupaj 309 otrok. Samo dvakrat tedensko je hodilo k pouku 93 učencev. Za napredovanje v višji razred je bilo sposobnih 228 učencev, nesposobnih je bilo 181, neizprašanih pa 125. Ob koncu šolskega leta je štela učiteljska knjižnica 209 knjig, šolska pa 374. Iz slednje si je 152 učencev izposodilo 816 knjig. Zaloga učbenikov za revne učence je štela 328 knjig.

8. julija 1902 je dr. Janko Marolt šolskim otrokom "koze stavil" in cepljenje čez teden dni pregledal. Cepljenje koz je dr. Marolt opravljal vsako leto.

26. julija 1902 je bilo pri prvem obhajilu 53 učencev.

14. septembra 1902 je namesto upokojenega učitelja Alojzija Luznika nastopil službo učitelj Anton Smerdelj, ki je prišel na Vrhniko iz Orehka. C. kr. deželna vlada je Smerdelja 1903. za pet mesecev poslala v Gradec, da se je "vežbal v obrtniškem risanju". Za čas njegove odsotnosti so na njegovo mesto postavili provizorno učiteljico, ki je od 16. septembra 1902 smela poučevati kot "radovoljka". S 1. marcem 1905 so Smerdelja prestavili v Ljubljano.

16. septembra 1902 se je začelo šolsko leto z mašo in klicanjem Svetega duha. Šolska maša je bila tudi 18. septembra in potem vsak torek in petek do 1. novembra. Šolske maše so se začele spet 28. aprila. Ob torkih so otroci pri maši peli, ob petkih pa so molili rožni venec. Učenci so morali štirikrat v šolskem letu k spovedi in k obhajilu (oktobra, decembra, aprila in julija). Učenci so bili vsako leto v procesiji za telovo. Od 1909. leta so bili na njej razvrščeni takole: vrhniška šolska zastava, učenci šole v Ligojnih, na Drenovem Griču, za njimi so korakali učenci šole v Blatni Brezovici in vrhniške šole. Vsako leto so bili 20. junija, za god sv. Alojzija, pri maši. Ta dan je bil od leta 1905, ko so blagoslovili šolski prapor, pouka prost. Šolsko leto so zaključevali s slovesno mašo, zahvalno pesmijo in cesarsko himno.

4. oktobra 1902 je šola praznovala god presvetlega cesarja Franca Jožefa I. z mašo v farni cerkvi, pri kateri so na koncu zapeli cesarsko himno. Pozneje so ga praznovali tudi s proslavami v šoli. Učiteljev nagovor je leta 1910 "naredil na nežna srca globok utis". Pouk je ta dan odpadel. Njegov god in rojstni dan so praznovali vsa leta njegovega vladanja.

5. novembra 1902 je župan Gabrijel Jelovšek prišel na šolo in voditelju šole Levstiku čestital za 28-letnico učiteljevanja na Vrhniku in 40-letnico učiteljevanja sploh. Zvečer ga je povabil na "častni večer" v gostilno Mantova, kjer se je zbralo več kot 60 povablencev.

19. novembra 1902 so bili učenci pri spominški maši za pokojno cesarico Elizabeto. Enaka maša je bila vsako leto do razpada avstro-ogrske monarhije. Pouk je ta dan odpadel.

5. decembra 1902 je krajevni šolski svet sklenil opustiti dotedanji šolski vrt; 548 sadik jablan in hrušk so razdelili učencem in občanom.

15. decembra 1902 so učencem razdelili "šolska naznanila" ali spričevala; ta so razdelili še 1. marca, 16. maja in na koncu šolskega leta. Od konca 1911. leta so delili šolska naznanila zadnji teden v januarju in aprilu ter ob koncu šolskega leta.

22. junija 1903 je c. kr. deželni šolski svet ugodil prošnji šolskega vodje Vinka Levstika za upokojitev in mu izrazil priznanje za 41-letno zvesto in uspešno delovanje "na ljudskošolskem polji". Pokoj je nastopil 1. avgusta 1903. Novi šolski vodja, učitelj Fran Stojec, je 1. avgusta 1903 začasno prevzel posle, 9. septembra 1903 pa ga je c. kr. deželni svet imenoval za nadučitelja in voditelja šole. Tudi on je 3. oktobra 1903 praznoval 40-letnico poučevanja, od tega na Vrhniku 28 let. Zadnji dan šolskega leta, 29. julija 1905, se je zaradi upokojitve poslovil od učencev. Začasno vodstvo šole je prevzel učitelj Robert Ziegler.

7. septembra 1903 so za predsednika krajevnega šolskega sveta namesto Josipa Lenarčiča, ki je odstopil, izvolili sodnega svetnika Bogdana Kobala, za njegovega namestnika pa notarja Antona Komotarja. Ker se je Kobal odrekel predsedništvu, so izvolili nov krajevni šolski svet: Anton Komotar, predsednik, Karol Mayer, podpredsednik, dekan Lovro Gantar, nadučitelj

telj Fran Stojec, Bogdan Kobal, posestnik Fran Korenčan, posestnik Fran Trček. Sestav krajevnega šolskega sveta se je pogosto spreminjal. 12. maja 1908 je bil za predsednika izvoljen Matej Kobal, za podpredsednika pa dekan Lovro Gantar. Maja 1913 so za dobo šestih let izvolili nov krajevni šolski svet, ki mu je od junija spet predsedoval Bogdan Kobal, za podpredsednika pa so postavili dekana Hönigmana, ki je bil septembra imenovan za krajevnega šolskega nadzornika. Septembra 1914 je bil za predsednika imenovan Jožef Brenčič.

Ob koncu šolskega leta 1902/1903 je učiteljska knjižnica štela 313 knjig, šolska pa 318. Iz šolske knjižnice so 226 učencem izposodili 1475 knjig. Konec šolskega leta 1913/1914 je štela šolska knjižnica 702 knjigi, učiteljska pa 426. Iz podpor šolskih dobrotnikov so kupili pisalni, risarski in šivalni pribor. Krajevni šolski svet je, kakor prejšnja leta, predvidel v proračunu 260 kron za nakup pisalnega in risarskega pribora in učbenikov za revne učence. V zalogi knjig za revne učence je bilo konec šolskega leta 1902/1903 619 izvodov. Podporniki in prijatelji šolske mladine so tudi to šolsko leto z darili (215 kron in 84 halerja) pomagali, da so od šole oddaljeni učenci od novembra do konca februarja opoldne v bližnji gostilni Jakoba Stržinarja dobivali topel obrok. Razdelili so jih 2698 (v naslednjem šolskem letu 1896). Največje prispevke za šolsko kuhinjo sta prispevala Fran Galle, graščak v Bistri, ter vrhniška hranilnica in posojilnica. V Kroniki za šolsko leto 1905/1906 piše: "Vrhniška gospoda in drugi tržani, tudi vaščani, vzdržujejo šolarsko kuhinjo, graščakova soproga gospa Elsa Galle iz Bistre pošlje vsako leto v ta namen šolskemu vodstvu 60 kron. Velik prijatelj šole je tudi mladinoljub tovarnar in posestnik Karol Jelovšek, kateri jo gmotno podpira." Od preselitve v novo šolsko poslopje je obroke, ki jih je pripravljala žena šolskega sluga, prejemale kakih 100 od šole oddaljenih in revnih otrok; obedovali pa so v sobici zraven telovadnice. Leta 1910 je stal obrok 4 halerje.

Ob koncu šolskega leta 1902/1903 je bilo šoloobveznih otrok, ki so obiskovali pouk, skupaj 646, 331 dečkov in 315 deklic, ponavljalno šolo pa še 49 otrok. Od vseh teh jih je 77 hodilo k pouku le dvakrat tedensko. Zaradi malomarnosti staršev ali prevelike oddaljenosti od šole 177 otrok ni hodilo v redno ali ponavljalno šolo. Ob koncu šolskega leta je bilo 360 vsakdanjih učencev sposobnih za prestop v višji razred, 175 je bilo nesposobnih, 111 učencev pa je bilo neizprašanih. Konec šolskega leta 1905/1906 je bilo na vrhniškem šolskem območju v "dobi šolske dolžnosti" 830 otrok, in sicer v vsakdanji šoli 408 dečkov in 409 deklic, skupaj 817, v ponavljalni šoli pa 13 učencev. Redno je hodilo v vsakdanjo šolo 764 učencev, v ponavljalno šolo pa 13 (skupaj torej 777 učencev). V sosednje ljudske šole je hodilo 10 otrok, v višje šole pa 4 dečki. Zaradi boleznih vse leto ni bilo k pouku 11 otrok, zaradi malomarnosti staršev pa 14. Z dvanajstim letom starosti je okrajni šolski svet odpustil 14 otrok. Zaradi oddaljenosti od šole je 192 učencev hodilo k pouku samo dvakrat tedensko. Za napredovanje v višje razrede oz. za izpust iz šole je bilo 459 učencev, 251 učencev je bilo nesposobnih in 54 učencev je ostalo neizprašanih. Razredi so bili številčni: 1. deški in 1. dekliški razred sta štela 152 učencev, ki jih je učil šolski voditelj Karol Matajec, in 123 učenek, ki jih je učila učiteljica Pavla Götzl. V oba oddelka je bilo vključenih skupaj 92 učencev iz oddaljenih krajev.

V šolskem letu 1903/1904 je 188 učencev zbolelo za ošpicami, davico, vnetjem ledvic in škrlatinko, največ (178) pa za vnetjem "ušesne slinaste žleze". V naslednjem šolskem letu je na Stari Vrhniki za ošpicami zbolelo 19 učencev.

C. kr. okrajni šolski svet je odredil, da morajo v **šolskem letu 1904/1905** sprejeti v šolo otroke z dopolnjenim 6. letom starosti; dotlej so jih sprejemali zaradi pomanjkanja prostora šole s 7. letom starosti. Novo šolsko poslopje še ni bilo dograjeno, in so morali zaradi pomanj-

kanja prostora prvi dekliški razred razdeliti v vzporednici ter vpeljati poldnevni pouk.

Določeno je bilo, da se bo pouk začel v novem šolskem poslopju **16. septembra 1904**, a so rok preložili. Starega šolskega poslopja niso več popravljali. Zaradi hudega mraza v začetku januarja 1905 in slabih peči (iz njih se je močno kadilo) učilnic niso mogli več ustrezno ogreti, v nekem razredu pa se je peč celo podrla. Upravitelj šole je šolo zaprl, župan pa je menil, da so prostori še vedno primerni, zato je okrajni šolski svet ukazal takoj nadaljevati pouk. Krajevni šolski svet je 14. januarja 1905 presodil, da v starih prostorih pouk ne more več potekati, in prosil deželni šolski svet, da dovoli pouk v novem poslopju, saj so bila dela v njem končana. Ko je c. kr. inženir Kirchschlager opravil pregled nove šole, je deželna vlada v njem dovolila pouk. Blagoslovitev novega poslopja z desetimi učilnicami, telovadnico, kopalnico ter ravnateljstvom in slugovim stanovanjem je bila 26. januarja 1905 ob 16. uri. Blagoslovil ga je dekan Lovro Gantar ob asistenci kaplana in navzočnosti učiteljev ter "mnoge odlične gospode". V novo poslopje se je šola po določilu krajevnega šolskega sveta selila 26., 27. in 28. januarja, redni pouk pa se je začel 30. januarja 1905. V šolskem letu 1912/1913 pa je bilo šolsko poslopje že pretesno.

Telovadnice niso nikoli ogrevali in je bila vse **do leta 1912** brez opreme. Uporabljali so jo za prireditve, seje občinskega sveta, za volišče, od leta 1906 pa je v njej na svojem orodju telovadilo vrhniško sokolsko društvo ter od leta 1908 še orlovsko telovadno društvo. V proračunu za šolsko leto 1909/1910 je za opremo telovadnice krajevni šolski svet predvidel 1400 kron. Prva telovadna oprema je prispela z Dunaja 29. avgusta 1912. Septembra 1912 so na podih odkrili lesno gobo. Za popravilo bi po izračunih strokovnjaka potrebovali 2000 kron. V decembru 1912 so poškodbe odpravili, prispela pa je tudi zadnja pošiljka telovadnega orodja.

Nova šola je imela tudi kopalnico, ki pa je niso uporabljali. Za njeno opremo je krajevni šolski svet v šolskem letu **1909/1910** predvidel 660 kron.

Konec šolskega leta **1904/1905** so bili na deški šoli štirje učitelji, ena učiteljica in katehet, na dekliški pa štiri učiteljice in katehet.

15. novembra 1905 je bila na šoli projekcijska predstava pokrajinskih slik. Šola in Karol Jelovšek sta zanjo prispevala 20 kron.

V šolskem letu **1904/1905** so božične počitnice trajale od 24. decembra do 2. januarja.

Z dovoljenjem c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne **26. januarja 1905** so trirazredno deklisko šolo pod vodstvom vodje štirirazredne deške šole razširili v štirirazredno šolo. Redni pouk v njej se je pričel 10. februarja 1905.

V **januarju, februarju in aprilu 1905** so umrli trije učenci. Na njihovih pogrebih so bili vsi učenci.

26. maja 1905 je J. Kautsky po pouku v šolski telovadnici pripravil "malo predstavo za otroke".

Ob odkritju spomenika pesniku dr. Francetu Prešernu **10. septembra 1905** v Ljubljani je vrhniška posojilnica podarila šolarjem 140 knjižic z naslovom *Slava Prešernu*.

1. marca 1906 so pokopali upokojenega šoli naklonjenega davkarja Ivana Grudna, ki je veliko pripomogel k olepšavi trga.

Na ekskurendni šoli v Bevkah, ki je štela 38 učencev in 40 učenk, je dvakrat tedensko poldnevno in celodnevno poučeval učitelj Ivan Štrekelj.

V soboto, **21. aprila 1906**, je knezoškof Anton Bonaventura Jeglič obiskal šolo in bil navzoč pri izpraševanju verouka. Na šolskem posloju

je plapolala "krasna cesarska zastava". Naslednji dan je škof v farni cerkvi birmal.

Z dovoljenjem c. kr. okrajnega šolskega sveta je bila **24. maja 1906** v šolski telovadnici šolska slovesnost. Udeležba je bila številna in za revne šolarje so z vstopnino zbrali 133 kron in 48 halerjev. Na njej so uprizorili igro *Učenost, bogastvo revnih, a kinč bogatinov*.

Učiteljica Marija Mlakar je **3. maja 1906** peljala učenke 4. razreda na izlet v Ljubljano. Ogledale so si muzej, spomenike in grad. Pridružil se jim je šolski dobrotnik Karol Jelovšek, ki je učenkam v Podrožniku plačal "izboren zajutrek" in pri obedu močnato jed.

18. avgusta 1906 je bil po "cesarski maši", na kateri je bilo mnogo častnikov 27. c. kr. deželnega brambnega regimenta, v gostilni pri Črnem orlu "diner". Enaka slovesnost je bila leta 1907.

8. septembra 1906 sta gospe Marolt in Katarina Flis v čitalniški dvorani pripravili "zabavni večer", na katerem so nastopali tudi domači in gostujoči učenci in učenke. Čisti dobiček 143 kron in 40 halerjev so namenili za revne otroke. Kupili so jim obleko.

Veleposestnik Lenarčič je podaril učencem 250 sadnih sadik.

15. septembra je krajevni šolski svet za šolskega sluga imenoval Viktorja Stullarja in mu določil letni dohodek 720 kron.

7. marca 1907 so postavili Gabrijela Jelovška za krajevnega šolskega nadzornika do konca leta 1909, nakar so mu nadzorništvo podaljšali do konca leta 1912.

18. januarja 1907 je okrajni šolski svet določil, da se za napredovanje v višji razred sposobnih učencev ne sme pošiljati nazaj v nižji razred.

29. Učiteljica Marija Mlakar s svojim dekliškim razredom, šolsko leto 1906/1907.

Okrajni šolski svet je **27. oktobra 1907** dovolil učiteljema Emilu Schiffererju in Robertu Zieglerju, da smeta "risati po prostejših metodah".

16. julija 1908 je okrajni šolski svet potrdil načrt ureditve šolskega vrta, ki ga je izdelal učitelj Štrekelj. Vrt so leta 1908 začeli urejati. Meril je 32 arov. Aprila 1909 je c. kr. okrajno gozdno nadzorništvo v Ljubljani podarilo šoli 700 drevesc smreke, jelke, macesna, jesena in borovca. Krajevni šolski svet je v šolskem letu 1909/1910 sklenil na šolskem vrtu urediti čebelnjak; postavili so ga 1. aprila 1911, imel je 13 panjev. Čebele so kupili v Kranju. V šolskem vrtu so učence poučevali v sadjarstvu, zelenjadarstvu, cvetličarstvu in čebelarstvu.

V šolskem letu **1907/1908** je šola kupila mali mikroskop.

25. septembra 1908 je vrhniški župan in zdravnik dr. Marolt povabil učiteljski zbor na rekviem, ki ga je v spomin "narodnih mučnikov Adamiča in Lundra" naročil v farni cerkvi.

1. decembra 1908 je bila jubilejna cesarska maša, na kateri je bila "vsa šola na zelo slovesen način". Na šoli so pripravili proslavo s petjem in deklamacijami, razdelili pa so tudi knjižico *Iz življenja našega cesarja*. Krajevni šolski svet je z obrestmi Kotnikove ustanove pogostil šolarje. Dva peka sta napekla skoraj 700 velikih in dobrih štrukljev. V spomin na 60-letno vladanje cesarja Franca Jožefa I. je deželni šolski svet dovolil med učenci zbiranje denarja. Nabrali so 42 kron in 55 halerjev, ki so jih poslali okrajnemu šolskemu svetu.

Z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta **24. februarja 1909** so bile za od vrhniške šole

oddaljene otroke ustanovljene novi enorazredni ljudski šoli na Drenovem Griču in v Ligojni ter dvorazredna v Blatni Brezovici. Ekskurendno šolo na Bevkah so z odlokom 14. septembra 1909 opustili in namesto nje 15. septembra 1909 odprli enorazredno ljudsko šolo. "Okoli 230 teh otrok, skozi mnogo let prava 'coklja' pri pouku, je zapustilo to šolo dne 2. aprila in se preselilo v svoje šole v kmetskih hišah".

20. marca 1909 so odprli gospodinjsko šolo na Vrhniku.

Okrajni šolski svet je **16. avgusta 1909** obvestil vrhniško šolo, da se šola razširi tako, da bo leta 1908/1909 mešana petrazrednica z ustreznimi paralelkami, v šolskem letu z odlokom deželnega šolskega sveta 11. avgusta 1909 pa so jo preoblikovali v šestrazredno mešano ljudsko šolo. Ni pa svet dovolil osemrazrednice, čeprav so zanjo prosili občina, šolski in krajevni svet.

Od sklepa **30. junija 1909** se je šolski pouk začel ob 8. uri.

Konec šolskega leta **14. julija 1910** je bilo na dekliški šoli v petih razredih 370 deklic in v petih deških razredih 284 dečkov (skupaj z 11 učenci ponavljalne šole 594 otrok), deset učiteljev in dva kateheta. Oba prva razreda sta štela po 70 učenek in učencev, najmanj učencev je bilo v 5. razredu – 48.

21. avgusta 1910 je c. kr. okrajni šolski svet učencem prepovedal telovaditi pri sokolskem in orlovskem telovadnem društvu.

28. februarja 1910 je v Verdu v 34. letu starosti umrl veleposestnik in tovarnar Karol Kotnik, ki je Ciril-Metodovi družbi zapustil veliko več kot 400.000 kron.

28. februarja 1910 je šola kupila 30 risalnih desk.

23. junija 1910 se je nad Vrhniko razbesnela huda ura s točo, ki je na šoli razbila 20 šip, na sodniji pa 42, veliko škodo pa je napravila tudi na poljih.

27. junija 1910 je prispel na Vrhniko knezoškof Anton Bonaventura Jeglič in bil po blagoslovu v cerkvi ves dan na šoli pri izpraševanju, 29. junija pa je birmal.

28. novembra 1910 se je na Vrhniku pričel misijonski teden. Tega dne šolarji niso imeli pouka, ker so bili pri misijonskih pridigah za otroke in obhajilu.

10. decembra 1910 je okrajno glavarstvo imenovalo učitelja Roberta Zieglerja za komisarja ljudskega štetja in mu od 9. do 17. januarja dodelilo dopust.

1. januarja 1911 so učitelji prvič dobili plače po pošti.

Z odlokom **15. julija 1911** je deželna vlada ustanovila obrtnonadaljevalno šolo, ki so jo odprli v nedeljo, 1. oktobra istega leta.

15. julija 1911 je učitelj Štrekelj odpotoval na kmetijski učiteljski tečaj na kmetijski šoli v Grmu pri Novem mestu. Učitelja Martina Humeka so imenovali za sadjarskega nadzornika za šolske vrtove in pouk kmetijstva.

24. aprila 1911 je šola kupila 2 žogi in 2 loparja.

13. maja 1911 je umrl c. kr. založnik, tovarnar in veleposestnik Karol Jelovšek, "dobrotnik šole in odkritosrčen prijatelj učiteljstva". Pogreb je bil "tako veličasten, da je Vrhnika prav malo takih videla". Njegova vdova je šolski kuhinji darovala 200 kron.

24. septembra 1912 je bila Slomškova slovesnost. Učenci so bili pri maši, potem pa so v šoli poslušali govore o življenju in delovanju škofa

Anton Martina Slomška. Pouka ta dan ni bilo. Slomškove slovesnosti so bile poslej vsako leto.

Deželni šolski svet je **7. januarja 1912** dovolil, da se na šestrazredni vrhniški šoli za čas resnične potrebe začne petačasna vzporednica petega razreda. Določil je še, da se mora v vseh razredih uvesti nerazdeljeni dopoldanski pouk, ki je med Vrhničani vzbudil dokaj nezadovoljstva.

16. junija 1912 je umrl dekan Lovro Gantar, duhovni svetnik, vitez Francožefovega reda, občinski odbornik, predsednik Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov itd. Novi dekan Francišek Hönigman je prišel z Brezovice 3. aprila 1913. Vrhničani so ga slovesno dočakali. Pri streljanju s topičem se je vnela zaloga smodnika. Šest ljudi je bilo opečenih, dva človeka sta zaradi opeklin umrla v ljubljanski bolnišnici.

19. aprila 1913 zaradi praznovanja dvestoletnice pragmatične sankcije ni bilo pouka. V razredih so pod okrašenimi slikami cesarja učitelji razložili otrokom njen pomen, "praznovanje pa se je ta veseli praznik" tudi z mašo.

27. aprila 1913 so odprli razstavo obrtne šole, ki so jo v časopisu zelo hvalili.

Maja je bil 4. a razred na poučnem izletu pri Sveti Trojici, junija pa sta bila 5. in 6. razred na Zaplani.

18. oktobra 1913 je bila v farni cerkvi slovesna maša v spomin na zmago pri Lipskem in ponovno združitev Kranjske z "mogočno Avstrijo". Pri maši so bili vsi učenci in so po njej v razredih poslušali razlago pomena tega "presrečnega dne".

9. decembra 1913 je krajevni šolski svet sklenil kupiti skioptikon za 400 kron.

27. maja 1914 je 28 deklic zbolelo za dobrci (ošpicami).

2. julija 1914 je na Verdu ustavil dvorni vlak s truploma v Sarajevu umorjenih prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegove soproge. Učenci so z učiteljstvom ob prihodu vlaka poklekli in tiho molili. Naslednji dan je bila v farni cerkvi za umrlima maša. Pouk je odpadel.

27. julija 1914 je cesar razglasil delno mobilizacijo, 28. julija vojno napoved Srbiji in 31. julija še splošno mobilizacijo. "In začela se je vojska." V noči od sv. Jakoba na sv. Anu se je začelo nemirno vrvenje po trgu. "Junjski očetje in sinovi so kmalu odkorakali, vsa Vrhnika je bila v zastavah. Na domačem kolo-dvoru pa so stiskali roke, poljubljali in objemali svoje, ki so se s solznimi očmi od njih poslavljali. Trg je dobil vojaško lice." V šoli se je nastanil pod poveljstvom nadporočnika Gombača 7. lovski bataljon, v pivovarni pa pod poveljstvom stotnika Auerja 20. bataljon. Od časa do časa je na bojišče veselo in vriskajoč odkorakala pehotna četa. Dne 18. maja so odšli zadnji lovci. Šolske prostore so tedaj zasedli vojaški delavci, ki so uredili za šolo kuhinjo, v razredih spalnice, v kletih pa ječo. V vojaško kuhinjo so revni otroci hodili z lončki po hrano. 23. junija so se v šolskem poslopju nastanili deželni napadalni etapni bataljon (*Landsturm-Infanterie-Battalion*) št. V/25, etapna štacijska komanda s poveljnikom podpolkovnikom Markovičem, in urad vojne policije št. 390, ki se je pozneje preselil na pošto. Pri Lenarčiču se je nastanilo poveljstvo pratežne štacije (*Trainstationskommando*), ki mu je poveljeval major Zvoniček.

15. avgusta 1914 je umrl sodni nadsvetnik Matej Kobal. Ob pogrebni poti so Vrhničani prižgali mnogo lučk, zavitih v črne tančice.

Na predvečer rojstnega dne cesarja Franca Jožefa I., **17. avgusta 1915**, je bila "velikanska razsvetljava, na šolskem poslopju so visele tudi hrvatske zastave". Naslednji dan pa je bila slavnostna maša z orkestralno glasbo, po njej pa

vojaški defile pred župniščem. Vojaška maša je bila tudi 2. decembra, na obletnico prihoda cesarja Franca Jožefa I. na prestol.

14. septembra 1914 je z vlakom prišlo 65 Rutenov, galiških Rusinov, beguncev, ki so jih Vrhničani sprejeli z veliko naklonjenostjo. Prišli so iz Przemysla. Med njimi so bili duhovniki, uradniki, dijaki, bogoslovci in delavci. Na Vrhniki so ostali do 20. februarja 1915.

23. oktobra 1914 je prispela na Vrhniko iz Ljubljane komisija, ki jo je vodil dvorni svetnik vitez Kaltennegger, in ukazala šolsko poslopje takoj izprazniti za potrebe vojske. Istega dne je tudi okrajni šolski svet ukazal, da mora biti šola na razpolago vojakom. Izpraznili so vse prostore, le pisarne, sobe za učila in obeh stanovanj ne. Pouka ni bilo več. Šele 10. novembra 1914 je okrajni šolski svet ukazal, naj se pouk takoj nadaljuje v katoliškem domu, v starem šolskem poslopju, v stavbah mlekarnar in kavarnar. Krajevni šolski svet je temu ugovarjal. Končno so pristojni odločili, da se pouk začne 1. decembra 1914 v poslopih mlekarnar in kavarnar, in to samo za tri nižje razrede a in b. Kavarna je bila vlažna, temačna in mrzla, okoli nje pa ropot. V mlekarni pa ni bilo primerne peči. Zaradi mraza je često trajal pouk le eno uro. Župan Tršar je šele na odločno zahtevo šolskega vodje kupil novo peč. Od 7. januarja 1915 sta imela pouk v mlekarni oba peta in šesti razred vsak po tri poldneve, v kavarni sta imela dopoldanski pouk oba četrta razreda. Nazadnje so urnik uredili tako, da sta imela v kavarni pouk v ponedeljek in torek prva razreda, v sredo in četrtek druga razreda, v petek in soboto pa tretja razreda. Enak razpored so imeli v mlekarni za četrta in peta razreda ter za šesti razred, v petek in soboto popoldne pa je bil v njej še pouk ponavljalne šole. Po sklepu krajevnega šolskega sveta 17. marca 1915 so zaradi domačih del prekinili pouk v četrtrih in petih razredih, v šestem razredu in ponavljalni šoli. Marca so prekinili tudi pouk v tretjih razredih, ker so stavbo kavarnar zaprli. Prva in druga

razreda sta imela poslej vsak po tri poldneve pouka, dopoldne dečki, popoldne deklice. Težave pa so bile tudi z učitelji, ker so morali v vojsko. Šolskih spričeval niso izdali, pač pa so učence prvih in drugih razredov klasificirali. 21. oktobra se je vojaštvo umaknilo iz petih učilnic, v katerih so takoj začeli redni pouk, le šesti razred je moral do 1. februarja 1916 ostati v stavbi mlekarnar. Tega meseca so ob torkih ukinili poldnevni pouk 3. razreda in ob petkih poldnevni pouk 4. razreda, da so tako dobili prostor za pouk ponavljalne šole. S 1. aprilom so zaradi izrednih razmer končali pouk 6. razreda in ponavljalne šole. Pouk pa je večkrat odpadel tudi zaradičasne vojaške uporabe šolskih prostorov za nabore. 21. februarja 1917 se je v šoli naselila vojaška bolnišnica št. 710, in pouk je spet odpadel vse do 23. marca, ko se je začel v društvenem domu in ponovno v mlekarni. Vojaška bolnišnica, ki je imela v kleti mrtvašnico, se je iz šolskega poslopja do konca decembra 1917 izselila. Učitelji so morali opravljati razna zunajšolska dela, tako sta morala npr. nadučitelj Matajec in učitelj Schiffrer novembra 1916 deset dni popisovati zaloge krompirja, februarja pa je Schiffrer popisoval zaloge sena, ovsar in drugega žita.

Ob koncu šolskega leta 1915/1916 je bilo na šoli 577 učencev in učenkar in 12 učiteljev.

23. maja 1915 je cesar Franc Jožef I. z "najvišjim rokopisom in manifestom" narodom sporočil, da mu je italijanski kralj napovedal vojno. "Topovi so začeli pokati in silno grmenje se je slišalo do Vrhnikar, Ljubljane in morda povsod na Kranjskem. Cesta je bila vsak dan bolj živahna, avtomobili, navadni in tovorni, so drdrali in ropotali po njej, po štirje, enkrat celo deset drug za drugim z verigami zvezani, kakor bi vozil tovorni vlak po cesti. 'Traina' je bilo največ videti, imel je majhne vozove in lepe konje, ki so prevažali razno blago. Vojaški šotor so imeli na Lenarčičevem travniku nedaleč od 'Kavarnar'. Tu so bili pozneje pionirji z njihovimi železnimi čolni. Nad kavarno

– gostilno pri Črnem orlu – kjer je bila prej Čitalniška plesna dvorana, je bila bolnica za ranjence; tržani so posodili postelje. Zanimiva je bila velika množina vojaških kolesarjev, ki se je peljala v rednih vrstah po cesarski cesti. Kmalu potem se je počasi pomikala velikanska čreda goved z vojaki pastirji. 25. in 26. maja si videl velike, lepe, rumene poštne vozove, pravili so, da so prišli iz Gorice, tudi iz Trsta; na njih so sedeli uslužbenci v povsem novih uniformah. Vsaki dan kaj drugega – Fliegerabteilung je šla proti Trstu, od Trsta velika množina samih krav, ustavile so se na omenjeni Lenarčičevi senožeti, ženske so bile povabljenе, da dobe zastonj mleko, prišle so z majhnimi in velikimi posodami, a namolzle so prav malo. Kaj pa to? Proti Ljubljani se pelje avto, v njem se pelje lepo oblečen gospod, na levi in desni sedita dva vojaka z nasajenim bajonetom. Ta človek je 'špijun', so šepetali. ... Zopet nekaj novega – deset lepih voz, drug za drugim z napisom 'Sanitätskollonen' Platz für 8 Mann itd."

26. in 27. julija 1915 je zdravstvena komisija pregledovala vrhniške hiše.

29. julija 1915 so peljali na terenskih vozeh skozi Vrhniko mnogo ranjencev.

5. avgusta 1915 so v proslavitev zavzetja Varšave in Ivangoroda visele na šolskem poslopju zastave.

Do **1. avgusta 1915** je bilo v Jelovškovi hiši nastanjenih 24 italijanskih ujetnikov. Na Lenarčičevem travniku je 24. avgusta počivalo 500 Rusov, ki so jih gnali proti Logatcu. Hkrati z njimi so prignali tudi 300 Italijanov. Novih 800 italijanskih ujetnikov je prišlo 26. oktobra. Nastanili so jih v kozolcih, ki so jih vojaki zadelali z glino, da so bili "hišam podobni". V začetku decembra je bilo na Vrhniki že 1200 italijanskih ujetnikov, med katerimi so se pojavili primeri, ki so bili – kot so jim rekli – "kolera sumljivi". V začetku avgusta 1916 je bilo na Vrhniki 1000 italijanskih ujetnikov. 14.

avgusta 1916 so prišli prvi begunci iz Gorice. 25. januarja 1917 je prispelo 2000 romunskih ujetnikov. Bili so premraženi in so jim dali skrajno slaba ležišča. 8. junija 1917 je prišlo v Bistvo 2700 italijanskih ujetnikov. V začetku septembra 1917 je bilo na Vrhniki 5000 italijanskih in 1000 ruskih ujetnikov.

Avgusta 1915 so vlaki nehali voziti civiliste, pisma pa je bilo treba na pošti oddati odprta.

17. avgusta 1915 je bil na večer pred cesarjevim rojstnim dnevom trg "krasno razsvitlen, pri slovesnem obhodu so se pele patriotične pesmi, navdušeno pozdravljala vojska", drugi dan pa je bila maša. Istega leta so 2. decembra praznovali šestdesetletni vladarski jubilej cesarja Franca Jožefa I. z mašo, pri kateri so bili vsi šolarji, in z vojaško mašo, pri kateri so rekruti prisegali zvestobo vladarju. 29. marca 1916 je bila tudi vojaška maša "s slavnostno glasno prisego". Dekan Hönigman je vojake nagovoril v slovenskem in nemškem jeziku.

31. oktobra 1915 je imel šolski vodja v stavbi mlekarne propagandno predavanje za vpis 3. in 4. vojnega posojila. Učitelji so hodili ljudi nagovarjat za posojilo od hiše do hiše. Deželna vlada je močno pritiskala na učiteljstvo, odziv prebivalstva pa je bil slab. Šolarji so vpisali 2250 kron vojnega posojila, učitelji pa nič. Pred božičem so vojakom na fronti poslali 248 zavitkov. Od februarja do julija 1916 so učenci za patriotične namene nabrali 239 kron. Marca 1916 so izdelali za vojake 2100 papirnatih podpetnikov. V tednu Rdečega križa so učenci in učitelji zbrali 594 kron. Za to in za druga dobrodelna prizadevanja je šola prejela več zahval in priznanj.

Kakor vsakokrat, ko so prišle z bojišč vesti o zmagah, so tudi **3. decembra 1915** ob zasedbi Beograda trg razsvetlili, obesili zastave in zvonili po cerkvah ter streljali, 6. decembra pa je bila slavnostna maša, ko so posvetili domovino sv. Jožefu. Po Vrhniki so spet vi-

sele zastave 25. julija in 3. avgusta 1917, ko so prišli Tarnopol, Stanislav in Črnovice nazaj v avstrijske roke.

Do 12. oktobra 1915 so učenke napletle za vojake na bojišču 175 zavijač, 82 parov dokolenk, 129 oglavnic, 350 parov zapestnic in 2 pasa. Izdelke so poslali v Ljubljano, nekaj pa so jih dali vojakom. Denar za nakup volne so zbrale učiteljice, nekaj volne pa je prišlo iz Ljubljane. Šolarji so nabrali in nasušili 12 kg robidovih in jagodnih listov za čaj vojakov. Poslali so jih na Dunaj. V maju, juliju in oktobru so učenci nabrali 1800 kg oblačil, 4 kg volnenega blaga, 71 kg gume, 5,89 tone cina, medi in cinka ter vse poslali na Dunaj. Zbrali pa so tudi nekaj zlatih in srebrnih predmetov. Učitelj Schiffrer je popisoval medeninaste možnarje. V avgustu so na Vrhniki zbrali 214 kron za nakup vojaškega perila.

S podobnimi zbiralnimi akcijami so šolarji nadaljevali tudi naslednja vojna leta. Nabirali so lipovo cvetje, krompirjeva stebelca in listje, robidovo listje, star papir, divji kostanj, denar, božična darila za vojake na bojiščih (leta 1916 so ji poslali 134). Za dan žepnih robcev **junija 1917** so nabrali za vojake 108 robcev in 132 kron, 10 rjuh, 8 srajc. Šolske otroke so izkoriščali za vse mogoče zbiralne akcije.

Za proslavitev zmage v Črni gori (zavzetje Cetinja) so na šolskem poslopju razobesili zastave. Ob zmagi na italijanski fronti so **26. maja 1916** po Vrhniki vnovič razobesili zastave. Po naročilu vladnega svetnika Crona so na šoli izobesili zastave tudi za rojstni dan nemškega cesarja. Ob zavzetju Bukarešte je bila v farni cerkvi 9. decembra slavnostna maša, na kateri so peli te deum.

4. decembra 1915 je za pljučnico umrl prvi vojak na Vrhniki.

8. februarja 1916 so Vrhniko preletela italijanska letala, ki so letela nad Ljubljano.

Med 20. in 22. februarjem 1916 je bilo na Vrhniki več kot 5000 vojakov, med njimi 47. pehotni polk. Prvega dne je z Lenarčičevega kozolca pri pošti padlo več vojakov, ki so se hudo polomili, eden pa je umrl. 26. februarja se je v šoli naselilo štacijsko poveljstvo, ki je bilo prej nekaj časa v Lenarčičevi hiši poleg Kunstljeve vile. 24. februarja je imelo vojaštvo na Mulleyjevem travniku mašo. Z 12. marcem so začeli odhajati z Vrhnike vojaki, ki jih je bilo kar 10.000. Odšli so v treh dneh.

16. aprila 1916 je bil "oljčni dan", ko so vrhniške gospe in gospodične prodale za 1100 kron oljčnih vejic. Izkupiček je šel za pomoč vojakom na fronti.

25. maja 1916 so pred pivovarno slavnostno "dekorirali" lovce 20. bataljona s srebrnimi kolajnami, Nussbaunner pa je dobil zlato.

Društvom so prepovedali telovadne vaje. Manjkalo je drobiža, posebno kron.

29. maja 1916 je en učenec zbolel za škrlatiniko. Vojaške oblasti so ukazale takoj zapreti šolo do 14. junija in pregledati vse učence.

31. maja 1916 je prišel na Vrhniko knezoškof Anton Bonaventura Jeglič, ki je prisostvoval izpraševanju verouka, naslednji dan pa je birmal.

10. junija 1916 je gorela Lenarčičeva tovarna; pri gašenju so pomagali tudi vojaki.

22. junija 1916 je bila telovska procesija, na kateri je bilo tudi mnogo vojakov. Procesija je srečala kolono ruskih ujetnikov, ki so jih ob grmenju topov na soški fronti gnali vojaki z nasajenimi bajoneti. Ujetniki so se pobožno prekrizali.

Za nakup moke so uvedli krušne karte. Trgovci so ponujali "vojne čevlje" z lesenimi podplati.

Med počitnicami je dvakrat tedensko hodilo k pouku 9 otrok, "da ne podivjajo".

Sredi avgusta 1916 so v šolski telovadnici odprli vojaški kino, v katerega so smeli tudi civilisti.

Oktobra 1916 je na Stari Vrhnikih več ljudi umrlo zaradi griže, otroci pa so zbolevali za ošpicami in dušljivim kašljem. Ob koncu leta pa je več otrok zbolelo za škrlatinko, zaradi katere so od 29. januarja do 18. februarja 1917 šolo zaprli. Ob vnovičnem pojavu škrlatinke so maja in junija šolo spet zaprli.

Po naročilu okrajnega šolskega sveta je bila **29. novembra 1916** v farni cerkvi žalna maša za cesarja Franca Jožefa I., ki je umrl 21. novembra. Na maši so bili učenci s šolsko zastavo, zavito v črno tančico. Dva dni ni bilo pouka. Ob obletnici njegove smrti je bila tudi na Vrhnikih spominska maša.

V šolskem proračunu za leto **1916/1917** je krajevni šolski svet predvidel 50 kron za šolski vojni muzej.

16. januarja 1917 se je dopoldne bliskalo in grmelno in padala je toča. Februarja je bil hud mraz in visok sneg. Sredi februarja je šoli zmanjkalo premoga in pouk je odpadel.

31. januarja 1917 so pobrali zvonove cerkve sv. Lenarta, 23. oktobra pa veliki zvon cerkve sv. Pavla.

4. februarja 1917 so z vojaškimi častmi pokopali medicince Mirka Verbiča, ki je padel na soški fronti.

21. februarja 1917 se je etapno poveljstvo preselilo v Jelovškovo hišo.

15. aprila 1917 je bil šolski vodja povabljen na kosilo k poveljniku vojaške bolnice Schwarzu. "Menda ta dan v teh revnih, hudih časih daleč

na okoli ni nobeden tako dobro jedel in pil," je zapisal Matajec v šolsko kroniko.

23. aprila 1917 je bila v pritličju društvenega doma vojaška protestantska maša, 18. septembra pa je bila pri Črnem orlu "velika judovska vojaška pobožna verska vaja".

27. junija je strela zanetila v Bevkah velik požar.

1. julija 1917 je bila slovesna maša za mir.

17. maja 1917 se je zjutraj skozi Vrhniko peljal cesar Karel I. ter 2. in 3. junija spet. Tedaj so ga pozdravili s slavolokom pred gostilno Mantova in klici ter zastavami. Ponovno se je skozi Vrhniko peljal 22. avgusta in 24. oktobra.

Zjutraj **9. avgusta 1917** so nad Vrhniko letela štiri italijanska letala. Ponovno so bila nad Vrhniko 24. oktobra. 7. junija 1918 so na Vrhniko metala letake.

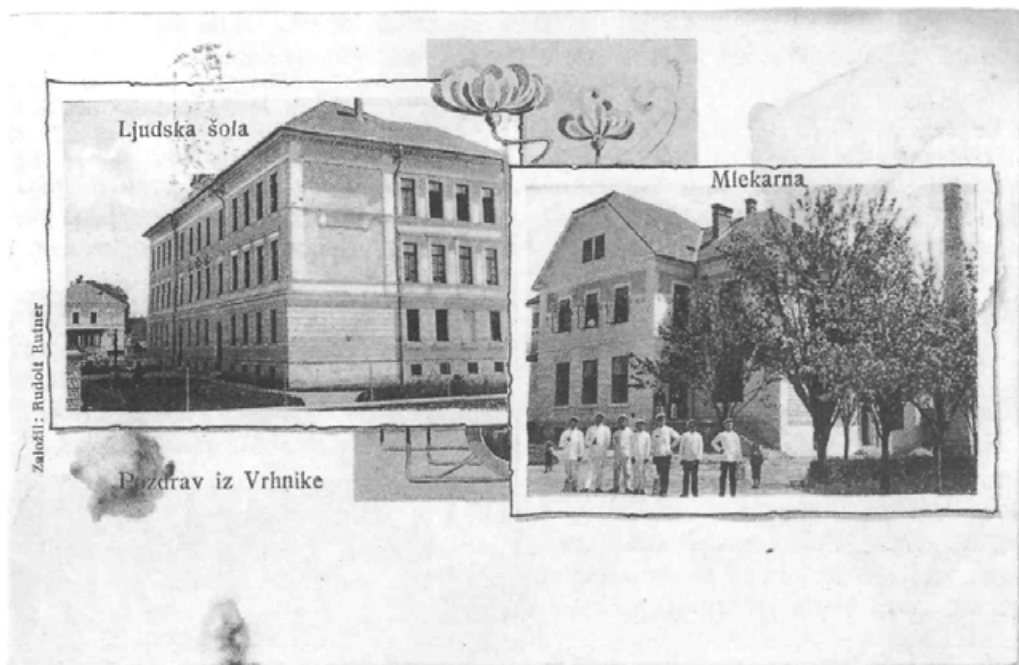
Leta 1917 je bil učitelj Ivan Michler poročnik pri oddelku za raziskovanje kraških jam, učitelj Ivan Štrekelj pa je bil kot enoletni narednik v službi pri vojaški cenzuri v Ljubljani, Trstu in Gorici.

25. septembra 1917 je v šolskem poslopiju prvič zasvetila električna luč. Električno je v poslopiju napeljala vojaška bolnišnica.

10. oktobra 1917 je šola za vojaške namene odala dobre tri kilograme težki šolski zvonec.

19. oktobra 1917 je bilo na Vrhnikih 20.000 vojakov.

Po zavzetju Gorice **28. oktobra 1917** je prišlo na Vrhniko zelo veliko število italijanskih ujetnikov. Pet dni niso dobili nič jesti. Med potjo so ruvali repo, korenje, zeljnate glave in jih s slastjo jedli. Mnogi so omagali. Vrhničani so jim prodajali živila po neverjetno visokih

30. Ljudska šola in mlekarina na Vrhniki okoli leta 1910

cenah, npr. eno surovo repo za eno krono. Ujetniki so za kruh ponujali ure in zlatino. Nekateri Vrhniki pa so jim dali hrano za stonj. 29. oktobra je bila Vrhnika v zastavah. V trgu je bilo tisoč ujetih častnikov in 16.000 italijanskih ter tisoč ruskih ujetnikov. 1. novembra je bilo ujetnikov že več kot 20.000.

2. novembra 1917 je bil v farni cerkvi rekviem za padle vojake in še maša na vojaškem pokopališču.

15. novembra 1917 je umrl učitelj v pokoju France Stojec. Učiteljski zbor je namesto venca daroval 20 kron za revne.

30. decembra 1917 je bil v društvenem domu deklaracijski shod, ki sta se ga udeležila tudi poslanca Pogačnik in Gostinčar.

Januarja 1918 je bilo šolsko poslopje spet prazno, a zaradi pomanjkanja premoga v njem ni bil mogoč redni pouk. Ta se je začel šele 3. aprila.

Junija 1918 so praznovali majniško deklaracijo. "Navdušenje je bilo velikansko, tudi na šolskem poslopju je visela le narodna zastava. Dr. Korošec je govoril jako ostro z balkona pri Črnem orlu velikanski množici; žandarji (domači in tuji) so se poskrili. Dekleta v narodnih nošah so izpregle konje in peljale dr. Korošca na kolodvor. Cel shod je bil prepovedan, a se je kljub prepovedi vršil v celem obsegu."

10. oktobra 1918 je za špansko boleznijo zbolelo 100 šolskih otrok. Zaradi širjenja bolezni so šolo za tri dni zaprli. Toda 17. oktobra je prišlo k pouku samo 79 otrok. Zboleli so tudi nekateri učitelji in oba kateheta. Umrlo je 11 ljudi. Šolo so ponovno zaprli do 11. novembra. Pojavila pa se je tudi škrlatinka, in oboleli so prišli v šolo šele sredi marca. Širile so se tudi koze, zato je okrajno glavarstvo uvedlo obvezno cepljenje otrok in odraslih.

10. aprila 1918 je štacijsko poveljstvo odpotovalo z Vrhnike.

9. avgusta 1918 je sedem sovražnih letal z Dunaja trosilo nad Vrhniko letake z ogrsko vsebino.

30. oktobra 1918 je začelo vojaštvo zapuščati bojišča. Ker je bilo na cesti za otroke nevarno, so do 18. novembra prekinili pouk.

30. oktobra 1918 je pred Črnim orlom stala srbska straža na konjih.

4. novembra 1918 je šolsko vodstvo od okrajnega šolskega sveta prvič dobilo dopis v slovenščini.

10. novembra 1918 je prišlo na Vrhniko iz Ljubljane mnogo italijanskih ujetnikov, ki so lovili begajoče konje in jih potem jahali tudi po trije "kakor klovni". Konja si je lahko ujel, kdor je hotel. Mnogo jih je od izčrpanosti poginilo. Med domačimi častniki in častniki propadle avstro-ogrske vojske so se v nemali hudi prepiri. 11. novembra ponoči je gorelo najmanj 50 grmad, ob katerih so nočili umikajoči se vojaki. Vojaki so se skozi Vrhniko umikali od 31. oktobra do 15. novembra 1918.

10. novembra 1918 je na Vrhniko prikorakal celjski 87. pehotni polk z veliko slovensko zastavo. Naslednji dan so se v dveh avtomobilih pripeljali francoski mornarji z dvema častnikoma.

11. novembra so v društvenem domu ustanovili narodni svet. Govorila sta dr. Marolt in Lenarčič. V gostišču Mantova so odprli pisarno narodnega sveta, ki je imel naslednje odseke: brambnega, nastavitvenega, rekvizijskega in prehranjevalnega. Predsednik sveta je bil okrajni sodnik Fran Pernuš, nadučitelj iz Blatne Brezovice je bil tajnik, učitelj Schiffrer in kaplan Golmajer pa sta bila komisarja. Narodni svet je odločil, da je treba vse cesarsko-kraljeve javne napise in cesarske orle odstraniti z javnih poslopij. Poveljniki so bili učitelj nadporočnik Verbič, njegov brat in nadporočnik Josip Bričelj. V komisiji pa so bili domačini ter oče in

sin Lenarčičeva. Šolsko telovadnico so sklenili uporabiti za skladiščenje vojakom odvzetega blaga: orožja, pušk, živeža in drugega.

11. novembra 1918 je z balkona Črnega orla zbranim govoril tovarnar Lenarčič in opozoril, da naj bodo ljudje mirni, naj pa se oborože, da bodo varni pred umikajočim se vojaštvom.

13. novembra 1918 sta se iz Logatca v oklepem avtomobilu pripeljala dva italijanska kavalerista. 14. novembra sta prikorakali na Vrhniko italijanska baterija z zastavo in pehota z godbo, ki je igrala potem pred Mantovo.

Podpolkovnik Švabič (X) s četo svojih srbskih vojakov, bivših ujetnikov v Avstriji, ki je dne 15. novembra 1918 na lastno proso iz nezgleda gostil ostavil pri Logatcu nadaljnje Italijanske pretirane proti Ljubljani.

31. Podpolkovnik Svetozar Švabič.

Iz Logatca je **17. novembra** prišlo še mnogo italijanske pehote. Naslednji dan se je morala italijanska posadka vrniti nazaj v smeri proti Logatcu. Z ozemlja vrhniške občine pa se je italijanska vojska umaknila 26. februarja 1921, ko je odšla na novo mejo pri Planini.

Na gostišču Črni orl je bila **novembra 1918** na steno več dni nabita osmrtnica "naše dobre matere Avstrije, ki je izdihnila svojo kosmato dušo".

29. novembra 1918 je lokalna učiteljska konferenca odpravila nemščino kot šolski predmet.

Z njeno odpravo se je strinjal tudi krajevni šolski svet, saj se je k pouku nemščine javilo le 27 učencev. Okrajni šolski svet je 30. novembra naročil, naj se pouk zgodovine "preustroji in novim razmeram prilagodi".

Učiteljska konferenca je sklenila pri nadrejenih oblasteh vložiti prošnjo za razširitev šole v osemrazrednico.

14. decembra 1918 je bil "jugoslovanski praznik". Šolarji so bili pri maši, nato pa so šli v sprevedu v šolo, mahali z zastavicami in šopki rož, klicali *Živio!* ter peli *Lepa naša domovina*, *Hej, Slovani* in druge pesmi. V šoli so poslušali predavanja svojih učiteljev, deklamirali in peli.

15. decembra 1918 je bila slavnostna maša, pri kateri so prebrali nagovor poslancev in odgovor regenta Aleksandra. Udeležili so se je učenci, srbski častniki, uradniki, ženske v narodnih nošah. Po maši je bil spreved, ki se je ustavil pri gostišču Črni orel. Tam je imel župan Fran Tršar z balkona slavnostni govor, učenka Karolina Köstner pa je deklamirala pesem *Mi vstajamo* tako lepo, da so mnogim prišle solze v oči.

6. januarja 1919 so srbski vojaki praznovali božič: plesali so kolo na cesti, streljali v Ljubljano, šli z okrašenimi vozovi in konji v povorki čez trg in streljali s cerkvenim topičem.

8. januarja 1919 so v šoli praznovali stoletnico smrti Valentina Vodnika, 12. januarja pa je bila Vodnikova proslava pri Črnem orlu, na kateri je govoril šolski vodja Karol Matajec. Dohodek od nje so namenili sokolski knjižnici.

1. februarja 1919 so v društvenem domu priredili Cankarjev večer. Cankarjeva dela so brali Oton Zupančič, dr. Grošelj, dr. Lah in dr. Oblak. Čisti dohodek od večera so namenili za "oskrbo Cankarjevega spomenika". 9. februarja so vrhniški diletantje uprizorili Cankarjevega

Kralja na Betajnovi. Ti so 24. marca isto predstavo še dobrodelno odigrali v Narodnem gledališču v Ljubljani, in sicer "za zgradbo spomenika v rojstnem kraju velikemu pisatelju Ivanu Cankarju".

7. aprila 1919 so pri gostišču Črni orel ustanovili carinski urad. Istega dne je prišla na Vrhniko srbska konjenica, ki je prenočevala v šolski telovadnici.

28. junija 1919 so praznovali dan sv. Vida, povezan z godom kralja Petra I.

Učenci so bili pri maši, po maši pa so imeli razredne proslave, na katerih so zapeli *Bože pravde*. **12. julija** so praznovali Petrov dan – kraljev rojstni dan. Trg je bil zvečer razsvetljen, najbolj pa je bila okrašena Lenarčičeva hiša, v kateri je bila nameščena srbska vojašnica. Pred njo so streljali s topičem in spuščali rakete. Naslednji dan je bila maša s petjem tedeuma, na koru pa so peli staroslovansko. V šoli so imeli spet razredne proslave. Učiteljski zbor je vladnemu svetniku v Ljubljano poslal vdanostno izjavo kralju Petru I.

Ob zaključku šolskega leta **1918/1919** je bila maša s petjem tedeuma, ob koncu maše so otroci zapeli *Lepa naša domovina*. Na šoli je bilo tedaj 12 učiteljev in učiteljic in dva kateheta. Prvi razred je imel tri vzporednice (deško, dekliško in mešano), drugi razredi so imeli po dve vzporednici, le zadnji, šesti razred, je bil brez vzporednice. Vseh učencev je bilo 663, v ponavljalni šoli pa jih je bilo še 19.

Učiteljska knjižnica je štela 546 knjig, šolska 559. Krajevni šolski svet je med šolskim letom sklenil, naj kranjski deželni in avstrijski grb odstranijo s pročelja šolskega poslopja.

Šolske maše so bile od **1. maja 1919** vsak četrtek v cerkvi sv. Lenarta, ločeno za dečke in deklice.

21. julija 1919 je prišlo na Vrhniko 200 srbskih maturantov. Na okrašenem kolodvoru jih je dočakalo mnogo ljudi in narodnih noš. Govoril je Gabrijel Jelovšek, pred Cankarjevim domom pa sta jih nagovorila dr. Debevc in gimnazijec Marijan Marolt.

13. januarja 1920 so srbski vojaki na Verdu ustrelili nekega "kontrabantarja".

30. marca 1920 je pred pošto eksplodirala bomba, zaradi katere je popokalo več šip v okolici. Zato so naslednji dan ob 20. uri zaprli

32. Srbski maturanti na obisku na Vrhniki julija 1919.

2. avgusta 1919 je prispel na Vrhniko novi dekan Janez Kete, star 29 let. Pred cerkvijo so ga pozdravili in mu predali cerkvene ključe.

Okrajni šolski svet je **2. septembra 1919** odredil, naj se pri šolskih mašah pojeta *Bože pravde* in *Lepa naša domovina*.

24. septembra 1919 je višji šolski svet dovolil razširitev ljudske šole v osemrazredno, kar so izpeljali v šolskem letu 1920/21.

5. oktobra 1919 je krajevni šolski svet sklenil kupiti za šolo sliko kralja Petra I.

Med 2. in 13. decembrom 1919 so kolkovali avstrijske bankovce.

vse krčme in po tej uri prepovedali vse izhode na cesto. Od 19. aprila do 5. maja pa so prepovedali točenje alkoholnih pijač.

17. aprila 1920 je bila v farni cerkvi šolska maša z rekviemom za v vojni padle vojake.

28. junija 1920 so praznovali dan sv. Vida z mašo in rekviemom za padle kosovske junake, na Sveti Trojici pa so zvečer zakurili kres. 12. julija so praznovali Petrov dan z mašo in tedeumom, prvič v slovenskem jeziku. 29. oktobra so praznovali obletnico "narodnega osvobojenja", 1. decembra 1920 pa še praznik "ujedinjenja". 17. decembra so z mašo praznovali tudi rojstni dan regenta Aleksandra. S petjem, govori in deklamacijami so na šoli

proslavili 50-letnico smrti pesnika Jenka. Za dan sv. Vida so učenci zbrali 382 kron za otroke v svetovni vojni padlih vojakov, za božičnico pa so nabrali 218 kron tudi za sirote na Koroškem.

29. junija 1920 je v šolski telovadnici predaval član narodnega sveta za Koroško, udeležba je bila zelo slaba.

5. in 6. julija 1920 so bili učenci 6. in 7. razreda na izletu na Jesenicah, na Bledu in na Brezjah, učenci nižjih razredov pa so bili maja na izletih na Šmarni in na Žalostni gori.

29. avgusta 1920 je za legarjem umrla učiteljica Ana Pleško.

V šolskem letu 1920/1921 so za vse dečke brez izjeme uvedli pouk telovadbe, za deklice

pa pouk ročnih del. 12. oktobra 1920 se je začela trgovska nadaljevalna šola in je trajala do konca junija 1921.

Ob koncu šolskega leta 1919/1920 je bilo na vrhniški ljudski šoli sedem razredov s štirinajstimi oddelki in ponavljalno šolo, 334 učencev in 363 učenk, štirinajst učiteljev in učiteljic in še dva kateheta. Trije učitelji so bili le abiturienti. Prva dva razreda sta imela po tri vzporednice, tretji, četrti in peti pa po dve. Mešani razredi in vzporednice so bili le štirje, kar štirje razredi in vzporednice pa so imeli več kot 50 učencev in učenk.

OPOMBE:

- 1 ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, š. 1, Kronika, knjiga III in IV.

VRHNIŠKO UČITELJSTVO V STROKOVNIH ORGANIZACIJAH

Podatki o delovanju vrhniškega učiteljstva so v strokovnem časopisu zelo redki. Z Vrhnike je bilo zelo malo dopisov, poročila o raznih zborovanjih silno skopa. Tudi ob smrti posameznih učiteljic in učiteljev obsežnejših nekrologov ni bilo, če pa so že bili, so opisovali le pokojnikove osebne lastnosti, ne pa njegovega društvenega delovanja. Vendar sem poskušala iz vsega izluščiti vsaj nekaj podatkov.

V šestdesetih letih 19. stoletja so nastajala pri nas okrajna učiteljska društva. Širšega pomena je bilo leta 1869 ustanovljeno Učiteljsko društvo za Kranjsko, ki se je leta 1872 preoblikovalo v Slovensko učiteljsko društvo, vendar kot skupno društvo ni dolgo delovalo. V obeh kranjskih učiteljskih društvih vrhniško učiteljstvo ni imelo večje vloge. Že leta 1870 pa je bil član Učiteljskega društva za Kranjsko Vincenc Levstik, kasnejši nadučitelj na Vrhniki, ki pa je takrat še služboval v Dobrovi.¹ Članica Slovenskega učiteljskega društva pa je bila tudi ena prvih vrhniških učiteljic Ivana Tominc, ki je tu službovala med letoma 1881 in 1897.

Leta 1889 je nastala skupna učiteljska organizacija Zaveza slovenskih učiteljskih društev, ki se je leta 1920 preimenovala v Udruženje jugoslovanskega učiteljstva, poverjeništvu Ljubljana, leta 1932 pa v Jugoslovensko učiteljsko udruženje, sekcijo za Dravsko banovino. Vrhniško učiteljstvo se je lahko združevalo v leta 1899 ustanovljenem Društvu učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice. Ker pa je število članov vedno bolj naraščalo, se je društvo leta 1929 razdelilo na

dve društvi, in sicer za vzhodno in zahodno polovico ljubljanske okolice, kamor je spadala tudi Vrhnika.

Najprej si oglejmo, kateri vrhniški učitelji in učiteljice so bili izvoljeni za delegate na skupščinah vseslovenske učiteljske organizacije. Kot glavni delegati so bili izvoljeni: leta 1904 Anton Smerdelj, 1932, 1934 in 1935 Petra Obersnu, leta 1932 Marija Pleško in 1933 Alfonz Završnik. Za namestnike teh delegatov pa so bili izvoljeni: leta 1922 Ivan Michler, 1923 Franc Pavletič, 1927 Ivan Štrekelj in Marija Marinko, leta 1934 pa Slavko Vuk in Olga Benčina.

V organih učiteljske organizacije sta delovala od vrhniških učiteljev Ivan Michler in Marija Pleško. Ivan Michler je sicer na Vrhniki poučeval do leta 1932, nato je dobil službo v Ljubljani in je bil nekaj let vršilec dolžnosti sreskega šolskega nadzornika. V strokovni odbor Jugoslovanskega učiteljskega udruženja je bil izvoljen leta 1936 in nato do 1941. deloval kot načelnik gospodarskega sveta.

Marija Pleško je delovala v sekciji za gospodinjskonadaljevalne šole od leta 1927, ko je organizacijo teh šol UJU sprejela v svoj program. Te šole naj bi poglobljale delo osnovne šole in imele naj bi splošnoizobraževalni značaj. Obiskovala naj bi jih dekleta med 16. in 30. letom starosti, trajale naj bi od tri do šest mesecev. Marija Pleško je bila do leta 1941 predsednica sekcije gospodinjskonadaljevalnega šolstva pri učiteljski organizaciji. Že leta 1927 je delovala v odboru za samoizobrazbo in predavala na sestankih učiteljic gospodinjskonadaljevalnih

šol. Leta 1931 je vodila tečaj za učiteljice gospodinjkonadaljevalnih šol na Mali Loki na Dolenjskem. Leta 1940 je skupaj z Marjeto Prašnikar spisala knjigo *Prehrana. Kuhanje*, ki jo je založila učiteljska organizacija.

Oglejmo si še, koliko je vrhniško učiteljstvo sodelovalo v glasilih, ki jih je izdajala Zaveza, oziroma kasneje JUU. V Učiteljskem tovarišu (1861–1941) je, še preden je prišel na Vrhniko, sodeloval z dopisi Fran Stojec. V svojem vrhniškem obdobju je tu objavil le nekaj krajših novic. Leta 1908 je objavil razglas, naj mu upokojeni učitelji pošljejo svoje podatke, da jih bo statistično obdelal. Preden je prišla na Vrhniko, je v tej reviji tudi Marija Mlakar objavila članek *Kako postopaj učitelj v prvem šolskem letu, da dobe otroci dobro podlago v branji in pisanji*. Ana Pour, ki je poučevala na vrhniški dekliški šoli, je objavila leta 1890 članek *Črtice iz dekliške šole*. Ob smrti svoje kolegice Ivanke Vidic je v tej reviji objavila nekrolog, v katerem piše, da se je ta "v dobi 16 let trudapolno borila za obče – nevaležno Vrhnisko prebivalstvo."²² Učitelj Robert Ziegler, ki je na Vrhniki poučeval med letoma 1901 in 1912,

je leta 1902 objavil zapis o slovesnosti na vrhniški šoli, ko so praznovali 40-letnico službovanja nadučitelja Vincenca Levstika. Ta se je 12. novembra v istem listu vsem, ki so bili na tej slavnosti, lepo zahvalil. Leta 1919 je objavil dva članka o telovadbi učitelj Ivan Michler, ki je na Vrhniki poučeval med letoma 1914 in 1932. Naslova sta bila: *Telesna vzgoja, šport in šola in Telovadba in šport*. Albina Malavašič, kasneje poročena Zakrajšek, ki je na Vrhniki službovala med letoma 1914 in 1932, je leta 1927 objavila članek *Kako sem pričela brez vsakih sredstev z deškimi ročnimi deli na osemrazredni osnovni šoli*.

Predavanje, ki ga je imela Marija Pleško v Društvu učiteljic, je bilo leta 1927 objavljeno tudi v drugem glasilu učiteljske organizacije Popotniku (1880–1949). Naslov je bil *O nujnosti izobrazbe učiteljic v kmetijsko-gospodarskem oziru*. Več člankov je objavila tudi v glasilu Prosveta (1924–1935), ki je bilo nekaj časa priloga Učiteljskega tovariša, nato pa izhajalo samostojno. Leta 1932 je tam objavila članek *O ročnem delu v gospodinjkonadaljevalnih šolah*, leta 1935 pa članka *Učni minimum in maksimum na gospo-*

33. Ob koncu šolskega leta 1929. Sedijo od leve proti desni: učitelji Fran Pavletič, Ivan Michler, Emil Šifrer, Slavko Vuk in katehet Skobe. V drugi vrsti med učenkami, tretja z leve, stoji učiteljica Marija Pleško.

dinjskonadaljevalnih šolah ter Razdelitev dela v gospodinjskonadaljevalnih šolah.

Učiteljica Ana Rape, ki je na Vrhniki službovala med letoma 1926 in 1938, je napisala v Učiteljskega tovariša nekrologe svojim umrlim kolegicam: leta 1931 Jelici Sadar Vuk, 1934 Mariji Marinko in 1939 Antoniji Završnik.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice je imelo svoj prvi občni zbor 5. maja 1899. Na njem je bila za namestnico tajnika izvoljena vrhniška učiteljica Ivanka Vidic in to funkcijo opravljala do smrti 1901, ko je njeno mesto prevzela kolegica Ana Pour, ki se je leta 1903 službi odpovedala in se poročila. Člani društva so bili tudi vrhniški učitelji Ana Moos, Ema Pleško, Alojzij Luznik in Robert Ziegler. V odbor društva so prišli vrhniški učitelji nato šele leta 1924, ko je Slavko Vuk postal tajnik, Ivan Michler odbornik, v stanovski, šolsko-politični in obrambni odsek pa je bila izvoljena Albina Malavašič.

Ko je to društvo leta 1929 razpadlo na vzhodni in zahodni del ljubljanske okolice, so bili v njenem odboru vrhniški učitelji večkrat zastopani. Največ sta v odboru delovali Marija Pleško in Ivana Dekleva, za tem pa še Slavko Vuk, Ivan Michler, Petra Obersnu, Albina Malavašič, Ljudmila Sirknik, Alfonz Završnik, Marija Marinko in Eleonora Kerkoč.

Leta 1928 so v društvu ustanovili samoizobraževalni krožek. Sklicatelj krožka na Vrhniki je bil vodja šole Fran Pavletič. Na mesečnih sestankih tega krožka so obravnavali teme iz družboslovja, delovne šole in zunajšolskega dela.³

Na ustanovnem občnem zboru učiteljskega društva za ljubljansko okolico – zahodni del, ki je bil 27. aprila 1929, so društvo razdelili na šest krožkov, za vrhniški krožek je bil odgovoren učitelj Emil Schiffrer. Ta je leta 1930 umrl, poročil o delovanju krožkov pa kasneje ni bilo.

Na društvenih zborovanjih so predavali tudi vrhniški učitelji. Leta 1902 je predaval bivši vrhniški učitelj Anton Arko o pouku gluho-nemih. Na Vrhniki je učil med letoma 1894 in 1899, nato je eno leto poučeval v Šentvidu pri Ljubljani, leta 1900 pa odšel na novoustanovljeno Gluhonemnico v Ljubljani. Leta 1931 je predaval učitelj Ivan Michler o jamarstvu, leta 1933 pa Slavko Vuk o telovadbi po novih sokolskih pravilih. Leta 1937 je prišla predavat Marija Pleško, ki je eno leto poprej odšla z Vrhnike. Naslov predavanja je bil *Pripravimo našo zemljo za tujski promet*.

Leta 1900 so v Ljubljani ustanovili novo učiteljsko društvo z imenom Slomškova zveza. Učitelji v tej organizaciji so si predvsem prizadevali za versko šolo, krščanska načela, zunajšolsko izobraževanje, gospodarsko in karitativno delovanje. Po volilni zmagi Slovenske ljudske stranke leta 1908 je na Kranjskem število njenih članov zelo naraslo. Med Zavezo in Slomškovo zvezo so bila huda trenja, kar se je kazalo tudi v glasilih obeh organizacij Učiteljskem tovarišu in Slovenskem učitelju, ki je izhajal od leta 1900 do 1944. Leta 1926 pa je prišlo do razpustitve Slomškove zveze in depolitizacije Udruženja jugoslovenskega učiteljstva. Člani Slomškove zveze so se povečini pridružili Udruženju jugoslovenskega učiteljstva. Istega leta so ustanovili Slomškovo družbo, ki je bila le kulturna organizacija.

Podružnico Slomškove zveze za vrhniški in logaški sodnijski okraj so ustanovili leta 1910, ustanovitelj pa je bil vrhniški učitelj Robert Ziegler. Ustanovni shod je bil 18. julija. "Živi, rasti, cveti, najmlajša hčerka na Slomškovi poti!" so jo pozdravili z gorenjske podružnice Slomškove zveze. V odbor sta bila izvoljena vrhniška učitelja Ivan Štrekelj in že omenjeni Robert Ziegler, učiteljica Marija Marinko in kaplan Leopold Turšič.⁴

Robert Zieglerja so na prvem zborovanju 4. oktobra 1910 tudi izvolili za predsednika.

Leta 1911 je izšel v Slovenskem učitelju kratek dopis o tem, da v podružnici opažajo, da so nekateri člani premalo odločni. Na sestankih bi radi več vneme in udeležbe. "Prepričani smo tudi, da je še mnogo tovarišev in tovarišic od blizu in daleč, ki čutijo z nami, vendar pa si iz nekega prikritega strahu pred našimi, dandanes tako neznatnimi nasprotniki, ne upajo med nas. Proč z malomarnostjo, proč z indiferentizmom! Kdor se čuti prizadetega, naj se ojunaci in otrese strahopetljivosti in naj pride med nas!"⁵

Robert Ziegler je leta 1912 odšel z Vrhniko za nadučitelja v Višnjo Goro, naslednje leto pa je postal nadučitelj na Igu. Predsednik podružnice je postal začasno dosedanji podpredsednik kaplan z Vrhniko Leopod Turšič, ki je poučeval na Vrhniku od leta 1909 do 1913. Z Vrhniko so bili člani Slomškove zveze veroučitelji Frančišek Vovko, Ivan Primar in Frančišek Golmajer, od učiteljev Ivan Štrekelj, ki je leta 1913 postal predsednik podružnice, ter učiteljice Marija Marinko, Zora Levstik in Julija Spitzer. Podružnica je imela svojo knjižnico, prirejala je izlete za članstvo in ob zborovanjih predavanja. Že leta 1910 je predaval vrhniški kaplan Leopold Turšič. Naslov predavanja je bil: *Ali je zunaj cerkve sodelovanje dušnega pastirja in učitelja koristno, potrebno, možno?* Leta 1911 je predaval Robert Ziegler o vzgojnem pomenu šolskih hranilnic in o tem, kako uporabiti šolski izlet v učne namene. Leta 1914 je spet prišel predavat o regulaciji učiteljskih plač. Ivan Štrekelj je leta 1913 predaval o tem, "kako more učitelj spreobrniti skrajno nemarne in zanikarne učence."

Po letu 1914 ni več poročil o delovanju podružnice Slomškove zveze na Vrhniku. Da je verjetno še delovala, pa pričata podatka, da je leta 1920 postala njena članica učiteljica Albina Malavašič, naslednje leto pa Marija Petkovšek.

Prispevkov vrhniških učiteljev v Slovenskem učitelju, glasilu Slomškove zveze, ni opaziti. Lahko pa omenim, da sta vanj pisala učiteljica

in učitelj, ki sta pred tem delovala na Vrhniku. To sta Albina Malavašič, tedaj poročena Zakrajšek, in pa Anton Smerdelj, ki je učil v Ljubljani.

Kronološko omenjam tudi druga učiteljska društva, pri katerih je sodelovalo vrhniško učiteljstvo.

Najstarejše učiteljsko društvo pri nas so ustanovili leta 1860. Imenovalo se je Društvo v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam na Kranjskem, povod zanj pa je bil slab socialni položaj učiteljev. Delovalo je do leta 1918. V njem je od začetka deloval zanimiv vrhniški učitelj Leopold Cvek. Ta je vodil vrhniško šolo od leta 1843 do 1849, nato je služboval v Cerkljah na Gorenjskem, leta 1855 pa se je vrnil na Vrhniko in tu deloval do leta 1874, ki je odšel v Ljubljano. Že leta 1860 je postal odbornik društva in nato njegov član. Sicer je bil znan skladatelj in je objavil številne cerkvene skladbe. Sicer pa je bil tudi član Filharmonične družbe, ki so jo ustanovili leta 1794, in pa Glasbene matice, ki so jo ustanovili leta 1872.

Avstrijski osnovnošolski zakon iz leta 1869 je določal, da morajo posamezni okraji vsak mesec prirejati učiteljske konference, na katerih obravnavajo posamezne teme o vzgoji in pouku. Vrhniški učitelji so spadali v okraj, imenovan Ljubljanska okolica. Na konferencah sta bila zelo aktivna voditelja šole Vincenc Levstik in Fran Stojec, poleg njiju pa tudi Leopold Cvek, Jernej Černe, Robert Ziegler, po letu 1905 pa tudi vodja šole Karl Matajec. Nekateri so imeli tudi zanimiva predavanja. Leta 1876 je Vincenc Levstik predaval o jezikovnem pouku v drugem razredu, leta 1879 pa Fran Stojec o poučevanju zgodovine domovine in pa o zemljepisu na podlagi novega zemljevida za Kranjsko s poudarkom na ljubljanski okolici. Leta 1888 je predavala Ana Pour o tem, *Kako more šola v otrocih čute domovinske ljubezni in zvestobo udanosti do presvetlega vladarja buditi in poživljati*. Leta 1890 je ista predavateljica

Cvek Leopold,
(1814–1896), učitelj in skladatelj.

34. Leopold Cvek (1814–1896) učitelj in skladatelj.

govorila o disciplini, o pouku realij v štiri-razrednicah pa Vincenc Levstik. Leta 1892 je predavala Ivanka Vidic o učiteljevem delovanju pred poukom in po pouku glede discipline. Leta 1907 je imela na letni konferenci Darinka Franke praktičen nastop z učenkami 3. razreda.

Družbo sv. Cirila in Metoda so ustanovili leta 1885. Podpirala naj bi upoštevanje slovenščine kot učnega jezika in se bojevala zoper raznarodovalni družbi Deutscher Schulverein in Lega nazionale. Njen namen je bil ustanavljati slovenske šole in vrtnice v krajih, kjer jih oblasti kljub zadostnemu številu slovenskih učencev niso dovolile. Denarno je podpirala tudi slovenske osnovne šole, učitelje, študente. Sredstva je zbirala s prostovoljnimi prispevki, članarinami, zalaganjem blaga v korist družbe, prodajanjem razglednic in voščilnic. Leta 1913 je bilo 284 podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda. Po koncu prve svetovne vojne je bilo njeno delovanje zelo okrnjeno, po drugi svetovni vojni pa je praktično zamrlo.

Na Vrhniki so delovale tri podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda. Moško družbo so ustanovili leta 1887. Od učiteljev sta v družbi delovala Alojz Luznik, in sicer med letoma 1897 in 1907,

učitelj verouka Fran Bernik pa je bil njen tajnik in blagajnik med letoma 1900 in 1907.

Žensko podružnico so ustanovili leta 1892. Tajnici družbe sta bili učiteljici Ana Pour med letoma 1894 in 1901 in Pavla Götzl med letoma 1904 in 1907, odbornici pa sta bili Ana Pour med letoma 1892 in 1894 ter Ivanka Vidic med letoma 1892 in 1894. V letu 1892 je ženska podružnica pripravila originalno predstavo in skupaj so zbrale 299 goldinarjev.⁶

Leta 1909 so ustanovili skupno Družbo sv. Cirila in Metoda. Blagajničarka te družbe je bila učiteljica Pavla Götzl med letoma 1909 in 1918, odborniki pa so bili ravnatelj šole Karl Matajec med letoma 1909 in 1918 ter učiteljici Angela Petrič in Amalija Komotar med letoma 1912 in 1918.⁷

Leta 1894 so učitelji ustanovili društvo Učiteljski konvikt, ki se je po letu 1918 preimenovalo v Učiteljski dom. Njegov namen je bil imeti lasten dom, v katerem bi bil tudi dijaški dom za učiteljske otroke. Tak dom so v Mariboru dobili leta 1932, v Ljubljani pa leta 1936. Leta 1899 je za dom prispeval vrhniški učitelj Alojzij Luznik, ki je na Vrhniki učil od leta 1896 do upokojitve leta 1902, leta 1906 pa upokojeni nadučitelj Vincenc Levstik. Leta 1907 je prispeval za dom vrhniški vodja šole Karl Matajec, ki je tu deloval od leta 1905 do 1923. Ob tem je zanimiv komentar v Učiteljskem tovarišu, ki se čudi, da je prispeval za dom le Matajec: "Ali je na Vrhniki enorazrednica?"⁸

Leta 1930 so na Vrhniki priredili igro Duše, v kateri so med drugimi igrali tudi učiteljici Albina Malavašič Zakrajšek in Petra Obersnu ter šolski vodja Fran Pavletič. Za Učiteljski dom so s tem prispevali 900 dinarjev.⁹

Društvo učiteljic so ustanovili ob koncu leta 1897. Slovensko učiteljsko društvo je takrat predložilo deželnemu zboru spomenico, v kateri je predlagalo, da ima začasni učitelj 100

VRHNIKA (SODNI OKRAJ) (MOŠKA)

Ustanovljena z odlokom deželne vlade v Ljubljani, št. 4123, 19. 4. 1887.

Leto	Pokrovitelji	Ustanovniki	Letniki	Podporniki	Skupaj	Prisp. kron
1887	1	17	32	10	60	582,00
1888	1	17	32	-	50	252,00
1889	1	17	32	-	50	84,80
1890	1	17	32	-	50	66,00
1891	1	17	32	-	50	48,00
1892	1	17	32	-	50	30,00
1893	1	17	32	-	50	21,20
1894	1	20	31	-	52	72,00
1895	2	20	35	-	57	304,88
1896	-	-	-	-	-	78,00
1897	4	20	39	-	63	124,00
1898	-	-	-	-	-	67,08
1899	-	-	-	-	-	97,00
1900	7	20	39	-	66	102,00
1901	-	-	-	-	-	116,00
1902	-	-	-	-	-	121,60
1903	7	20	60	16	103	-
1904	7	20	60	16	103	82,00
1905	7	20	60	16	103	-
1906	7	20	60	16	103	-
1907	7	20	-	-	-	-
1908	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ						2.248,56

Odbor podružnice

Predsedniki: Tomaž Potočnik, kaplan, (1887–1888); Ivan Koprivnikar, dekan, (Vrhnika), (1888–1893); dr. Janko Marolt, zdravnik, (1894–1898); Lovro Gantar, dekan, (1900–1907).

Tajniki: Anton Flis (1890–1894); Luka Smolnikar, kaplan, (1894–1898); Frančišek Bernik, kaplan, (1900–1907).

Blagajniki: Jožef Lenarčič, deželni poslanec, (1890–1894); Ivan Gruden, davkar v p., (1894–1898); Frančišek Bernik (1900–1907).

Namestnik predsednika: Gabrijel Jelovšek, župan, (Vrhnika), (1890–1907).

Odborniki: Ivan Gruden (1890–1894); Simon Ogrin, podobar, (1890–1894); Jožef Verbič, (Borovnica), (1890–1894); Josip Kavčič, davčni kontrolor, (1894–1900); Štefan Rihar, kaplan, (1894–1896); Alojz Luznik, učitelj, (1897–1907); Frančišek Papler, nadučitelj, (Borovnica), (1897–1907).

35. Tabela moške podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1887–1918.

goldinarjev manj plače na leto kot začasna učiteljica. Učitelji in ravnatelji na ljudskih šolah naj bi imeli 150 goldinarjev več, učitelji in ravnatelji na meščanskih šolah pa 200 goldinarjev več kot njihove ženske kolegice. Učiteljice so se temu odločno uprle in ustanovile svoje društvo pod geslom: "Za enako delo enako plačilo!" Društvo je imelo poleg boja za enako-

pravnost učiteljic tudi nalogo materialno podpirati učiteljice ob boleznih in izstopu iz službe, pospeševati nadaljnje izobraževanje učiteljic in ustanavljanje strokovnih šol za dekleta. Glede plač so s svojim protestom le delno uspele, ker so učitelji v prvem in drugem plačilnem razredu še vedno imeli 10 % višje plače kot učiteljice. Zanimivo je, da je društvo že leta

VRHNIKA (ŽENSKA)

Ustanovljena z odlokom deželne vlade v Ljubljani, št. 12368, 10. 10. 1892.

Leto	Pokrovitelji	Ustanovniki	Letniki	Podporniki	Skupaj	Prisp. kron
1892	-	-	-	-	-	226,20
1893	1	6	39	-	46	448,00
1894	1	6	48	30	85	298,00
1895	2	6	42	30	80	128,00
1896	-	-	-	-	-	284,00
1897	3	6	52	-	61	125,00
1898	-	-	-	-	-	96,16
1899	-	-	-	-	-	200,00
1900	3	6	52	-	61	220,00
1901	-	-	-	-	-	140,00
1902	-	-	-	-	-	105,00
1903	3	6	52	10	71	-
1904	3	6	52	10	71	386,00
1905	3	6	52	10	71	406,00
1906	3	6	52	10	71	-
1907	3	6	-	-	-	193,00
1908	-	-	-	-	-	469,00
SKUPAJ						3.724,36

Odbor podružnice

Predsednice: Ana Lenarčič, žena veleposestnika in poslanca, (1892–1894); Marija Marolt, zdravnikova žena, (1894–1907); Ema Modic (1908).

Tajnice: M. Kotnik, (Verd), (1892–1894); Ana Pour, učiteljica, (1894–1901); Pavla Gotzl (1904–1907).

Blagajničarke: Marija Petrič (1892–1893); Marija Marolt (1893–1894); Fani Golli, davkarjeva žena, (1894–1896); Berta Komotar, notarjeva žena, (1897–1900); Zora Lenarčič (1900–1907).

Namestnica predsednice: Marija Gruden, žena davkarja v p., (1892–1907).

Odbornice: Ana Pour (1892–1894); Ivanka Vidic (1892–1894); Olga Gruden, hči davkarja v p., (1894–1896); Mici Teršar, posestnikova hči, (1894–1898); Kati Flis, knjigovodjeva žena, (1897–1898).

36. Tabela ženske podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1892–1918.

1902 predlagalo volilno pravico za ženske. Bile so tudi proti celibatu učiteljic in se zavzemale za pravico, da učiteljice lahko poučujejo tudi po poroki. Prirejale so razne tečaje: gospodinjske, kuharske, šivalne, higienske in socialne. Društvo je delovalo do leta 1931, potem pa se je preoblikovalo v zadrugo Dom učiteljic, ki je imela glavni cilj postaviti dom za učiteljice, ki bi bil poleg stanovanj za učiteljice tudi družabno središče.¹⁰ Zadruga je delovala do leta 1948, ko so jo ukinili. Med odbornicami, zastopnicami posameznih okrajev, je bila že leta 1897 izvoljena za ljubljansko okolico Ivanka Vidic, ki

je na Vrhniki poučevala od 1885. do smrti leta 1900. Za njo je postala zastopnica Ana Pour, ki je na Vrhniki poučevala od 1885. do upokojitve leta 1903. Pisala je članke v strokovno revijo Učiteljski tovariš in v mladinsko revijo Vrtec. Zanimiv je njen že omenjeni prispevek v Učiteljskem tovarišu iz leta 1890 *Črtice iz dekleške šole*. V njem poudarja, da naj bo pouk nazoren, učiteljica pa mora poleg pouka deklice vzgajati tudi v dobre gospodinje. Posebej mora razvijati v njih ljubezen do maternega jezika, reda, snage, varčnosti in delavnosti. Za njo je postala odbornica društva spet učiteljica z Vrhnike

VRHNIKA (SKUPNA)

Leto	Pokrovitelji	Ustanovniki	Letniki	Podporniki	Skupaj	Prisp. kron
1909	9	26	98	-	133	267,00
1910	9+2	26	80	-	117	106,00
1911	10+4	26	52	-	92	104,00
1912	12+4	26	58	-	100	110,00
1913	13+3	26	59	-	101	-
1914	12+4	26	59	-	100	-
1915	-	-	-	-	-	-
1916	-	-	-	-	-	1.100,00
1917	-	-	-	-	-	1.000,00
1918	-	-	-	-	-	1.000,00
SKUPAJ						3.678,00

Odbor podružnice

Predsednik: Ivan Tomšič (1909–1918 (?)).

Tajnika: Fedor Gradišnik, računovodja, (1909–1911); Fran Jurca (1911–1918 (?)).

Blagajničarka: Pavla Gotzl (1909–1918 (?)).

Namestnica predsednika: Marija Gruđen (1909–1918 (?)).

Odborniki: Andrej Gampovčan (1909–1912), Kristina Hočevar (1909–1911), Milka Korenčan (1909–1918 (?)), Ivanka Košar (1909–1912), Karol Matajec (1909–1911, 1912–1918 (?)), Lovro Rogelj (1909–1918 (?)), Ivan Grampovčan (1911–1912), Josip Jurca (1911–1912), Amalija Komotar (1912–1918 (?)), Angelca Petrič (1912–1918 (?)), Mihael Tomšič (1912–1918 (?)).

37. Tabela skupne – moške in ženske – podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1909–1918.

38. Prvo obhajilo leta 1937. V drugi vrsti v sredini: učiteljci Albina Zakrajšek in Petra Petrovčič, katehet Franc Studen, dekan Janez Kette, katehet Štefan Kraljič, učiteljica Gabrova, učitelj v Blatni Brezovici Jože Zakrajšek.

Marija Mlakar, ki je tu službovala od leta 1903 do 1922. Znana je bila tudi kot predavateljica in nekaj njenih člankov je bilo objavljenih v Učiteljskem tovarišu.

Po letu 1918 sta bili odbornici za ljubljansko okolico z Vrhnike še učiteljici Albina Malavašič Zakrajšček in Marija Pleško, članici društva pa sta bili tudi Petra Obersnu Petrovčič in Marija Petkovšek. Marija Pleško, ki je na Vrhniki službovala do leta 1936, je bila v društvu zelo priljubljena kot predavateljica ter se zavzemala predvsem za gospodinjkonadaljevalne šole. Sestavila je tudi učni načrt za učiteljišča, ki bi bil primeren za učiteljice na podeželju, in društvo učiteljic ga je predložilo šolskim oblastem. Sicer je vodila gospodinjkonadaljevalno šolo na Logu pri Brezovici. Njeno predavanje *O nujnosti izobrazbe učiteljic v kmetijski gospodarskem oziru* je bilo objavljeno v pedagoški reviji Popotnik 1926/27. Ko je Društvo učiteljic leta 1930 ustanovilo posamezne sekcije, sta Marija Pleško in Petra Obersnu vodili Ljudsko prosvetno sekcijo, ki je imela nalogo delovati na zunajšolskem področju. Marija Pleško je leta 1936 odšla z Vrhnike na novoustanovljeno gostinsko šolo v Ljubljano. Naslednja leta je še predavala na zborovanih zadruga Dom učiteljic predvsem o pomenu tujkega prometa

39. Marija Petkovšek (6. 12. 1897–16. 3. 1982), učiteljica.

v Sloveniji. Med učiteljicami, ki so za Dom učiteljic prispevale denar, je bila leta 1939 tudi učiteljica Marija Arrigler, ki je na Vrhniki službovala od leta 1931.

Leta 1898 so učitelji ustanovili društvo Učiteljska samopomoč z namenom omogočiti denarno podporo ob smrti člana družinam in pa pomoč ob boleznih. V tem društvu sta delovala vrhniška učitelja Anton Arko, ki je na Vrhniki služboval med letoma 1894 in 1899, in Anton Smerdelj, ki je tu učil od leta 1902 do 1905, ter učiteljica Angela Petrič, ki je na Vrhniki poučevala od leta 1911 do 1922.

Splošno žensko društvo so ustanovili leta 1901 in je delovalo do leta 1945. Njegov namen je bil boj za politične pravice žensk, njihovo izobraževanje ter delo na kulturnem, socialnem in pedagoškem področju. Od vrhniških učiteljic je v društvu aktivno delovala Darinka Franke, ki je na Vrhniki službovala med letoma 1905 in 1921.

Leta 1901 so ustanovili tudi pedagoško društvo Slovenska šolska matica, ki je delovalo do leta 1941. Njegov namen je bil izdajanje pedagoških knjig in prirejanje pedagoških predavanj. Skupaj je izdalo okrog 120 del, ki so obsegale številne metodike posameznih učnih predmetov. Šola na Vrhniki je postala članica društva leta 1913. Med letoma 1919 in 1921 je bil poverjenik društva za ljubljansko okolico učitelj Ivan Michler, ki je na Vrhniki poučeval od leta 1914 do 1932. Leta 1919 so postali člani društva Slovenska šolska matica tudi vrhniški učitelji in učiteljice Marija Marinko, Angela Petrič, Albina Malavašič, Darinka Franke, Karel Matejec, Emil Schiffrer, Ivan Štrekelj, Slavko Vuk in Ivan Lahajnar.¹¹

Leta 1904 so učitelji ustanovili Učiteljsko tiskovno društvo, ki je imelo namen ustanoviti svojo tiskarno, v kateri bi tiskali svoje publikacije, učbenike in tiskovine. Društvo se je leta 1906 preimenovalo v Učiteljsko tiskarno in ta

je postala najmočnejša učiteljska gospodarska organizacija. V njej sta delovala dva učitelja, ki sta sicer že odšla z Vrhnike. Prvi je bil Anton Smrdelj, ki je z Vrhnike odšel leta 1905. Med letoma 1906 in 1909 je bil v upravnem odboru Učiteljske tiskarne. Drugi je bil Ivan Michler, ki je z Vrhnike odšel leta 1932. Ta je postal odbornik Učiteljske tiskarne leta 1937, naslednje leto pa je postal njen predsednik.¹²

Prvega aprila leta 1912 so ustanovili Društvo upokojenega učiteljstva na Kranjskem. Društvo je imelo namen skrbeti za stanovske koristi in podeljevati sorodnikom umrlih članov denarno podporo za pogrebne stroške.¹³ Od vrhniških učiteljev sta v društvu delovala Vincenc Levstik (upokojen leta 1903) in Fran Stojec (upokojen leta 1905).

Leta 1908 je Stojec v Učiteljskem tovarišu pozval upokojene učitelje, naj mu pošljejo nekatere svoje podatke, da bo sestavil statistiko. Ni znano, ali je bila kdaj objavljena.

Za svoje delovanje je dobilo razne nagrade in priznanja tudi vrhniško učiteljstvo. Decembra 1863 je knezoškofijski konzistorij prvič razpisal ustanovne Metelkove nagrade. Dobili naj bi jih učitelji na deželi, "ki se lepo vedejo in so marljivi v svojem poklicu, pa še posebno pridno obdelujejo slovenščino in sadjorejo v šoli."¹⁴

Dobila sta jo dva vrhniška učitelja, in sicer leta 1870 Leopold Cvek, leta 1909 pa Ivan Štrekelj. Omenim pa naj, da je to nagrado dobil že v drugem letu svojega službovanja kasnejši učitelj in vodja šole na Vrhniki Vincenc Levstik, in sicer že leta 1866, ko je služboval na Dobrovi. Za 40-letno delo v šoli sta dobila častno svestinjo vrhniška učitelja Fran Stojec leta 1908 in Vincenc Levstik leta 1916. Slednji je bil leta 1917 ob cesarjevem rojstnem dnevu tudi odlikovan z zlatim zaslužnim križcem.

Šolski vodja Karl Matajec je bil leta 1916 med tistimi, ki so dobili "zahvalo za zasluge v prid vojni oskrbi".¹⁵

Naj ob koncu opozorim še na nekatere zanimive vrhniške učitelje, ki so se zapisali v slovensko zgodovino s svojim delovanjem. Kar nekaj jih je, ki so delovali na glasbenem področju. Poleg že omenjenega glasbenika Leopolda Cveka je bil zelo znan tudi Franc Bernik, ki je poučeval verouk na Vrhniki med letoma 1898 in 1903. Objavil je številne skladbe in članke v Cerkvenem glasbeniku, kasneje pa tudi nekaj knjig, med njimi je bila najbolj znana Zgodovina fare Domžale iz leta 1923. S skladateljstvom sta se ukvarjala tudi znana vrhniška učitelja Fran Stojec in Vincenc Levstik. Alojzij Luznik, ki je na Vrhniki učil med letoma 1896 in 1902, je že leta 1889, ko je učil v Škrbini na Krasu, izumil didaktofon, takrat enega najboljših glasbenih instrumentov.¹⁶ Ukvarjal pa se je tudi z drugimi stvarmi, o čemer priča obvestilo v Učiteljskem tovarišu: "Gosp. Alojzij Luznik je nastopil potovanje po vseh domačih deželah. Poleg glasbenih aparatov ima še druge zanimive reči, tako npr. nov pisalni stroj izvrstnega sistema, pri kojim je pisava sproti vidna, mehanika enostavna, trpežna, cena nizka. S strojem se lahko 3krat tako hitro piše kakor s peresom. S seboj ima tudi uzorce moderne in cene razsvetljava in poleg drugih rečij tudi najnovejši gramofon (fonograf), ki imenitno posnema godbo, petje izd. Ter se na prostem sliši skoraj 400 metrov daleč. Vsi ti aparati se pri njem lahko naroče."¹⁷

Znana koncertna pevka je bila vrhniška učiteljica Jelica Sadar Vuk, ki je tu poučevala od leta 1920 do 1928. Študirala je solo petje na Glasbeni matici in priredila mnogo samostojnih koncertov, med njimi tudi na Vrhniki ob odkritju spomenika Ivanu Cankarju leta 1930.

Kot pisatelj pa je bil znan Peter Bohinjec, ki je na Vrhniki kaplanoval med letoma 1890 in 1893. V teh letih je zelo veliko objavljajl zlasti v Domu in svetu. Udejstvoval se je tudi kot zgodovinar, potopisec in dramatik.

Tudi sicer zelo aktivni vrhniški učitelji so delovali tudi na drugih področjih. Jernej Černe, ki

40. Obletnica zaključka osnovne šole. Sedijo: Iva Pečar, Elizabeta Osredkar, Martina Molk, učiteljica Marija Petkovšek, Ivanka Stanovnik, Petra Ferbežar, neznana. Stojijo: neznani, Janez Dobrovoljc, Jure Grampovčan, neznani, Lenart Popit, Podlipčeva, Žnidaršič, g. Tomaž Grom.

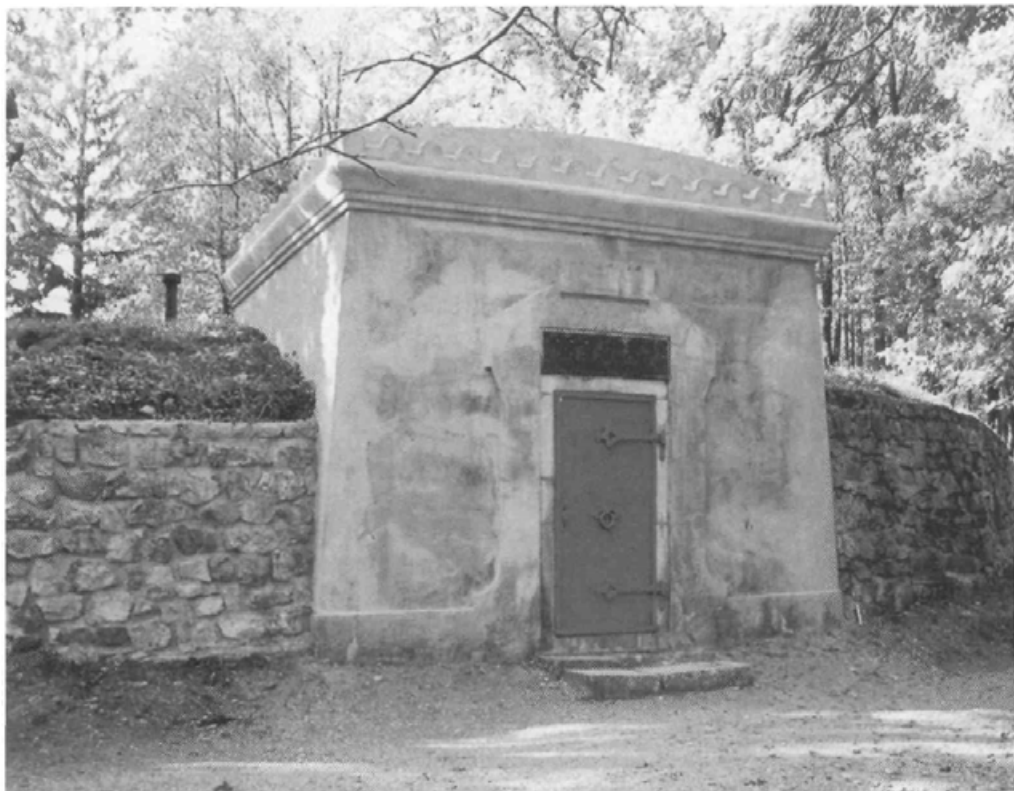
je na Vrhniki učil od leta 1899 do 1902, je bil zlasti znan kot čebelar. Leta 1895 je izšla njegova knjiga *Umno čebelarstvo*. Ivan Michler je bil zelo znan speleolog in je odkril in raziskal številne jame ter objavil o tem veliko člankov. Kot soavtor je sodeloval pri knjigi *Postojnska jama*, ki je prvič izšla leta 1952 in doživela več izdaj.

Poleg že omenjene učiteljice Marije Pleško, ki je leta 1940 sodelovala pri knjigi *Prehrana. Kuhanje*, sta bila za zgodovino vrhniške šole zaslužna tudi učiteljica Marija Petkovšek in učitelj Grega Novak. Prva je na vrhniški šoli učila od leta 1920. Ob tridesetletnici postavitve novega šolskega poslopja na Vrhniki je v jubilejni publikaciji, ki je izšla leta 1934¹⁸, objavila daljši prispevek *Zgodovina vrhniške šole*. Grega Novak, ki je prišel na vrhniško šolo leta 1923, je ob petdesetletnem jubileju te šole napisal publikacijo *Ob petdesetletnem jubileju vrhniške šole 1904–1954*.

OPOMBE:

- 1 Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem o začetku leta 1870. V Ljubljani, 180, str. 7.
- 2 Z Vrhnike. (+ Ivanka Vidic). Učiteljski tovariš 1901, str. 16.
- 3 Vrhniški krožek. Učiteljski tovariš 1927/28, (31. 3.), št. 37, str. 5.
- 4 Vrhniško-logaška podružnica. Slovenski učitelj 1910, str. 213.
- 5 Vrhniško-logaška podružnica. Slovenski učitelj 1911, str. 21.
- 6 Vestnik šolske Družbe sv. Cirila in Metoda VII. Ljubljana, 1893, str. 27.
- 7 Andrej Vovko: Tabele podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda 1885–1918. Priloga k doktorskemu delu. Ljubljana, 1992, str. 181–183.
- 8 Letnino za Učiteljski konvikt so plačali. Učiteljski tovariš 1907, str. 78.
- 9 Za Učiteljski dom Ljubljana. Učiteljski tovariš 1929/30, (22. 5.), št. 39., str. 2.
- 10 Angela Vode: Aktivnost slovenskih učiteljic. Zbrana dela Angela Vode, I. knjiga, Ljubljana, 1998, str. 263.
- 11 Imenik društvnikov za leto 1919. Pedagoški letopis za leto 1919, Ljubljana 1920, str. 44.
- 12 Vekoslav Mlekuž: Kronika Učiteljske tiskarne od leta 1906 do 1940. Ljubljana 1943, I del, str. 30; III. del, str. 3.
- 13 Slovenski učitelj 1912, str. 91.
- 14 Iz Ljubljane. Učiteljski tovariš 1864, str. 32.
- 15 Najvišjo zahvalo za zasluge ... Slovenski učitelj 1916, str. 65.
- 16 Alojzij Kecel: Didaktofon. Popotnik 1889, str. 202–203.
- 17 Gosp. Alojzij Luznik. Učiteljski tovariš 1902, str. 183.
- 18 Tridesetletni jubilej državne narodne šole na Vrhniki 1904 – 1934. Izdal in založil krajevni šolski odbor na Vrhniki (predstavniki Stanko Hočevar).

OB STOLETNICI VRHNIŠKEGA VODOVODA

41. Vodohran na Sveti Trojici, zgrajen leta 1904.

Vrhnika, Hrib in Stara Vrhnika so kraji, ki letos praznujejo stoletnico napeljave vodovoda. Leta 1904 je po vodovodnih ceveh v vrhniške domove pritekla pitna voda. Kakšno vodo so pili prebivalci občine Vrhnika nekoč, kako dolgo in težko so čakali na vodovod, bomo poskušali zelo fragmentarno orisati v pričujočem prispevku.¹

Preden je pitna voda po vodovodnih ceveh pritekla v domove Vrhničanov, so tržani Vrhniko in vaščani Hriba zajemali vodo za pitje, kuhanje, pomivanje in pranje v mimo tekočih potokih ali vodnjakih, ki so jih naredili tam, kjer tekoče vode ni bilo. Voda, ki so jo Vrh-

ničani pili in uporabljali za kuho, je bila zelo onesnažena, tj. oporečna. Oporečnosti vode so botrovali razvita usnjarska obrt, živinoreja z napajanjem in perice s pranjem perila in odplakami. Tudi drugod po Evropi so se na podoben način oskrbovali z vodo, vse dokler se v 19. stoletju ni začela širiti smrtonosna bolezen, imenovana kolera.² Epidemije te bolezni so se dokaj pogosto ponavljale, vse dokler leta 1883 Robert Koch ni odkril, da se bolezen širi z okuženo vodo. Po odkritju razloga za okužbe so po Evropi začeli posvečati več pozornosti splošni javni skrbi za higieno in zdravje, k čemu lahko prištevamo tudi zajetja studencev z neoporečno vodo in napeljavo vodovodov.

V spisih arhivskega gradiva deželnega zbora in odbora za Kranjsko³ lahko beremo, da so epidemije na svojem smrtonosnem pohodu kar nekajkrat obiskale Kranjsko. Epidemija leta 1886 pa je bila povod, da so prebivalci Vrhnike začeli poizvedovati o vzrokih okužbe. Zdravstvena komisija, ki je obiskala občino avgusta istega leta, je ugotovila, da je za slabe zdravstvene razmere kriva oporečna pitna voda. Prizadeti so ustrezno ukrepali in hoteli še podrobnejše podatke o vodi, ki so jo uporabljali. Zaprošili so profesorja Knapitscha, da opravi kemijske raziskave vode. Po natančni preiskavi studentev, vodnjakov in tekočih voda je profesor leta 1892 večino označil za "okužene". Začuda pa je menil, da je Ljubljanka primerna za uporabo z razlago, "da je tako močna, da vse škodljive substance, ki pridejo ali pritečejo vanjo, sama izčisti in uniči".

Vrhniciani niso čakali dolgo, že naslednje leto, 1893., so zaprosili deželni odbor za tehnični pregled zemljišča in za izdelavo načrta za vodovod. Na osnovi izmer je inženir pripravil projekt, ki ga je na seji deželnega zbora leta 1893 argumentirano predstavil poslanec Lenarčič.⁴ Poudaril je, da je glede na izsledke raziskav večina voda na območju občine oporečnih. Potoke so onesnaževali, kot smo že omenili, usnjarska obrt, perice in živinoreja. Vodnjaki pa so bili zaradi slabe zidave okuženi z amonijakom, ki je vanje pronical iz greznic in gnojnic. Glede neoporečnosti Ljubljance se Lavrenčič ni strinjal z mnenjem profesorja Knapitscha. Menil je, da jo onesnažujejo pritoki, ki se izlivajo vanjo, in da kljub močnemu toku ostane onesnažena. Zaprošil je zbor za podporo v višini 5000 goldinarjev. Finančni odsek deželnega odbora je Vrhniki, na podlagi odklonilnega mnenja ljubljanskega župana Hribarja, namenil premalo finančnih sredstev.⁵ Gradnjo vodovoda so odložili in počakali na ugodnejše čase. Občina namreč v tistem času ni imela dovolj lastnih sredstev, da bi se sama lotila gradnje vodovoda. Njen proračun je finančno obremenjevala gradnja šole, železnice in ureditev dovoznih poti.

Ugodnejše razmere za napeljavo vodovoda so se v vrhniški občini pokazale leta 1899, ko je državna uprava sprejela sklep, da bo podprla graditev vodovoda na Kranjskem iz melioracijskega sklada. Vrhniska občina se je nadejala, da bo lahko speljala svoje načrte iz leta 1893 tudi zato, ker ji je bil deželni odbor bolj naklonjen kot pred leti. Poslanec Jelovšek je 14. aprila 1899 v imenu zastopstva Vrhnike deželnemu zboru predložil prošnjo. Na XI. seji, 21. aprila 1899, so znova razpravljali o kakovosti vrhniške pitne vode. Poslanec Jelovšek, ki je zastopal interese vrhniške občine, je navedel podobne dokaze o onesnaženosti voda kot poslanec Lavrenčič leta 1893. Le glede Ljubljance je dodal še tehtnejše, namreč da je kot vir pitne vode popolnoma neprimerna, saj je v deževnem obdobju postala umazana, "rjava kot čokolada ali kava, včasih celo rumena in polna prsti", in se je po dežju bistrila tudi štirinajst dni. Ob sušnem vremenu je udarila "vsa nesnaga na dan". O pritokih, kanalih, ki so se izlivali vanjo, in vodnjakih pa je ponovil besede govornika iz leta 1893.

V razpravo je posegel ljubljanski župan Hribar,⁶ češ da je deželni odbor na seji 13. maja 1893 že dobil prošnjo za finančno podporo, v kateri sta bila prvič predstavljena natančen načrt in predračun del. Tokrat je bil Hribar bolj naklonjen vrhniškemu predlogu kot šest let prej. "Vrhnika je lepo mesto z lepo okolico." V razvoju turizma je videl napredek kraja in "slaba in zdravju škodljiva voda" se mu ni zdela primerna reklama. Drug njegov argument je bila Ljubljanka, ki se "od izvira pa do Vrhnike že toliko ogreje, da tam ni več primerna za pitje". Zaradi zgoraj omenjenih argumentov je ob koncu razprave Hribar predlagal, naj deželni odbor dodeli vrhniški občini 20 % sredstev od celotne vrednosti del. Sklep odbora z dne 21. aprila 1899⁷ se je glasil, da bo občina prispevala 30 % stroškov. Občinski odbor pa je sprejel sklep, da bo s posredovanjem deželne vlade prosil za državno podporo v višini 50 %.

Razpis.

919 3-1

Za zgradbo vodovoda za trg Vrhniko na 88.000 kron proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne dražbe. Pismene, vsa dela zapopadujoče ponudbe z napovedbo popusta ali pa doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predlože do 10. avgusta tl. ob 10 uri dopoludne podpisane občinskemu uradu.

Ponudbe, ki morajo biti kolekovane s kolekom za jedno krono, doposlati je zapečatene z napisom: „Ponudba za prevzete gradbe vodovoda za Vrhniko.“

Ponudbi mora biti tudi dodana izrečena izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbenih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na ogled pri občinskem uradu na Vrhniki

Občinski urad na Vrhniki

dné 10. julija 1903.

Gabrijel Viktor Jelovšek m. p.
župan.

42. Razpis za gradnjo vodovoda na Vrhniki.

Jelovšek se je finančnemu odseku zahvalil za 20 % podpore, vendar je bil razočaran, ker deželna ni bila pripravljena dati podpore v višini 25 %. Tako kot večino deželnozborskih debat o vodovodu je tudi to končal Hribar s pripombo, da ima Ljubljana popolnoma dobro in zdravo vodo, čeprav ob deževnem vremenu "ni lepa niti prijetna za pitje".

Zadeve niso stekle tako hitro in preprosto, kot je bilo sprva videti. Deželna vlada s predloženim načrtom in predračunom ni bila zadovoljna, zato je projekt vrnila deželnemu odboru s pojasnilom, da ga je treba dopolniti s podrobnejšimi načrti za zajetje, zidavo jaška za zmanjševanje pritiska vode in betonskega rezervoarja, hkrati pa izdelati tudi podrobnejši stroškovni izračun in analizo del. Na podlagi zavrženega projekta in zahtev deželne vlade je deželni odbor naročil podrobnejši projekt deželnemu inženirju Wicku (Viku).⁸ Projekt je bil leta 1901 dopolnjen.⁹ Vrhniska občina je upala, da bo dobila deželno in državno podporo. Nekaj stroškov je bila pripravljena pokriti tudi sama z najemom posojila.

Ker je bil projekt precej obširen, je bilo treba pred graditvijo urediti podrobnosti z lastniki parcel, po katerih naj bi bil speljan vodovod.¹⁰ Uradni cenilci so ocenili višino odškodnine

(na podlagi zakona, sprejetega 30. 5. 1869, št. 93), ki naj bi pripadala posameznemu lastniku parcele.¹¹ Lastniki parcel so dobili primerno odškodnino. Za nadaljnje vzdrževanje vodovoda so bile določene služnosti na parcelah, čez katere je tekel vodovod, in sicer za polaganje vodovoda, vzdrževanje, popravila vodovodnih cevi in občasne nadzorne obhode.

Po ureditvi formalnosti s parcelami, prek katerih naj bi bil speljan vodovod, in na podlagi dovoljenja, ki ga je izdalo okrajno glavarstvo Ljubljana občini Vrhnika za gradnjo vodovoda na osnovi vodnopравниh zakona ter stavbnega reda leta 1902,¹² so leta 1903 v dnevnem časopisju razpisali natečaj za oddajo del. Na razpis se je odzvalo šest stavbnih družb. Podjetniki so ponudbe oddali do 10. avgusta 1903. Še isti mesec so na občinski seji soglasno sklenili, da bodo dela zaupali podjetju z Dunaja, ki je predložilo najugodnejšo ponudbo, in sicer podjetju Wagenführer za 81.690 kron.¹³

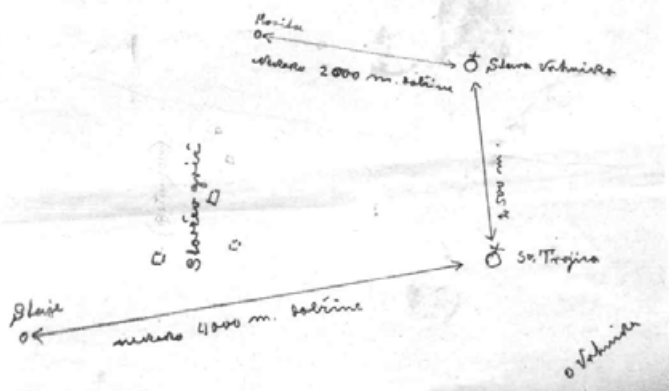
Zanimivo je, da v gradivu deželnega odbora najdemo posebno mapo s podatki o gradnji vodovoda za vas Stara Vrhnika. Spisi so izločeni zato, ker so za Staro Vrhniko zgradili samostojen vodovod, ki ni bil povezan z vrhniškimi. Vaščani Stare Vrhnike so oddali prošnjo za napeljavo vodovoda šele potem, ko je Vrh-

43. Vodno zajetje v Stajah, zgrajeno leta 1904.

nika zanj že dobila dovoljenje. Prošnjo so utemeljili z razlago, da vodo dovažajo v sodih. Deželni odbor je ugodil njihovi prošnji in poslal deželnega hidrotehnika. Na podlagi študije, ki so jo opravili na terenu, je Deželni stavbni urad ugotovil, da bi lahko vodovod za Staro Vrhniko napeljali na dva načina, ki sta si bila stroškovno zelo podobna. V prvem primeru bi se starovrhniški vodovod povezal z vrhniškim, v drugem pa bi bil samostojen. Sprva so želeli napeljati skupen vodovod za vse tri zaselke skupaj, in sicer za Vrhniko, Hrib in Staro Vrhniko. Prebivalci ali bolje posestniki Stare Vrhnike so že v začetku leta 1901¹⁴ z dopisom, naslovljenim na deželni odbor, zaprosili, da bi se vodovod za Staro Vrhniko napeljal neodvisno od vrhniškega. V dopisu so svojo prošnjo utemeljili z naslednjimi razlogi:

- da je razdalja od Korit (kjer je bilo predvideno zajetje za Staro Vrhniko) krajša kot od Svete Trojice, kjer naj bi bil skupni rezervoar vode za vse tri kraje, tj. Vrhniko, Hrib in Staro Vrhniko. Hkrati se jim je zdelo tudi zemljišče od Korit do zaselka primernejše za kopanje in polaganje vodovodnih cevi kot zemljišče od Svete Trojice;

44. Skica vrhniškega in starovrhniškega vodovoda iz leta 1901.

- da je velikokrat ob poletni vročini pri izviru v Stajah (zajetje za Vrhniko in Hrib) zmanjkalo vode in je obstajala torej velika verjetnost, da tam vode ne bo dovolj niti za Vrhniko in Hrib;
- hkrati so menili, da se bo sčasoma potreba po vodi na Vrhniki še povečala zaradi industrije, ki je bila velika porabnica vode, in povečanja števila prebivalstva zavoljo železnice, ki je kraj povežala z Ljubljano.

Dopis so sklenili z mislijo, da bi se s zajetjem pri Koritih (zajetje za Staro Vrhniko) izognili pomanjkanju vode in morebitnim sporom zaradi vzdrževalnih del in njihovih stroškov med zgoraj omenjenimi kraji.¹⁵ Drugače kot vrhniški posestniki so bili starovrhniški pripravljeni odstopiti svoja zemljišča za napeljavo vodovoda brez odškodnine.

Z odlokom številka 10823 z dne 17. septembra 1903 je visoki deželni odbor vrhniško občino obvestil, da je poljedelsko ministrstvo odobrilo gradnjo vodovoda in potrdilo načrt vodovoda za vas Stara Vrhnika. Pripravljeno je bilo prispevati 40 % stroškov, deželni odbor 20 %, občina pa 30 %.¹⁶ V ta namen so posestniki Stare Vrhnike pri Mestni hranilnici Ljubljanski najeli 20.000 kron posojila s 4,5-odstotnimi obrestmi. Izdelavo načrtov je deželni odbor poveril inženirju Viku, ki je že prej pripravil načrt za Vrhniko.¹⁷

Ko so bile vse pripravljalne faze za začetek gradnje urejene, je okrajno glavarstvo v Ljubljani 16. oktobra 1903 izdalo dovoljenje za gradnjo vodovoda tudi Stari Vrhniki, in sicer na podlagi izdelanega načrta, vodnega zakona in ogleda komisije.¹⁸ Tako so bili izpolnjeni vsi pogoji za gradnjo vodovoda. To so prepustili podjetniku, ki je gradil že vrhniški vodovod, in sicer za vsoto 31.000 kron. Pogodbo, ki so jo sklenili s podjetnikom, so dali v potrditev deželnemu odboru.¹⁹

Dela so se začela pozno jeseni. Vaščani so od izvajalca zahtevali, naj bo delo opravljeno do pomladi. Podjetnik se je lotil dela takoj (decembra), a ga je po določenem času zaradi zime prekinil. Posestniki so bili zaskrbljeni, da dela do pomladi, ko so hoteli začeti opravljati delo na poljih, ne bo končal, zato so se s prošnjo obrnili na deželni odbor. Prosili so za posredovanje pri podjetniku. Deželni odbor je menil, da podjetnika nikakor ni mogoče prisiliti, da bi nadaljeval delo v zimskem času (v februarju).²⁰

Kljub mnogim nevšečnostim pri gradnji sta bila oba vodovoda končana leta 1904. Predali so ju v javno uporabo, a žal se je že na začetku izkazalo, da vse le ni delovalo, kot bi moralo.

Pri prvi kolavdaciji, ki je bila 25., 26. in 27. septembra 1905,²¹ so na vrhniškem vodovodu opazili pomanjkljivosti, ki jih je moral izvajalec odpraviti.

Naslednje leto so znova opravili kolavdacijo, a tokrat na obeh vodovodih. Županstvo na Vrhniku je dobilo pod št. 4677 in 4678/05 od deželnega odbora nalog, da pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani prosi za kolavdacijo vrhniškega in starovrhniškega vodovoda. Okrajno glavarstvo dolgo ni ugodilo prošnji in zaradi zamude je podjetnik upravičeno zahteval, naj županstvo še enkrat posreduje pri okrajnem glavarstvu.²² Ogled je bil opravljen leta 1906, in sicer za Staro Vrhniko 22. in 23. in za Vrhniko 25. in 26. septembra 1906. Komisija se je obakrat sestala ob deseti uri zjutraj pri zajetju, in sicer prvič na Rebru (pri Koritih) in drugič pri Stajah, nato pa je skupaj z vsemi zainteresiranimi opravila obhod obeh vodovodov.²³

Iz zapisnika je razvidno, da predvideno zajetje dveh studencev ni zadoščalo za potrebe po pitni vodi v obeh omenjenih krajih. Po mnenju kolavdacijske komisije je bilo nujno poiskati še eno zajetje. Pri izvedbi obeh projektov so se v času garancije pokazale mnoge pomanjkljivosti, ki jih je podjetnik odpravil. Sledila je še kolavdacija ali bolje nadkolavdacija leta 1907.²⁴

Vrhniški vodovod je deloval, a kljub odpravljenim napakam so ostale mnoge nepravilnosti. Med prvo svetovno vojno so se poleg starih nevšečnosti pojavile nove, ki so jih Vrhničani želeli leta 1916 odpraviti s pomočjo vojske in z deželno denarno podporo. Odgovor deželnega odbora na njihovo prošnjo pa je bil negativen: "... počakajte na primernejše čase ..."²⁵ In kdaj so ti primernejši časi nastopili? Na to vprašanje v tem prispevku ne moremo odgovoriti, ker se spisi, ki so ohranjeni v že omenjenem fondu deželnega odbora in zbora za Kranjsko, končajo z letom 1927,²⁶ ko je vrhniška občina zaprosila oblastni odbor za finančno podporo za novo zajetje in popravilo vodovoda. Odgovora na prošnjo v dopisu ni. Morda ga lahko iščemo v gradivu oblastnega odbora ali občinskem gradivu. Dejstvo pa je, da občina očitno še tudi deset let po vojni ni imela dovolj sredstev, da bi sama obnovila vodovodno omrežje.

Za graditev vrhniškega vodovoda je podjetnik dobil 92.225 kron in 39 h. Matek Prelovšek, mestni inženir, ki je vodil projekt, pa 563 kron in 77 h.²⁷

Zadnji obrok državne podpore za leto 1906 v višini 7481 kron in 74 h je bil nakazan šele po odpravi vseh nepravilnosti, ki so se pokazale med delovanjem vodovoda v garancijskem roku.²⁸

Finančne zagate pri starovrhniškem vodovodu pa so se vlekle tja do leta 1910.

Dopolnitve del na vodovodu Stara Vrhnika je opravil izvajalec del za 31.000 kron. A še preden je bil vodovod končan, je bilo že videti, da zajeti izviri ne bodo zagotavljali dovolj vode v sušnem času, zato so vključili še en studenec, ki pa ga pri projektu niso upoštevali, zato je podjetje za dodatna dela izstavilo račun v višini 36.085 kron in 76 h. Stroški so se ob pregledu vodovoda znižali na 35.076 kron in 80 h, ker izvajalec ni naredil predvidenih dvanajstih, ampak le deset hidrantov. Mestni inženir je dobil za opravljeno delo pri nadzoru gradnje starovrhniškega vodovoda 252 kron in 60 h honorarja.²⁹

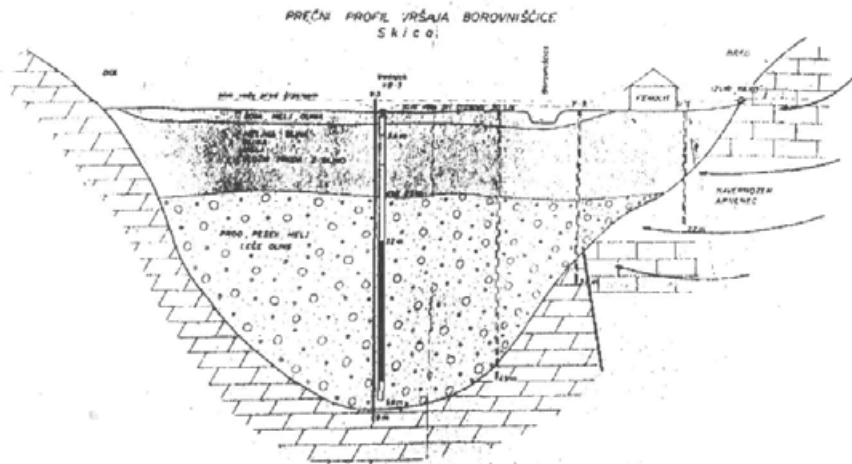
Ob koncu prispevka lahko le povzamemo, da so na Vrhniku sicer dobili vodovod, a so se njegove pomanjkljivosti kazale še nadaljnjih trindvajset let. Pojavljale so se tudi nove, ki sta jim botrovala prva svetovna vojna in povečanje števila prebivalcev.

OPOMBE:

- 1 Serše, Saša: Kakšno vodo so pili na Vrhniku v 19. stoletju? v: Arhivi, 26/1, Ljubljana 2003, 115–118. Pričujoči članek je deloma povzet.
- 2 Keber, Katarina: Ne hodite v Ljubljano, doli je bolezen! V: diplomski nalogi: Kolera v Ljubljani v letih 1836 in 1849, Ljubljana 1998, str. 23; Laibacher Zeitung, 12. maj 1836, št. 38; Kobal, F.: O koleri na Kranjskem. Zbornik SM, zv. XII, Ljubljana 1911; Studen, Andrej: Stanovati v Ljubljani. Ljubljana: Studia Humanitatis, 1995, str. 38. Raziskave o epidemijah kolere na Slovenskem še niso končane, zato ni natančnejših podatkov o razširjenosti bolezni v letu 1886. Glej Studen, str. 39 "leta 1886

je epidemija kolere ponovno obiskala Kranjsko in njeno prestolnico".

- 3 Arhiv Republike Slovenije (AS), fond AS 38, Deželni zbor in odbor za Kranjsko, IX/3, 1893/ spis 529, š. 1159.
- 4 Obravnave deželnega zbora kranjskega v Ljubljani (Obravnave zv. 34) 1892–1893, Ljubljana 1893, str. 304–307.
- 5 AS 38, IX/3, 1899/4801, š. 1159.
- 6 Obravnave, zv. 40, str. 251–252.
- 7 Obravnave, zv. 40, priloga str. 48.
- 8 Obravnave, zv. 41, priloga, str. 54, (8. januar 1900); AS 38, IX/3, 1900/9397, š. 1159.
- 9 Obravnave, zv. 42, priloga, str. 135, (1. julij 1901).
- 10 AS 38, IX/3, 1902/5058, š. 1159; Razglas 3. aprila 1902. "Zajetje je predvideno na parcelah 1174/148 in 1254 davčne občine Vrhnika pri izviru Stajah, speljano bo po ceveh do nabiralnika, ki naj bi po projektu stal na parcelah št. 2322 in 2324."
- 11 AS 38, IX/3, 1902/8714, š. 1159, Ljubljana, 16. junija 1902.
- 12 Sestanek komisije pri okrajnem glavarstvu je bil 9. maja 1902.
- 13 AS 38, IX/3, 1903/10306, š. 1159; 20. maja 1903, 29. junija 1903. Občinska seja je bila 23. avgusta 1903 na Vrhniku.
- 14 AS 38, IX/3, spis 1901/192, š. 1159.
- 15 AS 38, IX/3, spis 1901/192, spis 1903/11883, š. 1159.
- 16 AS 38, IX/3, spis 1902/9207, š. 1159.
- 17 AS 38, IX/3, spis 1900/4745. Hidrološke raziskave so pokazale, da bi se dalo vodo v Staro Vrhniko speljati na dva načina, š. 1159.
- 18 AS 38, IX/3, spis 1903/12613, š. 1159.
- 19 AS 38, IX/3, spis 1903/12399, komisija je opravila ogled 12. oktobra 1903, š. 1159.
- 20 AS 38, IX/3, spis 1904/2057, š. 1159.
- 21 Glej še AS 38, IX/3, 1906/2618, š. 1159.
Leta 1905 je deželni odbor na prošnjo županstva nakazal ob koncu del preostanek deželne podpore in hkrati zaprosil za izplačilo zadnjega dela državne podpore. Četrty obrok te podpore je bil izplačan 24. novembra 1905, in sicer 7040 kron.
- 22 AS 38, IX/3, spis 1905/6709, spis 1905/4678, spis 1905/8453, š. 1159.
- 23 AS 38, IX/3, spis 1906/11151, š. 1159.
- 24 AS 38, IX/3, 1907/14755, več podatkov, kako so bile odpravljene napake po kolavdaciji leta 1906 in o napakah, ki so se pojavile v garancijski dobi, š. 1159.
- 25 AS 38, IX/3, spis 1916/8943, š. 1159.
- 26 AS 38, IX/3, 1927/1233, š. 1159.
- 27 Obravnave zv. 47, Ljubljana 1909. Priloge k stenografičnim zapisnikom obravnave. Letna poročila deželnega odbora za 1905, 1906, 1907. Leto 1905, str. 40.
- 28 Prav tam, 1906, str. 36.
- 29 AS 38, IX/3, spis 1906/2563, š. 1159.

45b. Skica prečnega prereza vodnega zajetja na t. i. Borovniškem vršaju. (S. Jakin).

Čeprav so krajani o odločitvi močno dvomili, saj velja, da voda na Barju ni dobra, pa je zajetje, ki sega v globino več kot 50 m, izredno kakovostno in, zagotavlja popolnoma čisto vodo. Kot je razvidno iz priložene skice, je voda v več med seboj ločenih vodonosnikih, ki imajo tudi različne značilnosti. Tako so že na začetku ugotovili, da je v zgornjih plasteh povečana vsebnost železa, kar je ob stiku z zrakom povzročilo kosmičenje. Takšna voda je organoleptično neprimerna in jo je potrebno izločiti iz omrežja. To so napravili tako, da so na vodnjaku zatesnili gornji del in je voda lahko odtekala le iz najnižje plasti. Rešitev se je izkazala kot dobra, zato so tudi vse kasnejše vodnjake na Borovniškem vršaju gradili tako, da je njihovo napajanje mogoče le iz najglobljih plasti.

Oskrba z vodo pa se ne konča pri vodnjaku in omrežju, ampak je izredno pomembno tudi varovanje vodnega vira. Vsak vodni vir ima namreč zaledje, iz katerega se napaja. Tako je zaledje zaplaninskega pokrova kraški svet

vse do Nanosa, zaledje Primčevega studenca pa hrib Sveta Trojica. Obe zaledji pa sta žal ostali nezavarovani. Posledice so bile usodne. Če je voda iz zaplaninskega pokrova ob poprejšnjem razkuževanju še užitna, pa je zaradi onesaženja Primčevega studenca zbolelo ogromno število Vrhničanov. Vendar nas tudi to ni izučilo. Z dograditvijo vodovodnega sistema Borovniški vršaj smo oporečne vodne vire sicer nadomestili, še isti hip, ko je zdrava voda pritekla iz pip, pa pozabili na varovanje njegovega zaledja. Pri tem nam znatno pomaga mati narava, saj je zaloga vode pod Barjem zaščitena z glinenimi plastmi, vendar pa obstaja možnost onesaženja na mestih, kjer voda ponika. To pa sta rob Barja in območje proti rakitski planoti, vključno z Borovnico. Zato se bo potrebno resno lotiti varovanja naših vodnih virov, da se zdajšnja izredno kakovostna in zdrava voda, ki jo pijemo na Vrhniki, ne bo spremenila v vodo Primčevega studenca.

IZBOLJŠEVANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ NA BARJU IN ZADRUŽNA DEJAVNOST KMETOV V PRETEKLOSTI

46. "Mah" v Podgori ob Janezovem grabnu. Pogled z balona.

Vrhnika leži na robu Ljubljanskega barja in je na področju kmetijstva na tem zamočvirjenem delu močno odvisna od stanja tal in vode na tem območju. Posege na Ljubljani so opravljali že Rimljani, saj so še danes vidni opuščeni dobri trije kilometri stare struge. Takratno regulacijo vodotoka so napravili iz transportnih razlogov, da so tok reke približali Podpeči, kjer so kopali podpeški marmor. Kasnejša dela na Ljubljanskem barju pa so usmerjena k osuševanju, tj. k pridobivanju čim večjega dela za kmetijstvo uporabnih površin, in trajajo že več stoletij.

V začetku 18. stoletja, ko so po Barju že bili speljani potoki in odvodniki in je vsa voda z Barja odtekala in ob visokih vodah poplavljala v smeri proti Ljubljani, so povabili različne strokovnjake, ki naj bi predlagali ustrezne hidrološke rešitve. Poplave so grozile Ljubljani in za krajši ali daljši čas so bila poplavljena tudi zemljišča na Barju, vse do Vrhnike. Med prvimi tovrstnimi strokovnjaki sta navedena dva Italijana: S. De Grandi iz Bologne in U. Vandalhalo iz Mantove. Predlagala sta, da bi med Golovcem in Ljubljanskim gradom izkopali nov prekop, ki bi odvajal visoke vode, ki so se

47. Pogled z balona na Ljubljano in obdelane barjanske travnike in njive.

pojavnale na Barju. Čeprav so tudi drugi poznejši strokovnjaki svetovali podobne rešitve, jih niso nikoli uresničili. Koreniteje se je lotil reševanja poplavljenega Barja Zorn pl. Mildenheim, ki je zaprosil dvor za brezplačno dodelitev 215 oralov zemljišča, ki bi ga na lastne stroške osušil. To je bila pogumna in presenetljiva odločitev, vendar je Marija Terezija njegovi prošnji ugodila šele, ko je inž. Fermaunt z Dunaja z meritvami potrdil, da je odtok vode mogoč. V sedmih letih, to je do 1769. leta, je dal Zorn izkopati dva kilometra dolg kanal do Ljubljanice in stranske odvodne jarke. Kanal je še danes znan pod imenom Zornovec, le da je zdaj dolg 15 km. Ta poseg se je dobro obnesel, zato je s podobnimi postopki nadaljeval tudi bistriški opat, ki je začel osuševati pri Pakem, na Dolu in pri Verdu.

Marija Terezija je 1770. leta imenovala komisijo, v kateri sta bila dva patra jezuita, Lecchi in Gruber, ter inž. Liber. Gabrijel Gruber je bil

profesor matematike v Ljubljani in je sodeloval v komisiji, ker je primanjkovalo sposobnih tehnikov. Sodelovala sta še major Strupi in inž. Huebert z Dunaja. Že čez dve leti so začeli izkopavati. Izkazalo se je, da je zaradi varčevanja pri dimenzioniranju, ki ga je predlagal inž. Huber, kanal preozek. Potrebna so bila dodatna izkopavanja in dodaten denar, dela pa so zamujala. Gruberja so razrešili in delo je poslej vodil inž. Strupi. 25. novembra 1780 je bil prekop končan in je stal dvainpolkrat toliko, kot so prvotno načrtovali. Gladina vode se je ob vodotokih Ljubljanici, Ižici in Borovniščici znižala za 30 do 60 cm.

Za Barje se je začel zanimati tudi gradbeni direktor na Kranjskem Jožef Šemerl, ki je za odvajanje visokih vod in za plovbo po Ljubljani predlagal gradnjo kanala od Vrhnike do Zaloga. Zaradi preobsežnosti njegov program ni bil sprejet. Deželni stanovi pa so leta 1807 potrdili načrt za poglobitev Ljubljanice in

48. Rezanje šote v Bevkah.

odpravo jezov. Čez devet let je Šemerl predložil končni predlog, ki je obsegal odstranitev mlinov in poglobitev Ljubljaničnice ter izkop obrobnihih kanalov za sprejemanje voda s hribovja. Uresničevati so ga začeli, ko je 1823. leta z Dunaja prišel odlok, naj se dela takoj začnejo, in ga končali 1828. leta.¹

Vse opravljeno delo pa bi bilo zaman, če kanalov in jarkov ne bi redno vzdrževali in bi se osušeni deli spet zamočvirjali. Sežiganje šote so prepovedali, česar pa predvsem na območju Bevk in Notranjih Goric domačini in lastniki zemljišč niso v celoti upoštevali, in pojavile so se posledice ponovnega zamočvirjanja. Prebivalci vasi na Barju so šoto rezali in sušili tudi za kurjavo. Vzrok takšnega početja je bilo med drugim pomanjkanje lastnih gozdov in drv za kurjavo. Če so že imeli drva, so bila v glavnem jelševa in hrastova, kar je pač raslo ob Ljubljaniči. Med vojno se v gozdove po drva mnogi niti niso upali in tako so šoto za kurjavo uporabljali

še vse do šestdesetih let 20. stoletja. Precej šote so še izrezali in prodali na vagone, nazadnje še za nastiljo v perutninskih farmah, kar je bil verjetno tudi zadnji zaslužek od rezanja šote.

Uspehi v kmetijskem pridelovanju na osušenihih delihi Ljubljanskega barja v prvi polovici 19. stoletja so se pokazali najbolj pri posevkih rži, na drugem mestu je bil oves, nato krompir, ajda, na zadnjem pa ječmen. Kmetje pa so tudi sadili fižol in sejali proso.

Katastrofalne poplave so na Barju nastopile spet 1926. leta in opozorile na nujnost nadaljevanja izsuševalnihi del. Začeli so jih izvajati leta 1930 in končali leta 1947.¹

Osuševanje Ljubljanskega barja je že od nekdaj potekalo z namenom, da bi pridobili več za kmetijstvo uporabnihi zemljišč, zato so še naprej spodbujali obdelovanje Barja in leta 1900 ustanovili Društvo za pospeše-

49. S kmetovim trdim delom in občutkom za prostor se je ohranilo večji del barja, tako kot ga vidimo na fotografiji.

vanje obdelovanja Ljubljanskega barja. Najhujše zlo je bilo požiganje šote, ki je doseglo celo tolikšno razsežnost, da je ob blagem vetru nosilo pepel čez Ljubljano in so ga zaznavali prebivalci v severozahodnem predmestju Ljubljane. Barjani so požigali osušeni zgornji del in izrezovali šoto, misleč, da bodo tako osušili zemljo, kar je bilo zmotno. Šele ukrepi, ki so jih predvideli inšpektor za barjansko kulturo J. Koppens, predsednik društva dr. E. Kramer in njegov naslednik inž. J. Turk, so tudi s poskusi nakazovali, kako je treba tla obdelovati in gnojiti, da bo pridelek večji.³

Na osušenih površinah so deloma pasli, za zimo pa pripravljali seno. Drugih krmnih rastlin za živino niso pridelovali. Z obdelovanjem njiv in večjim pridelkom na travnikih se je na njivah v pridelovanju gomoljnic predvsem uveljavila pesa za krmo živini. Poskusili so tudi pridelovati sladkorno peso in so že imenovali odbor za postavitev sladkorne tovarne, a je zamisel kmalu zamrla. Kakovost sena je bila primernejša za konje kot za govedo. Razvila se je reja konj, za delo in za pleme.

Osušeno Barje in predvsem trdinska tla ob robovih vasi so že omogočala tudi sajenje sadne-

ga drevja, predvsem jablan in sliv, hrušk pa ne, ker imajo globoko navpično srčno korenino.

Po vsej deželi so začeli ustanavljati sadjarska in vrtnarska društva ter podružnice matičnega društva v Ljubljani. V Bevkah² so podružnico ustanovili 6. decembra 1925, na Vrhniki pa je bil občni zbor, ki se ga je udeležilo 71 članov, 3. januarja 1926 v gostilni Pri Drašlerju. V Bevkah so podružnico vodili učitelji: upravitelj Srečko F. Kristan, šolski upravitelj iz Blatne Brezovice Jože Zakrajšek, tečaje gospodinjstva pa gospodična Pleškova z Vrhnike. Avgusta so članice priredile tečaj o vkuhavanju sadja, ki bi sicer zgnilo pod drevjem. Udeleženke so naredile odlične domače izdelke, med drugim tako imenovani zdriz in sadni sir. Tečajnic je bilo 25 in bile so tako navdušene, da so tečaj nadaljevale še septembra, ko so vkuhavale sokove.² Zakrajšek je imel svojo drevesnico in oskrboval okolico s sadikami. Po drugi svetovni vojni je imel drevesnico v Blatni Brezovici Hladnik.

A. Lap, ravnatelj mestnih nasadov, je v časopisu *Slovenski narod* 20. decembra 1933 zapisal, da bi na Barju lahko pridelovali zelenjavo, zlasti cvetačo v poznejšem času, ko je v Dalmaciji ni več. Pridelovali bi lahko tudi zelje in vrtno jagode ter robidnice.

Pridelki na Barju so postajali vse obilnejši in omogočali povečevanje obsega živinoreje. Od travnih mešanic in izbire določenih trav so pridelovali seno za govedo. Pomembno vlogo je igral mačji rep, ki je dal dobro krmo in zadovoljiv pridelek. Pridelovali so tudi seme mačjega repa za semenarno v Ljubljani. Nato se je povečalo pridelovanje koruze, za zrnje in za silažo. To je zagotavljalo čedalje več dobre krme in ob zavzeti govedoreji je tudi pridelava mleka dosegla solidno količino.

Poleg naravnih razmer, ki opredeljujejo kmetijsko dejavnost, pa je za Vrhniko pomembna tudi združna zavest. Pred stotimi leti, 19.

oktobra 1904, so v register deželnega sodišča v Ljubljani vpisali mlekarsko zadrugo. Njeno ustanovitev je predlagal kaplan Matej Sušnik, ki se je zavzemal za socialno misel dr. Janeza Evangelista Kreka. Krek je želel pomagati v dolgove zapletenim kmetom in poudarjal, da je potrebno kmete gospodarsko organizirati, vzpostaviti produktivno združništvo in kmetom omogočiti boljšo splošno izobrazbo. Ker jim te primanjkuje, tudi strokovne izpopolnitve nimajo kam nasloniti. Za napredek pa je poleg splošne izobrazbe potrebna še politična zavzetost. Kmet mora natančno vedeti, kako je njegovo gospodarstvo povezano s politikom. Kaj mu pomagajo vzorni hlevi, če zaradi slabe državne politike svojih pridelkov ne more dostojno spraviti v denar!⁴

Spodbujal je ustanavljanje hranilnic in gospodarskih zadrug in predvidel, da je potrebno izpeljati naslednje naloge:

- združevanje malih kapitalov v krajevno omejenih posojilnicah, ki posojajo združnikom, kolikor je mogoče, samo na osebno posojilo;
- skupno nakupovanje v gospodarstvu in gospodinjstvu potrebnega blaga;
- skupno prodajanje pridelkov in izdelkov;
- skupno proizvajanje in skupno prodajanje blaga (vinarske, mlekarske zadruge).⁴

Po vzoru mlekarske zadruge je skupina Verjanov 1937. leta ustanovila združno žago v Verdu. Z lastnim delom in deleži so postavili parno žago namesto prejšnjih devetih vodnih žag in takrat kot konkurenci drugim parnim žagam. Poudarjali so produktivno združništvo in si želeli organizirane trgovine. Akcijo so izpeljali pod geslom *Združništvo – naše bodoče gospodarstvo in Združništvo – rešitev delavca in kmeta*. Zadnje je naletelo na ostre odzive in nasprotovanja, transparent so hoteli raztrgati, ker se politična usmerjenost delavcev s tem ni v celoti strinjala. Žaga je dobro delovala in prinašala članom gospodarski napredek.⁵

50. Prevoz strojev na zadružno žago v Verdu leta 1937. Parole na transparentih spodbujajo zadružništvo.

VIRI:

- 1 Hočevar, A.: Melioracija Ljubljanskega barja (Poročilo o kmetijski anketi II) 1939, str. 116.
- 2 Sadjar in vrtnar, leto XII, str. 190, in leto XIII, str. 32.
- 3 Turk, J.: Izvestja društva o pospeševanju Ljubljanskega barja, l. 1916.
- 4 Krek, J. E.: Izbrani spisi, V. zvezek, Mohorjeva družba, 1993.
- 5 Furlan, F.: Naša vas in zadružništvo.

KMETIJSTVO NA VRHNIKI DANES

51. Pogled z balona na osamelec Blatno Brezovico in vasi ob robu barja: Veliko in Malo Ligojno, Drenov Grič in Lesno Brdo.

V občini Vrhnika je skupaj 5569 hektarov kmetijskih zemljišč, od tega 1106 hektarov v hribovitem svetu, 4325 hektarov pa na Barju. Skupaj je njiv 1168 hektarov ali 20 %, od tega 62 % v VI. kategoriji in le 3,03 % v I. kategoriji. Travinje obsega 3684 hektarov ali 62 %, od tega 57,5 % v IV. kategoriji in le 0,54 % v I. kategoriji. Površin v zaraščanju je 832 hektarov ali 14 %, od tega 432 hektarov v hribih in 400 hektarov na Barju.

Število kmetijskih gospodarstev

Ob Popisu kmetijskih gospodarstev, ki ga je Statistični urad RS opravil v letu 2000, je

bilo v občini Vrhnika 390 kmetijskih gospodarstev – kmetij, od tega 316 na območju zahodnega roba Ljubljanskega barja. Po evropskih merilih standardne ekonomske moči (ESU), ki upoštevajo proizvodno sposobnost obratov, so te kmetije neposredno primerljive z evropskimi.

Kot je razvidno iz preglednice 1, se je število kmetij, tako na ravni občine Vrhnika kot tudi na ravni barjanskega dela občine, v zadnjih dveh desetletjih zelo hitro zmanjševalo, saj imamo danes na tem prostoru v primerjavi z začetkom osemdesetih let minulega stoletja le še dobro tretjino vseh kmetij. Proces naza-

Naselje	Število kmetijskih gospodarstev (kmetij)			Povprečna letna stopnja zmanjševanja 1981–2000 v %	Indeks	
	Popis prebivalstva 1981	Popis prebivalstva 1991	Popis kmetijstva 2000		91/81	00/91
Bevke	98	73	34	-5,4	74,5	46,6
Bistra	1	1	1	0,0	100,0	100,0
Blatna Brezovica	54	49	26	-3,8	90,7	53,1
Dragomer	62	35	15	-7,2	56,5	42,9
Drenov Grič	69	36	14	-8,1	52,2	38,9
Lesno Brdo	38	25	14	-5,1	65,8	56,0
Log pri Brezovici	86	60	30	-5,4	69,8	50,0
Lukovica pri Brezovici	42	28	16	-5,0	66,7	57,1
Mala Ligojna	20	16	13	-2,2	80,0	81,3
Mirke	9	6	3	-5,6	66,7	50,0
Podlipa	46	43	30	-2,2	93,5	69,8
Sinja Gorica	42	36	9	-7,8	85,7	25,0
Stara Vrhnika	84	75	26	-6,0	89,3	34,7
Velika Ligojna	46	42	29	-2,4	91,3	69,0
Verd	91	41	19	-7,9	45,1	46,3
Vrhnika	213	126	37	-8,8	59,2	29,4
z. rob Lj. barja – skupaj	1001	692	316	-5,9	69,1	45,7
Obč. Vrhnika – skupaj	1108	789	390	-5,3	71,2	49,4
Slovenija – skupaj	192090	156549	93213	-3,7	81,5	59,5

52. Preglednica 1: Spreminjanje števila kmetij v naseljih na zahodnem robu Ljubljanskega barja v obdobju 1981–2000.

dovanja je bil še zlasti intenziven v obdobju 1991–2000, ko je potekal celo hitreje kot na ravni celotne Slovenije. Iz pregleda gibanja števila kmetij po naseljih je razvidno, da je bila deagrarizacija poleg mestnega naselja Vrhnika še zlasti intenzivna v bližnjih primestnih naseljih (Verd, Stara Vrhnika, Sinja Gorica) ter v naseljih ob cesti Vrhnika–Ljubljana (Drenov Grič, Log, Dragomer). Poudariti je potrebno, da je v nekaterih naseljih število kmetij dejansko že doseglo tisto mejno raven, ki komaj še zagotavlja (ali pa tudi ne) obdelanost kulturne krajine.

Proizvodna usmeritev kmetij

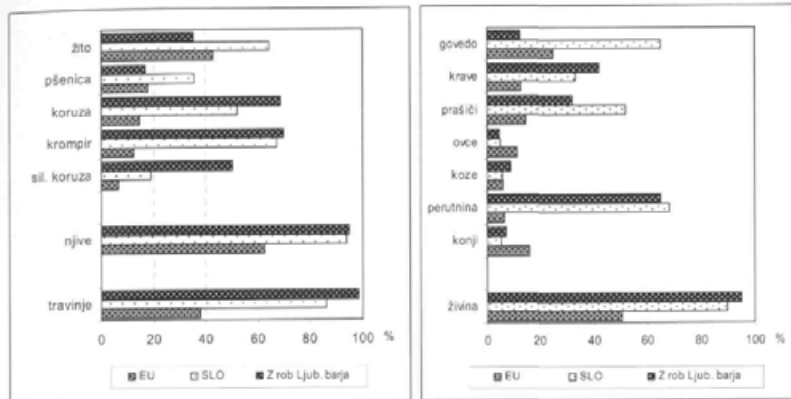
Proizvodna struktura kmetij na območju zahodnega roba Ljubljanskega barja je posledica tako strukture rabe kmetijskih zemljišč kot tudi deleža pridelave posameznih poljščin oziroma reje posameznih vrst živine. Podobno kot za vso Slovenijo je tudi za barjanske kmetije značilno, da je pridelava posameznih poljščin razdrobljena, setvena sestava pa dokaj poenostavljena in zožena. Delež kmetij, ki pridelujejo krmne rastline, predvsem koruzo za zrnje in silažno koruzo, je na območju Ljub-

ljubljanskega barja večji od slovenskega povprečja, predvsem pa precej odstopa od povprečja EU. Nasprotno pa je delež kmetij, ki pridelujejo žito, znatno manjši kot v Sloveniji in EU.

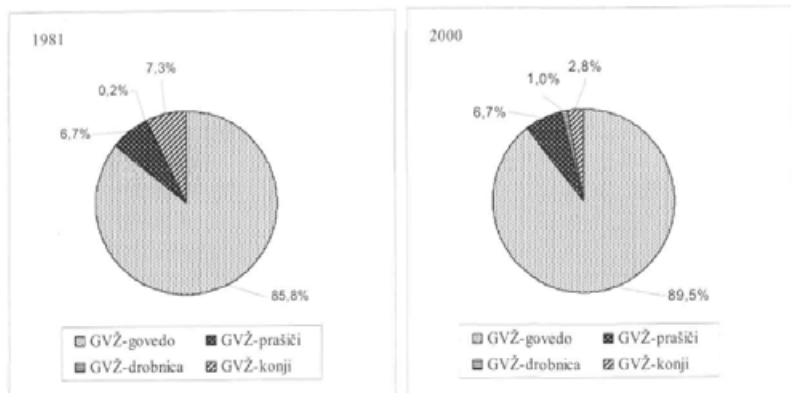
V strukturi glav velike živine (GVŽ) na kmetijah predstavlja govedo skoraj 90 % vse živine, delež govedoreje pa se je v primerjavi z drugimi panogami v zadnjih dveh desetletjih ne-

nehno povečeval. S tega vidika občina Vrhnika pomembno odstopa tako od slovenskega povprečja kot tudi od povprečja EU.

Po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev iz leta 2000 se število živine (goveda) na ravni celotnega obravnavanega območja ni bistveno spremenilo, izrazito pa se je zmanjšalo število kmetij, ki redijo živino. Pri nekaterih usmeritvah, kot je npr. prireja mleka, se je število kmetij v obdobju 1981–2000 zmanjšalo za več kot dve tretjini (preglednica 2).

53. Slika 1 – Prikaz deleža kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja, ki pridelujejo posamezne poljščine ter redijo posamezne vrste živali.

54. Slika 2 – GVŽ – struktura glav velike živine – na kmetijskih gospodarstvih na zahodnem robu Ljubljanskega barja po vrstah živine v letih 1981 in 2000.

Živinoreja v občini Vrhnika je glede na pomen posameznih usmeritev še bolj enostranska kot poljedelstvo. Govedorejo kot prevladujočo tržno usmeritev narekujejo že naravne danosti ter posredno velik delež travinja v strukturi rabe kmetijske zemlje. Pomemben dejavnik pa je brez dvoma tudi velikostna struktura kmetij, ki je primerna predvsem za delovno in dohodkovno intenzivnejše proizvodne usmeritve in manj za specializirane poljedelske oziroma poljedeljsko-živinorejske usmeritve.

55. Konj se vrača na pašnike Ljubljanskega barja.

Naselje	Število kmetijskih gospodarstev (kmetij), usmerjenih v prirajo mleka			Indeks 2000/1981	Povp. število krav na kmetijo	
	1981	1991	2000		1981	2000
Bevke	56	47	18	32,1	3,2	3,2
Bistra	1	0	0	0,0	2,0	0,0
Blatna Brezovica	37	29	17	45,9	3,6	6,4
Dragomer	18	18	3	16,7	2,5	5,2
Drenov Grič	28	22	3	10,7	4,3	6,8
Lesno Brdo	18	14	6	33,3	2,6	7,6
Log pri Brezovici	34	27	13	38,2	2,9	4,7
Lukovica pri Brezovici	19	16	5	26,3	2,8	2,6
Mala Ligojna	15	14	8	53,3	4,9	6,6
Mirke	5	2	1	20,0	3,4	7,0
Podlipa	28	27	7	25,0	3,2	3,9
Sinja Gorica	17	15	7	41,2	3,3	8,2
Stara Vrhnika	46	33	14	30,4	2,9	6,2
Velika Ligojna	33	32	10	30,3	4,1	8,1
Verd	18	17	13	72,2	4,3	5,6
Vrhnika	40	39	10	25,0	3,3	5,0
z. rob Lj. barja – skupaj	413	352	136	32,9	3,4	5,6
Obč. Vrhnika – skupaj	494	429	161	32,6	3,4	5,8
Slovenija – skupaj	93336	70900	28508	30,5	2,7	4,8

56. Preglednica 2: Spreminjanje števila kmetij, usmerjenih v prirajo mleka v naseljih na zahodnem robu Ljubljanskega barja v obdobju 1981–2000.

Velikostna struktura kmetij

Vzporedno z nazadovanjem števila kmetij pa poteka tudi proces koncentracije priraje. Povprečno število krav na kmetijo se je povečalo za več kot 60 %, tako da povprečna barjanska kmetija, usmerjena v prirajo mleka, v povprečju redi skoraj eno kravo več kot znaša slovensko povprečje.

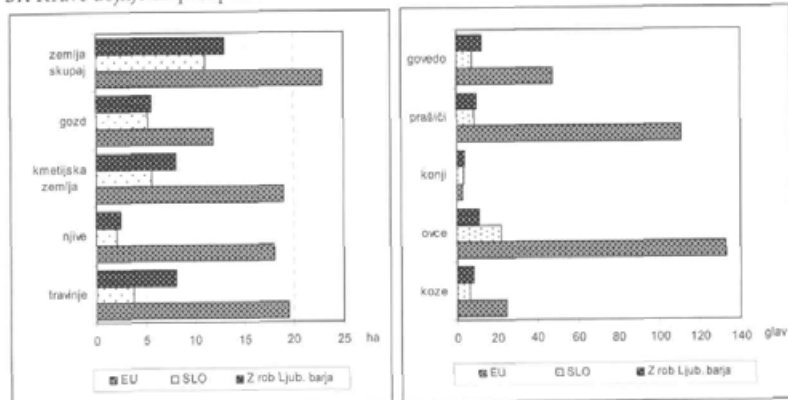
Velikostna struktura, pri čemer imamo v mislih tako velikostno kot tudi posestno strukturo kmetij, se v obravnavanem območju ne razlikuje bistveno od slovenskega

povprečja. Tudi na območju zahodnega roba Ljubljanskega barja kmečka gospodarstva večinoma ne razpolagajo s površino zemljišč, ki bi omogočala učinkovito in konkurenčno gospodarjenje. Na to vplivajo številni dejavniki, med katerimi velja še posebej izpostaviti naslednje:

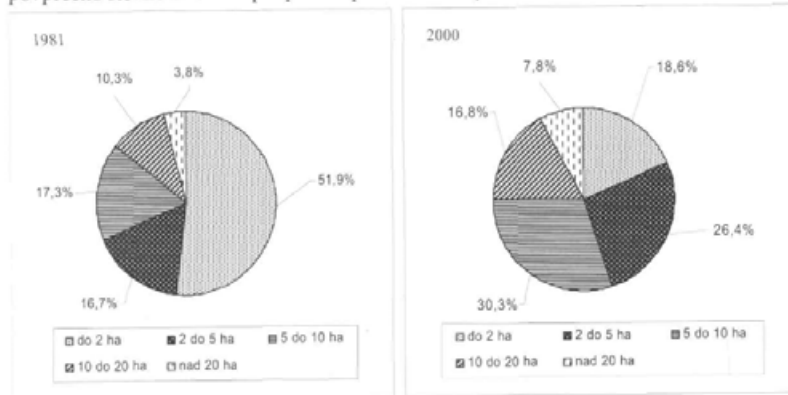
- razdrobljenost posesti, ki je izrazita in onemogoča donosnejšo pridelavo,
- povprečna majhnost kmetij, ki imajo veliko število ločenih kosov,
- neugodna velikostna struktura, po kateri skoraj polovica kmetij obdeluje manj kot 5 hektarov zemljišč.

57. Krave dojilje na paši pod Bevkami.

58. Slika 3 – Prikaz velikosti kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja glede na povprečno število živali ter povprečno površino zemljišč.

59. Slika 4 – Prikaz strukture kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja glede na površino vseh zemljišč v letih 1981 in 2000.

Kot je razvidno iz priloženega prikaza (slika 3), kmetije na zahodnem robu Ljubljanskega barja v povprečju obdelujejo več zemljišč, kot to velja za kmetije na ravni celotne Slovenije, in precej manj kot primerljive kmetije na ravni EU. Poleg nekaterih kategorij živali (ovce) to velja tudi za povprečno število živali na gospodarstvo, kjer pa so razlike v primerjavi s povprečjem držav članic EU še precej večje.

Kot je razvidno iz priloženih grafičnih prikazov (slika 4), se je tudi na območju zahodnega roba Ljubljanskega barja

v zadnjem obdobju sprožil sicer počasen, pa vendarle stalen proces koncentracije zemljišč in posesti. Že podatki za medpopisno obdobje 1981/91 kažejo, da se je delež najmanjših kmetij, predvsem tistih, ki obdelujejo manj kot 2 hektara zemljišč, pričel zmanjševati, nasprotno pa se je delež večjih, tj. takih z več kot 10 hektari skupne zemlje, pričel povečevati.

Po podatkih popisa kmetijskih gospodarstev je v občini Vrhnika na družinskih kmetijah zaposlenih skoraj 490 polnovrednih delovnih moči. Preračunano na hektar kmetijske zemlje je to 0,15 PDM na hektar, kar je precej manj od slovenskega povprečja. Podatek kaže na razmeroma dobro raven delovne intenzivnosti v kmetijstvu občine Vrhnika.

	Občina Vrhnika		Slovenija	
	število	delež (%)	število	delež (%)
Brez končane osnovne šole	33	8,5	9728	11,3
Končana osnovna šola	204	52,3	40738	47,2
Končana poklicna šola	98	25,1	22468	26,0
Končana srednja šola	39	10,0	10605	12,3
Končana višja, visoka šola ali podipl. študij	16	4,1	2781	3,2
Skupaj	390	100,0	86320	100,0

60. Preglednica 3: Izobrazbena struktura gospodarjev na kmetijah v občini Vrhnika.

Izobrazbena struktura gospodarjev kmetij v občini Vrhnika ne odstopa od slovenskega povprečja in je torej izrazito slaba.

V času vstopanja Slovenije v Evropsko unijo je potrebno glede na opisane razmere oceniti možnosti za obstoj in razvoj naših kmetij.

61. Čreda konj na paši pod Blatno Brezovico.

62. Govedo sivo rjave pasme dobro izkorišča zelenje s pašnikov v Bistri.

Predvsem je potrebno odpraviti veliko razdrobljenost posesti. To in velikostno strukturo kmetij je potrebno z zložbami, najemi in nakupi v čim krajšem času izboljšati. Pri proizvodni usmeritvi kmetij pa se je potrebno pridružiti skupni evropski politiki, ki usmerja kmetovane k naslednjim ciljem:

- ohranjanje naravnih danosti,
- ohranjanje biotske pestrosti,
- ohranjanje rodovitnosti tal,
- ohranjanje tradicionalne kulturne krajine,
- varovanje zavarovanih območij,
- varovanje vodnih virov,
- reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri,
- ohranitev travniških habitatov na Ljubljanskem barju.

Z ustreznimi podporami, ki jih za take oblike kmetovanja zagotavlja EU, bo mogoče v proizvodni funkciji ohraniti pretežen del naših

kmetij. Osrednja usmeritev ostaja reja govedu za prirejo mleka in mesa. Ta naj bo usmerjena v sonaravno rejo z ne preveliko obtežbo živali na hektar površine (0,5–1,7 GVŽ/ha).

Večji del kmetij je že danes usmerjenih v tako obliko reje. Majhno število živali na hektar kmetijske zemlje ohranja trajno rodovitnost tal, biotsko pestrost in tradicionalno kulturno krajino. Z rejo drobnice, za katero se v zadnjih treh letih odloča vse več kmetij, sledimo istim ciljem.

Letno prehrano za živali večina kmetij (120) zagotavlja s pašo na travnatem svetu. S tem kmetje znižujejo lastno ceno za proizvode, ki jih ponujajo na trgu (mleko, meso). Le z rejo živali na pašniku v poletnem času ali celo s celoletno pašo bomo preprečili zaraščanje kmetijskih površin na našem območju.

Kmetijsko zemljišče v proizvodni funkciji pa je vsako zemljišče, ki ni poraščeno z grmovjem, ima dostop po kolovozni poti in ni poplavljeno ob vsakem večjem deževju. Način in intenzivnost obdelave pa sta odvisna od potrebe družbe po količini in vrsti hrane.

Gojenje ameriških borovnic kot že značilne rastline na Ljubljanskem barju v zadnjih 40 letih je mogoče povečati. Danes 15 kmetij prideluje sadeže visokogrmnih ameriških borovnic na približno 40 hektarih. Gojenje ameriških borovnic je zaradi ugodnih ravnih razmer na visokošotnem delu Barja mogoče razširiti na vsaj 100 hektarov.

Pridelovanje zelenjave na rodovitni zemlji Ljubljanskega barja ima veliko možnosti in ostaja priložnost za mlajšo generacijo prebivalstva, predvsem za tiste, ki bodo v prihodnosti ostali brez delovnih mest v industriji.

VIRI:

- 1 Popis kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2000.

63. Telica lisaste pasme.

PREBIVALSTVO OBČINE VRHNIKA NA PRELOMU 19. IN 20. STOLETJA

Popisi prebivalstva – vir podatkov o stanju prebivalstva v določenem času

Najrazličnejši podatki o prebivalcih določene države, dežele, mesta, kraja, vasi so se že pred stoletji in se tudi še dandanes zbirajo na podlagi opravljenih popisov prebivalstva. Iz različnih zgodovinskih virov vemo, da so popise prebivalstva opravljali že v času pred Kristusom (zasledimo jih na primer v stari kitajski državi že od 9. do 7. stoletja pred Kristusom). Prebivalce so popisovali tudi v grški ter rimski državi in spremljati jih je potem mogoče skozi stoletja v skoraj vsaki urejeni državi.¹ Popise so opravljali zaradi praktičnih potreb državne uprave, ki je, tako kot tudi še danes, želela pridobiti razne podatke o svojih državljanih.

Večina današnjega slovenskega ozemlja je pred letom 1918 sodila v okvir nekdanje avstrijske države oziroma monarhije. Pa si za uvod oglejmo, kako je bilo s popisi prebivalstva, v preteklosti poimenovanimi tudi ljudska štetja, na naših tleh. Že cesarica Marija Terezija in za njo Jožef II., ki sta bila zagovornika centralistično urejene moderne države, sta se zavedala velikega pomena sistematično popisane stanja svojih državljanov; takrat seveda bolj iz vojaških razlogov in zaradi pobiranja davkov. Marija Terezija je tako na primer oktobra 1753. leta s posebnim patentom naročila popis vsega prebivalstva po spolu, starosti in stanu. Izvedbo popisa so poverili župnikom oziroma upraviteljem župnij. Naslednje leto, 1754., so ponovno opravili popis, tokrat predvsem v vojaške namene.² S popisi oziroma štetji prebivalstva je v neposredni zvezi tudi numeracija

oziroma oštevilčenje hiš. Ta je bila pogoj za točnost in primerjavo dobljenih podatkov. Sprva namreč hiše niso imele hišnih števil, lokacijsko so jih določevali in med seboj ločevali glede na uveljavljena domača hišna imena, pa tudi glede na lastnike ali poklice lastnikov hiš. Tudi numeracijo je uvedla cesarica Marija Terezija, ki je že v letu 1770 naročila, da morajo biti hiše oštevilčene.³

V desetletjih po letu 1754 so sledile nadaljnje odredbe o popisih prebivalstva, ki so jih tudi izpeljali, bolj ali manj točno. Tu velja omeniti, da sicer vemo, da so popise opravljali, saj so se ohranili sumarni podatki, ki so jih dobili na podlagi popisov, toda gradivo popisov (popisne pole) večinoma do 19. stoletja ni ohranjeno. Tako so na primer ohranjeni podatki, pridobljeni na podlagi štetja prebivalstva iz leta 1784/85, iz katerih poznamo število prebivalcev določene dežele, kraja, pa tudi povprečno število družinskih članov po posameznih družinah, nadalje povprečno število poročenih, številčno razmerje med spoloma itd. V deželi Kranjski, kamor je spadala tedaj tudi Vrhnika, je leta 1785 štela družina povprečno 5,5 osebe; na 1000 prebivalcev je bilo poročenih 374 oseb in na 1000 moških prebivalcev bilo 1011 žensk.⁴ To so zanimivi in pomembni podatki, iz katerih dobimo okvirno sliko o stanju prebivalstva v določenem kraju. Za posameznika pa so verjetno še bolj zanimivi tisti dokumenti, na podlagi katerih so prej navedene podatke dobili: to so popisne pole, ki so jih izpolnjevali ob popisih oziroma ljudskih štetjih in ki vsebujejo konkretne podatke o posameznem prebivalcu.

Iz popisov prebivalstva, ki so jih opravljali v 19. in 20. stoletju, so za nekatere kraje ohranjene originalne popisne pole, tako da dobimo lahko natančno predstavo o tem, kaj in kako so popisovali.⁵ Popisa v letih 1830 in 1857 sta bila še bolj naravnana na pridobivanje podatkov o prebivalcih za vojaško upravo in volitve. Naslednji popis prebivalstva leta 1869 pa že sodi med prve moderne popise in bi bilo mogoče iz njega dobiti vpogled v socialno in gospodarsko strukturo ter medsebojne odnose prebivalstva takratne države.⁶ Omenjeni popis prebivalstva je bil predpisan z zakonom z dne 29. marca 1869. Zakon je vseboval podrobna navodila o načinu popisovanja ljudi in živine ter v nadaljevanju določal, da se mora naslednji popis opraviti 31. decembra 1880 in potem vsakih deset let.

Oglejmo si, kako je popis potekal, saj se v grobem tudi kasnejši popisi niso kaj dosti spremenjali (le število rubrik popisnih pol se je z vsakim popisom povečalo). Popis prebivalstva so na podlagi zakona morali opraviti po občinah in političnih oblasteh, in sicer po hišah in stanovanjih. Popis v občinah so opravljali popisni komisarji. To so bili uradniki oziroma zaupniki, ki so jih za to nalogo zadolžile občinske ali politične oblasti po posvetu s prebivalci. Vsakemu je bil dodeljen popisni okraj z 10 do 20 hišami.⁷ Za vsako stanovanje v hiši je komisar izpolnil eno popisno polo. Popisne pole za leto 1869 so se imenovala naznanilnice oziroma v nemškem jeziku *Anzeigezettel*. Tiskane so bile dvojezično, v nemškem in slovenskem jeziku. Sestavljale so jih naslednje rubrike: zaporedna številka osebe, ime in priimek, spol, leto rojstva, vera, stan, poklic, rojstni kraj in domovinstvo. Popisno polo je izpolnil praviloma popisni komisar v navzočnosti hišnega gospodarja, ki je s svojim podpisom na koncu popisne pole potrdil pravilnost navedenih podatkov. Podatke, ki so jih zbrali popisni komisarji, so pregledali posebni popisni revizorji. Materialne stroške popisa je krila država, druge stroške pa država oziroma lokalne oblasti. Popisni komisarji so

za svoje delo dobili plačilo, ki je bilo odvisno od dobre volje in finančnih zmožnosti posameznih občin. Kot že omenjeno, so popis na podoben način potem opravili vsakih deset let. Po popisih prebivalstva od leta 1869 dalje je centralna statistična komisija, ki je bila zadolžena za popise, objavljala statistične izsledke, pridobljene na podlagi podatkov iz popisov. Objavljala jih je bodisi v posebnih krajevnih repertorijih ali leksikonih občin na določenem območju.

Popisi prebivalstva v občini Vrhnika

Popise prebivalstva so opravljali tudi v občini Vrhnika. Originalne popisne pole sicer niso ohranjene, so pa ohranjeni podatki o prebivalcih, ki so bili po vsej verjetnosti prepisani s popisnih pol v posebej za to namenjene in tiskane občinske knjige. Te so se ohranile do danes in predstavljajo vir za najrazličnejše strokovne raziskave (npr. o gibanju prebivalstva v občini, o starostni, poklicni in socialni sestavi prebivalstva, o izseljevanju, o padlih v vojni itd.), poleg tega pa so tudi izredno zanimive za posameznike, ki v njih najdejo podatke o svojih prednikih.⁸ Knjige imajo namreč v primerjavi s popisnimi polami tudi eno prednost: v njih ni zabeleženo samo stanje na dan popisa (običajno je bil to 31. december), ampak so vanje naknadno dopisovali tudi druge pripombe, ki so se tikale določenih oseb. Knjige z naslovom *Popis prebivalstva* oziroma *Ljudsko štetje* so ohranjene za leta 1870, 1880, 1890, 1900 in 1910, vendar niso popolne. Za leto 1870 sta ohranjeni dve knjigi popisov prebivalstva, in sicer zajema prva kraja Vrhnika in Hrib, druga pa kraje St. Vrhnika, Bevke, Bl. Brezovica, Drenov grič, Bistra in Vl. Ligojna.⁹ Za leto 1880 je ohranjena samo ena knjiga, v kateri je najprej popis prebivalstva za kraj Vrhnika, v nadaljevanju knjige pa sledi še indeks (abecedno kazalo) k popisu prebivalstva za vse kraje, ki jih je vrhniška občina takrat obsegala.¹⁰ Za leto 1890 sta ohranjeni dve knjigi. Ena obsega kraje

Bevke, Bl. Brezovica, Bistra, Drenov grič, Ls. Brdo, Mal. Ligojna, Mirke, Podlipa, Snj. Gorica, Str. Vrhnika, Vel. Ligojna, Verd, Zaplana in Žažar, druga pa Vrhniko in Hrib.¹¹ S preloma stoletja (leto 1900) so ohranjene tri knjige. Prva obsega popis prebivalcev za kraje Mirke, Verd, Bistra, Podlipa, Žažar in Zaplana, druga pa za kraje Sinjagorica, Blatnabrezovica, Bevke, Lesnobrdo, Drenovagorica, Mala Ligojna, Velika Ligojna in Stara Vrhnika. V tretji knjigi pa je abecedno kazalo (indeks), ki obsega vse kraje v takratni občini Vrhnika.¹² Verjetno je tudi za ta popis za kraj Vrhnika obstajala posebna knjiga, ki pa žal ni ohranjena. Deloma bi bilo mogoče rekonstruirati evidenco prebivalstva na podlagi ohranjenega indeksa, vendar so podatki popolni samo pri navedbah hišnih lastnikov, le ponekod so vpisani poleg njih tudi drugi družinski člani. Za leto 1910 so prav tako ohranjene tri knjige. V eni je popis prebivalstva za kraje Bistra, Mirke, Verd, Podlipa, Zaplana in Žažar, v drugi pa za kraje Bevke, Blatna-Brezovica, Drenovgrič, Lesnobrdo, Mala Ligojna, Velika Ligojna, Sinjagorica in Stara Vrhnika. Tretja vsebuje indeks k popisu prebivalstva za navedeno leto za vse kraje, tudi Vrhniko, za katero pa se prav tako kot pri prejšnjem popisu ni ohranila knjiga popisa.¹³

Iz šolske kronike Osnovne šole Vrhnika izvemmo, da je popis prebivalstva v občini Vrhnika v letu 1910 opravljal učitelj Robert Ziegler. Z odlokom okrajnega glavarstva z dne 10. decembra 1910 so ga imenovali za komisarja ljudskega štetja. Da je lahko opravil svoje delo, je 9., 10., 16. in 17. januarja dobil "potreben dopust".¹⁴

Sumarne podatke o številu in spolu prebivalcev občine Vrhnika na prelomu stoletja nam dajejo že prej omenjeni krajevni leksikoni, ki jih je na podlagi opravljenih popisov prebivalstva izdajala centralna statistična komisija. V njih so objavljeni statistični rezultati popisa prebivalstva za določeno leto. Za občino Vrhnika vsebujejo podatke, navedene v nadaljevanju.

V letu 1890 je občina Vrhnika obsegala naslednje vasi: Bevke, Blatno Brezovico, Drenovgorico, Bistro, Lesno Brdo, Hrib z Raskovcem in Storževim Gričem, Vrhniko z zaselkom Butajnova, Staro Vrhniko z zaselkom Koren in Razori, Veliko Ligojno z zaselkom Mavserjev hrib, Malo Ligojno z zaselkom Na Fertici, Mirke, Podlipo z zaselkom Krošljev hrib in delom kraja Razore, Sinjo gorico z delom kraja Sap, Verd s Podgoro, Zaplano in Žažar. Na podlagi rezultatov popisa prebivalstva z dne 31. decembra 1890 je merila 87,37 km² in štela **6049 prebivalcev**, od tega je bilo 2931 moških in 3118 žensk, živeli pa so v 902 hišah. Glede na veroizpoved so bili vsi razen treh evangeličanov na Vrhniku katoliške vere. Slovenščino je kot občevalni jezik navedlo 6015 prebivalcev, nemščino 20, in sicer 4 v Bistri in 16 na Vrhniku, 7 prebivalcev pa je za svoj občevalni jezik navedlo druge jezike.¹⁵

Na prelomu stoletja, leta 1900, se v sestavi vrhniške občine omenjajo: Bevke, Bistra, Blatna Brezovica, Drenova gorica, del vasi Lesno Brdo, Mala Ligojna, del Velike Ligojne, Mirke, Podlipa, Sinja gorica, Verd, Vrhnika, Stara Vrhnika, Zaplana in Žažar. Leksikon občin, v katerem so objavljeni rezultati popisa prebivalstva, ki je potekal 31. decembra 1900, navaja, da je občina merila 9716 hektarov in je v njej živelo **5874 prebivalcev**, od tega 2816 moških in 3058 žensk, stanovali pa so v 952 hišah. Po veroizpovedi so bili vsi razen petih evangeličanov, ki so živeli na Vrhniku, katoličani. Večina prebivalcev je navedla slovenski jezik za svoj občevalni jezik, le 28, od tega 4 v Bistri in 24 na Vrhniku, pa nemški jezik.¹⁶ V primerjavi s prejšnjim popisom leta 1890 opazimo, da se je število ljudi zmanjšalo za 175, število hiš pa povečalo za 50. Razloge za tako zmanjšanje števila prebivalstva bi bilo verjetno mogoče ugotoviti ob podrobnem pregledu in primerjavi knjig popisov za leti 1890 in 1900, in sicer s poudarkom na izseljevanju prebivalstva, ali pa ob pregledu in primerjavi matičnih knjig (rojstnih, poročnih in mrljskih) za Vrhniko v tem desetletju. Zelo zanimiva je že

omenjena šolska kronika ljudske šole na Vrhniki, ki na primer za šolsko leto 1899/1900 glede zdravstvenega stanja otrok navaja: "Zdravstveno stanje šol. mladine je bilo v pretečenem šol. letu zelo neugodno. Pojavila se je bila vže v maju škardatinka ter pobrala nad 40 otrok."¹⁷ Prav nalezljive bolezni ali epidemije so bile v določenih obdobjih poleg izseljevanja največkrat eden pogostejših vzrokov za zmanjšanje števila prebivalstva v določenem kraju.

Deset let kasneje, leta 1910, prebivalstvo še vedno ni doseglo števila iz leta 1890. Tako kot deset let poprej so občino Vrhnika sestavljali naslednji kraji: Stara Vrhnika, Bevke, Blatna Brezovica, Drenova Gorica, Bistra, Velika Ligojna, Lesno Brdo, Mala Ligojna, Mirke, Vrhnika, Podlipa, Zaplana, Sinja Gorica, Verd in Zažar. Tega leta je bilo po popisu prebivalstva v občini **5912 prebivalcev**.¹⁸

Kar nekaj krajev je v navedenem obdobju poleg slovenskega imelo tudi nemško ime. Tako so Bistvo imenovali tudi *Freudenthal*, Lesno Brdo *Hölzenegg*, Malo Ligojno *Kleinligoia*, Veliko Ligojno *Großligoia*, Vrhniko *Oberlaibach*, Staro Vrhniko *Altoberlaibach* ter Sinjo Gorico *Scheinbüchel*.

V dodatku na str. 135 je objavljen del popisa prebivalstva, in sicer ena knjiga iz leta 1900, ki obsega popis hiš in prebivalcev vasi *Mirke, Verd, Bistra, Podlipa in Zaplana*.¹⁹ V okviru posamezne vasi so hiše popisane po hišnih številkah, od prve do zadnje. Poleg hišne številke in navedbe hišnega posestnika so zapisana tudi uveljavljena domača hišna imena. V okviru navedbe prebivalcev posamezne hiše je pod prvo zaporedno številko praviloma naveden hišni oziroma družinski poglavar ali nosilec hišne posesti. Sledijo navedbe njegovih ožjih ali tudi širših družinskih članov in nato še tisti, ki so z njimi živeli v skupnem gospodinjstvu. Med temi se največkrat omenjajo bodisi posli (hlapci, dekle ...) ali gostje, ki so v tisti hiši stanovali ali prenočevali. Če

sta v hiši stanovali dve ali več družin, se zaporedne številke stanujočih pri vsaki družini posebej pričnejo s številko 1. Rubrike popisa obsegajo priimek in ime, poklic, stan, dan, mesec in leto rojstva, rojstni kraj, domovinsko občino, dokaz domovinstva in čas prihoda v občino Vrhnika ter opombe. Tako imenovano domovinstvo določene občine je bilo v tedanjem času zelo pomembno. Prebivalec si ga je lahko pridobil na več načinov: z rojstvom, več kot desetletnim bivanjem v občini, s premoženjem ali s poroko. Domovinska pravica je namreč za posameznika pomenila določene pravice, za občino pa dolžnosti, predvsem na socialnem in zdravstvenem področju.

Podatki o prebivalcih so v originalnih knjigah vpisani z roko in mestoma težko berljivi. Pri nekaterih navedbah, kjer nismo mogli s popolno gotovostjo razbrati zapisanega besedila, smo to označili z vprašajem v oklepaju: (?). Nadalje se ponekod v originalni knjigi pojavljajo nedoslednosti (včasih rojstni podatek vsebuje samo letnico) ali tudi netočnosti, predvsem pri zaznamkih, ki so jih pripisali kasneje. Te so najverjetneje zapisali na podlagi pridobljenih ustnih informacij, zato bi bilo ponekod potrebno naknadno zapisane podatke preveriti oziroma primerjati še z drugimi viri. Ti naknadni vpisi oziroma zapisi so v objavi natisnjeni ležeče. Okrajšave, ki se pojavljajo pri zapisih, so razložene na začetku popisa. Zaenkrat ostaja nerazrešena le označba določenih imen s kljukico, ki so jo po vsej verjetnosti prav tako vnesli kasneje.

V primerjavi s podatki, ki so za te kraje navedeni v že prej omenjenem Leksikonu občin za Kranjsko iz leta 1906, je opazna razlika pri navedbi števila hiš v nekaterih krajih. Domnevamo lahko, da je v leksikonu navedeno število hiš, v katerih so ljudje tudi stanovali, v popisu pa so navedene vse, in sicer glede na hišne številke (tudi prazne ali porušene). Pri posameznem kraju je zato navedeno število hiš oziroma hišnih števil.

Zaplana

Hiš. št.

40.

Domače ime:

Bra Osredku

Hišni posestnik:

Jakob Jelovšek

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Donovna očitina	Za ptujce		Opomba
							dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	
1	Pravica Tubič	franc delavec	žen	22./11. -64	Smurje	Velhnik	spučet v raji	7/10 901	št. 1505
2	"	Marija	žena	17./11. -66	Sobalevo	"	"	"	"
3	"	Anton	sin sam.	8./6. -91	Lajpca	ne biva na rojstnem kraju	"	"	Trstev del kraj 1912
4	"	franc	"	6./10. -95	Velhnik	Velhnik	"	"	"
5	"	Janca	"	22./10. -98	Lajplana	"	"	"	"
6	"	Jernej	"	6./3. 1910	"	"	"	"	"
7	"	Marija	hči	13./11. -88	Lajpca	"	12/10 1909 bila spujeta v bližini v Velhniku	"	na oddelku od porode 2370/6
8	Klemenčič	žena vdova	"	1./1. -40	Bozovica	Frato	28/12 90 št. 922	"	Frato št. 29/12 08

Mirke

Vas Mirke je 31. decembra 1900 imela 60 prebivalcev (28 moških ter 32 žensk) in je obsegala 8 hiš oziroma 15 hišnih števil. Glej str. 135.

Verd

Verd je 31. decembra 1900 imel 639 prebivalcev (297 moških ter 342 žensk) in je obsegal 98 hiš oziroma 117 hišnih števil. Glej str. 141.

Bistra

Bistra je 31. decembra 1900 imela 110 prebivalcev (64 moških ter 46 žensk) in je obsegala 15 hiš in prav toliko hišnih števil. Glej str. 190.

Podlipa

Podlipa je 31. decembra 1900 imela 237 prebivalcev (107 moških ter 130 žensk) in je obsegala 47 hiš oziroma 48 hišnih števil. Glej str. 197.

Zaplana

Zaplana je 31. decembra 1900 imela 365 prebivalcev (181 moških ter 184 žensk) in je obsegala 64 hiš oziroma 71 hišnih števil. Glej str. 215.

OPOMBE:

- 1 Lojze Pipp, O zgodovini statistike, ljudskih štetjih in popisih prebivalstva, Kronika slovenskih mest, letnik I, 1934, str. 195.
- 2 Prav tam, str. 199.
- 3 Prav tam, str. 200.
- 4 Prav tam, str. 306.
- 5 Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju ZAL) hrani originalne popisne pole prebivalstva za popise iz let 1830, 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1921 in 1931, in sicer zajemajo ljudi, ki so ob navedenem času popisov prebivali na območju mesta Ljubljane in v njenih predmestjih.
- 6 Lojze Pipp, Starostna razdelitev prebivalstva po ljudskem štetju z dne 31. decembra 1880, Kronika slovenskih mest, letnik II, leto 1935, str. 300.
- 7 Lojze Pipp, Starostna razdelitev prebivalstva po popisu prebivalstva z dne 31. decembra 1869, Kronika slovenskih mest, letnik II, leto 1935, str. 127.
- 8 Knjige hrani ZAL v okviru arhivskega fonda: Matični urad Vrhnika, VRH 16, t.e. 5–8.
- 9 Imena krajev so navedena v obliki, kakršna je zapisana v omenjenih knjigah.
- 10 ZAL, VRH 16, t.e. 5.
- 11 ZAL, VRH 16, t.e. 6.
- 12 ZAL, VRH 16, t.e. 7.
- 13 ZAL, VRH 16, t.e. 8.
- 14 Za ta podatek se zahvaljujem g. Janezu Kosu. Kroniko hranijo v ZAL v okviru arhivskega fonda: Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, VRH 48, t.e. 1.
- 15 Specijalni repertorij krajev na Kranjskem, Dunaj, 1894, str. 62–63.
- 16 Leksikon občin za Kranjsko izdelan po rezultatih popisa ljudstva dne 31. grudna 1900, na Dunaju, 1906, str. 118–120.
- 17 ZAL, VRH 48, t.e. 1.
- 18 Allgemeines Verzeichnis der Ortsgemeinden und Ortschaften Oesterreichs nach den Ergebnissen der Volkszählung vom 31. Dezember 1910, Wien, 1915, str. 140.
- 19 Kot že prej navedeno, so za leto 1900 ohranjene tri knjige popisa prebivalstva. Tokrat objavljamo navedeno prvo knjigo. Drugo knjigo, ki obsega vasi Sinja Gorica, Blatna Brezovica, Bevke, Lesno Brdo, Drenova Gorica, Mala Ligojna, Velika Ligojna in Stara Vrhnika ter abecedno kazalo (indeks), pa nameravamo objaviti v naslednjih številkah Vrhniških razgledov. Vse originalne knjige hrani ZAL v okviru arhivskega fonda: Matični urad Vrhnika, VRH 16, t.e. 7.

AMERIKA, OBLJUBLJENA DEŽELA

65. Kržičeva po domače Bečkajeva hiša na Vrhniki, Ob potoku, leta 1910. Hiša je bila lesena, zidan je bil le del s kolesom na vodni pogon za phanje prosa. Pred hišo stojijo: mati Francka Kržič (Marjana) z Anico (Betko), roj. leta 1908, v naročju, Remcova mama, stara mati Elizabeta ter oče Janez Kržič (Tone).

Tone se je rodil v drugi polovici 19. stoletja. Kot mnogi kajžarski otroci je šel tudi on kmalu služiti za pastirja. Šola mu ni dišala, malokdaj jo je videl od znotraj, tako da se ni dosti naučil.

Tudi v tistih davnih časih so mladi fantje odhajali v tuji svet za delom, saj domovina ni premogla kruha za vse. Tone še ni dopolnil 20 let, ko je odšel iz Genove čez veliko lužo. Karto za vožnjo mu je poslal brat, ki je že pred njim šel v svet. Stala je okoli 200 goldinarjev. Vojaščine je bil oproščen, ker ni ustrezal vojaškim zahtevam, tako da ni bilo ovire za pridobitev potnega lista.

Prva postaja Tonetovega križevega pota je bil Sao Paulo v Braziliji. Takrat so potovali tedne

Zopet
znižana cena v Ameriko.
Cunard Line.
Prva direktna parobrodna vožnja
Tret-New-York in nazaj.
Prihodni odhod iz Ljubljane dne 17. novembra, 1., 15. in 24. decembra 1904. Vozna cena, z vso prsto hrano, pijačo in prtljago, **Ljubljana-New-York K 115**—
Pojavnila in vozne karte pri
F. NOWY, Ljubljana.
Dunajska cesta 32, blizu juž. kolodre.

66. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko.

Red Star Line
Karol Rebek
od c. kr. vlade potrjeni zastopnik
„Proge Rudeče Zvezde“
Ljubljana, Kolodvorske ulice 41.
od južnega kolodvora druga
hiša na desno.
Najkrajša, najceneja
in najboljša vožnja v
Ameriko
je na brzoparnikih te linije
Potniki bodo edino pri meni brezplačno zdravniško preiskani.
Veljavne vozne listke in natančni pouk
izseljencem dobiti je v moji pisarni, Kolodvorske ulice šte. 41.
Karol Rebek.

67. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko.

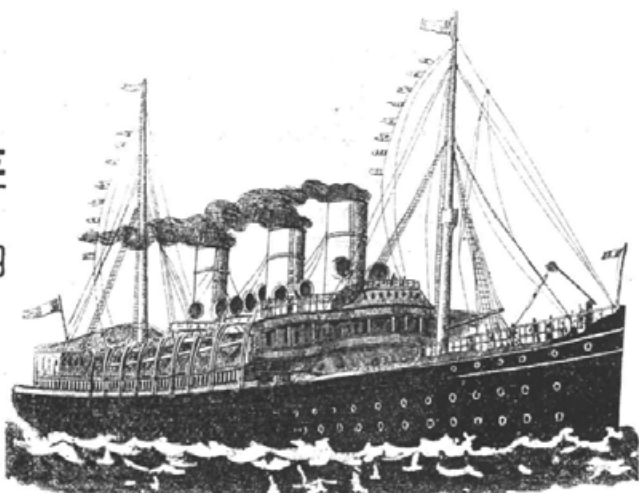
in tedne, večina na krovu ali v podpalubju ladje, preden so prispeli na cilj.

Prvi izseljenci so živeli v slabih razmerah. O tem, kako so se znašli na tujem sami in brez znanja jezika, je bilo že veliko napisanega. Za prvo silo so morali prijeti za najslabša dela, da

UDINE

(Italia)

Via Aquileja, 29

UDINE

(Italia)

Via Aquileja, 29

KRAJNCI, KTERI HOČETE POTOVATI V SEVERNO AMERIKO

kupite si vožnje-liste le pri nas

LIGURE AMERIKANA - Udine - Italia

VIA AQUILEJA, 29

ako hočete potovati hitro, lepo in po ceni.

Ni je več na Kranjskem ali Spodnim Štajerskem vasi, kjer bi se ne vedelo, da se najlepše najboljše in najhitreje v *Ameriko* potuje čez

UDINE

in vsakdo, kdor v Ameriko potovati želi misli danes le na *UDINE*, in ako ga kak ne vednež ne pregovori na drugo linejo, potuje gotovo skozi *Udine*. *Po pismih, kateri je tu ali oni iz Amerike v svojo domovino dobil od ljudi ktere smo mi ekspedirali — se ve da je naša pot tudi najsigurnejša.*

Mi v prvi vrsti na to gledamo da ekspediramo potnika le v svesti da ga ne bojo iz Newjorka

NAZAJ VRNILI

Za to gledamo in ekspediramo le zdrave, čile, za vsako delo sposobne ljudi, brez telesnega pogrška, kateri se zamorejo skazati, da imajo v tistem kraju Amerike kamor potujejo starše, sorodnike, prijatelje ali znance, to je mora adres od teh imeti. — *Nexdravega, ali potnika z telesnimi pogrški vže cd tukaj iz Udine v domovino vrnemo, ker je na*

68. Reklamni prospekt agencije iz Vidma, ki vabi "Krajnce", da z njo potujejo v Ameriko.

so preživeli. Tone je delal po farmah, gozdovih in kavnih plantažah. Živel je med ljudmi raznih narodnosti, med Italijani, črnci in črnkami, ki da so jim bili všeč beli fantje.

Po šestih letih ga je zgrabilo domotožje in vrnil se je domov. A se ni znal vključiti v domače razmere. Čez dve leti je spet odšel v svet, to pot v Severno Ameriko. Pol ure vožnje severno od

69. Kandidati za potovanje v ZDA pred potovalno agencijo na Kolodvorski ulici v Ljubljani. V prvi vrsti zadnja na desni sedita Anica Kržič (Betka) in Nace Modrijan (Janko).

Chicaga ob Michiganskem jezeru leži mesto Waukegan, ki šteje zdaj 70.000 prebivalcev. Tja so se zatekali izseljenci z vseh vetrov. Slovenci so imenovali Waukegan ameriška Vrhnika, kot pravijo Clevelandu ameriška Ljubljana. V tistem delu stvarstva je bog trosil darove naravi iz prazne vreče. Tam ni potočkov, ni cerkvic na gričkih. Blagoslovljeni naj bodo slovenski gozdovi in gore, tam je le pusta ravnina.

V Waukeganu je obratovala velika tovarna žic *Wiremill* in v njej je našlo zaslužek veliko Slovencev, posebno Notranjcev. Rekli so ji Drajtovna. Tiste čase tudi Amerika še ni bila to, kar je danes, delo je bilo naporno, umazano. Tone je v njej delal kot kurjač in v potu obraza služil dolarje.

Stanovali so po barakah na Market Streetu. Kdor je bil podjeten ter znal prav obrniti denar, je prej prišel na zeleno vejo. Slovenski center v mestu je bila Deseta cesta. Imeli so svoje trgovine, manjša podjetja in mesarije.

Leta 1903 so sezidali svojo cerkev Matere božje. Večina župljanov je bila Vrhničanov, Borovničanov ali iz okoliških vasi vse do Ljubljane. Zraven so zgradili kulturni dom, kjer so se shajali in imeli kulturne prireditve. Vse še danes stoji tako, le zvonik je prenovljen, ker je vanj udarila strela in je pogorel. Prvi župnik je bil John Plevnik, zadnji pa Albert Adamič. Ta je cerkev zaprl konec leta 1985. Do leta 1920 je bilo vse slovensko, potem so začeli uporabljati tudi angleščino. Ko so cerkev zaprli, so se ljudje razkropili po raznih farah, starejši so pomrli, tako da tudi ni bilo več dohodkov, da bi cerkev lahko še delovala. Mladina se je začela seliti iz stare slovenske naselbine.

Danes je tam vse opustošeno, pa tudi ni več varno, ker je dosti napadov in ropanja. Prva generacija Slovencev je pomrla, druga, ki je še govorila slovenski jezik, izumira, tretji rod pa se je povečini amerikaniziral. Tudi nekdanja Drajtovna ne obratuje več. Po drugi svetovni vojni je delalo v njej še več kot tri tisoč delavcev. Teh-

nologija je bila zastarela, stroji iztrošeni, in leta 1980 je delniška družba ukinila proizvodnjo. Delavce so izplačali, podjetje pa prenesli na jug, kjer je delovna sila cenejša. Slavno Drahtovno so začeli podirati, a še danes je videti nekaj ruševin kot spomenik priseljenskih žuljev. Marjana je bila iz družine mnogih otrok. Komaj dvajset let ji je bilo, ko je tudi ona odšla na tuje za kruhom. Sorodnica ji je poslala vozovnico za pot v Severno Ameriko.

Na ladjo se je vkrcala v tržaškem pristanišču, leta 1905. Pot je bila dolga in neudobna. Zelo utrujena se je po dolgi vožnji pripeljala v tuji svet. Imela je to srečo, da so jo pričakali svojci in se je imela kam zateči. Slovenska dekleta so slovela kot pridne gospodinjske pomočnice, a Marjana je prišla k izkoriščevalcem, da še jesti ni dobila dovolj, pa si je rekla: O mama, zakaj sem te zapustila, lačna bi bila lahko tudi doma!

Ker so se Slovenci v prostem času družili, sta se spoznala s Tonetom. Ko ji je predlagal, da bi se poročila, je kar pristala, da ni bilo treba služiti tujcem. Stanovala sta v stanovanjski baraki. Teh že zdavnaj ni več. Na tistem kraju ob Michiganskem jezeru stoje waukeganske elektrarne. Čez dobro leto so v cerkvi Matere božje krstili hčerko Elizabeto.

Tone je pošiljal denar tudi staršema v domovino. Ko sta ostarela, sta mu pisala, naj se vrne, da prevzame dom. Hiša se je od starosti podirala. Domov mu ni kazalo odpotovati, rad bi prihranil še nekaj denarja. Tako sta se z ženo dogovorila, da bo ona s hčerko odpotovala naprej, on pa pride pozneje za njima.

Strašno kalvarijo je prestala na tej vožnji. Ogromno prtljage je imela, enega otroka je nosila na rokah, drugega pa pod srcem. Če ji ne bi pomagali dobri sopotniki, ne bi preživela.

Po dveh tednih vožnje čez ocean je prispela v tržaško pristanišče. Šest tednov po prihodu domov se je rodila hčerka Vanka. Marjana se

je morala takoj vpreči v delo za otroka in domačijo.

Tone je pošiljal denar za starša in družino. Hiša je bila stara, ni se je splačalo popravljati, pa je na istem mestu začela zidati novo, za tiste čase kar moderno stavbo. Hiša še ni bila gotova, ko se je vnela prva svetovna vojna, tako da so bili stiki z Ameriko pretrgani.

Tone se je vrnil dve leti po vojni, 1920. leta. Hčerki sta brezskrbno odraščali ob mami. Očeta seveda nista poznali, čakali sta ga z zanimanjem, kakšen je videti in kaj jima bo prinesel. Njemu pa je bilo življenje doma tuje, težko se je vključil v drugačne razmere. Dokler je imel denar, ki ga je bil s trdim delom prislužil, ni iskal zaposlitve. A denar je kopnel, pričela se je gospodarska kriza. Prijeti je moral za težko sezonsko delo v opekarni.

Tone je lezel v abrahamova leta. Na svet so prihajali otroci, štirje v osmih letih. Hčerki sta z nejevoljo sprejemali nova usta, pričelo se je pomanjkanje. Vanka je rekla očetu, da je prišel domov delat otroke. Bili sta svet zase: Betka mirna, Vanka pa jezikava, vihrava, mama je pravila, da nosi v sebi vihar morja, čez katero je še nerojena potovala. Odraščali sta v dekletih, treba je bilo misliti na zaslužek in življenje za naprej. Doma je bila že brez njiju šestčlanska družina. Vanka jo je nekega dne brez slovesa popihala v Ljubljano ter si našla službo.

Betka je bila čedno dekle. Začela je razmišljati, da bi odpotovala v rojstni kraj v obljubljeni deželo. Starša ji nista branila, a ji je srčna ovira – kako zapustiti fanta Janka. Dogovorila sta se, da odpotuje najprej v Ameriko ona, če bog da, da prihrani kaj denarja. Čez par let se vrne, se doma poročita ter odpotujeta skupaj nazaj. Takrat Amerika že ni imela več tako odprtih vrat za tujce. Betka pa je brez težav dobila vstopni vizum, ker je bila tamkajšnja državljanka. Kot njen mož bi tudi Janko dobil dovoljenje za vstop v državo. Tako se je bližal

SCHIFFSKARTEN

Per, nach, do, u, v

New York, Philadelphia, Boston, Baltimore, New Orleans, Galveston, Alabama, California, Colorado, Dakota, Illinois, Maryland, Michigan, Minnesota, Nebraska, New Jersey, Ohio, Ontario, Pennsylvania, Vermont, Wisconsin, Texas, etet.

Canada, Halifax, Montreal, Quebec, Winnipeg - Manitoba, Ontario, Alberta.

NODARI

SCHIFFSKARTEN

Per, nach, do, u, v

Argentina, Buenos Ayres, Cordoba, Misiones, Apostoles, Montevideo, Uruguay, Paraguay, Bolivia, Chili, etet.

Brasilía, Rio Janeiro, Santos, Paraná, Rio Claro, Rio Negro, Prudentopolis, Curitiba, Rio Grande do Sul, Santa Catherina, Minas Geraes, San Paulo etet.

(ITALIA) - UDINE - (ITALIA)

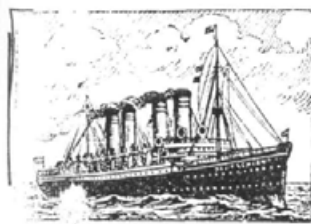
Correspondenza in tutte le lingue - Wir sprechen und schreiben deutsch - Mówimy i piszemy po polsku - Говоримо и пишемо по руску - Govorimo in pišemo slovenski - Beszélünk és levelezünk magyarul - Mi govorimo i pišemo hrvatski - Mi hovorimo a pišemo slovenaki - Aice se vorbesice si scri romaniescote.

Per, nach, do, u, v

NEV YORK - 7 giorni-tage - 18 ARGENTINA
nap-dni
CANADÀ - 12 dana-дней - 16 BRASILE

70a. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko.

Hamburg-
≡ Amerika

Iz Ljubljane
v New-York
samo **gld. 60**

z dobro, prasto hrano.
Ostati iz Ljubljane vsak
ponedeljek, torek in četrtek
v točno. 2003-9

Izvrstna sigurna vožnja z
brzoparniki

samo **6 dni** samo

Polpenila
se dajo povéckrat brezplačju

FR. SEUNIG, Ljubljana
31 D.ajska cesta 31 zraven
leznge

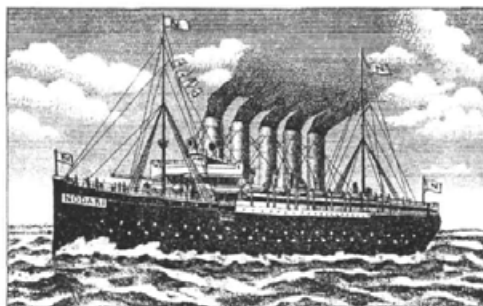
71a. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko.

dan slovesa. V dvajsetem letu starosti je leta 1928 odplula iz francoskega pristanišča Le Havre z brzoparnikom *Île de France*.

Kako so doma jokali in molili za njo, za srečno pot čez morje! Na ladji je naletela na družino z Dolenjske. Mož je prišel domov iskat ženo in dva otroka, tako da je imelo osamljeno dekle družbo do pristanišča v New Yorku. Betka je potem nadaljevala vožnjo z vlakom do Chicaga. Teta jo je prišla čakati, saj se dekle brez znanja angleščine ne bi znalo obrniti.

NODARI

UDINE - ITALIA

70b. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko.

Rekli so ji, da bo ladja priplula z dvodnevno zamudo. Takrat še ni bilo brezhibnega obveščanja, ladja je pristala, kakor so pač dopuščali

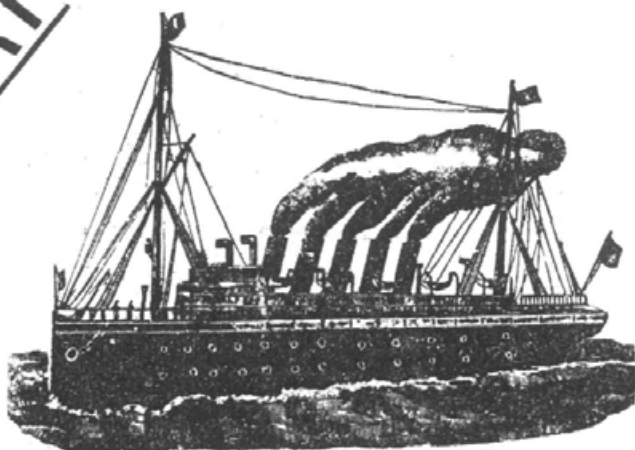
N. 34 (sloveno)
1. Septembra 1899

NODARI

UDINE

(Italija)

VIA AQUILEJA N. 29

Najlepša, najcenejša in najhitrejša pot iz
Kranjskega v severno Ameriko

je prek

UDINE

SLOVENC!

Jesen se bliža, poljske pridelke bodete v kratkem pospravili; vsakdo pa, kterega Bog z dobrostanjem ni obdaril, pričel bode misliti, kam naj se poda na zimo, da si kaj prisluži. Eni se odločijo za Hrvaško, drugi kamdrugam, veliko jih je pa, kateri so se namenili potovati v *Ameriko*. V Ameriko to je lahko izgovoriti, ali pot je dolga, in največjem delu ljudstva neznana.

Še pred dvema letoma ni na Kranjskem nikdo vedel da se pride tudi čez Udine — to je mesto na Laškem prav tik avstrijske meje toraj takorekoč doma — v Ameriko.

70c. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko.

morski valovi. In tako je nanoslo, da se je teta vrnila domov, ladja pa je priplula že naslednji dan, in sta se zgrešili. Betka se je znašla v tujem svetu, ne vedoč, kako in kam. Sedela je in jokala na chicaški postaji. K njej je stopil taksist, ki je bil črnc ter ji je nekaj dopovedoval,

a ga ni razumela. Bila je toliko prisebna, da mu je dala tetin naslov. Jokajoč je sedla v avto, ne vedoč, kam jo bo zapeljal. Po polurni vožnji je ustavil pred tetino hišo. Vprašala je: Ali ste vi moja teta? Veselje je bilo veliko, ko je prišla k svojcem, a z grenkim priokusom,

Buksa
Bilten

Čujte in strmite Amerikanci!

Cena iz Buksa čez Francosko v New-York samo gl. 64.

Cena Ljubljana - Buksa samo 5 gl. 3
 „...right Partner!“ Ako hitiš na Buksa, tam so boš več!
zanesljivo le 6 do 7 dni!
 V ustanovljenja pristanila isto zrakoplik generalno agenturo LOUIS
 KATZMANN (iz New Yorka)

IVAN BIHELJ
 Buksu
 (Bilten)

Buksa
Bilten

71b. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko.

kje sta mama in domači kraj. Kdor ni skusil, ne ve, kaj je domotožje v tujini, ko ne veš, kaj te čaka.

Teta ji je dala dom in skrbela zanjo prve čase, potem pa je bilo treba začeti misliti na lasten zaslužek. Slovensko katoliško društvo je prirejalo tečaje angleščine za prišleke, da so dobili vsaj osnovno znanje. Takrat pa se je začela tudi v Ameriki gospodarska kriza. V tovarni Drajtovna, kjer je pred časom delal njen oče, je na priporočilo mojstra Slovenca dobila zaposlitev. Kadar je pisala domov, je vedno priložila nekaj dolarjev in mamu rešila denarne stiske.

S fantom Jankom sta si zvesto dopisovala. Skrbno je hranila dolarje za pot domov. Želja se ji je izpolnila šele po treh letih. Domov je pisala, da pride, točno ni vedela napovedati, kdaj, tako da je tisto popoldne niso pričakovali. Doma so bili sami, bratec in sestrice, stari od štiri do deset let. Začudeno so gledali gospo s klobu-

kom, le starejša se je spomnila. Mama je šla na obisk k materi, oče je po kosilu zadremal, bil je malo "v rožicah". Ko se je zavedel, da se je vrnila hčerka, jo je kar po angleško ogovoril. Kljub utrujenosti se je morala smejeti njegovi angleščini.

Snidenje s fantom si lahko le predstavljamo. Kar kmalu sta se pričela pripravljati za poroko. Tiste čase je bila veljavna le cerkvena poroka. Najprej so bili oklici, kar pomeni, da so tri nedelje zapored v cerkvi oznanili, katera dva se nameravata poročiti in ali kdo ve za kakšen zadržek. V ponedeljek so potem ljudje govorili, katera dva so "vrgli s prižnice". Betka in Janko sta bila oklicana enkrat za trikrat. Tudi takrat si imel privilegij brez zadržkov, če si preplačal. Tako sta se pripravljala na zakonski stan, a usoda ubira svoja pota in v hipu se lahko vse spremeni. V nedeljo sta bila oklicana, v ponedeljek pa je Janko tragično preminil. Bil je šofer lokalnega

avtobusa. Tedaj je bil avtobus še redkost, kot tudi avtomobili nasploh. Na meglen decembrski dan je na nezavarovani progi spregledal vlak ter trčil v lokomotivo. Avtobus se je vnel, šofer in sprevodnik sta umrla, en potnik je bil hudo opečen, sicer pa ni bilo dosti potnikov.

Tragedija je močno odjeknila med ljudmi, poročal je tudi časnik Jutro, ki je objavil njuno sliko. Betki se je zrušil svet in vse, kar je načrtovala za prihodnost. Starša je skrbelo za hčerko, kajti bila je na robu obupa. A človek veliko prenese, morala je sprejeti, kar ji je bilo namenjeno. Ko se je nekoliko umirila, je sprevidela, da je najbolje, da se vrne v Ameriko. Po letu dni je spet zapustila svoje domače in z bridkimi spomini odpotovala po isti poti nazaj čez ocean. Tokrat je vsaj vedela, kam potuje. Ko je bila prvič v Waukeganu, je dobila več ponudb za poroko, a je ostala zvesta prvemu fantu. Rad bi jo poročil sin slovenskih staršev. Tudi tu je posegla vmes usoda in ravno ta je postal njen mož.

Kmalu za tem so začeli tudi v Ameriki čedalje bolj občutiti gospodarsko krizo, ki so ji rekli depresija. Delali so le nekaj dni v tednu ali pa še to ne. Ženske so lažje dobile zaposlitev v bogatih hišah. Tako je Betkin mož doma varoval otroke, žena pa je delala. Sčasoma sta prišla do svojega doma in tudi družina se je povečala.

Začela se je druga svetovna vojna in pretrgani so bili stiki s starimi kraji. Pozneje je povedala,

72. Izseljenci v Trstu pred odhodom v čezmorske dežele okoli leta 1905.

da so bili obveščeni, kaj se dogaja v Evropi. Med vojno se je tam veliko delalo na račun vojne, pa tudi prihraniti se je dalo za poznejši obisk Slovenije. Po vojni je Betka pošiljala pakete z oblačili in hrano domačim in sorodnikom. To je bil praznik, ko je prispel paket iz Amerike. Takrat je vse še kako prišlo prav. Deset let po vojni je prišla v stari kraj z možem, hčerko in sinom. Štiriindvajset let ni videla domačih. Z družino je ostala tri mesece. Otroka sta se kmalu naučila pogovorne slovenščine. Starša sta doma vedno govorila slovensko, tako da sta otroka precej razumela, le z jezika jima ni šlo. Mama ji je rekla: "Slovensko bi ju pa le naučila." Ko pa sta prišla nazaj v Ameriko, se nista znašla v angleščini, tako sta pomešala jezike kot v Babilonu.

Zdaj sta odrasla človeka druge generacije tam rojenih Slovencev, medlo se še spominjata

potovanja: sin bolje, hčerka pa je bila tedaj stara komaj šest let. Betko je tudi vojna zelo prizadela. Padel je brat partizan, a kljub bolečini je dejala, da je ponosna, ker se je boril za domovino.

Betka je pri 58. letih ovdovela. Ni ji bilo dano, da bi z možem uživala jesen življenja. Sama se je še večkrat vračala v kraj svoje mladosti, kraj sreče in bridkih spominov. Ni našla več

živega očeta ne mlajše sestrice. Sestra Vanka je bila med vojno v nemškem taborišču. Betka je s solzami v očeh pripovedovala o rojajkih, ki so v Ameriki ostareli in niso mogli nikoli toliko prihraniti, da bi obiskali svoj rodni kraj. Poljubi mi zemljico doma-

čo, je naročal znanec, starejša ženica je prosila za pest krhlev z domačega vrta. Betka je imela rada svoje in lepo Slovenijo, a v Ameriki je imela oba otroka in vnuke, ki so tam pognali korenine.

Dočakala je visoko starost. Zdaj počiva na pokopališču v Libertyvillu, kot mnogi drugi Slovenci. Naj jim bo lahka tuja zemlja, ki jim je dala kruh, a domovine nikdar. Tam daleč v tujini je ostala večina njenega življenja, mnogi se bodo za vedno izgubili. Slovenski človek plačuje davek krvi, in to boli, ko se otroci, vnuki in pravnuki potjučujejo. Tudi če se zavedajo svojih korenin, okolje zmeraj naredi svoje.

MATEJ STERNEN (1870–1949)

Ko se je dr. Izidor Cankar leta 1936 odpravljaj v diplomatsko službo, je ob zbiranju opreme za svojo rezidenco pri mojstru Mateju Sternenu naročil tudi kopiji kril Holbeinovega oltarja sv. Boštjana iz leta 1516 s sv. Barbaro in sv. Elizabeto. Tedaj je namreč eno najslavnejših slik Hansa Holbeina ml. uporabil kot ilustracijo v tretjem delu svojega temeljnega pregleda zgodovine zahodne umetnosti¹. Cankar je vedel, na koga se je treba obrniti. Sternen se je tisti čas poglobljeno ukvarjal z zadnjo historicistično poslikavo pri nas – s stropom frančiškanske cerkve v Ljubljani. Za seboj je imel bogate restavratorske izkušnje s spomeniki vseh zgodovinskih obdobj od visokega srednjega veka dalje, prav tako pa je poslikal več sakralnih prostorov, če omenimo samo nesrečno trnovsko cerkev, kjer je Ivan Grohar leta 1901 naročilo izgubil, Sternen pa je nato delo v njej dokončal po povsem spremenjenem programu. Če hočemo Sternena spoznati kot osebnost, ne moremo pustiti ob strani njegovega restavratorskega in pedagoškega dela. Oboje je neločljiv del osebnostnega ustvarjalnega prepričanja in je na usoden način prekvasilo njegovo umetniško prakso.

Sternen kot restavrator in učitelj

Kopiji kril Holbeinovega oltarja (*Sv. Elizabeta in sv. Barbara*, olje, les, 1936) nam zgovorno pokažeta, kako je Sternen razumel slikarstvo samo, ne le rutinsko kopistično nalogo, ki mu jo je zaupal Cankar. Živost in prepričljivost obeh tabel nas prevzame, celo emajlno bleščeče se površine so ujete v jasne okvire obrisnih črt, da sta figuri videti kot avtentični visokorenesančni severnjaški umetnini. Pogled od blizu šele razo-

dene sugestivnost slikarjevega čopiča, ki je iskal vtis avtentičnosti s sredstvi, kakršna je zahodna slikarska tradicija razvila šele pozneje. Senčenje z barvo, pastozni nanosi, svobodna poteza in zmeščana kontura so prvine, ki jih zgodovinsko odkrivamo v beneški tradiciji od Tiziana dalje, kasneje v španski z vrhuncem v Velazquezovem in z zadnjim vzponom v Goyevem opusu, obe pa je v zahodni umetnosti močno aktualiziralo moderno slikarstvo zadnje tretjine devetnajstega stoletja. Obe veliki tradiciji sta bili temeljno izhodišče Eduardu Manetu.² Matej Sternen je bil slikar, ki je presnovil evropsko slikarsko tradicijo bolj kot kdor koli med slovenskimi slikarji. Ni se trudil rekonstruirati avtentičnih starih tehnik in slikarskih postopkov, temveč je z eksperimentiranjem s sodobnimi sredstvi iskal učinke, kakršne so slikarji dosegali v različnih evropskih tradicijah in v različnih zgodovinskih obdobjih. V tej dvojnosti je ujeta temeljna maksima zgodnjega modernizma, ki si je prizadeval ujeti čisto vidno izkušnjo, preden jo interpretira razum.

Sternen je na Dunaju pri Siegmundu L'Allemantu in Kazimirju Pochwalskem spočetka študiral zgodovinsko slikarstvo, tisti v preteklosti najvišje cenjeni umetnostni žanr, ki je z nastopom modernega slikarstva izgubil svoj središčni položaj. Zadnji razcvet je doživljal v času drugega cesarstva v Parizu, v srednji Evropi pa lahko sledimo sorodnim pojavom do konca devetnajstega stoletja ob razcvetu različnih nacionalnih kulturnih središč. Hans Makart je bil osrednja takšna osebnost na Dunaju, Mihaly Munkacsy na Dunaju, v Parizu, New Yorku in v Budimpešti, in tu se dotaknemo tudi našega Jurija Šubica, ki je s slednjim v Parizu sodeloval,

pri nas pa zapustil poslikavo Narodnega muzeja v Ljubljani. To je bil Sternenov prvi ideal, ki ga je uresničil šele na stropu frančiškanske cerkve v Ljubljani, kot bi bil čakal na svojo življenjsko priložnost. Naročilo je bilo pri nas v vsakem pogledu izjemno. Svetnih naročnikov ni bilo, saj ob Šubičevi poslikavi stropa avle Narodnega muzeja, štirih alegoričnih figurah Heinricha Wettacha v filharmonični dvorani in stropni kompoziciji Moravca Ludvika Čeha v operi ne moremo naštetih nič bolj ambicioznega. Toliko pomembnejše je bilo mecenstvo Cerkve in tu se je Sternen najprej uveljavljal. Že leta 1901 je slikal v trnovski cerkvi, na Taboru pri Grosupljem in v Horjulu.ⁱⁱⁱ

Bil je zadnji med našimi slikarji, ki je še pred sredino dvajsetega stoletja zmožal dekorativno nalogo monumentalnih razsežnosti s popolnim ikonografskim programom. Z njo se je vživel v slog ambienta in iskal celostno harmonijo spomenika s tankočutnostjo, ki je zmogla potlačiti moderni individualizem. V frančiškanski cerkvi in kasneje v mariborskem gradu ga je zanimala beneška tradicija, ki jo je poglobljeno študiral leta 1934 na popotovanju v ugašajoči lagunski lepotici in se je še posebej navzel idej in zgledov Giambattista Tiepola. Po prvih samostojnih realizacijah na prelomu stoletja pa se je v veliki meri posvetil reševanju spomenikov slovenske umetnosti minulih obdobj.

Skoraj ni pomembnejšega spomenika pri nas, ki se ga ne bi dotaknil Sternenov čopič. V okviru centralne komisije za varstvo spomenikov je že na prelomu stoletij prevzel prve naloge (Bodešče, Godešič, Gosteče, Mače, Sv. Primož nad Kamnikom), nato pa je po prvi svetovni vojni postal tesen sodelavec dr. Franceta Steleta ter ob njem obvladoval vse tedanje slovensko ozemlje od Kranjske do Prekmurja. Nepogrešljivemu sodelavcu dr. Steleta pri preučevanju srednjeveških fresk so prinesla sloves številna nova odkritja. Restavriral je freske Janeza Ljubljanskega na Muljavi in na Kamnem Vrhu pri Ambrusu, delal v Turnišču, v Vitanju itd. Celjski strop je

samo eden od pomembnejših in največji spomenik oljnega slikarstva, omeniti je potrebno Laibov oltar ob predstavitvi v muzej na Ptujju v jajčni tempera tehniki, oživil je več platen slikarjev Štrausov v Slovenj Gradcu in še bi lahko naštevali. Hkrati pa je bil restavrator v Narodni galeriji in prav njemu se lahko zahvalimo za pravo umetnin v prvi zaokroženi stalni predstavitvi leta 1933.^{iv} Od tod dokumentacija njegovih študijskih priprav, kakršne je napravil ob delu na Celjskem stropu, ali pa samo dokumentarnega akvarela suške notranjščine, kjer so se vse do pred treh desetletij freske ohranile v izjemno dobrem stanju.

Ta skicozni vpogled v Sternenovo spomeniškovarstveno delo nam slikarja pokaže kot pedantnega tehnologa, ki je do zadnjih let svojega življenja ohranil živo zanimanje za skrivnosti mojstrstva velikih predhodnikov. Sternenovo restavratorsko delo, ki ga je začel z Alojzijem Šubicem leta 1898, je živa vez med tradicionalnim pojmovanjem nalog, ki so jih intuitivno izvajali slikarji restavratorji, in novim poklicem, ki ga je pri nas utemeljil prof. Mirko Šubic. Sternen je restavriral kot slikar. S svojimi sodobnimi sredstvi je ustvarjal vtis avtentičnega značaja slikane površine. Kar pa ga približuje novejšim pogledom na restavratorstvo, je varovanje originalne površine, zadržanost pri obsegu rekonstrukcije in predvsem uvajanje dokumentacije v okviru tedaj dosegljivih možnosti. Še več, njegov sugestivni način slikarske izvedbe je uveljavljal izjemno sodobno pojmovanje restavratorske naloge, po kateri mora restavratorjeva intervencija ostati vidna kot zgodovinski dokument in biti hkrati izpeljana tako, da kar najmanj vznemirja estetsko integriteto spomenika.

Preden pa se posvetimo še njegovemu umetniškemu opusu, moramo vsaj omeniti Sternenovo pedagoško delo. Že leta 1905 je s prijateljem Fritzem Radlerjem v Münchnu skušal poskrbeti za svojo eksistenco s poučevanjem risanja v zasebni šoli. Dobro leto pozneje sta z Jakopičem odprla šolo v Ljubljani, ki pa mu jo je Sternen po

pičlih dveh letih dela prepustil. Institucionalno zaposlitev je dobil leta 1921 na Tehnični fakulteti v Ljubljani, hkrati pa je učil v zasebni šoli Probuda in ves čas poučeval v lastnem ateljeju. Sternen je risbo obvladoval kot disciplino in kot izrazno sredstvo. Malokdo v njegovi generaciji je tako strastno risal človeško telo kot temeljno sredstvo likovnega izraza. Hkrati pa mu je risba služila kot način reševanja slikarskih problemov, nekakšen tahometer metierskega napredka, vzdrževanja slikarske rutine in učinkovitosti.

Zametki takšne osebnostne discipline in interesne usmerjenosti so se pokazali že med Sternenovim študijem. Po dunajski akademiji je nadaljeval študij v Münchnu in se takoj ustalil v Ažbetovem ateljeju. Tehnična disciplina in inovacijska volja sta tako na določen način uresničevali Ažbetovo "Wolfovo oporoko".^v Zahtevo po trdem in dolgotrajnem delu po Ažbetovem programu je skoraj izpolnil. Do smrti je ostal pri boemskem učitelju, in četudi imamo pomisleke o resnosti Ažbetovih pogojev za vzgojo slovenskih slikarjev, je bil Sternen v generaciji naših impresionistov tisti, ki jih je najbolje izpolnil. To je podčrtal že Jakopič.^{vi}

Sfinga, 1896, je slika, ki ga neutajljivo veže na München. Zaradi temnopoltega modela nas spomni na Ažbetovo *Zamorko*, 1895, vendar je povezava skoraj zanemarljiva. Danes vemo, da ti dve sliki nista medsebojno povezani. Malo je namreč verjetno, da bi Sternen svojo napravil pred Ažbetom kot kopijo po Leopoldu Carlu Müllerju iz leta 1883.^{vii} Nastali sta po sorodnih vzgibih – po izzivu slikarskih problemov, ki jih odpira temnopolti model. Videti pa je le mogoče, česa se je lahko Sternen kasneje pri Ažbetu še naučil, kajti njegova naloga je do neke mere ponostavljena – pogledati je treba samo enotno osvetljen profil sfinge, podložen z belo oglavnico, v kateri je gube z modeliranjem in tonskim niansiranjem strogo po predlogi stremeči študent povzel po sliki v akademijski zbirki (tja je prišla leta 1893, do 1896. pa je bil Sternen na Dunaju). Ažbe je svojo vajo nastopaško zapletel

in jo mojstrsko izpeljal: pol obraza je v senci, kar zahteva drug tonski register. Izjemno učinkovito je v podajanju tekstur. Materiale oko prevede v haptično izkušnjo – dobesedno otipamo jih z očmi: goste, drobno kodraste lase, puhasto površino belega ovratnika in krzno na ramenih. Prav sugestivna slikarska transpozicija učinkov različnih materialov na oprsju je kvaliteta, ki jo bomo našli desetletje pozneje pri Sternenu s temperamentnejšo potezo.

Sternen kot slikar

Sternena smo navajeni gledati kot nekakšen privesek, zadnjega med štirimi impresionisti, slikarja, ki je vedno zraven, vendar ga sočasna kritika samo omenja in se redkeje ustavlja ob njegovih delih, pa tudi pozneje v umetnostnozgodovinskih razpravah njegova izjemnost in drugačnost pritegneta manj pozornosti, kot bi jo slikar morda zaslužil. To nima opraviti s kvaliteto, temveč s politiko interpretacije. Če je Župančič leta 1904 ob Miethkejevi razstavi zapisal, da Sternen in Vesel "ne motita", to več pove o kritikovih interesih kot o slikarjevih dosežkih.^{viii} *Minhenska ulica*, 1904, tedaj ni bila razstavljena na Dunaju, vendar nam pokaže, kaj je Sternen približno v tistem času zmož, in zdi se več, kot je mogoče najti pri reprezentativnih delih drugih treh slikarjev. Sternena pokaže kot najbolj "urbanega" slikarja med Savani. Mestne vedute so silno redke v opusih vseh štirih Savanov, pa še tiste se zde grajene na pastoralni tradiciji – samo na Jakopičeve *Križanke jeseni*, 1908, pomislimo! Sternenov motiv pa je velemesten: za njim so dobra tri desetletja tradicije fotografskega kadriranja in poskusov s ptičjo perspektivo. Po načinu kadriranja in tonski ubranosti se navezuje na Caillebotta in Moneta iz 70. let, po koprenasti zastrtosti in izrezu na Camilla Pissarroja v poznih 90. letih devetnajstega stoletja. Čeprav je verjetno poznal te francoske zglede, je slika vendarle izraz neposrednega okolja, v katerem je nastala, francoski zgledi pa so posredovani prek nemških slikarjev.

Tudi za *Pomladno sonce*, 1906/07, velja enako. V izhodišču bi lahko pokazali na Cézannov *Les Clos Normands (Normandijski vrt)* iz zgodnjih osemdesetih let devetnajstega stoletja, ki pa ga je morda prek Wilhelma Trubnerja povzel v inventivno reinterpetacijo.^{ix} Kar kaže k zgodnejšemu zgledu, je neverjetna vzporednost kompozicijskih osi, ki ponavljajo orientacijo okvirja, in to je izrazilo moderen, napreden element. Sončna svetloba tu razgiblje rahlo monotono, ki jo zaznamo v *Minhenski ulici*, hkrati pa pomaga definirati telesa v prostoru na tako oster način, da avtoritativno podčrta psihološko distanco, značilno za pogled mestnega človeka na deželo. Spet se zavemo tipanja z očmi. Če resno vzamemo posredniško vlogo nemških slikarjev, pa moramo ugotoviti vsaj to, da se Sternen uspešno kosa z njimi in da nekoliko starejše zgleda inventivno modernizira.

Interes v letnih svetlobah med Savani zasledimo že na razstavi pri Miethkeju, zelo pogostni pa so po letu 1907 (Jama: *Zimsko sonce*; Grohar: *Jesensko sonce*). *Rob gozda*, 1906/07, nam dobro ponazori razliko z Jakopičevimi svetlobami. Jakopičevo psihološko vtopljenost v motiv z zgoščeno atmosfero je kritika s pridom porabila za svojo interpretacijo razpoloženskih stanj, "štimunge", ko sliko ob vživetju začutimo kot stanje lastne notranjosti. Sternen pa naredi vse, da slika ostane samo vizualna informacija, spektakel, ločen od nas. Oko otipava jasno grajeno obliko, pogosto otiplje tudi avtoritativno sled čopiča, ki razglaša bolj samo sebe, kot sugerira nekaj, kar ni poteza sama. Okvir ostaja okno, medtem ko Jakopičeva forma sili proti površini. *Rob gozda* je dobra, a ne prav privlačna slika. Subtilne gradacije vijoličnih in zelenih tonov ustvarjajo senčni prednji plan v nasprotni svetlobi (Grohar je to poskusil v *Štemarskem vrtu*, 1907). *Robu gozda* bi lahko rekli antimotiv: nekaj, kar je samo po sebi povsem banalno dejstvo, je slikar privzdignil v slikarsko temo. Pri tem neizprosno poudarja banalnost, kajti namesto da bi z barvno igro kontrastov razgibal formo in jo povzdignil v izjemno doživetje, jo razgali v vsej njeni dol-

gočasnosti z neizprosno naturalistično maniro. Motiv in kadriranje se zgovorno povezujeta s fotografijo Avgusta Bertholda.^x Brezplodno bi bilo razpravljati o inovacijskem prvenstvu, treba pa je fotografa vključiti kot enakoverden člen v škofjeloški koloniji 1903–1906, saj je mogoče v njegovem opusu prepoznati tudi motive drugih slikarjev. Slikarji so se sami ukvarjali s fotografijo kot metierskim pomagalom. Jama in Jakopič sta oba sama tudi fotografirala, Sternen in Grohar pa sta fotografijo rutinsko uporabljala pri svojem delu.^{xi}

Motiv brez je v Jakopičevem in Jamovem opusu stalnica že skoraj od začetka dvajsetega stoletja. Dunajska kritika je v motivih brez prepoznala slovanski značaj in ugotavljala povezave z rusko šolo. Tudi Sternen se ga je lotil okoli leta 1905, morda celo kaj prej. Jakopičeva breza se energično požene iz barvnega kipenja v spodnji polovici slike z vitalnim vzgonom skozi gosto ozračje v rob platna in čezenj. Njenim kratkim vijugam je mogoče slediti, se vživeti v njihov ritem. Sternenova breza pa je objektificirana, sloko vzdignjena znotraj okenskega okvirja – je kot predmet, nastavljen našemu pogledu. To je čas, ko so Sternen, Jakopič in Grohar skupaj slikali v Loki, čeprav vsak v svojem izbranem območju in redko ob istih motivih.^{xii} Problemi so skupni, motivi nalezljivi, vendar jih rešujejo različni temperamenti vsak na svoj način.

Devinski motivi izhajajo iz let 1910–1911, ko se je Sternen z ženo Rozo za kratek čas tam naselil. V naši umetnostni zgodovini se je uveljavila teza, da se naravna danost te pokrajine z impresionizmom ne ujame. Mogoče jo je povsem podpreti, vendar enako velja tudi za francosko izkušnjo. Če se je impresionizem uveljavil v notranjosti, v Île de France, je na identičnih predpostavkah Mediteran izprovociral neoimpresionizem in fovizem. Ta neuskkljenost motiva in sredstev se kaže predvsem v nelagodnosti in neenotnosti nekaterih platen, kakršno je *Devin*, saj je devinska pečina v poletni vročini mnogo težja in skoraj ... → **nadaljevanje na strani 129**

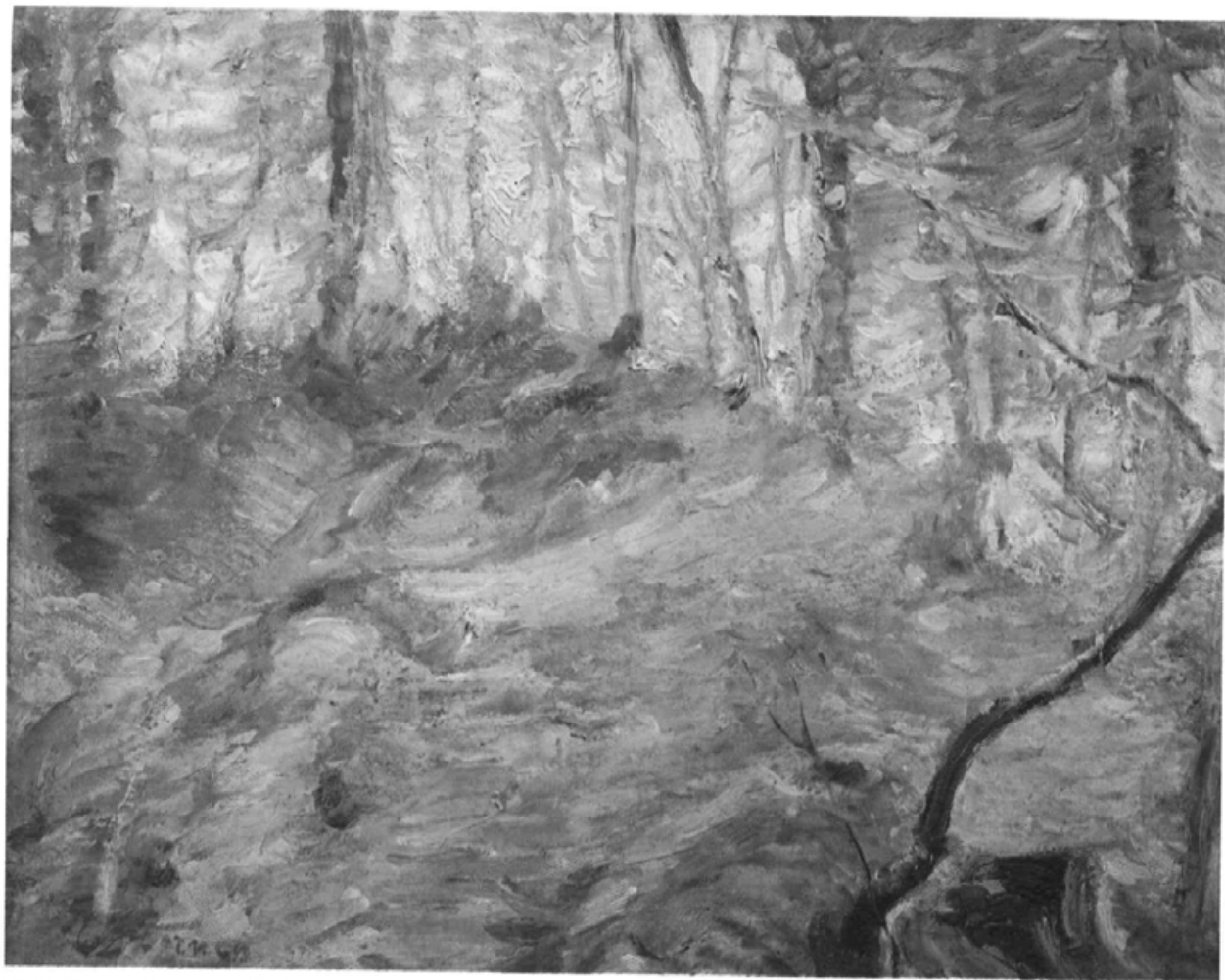
73. M. Stern: Sv. Elizabeta in sv. Barbara, 1936.

74. M. Sternen: *Portret Tončke Gaber*, 1909.

75. M. Stern: *Na divanu*, 1909.

76. M. Stern: *Rob gozda*, 1906/07.

77. M. Sternen: *Pomladi v Nabrežini ali Hiše ob morju*, 1911.

78. M. Stern: *Minhenska ulica*, 1904.

79. M. Sternen: *Dekle si zavezuje čevlji*, 1899.

80. M. Sternen: *Ležeči akt*, 1914.

81. M. Stěnnen: *Ležecí akt*, 1913.

82. M. Stern: *Akt v črnih nogavicah*, 1910.

83. M. Stern: *Rdečelaska*, 1902.

84. M. Stern: *V izpreminjasti židi*, 1937.

85. M. Sternen: *Pred zrcalom.*

86. M. Sternen: *Gratulantinja.*

87. M. Sternen: *V ateljeju.*

88. M. Sternen: *Pomladno sonce*, 1906/07.

→ ... utrujena v debelem impastu v primeri z lahkotnim pomladnim razpoloženjem Nabrežine. V strogi organizaciji vrto v hišami in obzorjem ima slika *Pomladi v Nabrežini ali Hiše ob morju*, 1911, več afinitet z neoimpresionistično urejeno dekorativnostjo. Razlog za to bližino je neoimpresionistična predelava klasičnih principov komponiranja in Sternanova nagnjenost k tradiciji. *Pomlad v Nabrežini* je z impulzivnimi odtisi čopiča v prednjem planu bliže energični fovistični improvizaciji površine, zaznamuje novo prelomnico v slikarjevem delu in pomeni pravo merilo njegove uspešnosti. Psihološka distanca sicer ostaja tudi v takšnih slikah, vendar vztrajno pojema. K mediteranskim motivom se je Sternan še vrnil v dvajsetih letih na svojih restavratorskih popotovanjih v Dalmacijo.

Delež krajine je v Sternanovem opusu razmeroma majhen. Največ se je krajini posvečal med letom 1905, ko je Ažbe umrl, in do izstopa iz Kluba Sava, kar se je zgodilo še pred Groharjevo smrtjo 1911. Sternan se je prijel le posameznih tem in problemov, ki pa jih je hitro in suvereno obvladal in odložil, po zaslugi dobrega poznavanja slikarske tehnologije in njenih možnosti. Zato pa je kvaliteta njegovih del v obratnem sorazmerju s številom, kar ga tudi ločuje od drugih naših impresionistov. Razlog za takšno držo najdemo v Sternanovi sorazmerni eksistenčni neodvisnosti. Restavratorsko in freskantsko delo mu je omogočalo, da je slikanje zavaroval kot resnično zasebni svet, ki ga zahteve tržišča niso mogle predrugati. Zato je mnogo smeješe sledil svojim interesom, raziskovanjem, študiju in preigravanju tem iz klasičnega repertoarja zahodnega slikarstva.

Sternanove izjave o njegovem metieru si nasprotujejo. Največkrat je poudaril privilegirani položaj risbe v svojem opusu, vendar ga moremo osmisliti z disciplino vzdrževanja slikarske rutine. Posebej v poznejših letih je poudarjal barvo: "Slikarji vseh dob se borimo za čim svetlejšo luč in za čim močnejši žar barv."^{xiii} Dejstvo pa je, da je njegovo slikarstvo temeljilo na dvojnem principu – risbe kot konstrukcijskega okvira in barve, ki pa je vendarle zadržala podrejeno vlogo. Med njima je bilo potrebno ustvariti vzajemno dopolnjevanje. V tem je bil

od vseh najbližji Ažbetu, kar je zgodaj zapisal že Jakopič.^{xiv} Svoj nazor je seveda lahko najbolje izrazil v figuri. Portret in akt se skoraj od študijskih let dalje ujemata in dopolnjujeta, kajti v pomembnih, ambiciozno zasnovanih delih srečujemo izključno ženske modele.

V tem času je bil žanr v slovenski umetnosti precej pogost, saj je bil programsko motiviran in so se v njem preskušali vsi predstavniki slovenske moderne – že zaradi tega, ker je obljubljal zanesljivejšo družbeno resonanco. Primerjava tako zgodnjih del, kot je *Dekle si zavezuje čevlji*, 1899, nam pokaže že ugotovljeno razliko med Sternanom in drugimi slikarji. Figura se pri Sternanu nikoli ne izgublja, temveč je jasno obrisana, kontrastno osvetljena in trdno grajena. S temi lastnostmi pa zagotovi tudi distanco, ki jo premesti lahko samo oko. Jakopičeva figura in drugi elementi kompozicije pa razvezujejo konturo, abstraktno artikulirajo formo in svetloba integrira površino v enoten organizem. Obe fakturi sta izjemno fizikalni po svoji izvedbi, vendar je Jakopičeva intuitivna in sproža čustveno vživljanje skozi način izvedbe, Sternanova pa je kljub temperamentnosti preiščena in mnogo bolj "naturalistična". V belem predpasniku, temnem krilu, navzkrižnih kombinacijah kontrastnih svetlob in senc ter sence na prašni cesti slikar niza preprosta vizualna dejstva.

V žanru je Sternan prav tako posegal po izrazito urbanih motivih ali pa se je pogleda na podeželje loteval na mestni način. Oboje je bilo v opreki s tedanjimi predstavami o umetnosti, ki naj bi postala prepoznavno slovenska. Razmeroma majhen grafični opus jedkanic, suhih igel in monotipij predstavlja po tehnični plati pionirske poskuse v naši moderni umetnosti. Pomeni dokaj izrazito ignoriranje tedanje zahteve po nacionalnoidentifikacijski učinkovitosti moderne umetnosti. Tisto, kar je kritiki in občinstvu omogočila krajina in figura v krajinskem okviru, se je v Sternanovih slikah izmaknilo. Risba z ogljem *Na razstavi* kot oblika mestnega življenja sodi k *Minhenski ulici* in med liste tedanjih umetnostnih in drugih revij. Urbana izkušnja pa je bila tedaj v slovenski zavesti še vedno nekaj "tujega". V območju podob je predstavniki svet, v katerem se je slovenski človek prepoznaval, še

vedno povsem ruralen in etično superioren modernemu mestnemu življenju.

Plenerskih figur je v Sternenovem opusu malo. Toliko sijajnejši je zato *Rdeči parazol*, 1904, sicer po izročilu slikan v Verdu, pa vendar tako urban z modno nošo in sproščeno rekreacijo v prostem času, kakršnega je prinesla mestna kultura. Sternen je dobil dovolj pobud zanj prav iz takšnega sveta pri francoskih slikarjih in predelavah motiva med Münchenskimi slikarji (die Scholle, Leo Putz, in seveda najavtoritativnejši Lovis Corinth). Vendar si je Sternen zastavil splet nalog za tematizacijo atmosferske sugestivnosti motiva s svetlobnimi učinki odbleskov, prosojnega senčnika in ožarjenega okolja. *Portret Rozi Klein* je zgodnejši. Vsa ta problematika svetlobe, razgrajenih volumnov in zmečanih kontur je tu še neznan. Interpretacija pa je značilna za čas s kompozicijo, ki nam odmakne obraz in v prvi plan postavi igro svetlobe na beli obleki, modelirani z Velazquezovo ali Manetovo bravuro. V obeh smo lahko še posebej pozorni na kompozicijo, katere principe smo že videli tudi v krajini – vzporednice robovom slike, ki jo trdno usidrajo v središče slikovne površine. Pri Rozi Klein je še ponovljena z okvirjem slike na steni za upodobljeno. Na ta način učinkovito opredeli obliko in jo loči od subjektivnega izraza – “štimmung” – in spet smo pri razlogu za zapostavljenost Sternena, kajti “štimmung” je bila temeljni kritični pojem, na katerem je predvsem Cankar utemeljeval prodornost in prepoznavnost mlade slovenske umetnosti.³⁷

Sredi prvega desetletja dvajsetega stoletja je nastalo tudi več tihožitij, ki jih sicer v vseh drugih obdobjih pogrešamo. *Posodje na mizi*, 1906, se zdi blizu *Minhenski ulici* po načinu ustvarjanja atmosfere. Barvno pa je utemeljeno na rdečebelozlatorumeni kombinaciji. Dokaj nenavadnih pa je nekaj tihožitij z mrtvimi pticami. Presenetljiva so zaradi svojih naslovov, saj iz njih ni mogoče razbrati, za kaj gre. Razbrati pa ni lahko niti motiva samega zaradi nenavadnih položajev in brezobličnosti mrtvih ptičjih teles. Toliko bolj tako pride do izraza barva in njena manipulacija. Barvno zadržana, vendar v barvnih nanosih sugestivno animirana površina nam v teh primerih predmet bolj približa.

Sternen je pogosto poglobljeno pripravljaj svoje slike. Pri *šivanju*, 1905/06, nas spomni na Jurija Šubica *Pred lovom*. Tu ne gre samo za vprašanje risbe, ki je imamo mnogo več v drugem desetletju in pozneje, temveč za študijsko obdelavo problemov, ki naj jih realizacija vključuje. Z njo je tesno povezana ideja o dokončani sliki oz. dokončanosti slike. Asociacija z deli Fritza von Uhdeja in s prenekaterim delom še iz poprejšnjega stoletja je neizbežna. Za nas pa je zanimiv s tehničnega stališča. Zdi se namreč vseeno nekoliko netipična za Sternena, poskus nekoliko drugačnega načina slikanja – razmišljanja na platno, kakršnega je gojil Jakopič. Bela barva je pri tem načinu korekturno sredstvo, saj z njim slikar pokrije neuspeli poskus – zarisano konturo, napačno potezo, neposrečeno barvno kombinacijo. Tu se zdi, da je Sternen slikal na takšen način, na kar kažejo izjemno debeli nanosi barve in sivina svetlih partij. Sicer pa se je takšnega postopka ogibal prav s študijskimi pripravami in obvladovanjem slikarske obrti.

V znamenju bele barve so portreti in teme druge polovice prvega desetletja. Pojav je v tem smislu dokaj vzporeden Jakopiču in Groharju, le da Sternen belo barvo izkorišča za ustvarjanje briljance površin in materialov, medtem ko ta pri drugih dveh predstavlja nekakšno drugo podsnovo, ki omogoči razvoj barvnega registra. Male slike pokažejo učinkovitost slikarjevih improvizacij. V skicozni sliki *Pismo* so z belo barvo sugerirani samo odbleski svetlobe precej v smislu višanih risb ali chiaroscuro lesorezov. V *jutru*, 1908, je ves motiv podložen z belo, ki prehaja v vijolične tone proti robovom in v artikulacijo obraza. In ta obraz je pred nami kot predmet v kakšni tihožitni kompoziciji – izgovor za bravuro poteze, za demonstracijo barvnega skladja, ne pa za subjektivizacijo in razpoložensko podoživljanje motiva.

Na divanu, 1909, je ena najuspešnejših Sternenovih slik sploh. Dekle, napol zleknjeno v pozo sanjarjenja, hkrati nekoliko zavestno pogleduje proti gledalcu. Obilje in polnost belin njene obleke sta podložena s pisanimi blazinami divana. Lahkotna belina obleke deluje kot avra, iz katere se dviga dekletova postava. “Zapuščena” v

eni od različic naslova terja več vživljanja, kot ga dovoljuje Sternenov naturalistični impulz. Če je ta podoba nekakšen monumentalizirani žanr, pa je prav takšen pristop mogoče najti v portretu. Spet se ponujajo evropski zgledi sami po sebi – Manet in Whistler, če ostanemo le pri izbranih.

Gotovo med najsijajnejšimi Sternenovimi deli je portret, utemeljen na demonstraciji meščanskega statusa, kakršen je *Portret Tončke Gaber*. Zanimiv je zaradi impresionistične izvedbe v bogatem svetlobnem spektaklu interierja in v različici bolj realističnega modnega, a vsekakor manj zanimivega portreta. V problematiki je slikar opustil fiziognomične prvine, ki osebo individualizirajo, in jih podredil konvenciji notranjosti, interierja kot ženskega prostora, z obiljem draperije in s predmeti v opremi sobe, ki upodobljeno uvrščajo na družbeno lestvico in jo podrejuje dekorju meščanske kulture. Barvni spektakel ustvarja vtis lahkotnosti, neposrednosti in hkrati pomembnosti upodobljene. V poznejši upodobitvi je ples svetlobe in igro barv nadomestila bolj prepoznavna modna oprava, v slikarski obdelavi pa bravura, ki je bližje starejši evropski tradiciji. Gospa Gabrova je kakor iz modne revije – ogrnjena s plaščem, pokrita z operjenim klobukom in dinamično napeta, kot bi ne imela časa počakati, da slikar konča svoje delo.

Slikar ženskega akta

Sternen si je zgodaj prislužil oznako slikarja meščanskih notranjščin in ženskih portretov. Še tu je obvaroval takšno mero neodvisnosti, da je tudi iz portretne naloge znal izžeti slikarski problem. Posebno mesto zavzema v slovenski umetnosti zaradi akta. Lahko bi celo rekli, da je prav on začetnik tradicije tega žanra, saj je pred njim obstajal le v boječih poskusih in pri nas šele ob koncu devetnajstega stoletja tudi kot povsem samostojna slikarska naloga. Celotna generacija Wolfovih učencev, dejavnih večji del na tujem, mu ni posvečala pretirane pozornosti. Tako je šele Sternen s svojo obilno produkcijo zapolnil vrzel s širino in kvaliteto, ki pomenita kompenzacijo neuresničene tradicije. Napak bi bilo pričakovati od Sternena drzne inovativnosti. Tudi na tem področju je preveč

cenil stare mojstre in imel vzornike med nekaterimi evropskimi sodobniki starejše generacije. Tako se velikim mojstrom Tizianu, Rubensu in Rembrandtu pridružijo Bonnard, Felicien Rops, Lovis Corinth idr.^{xvi}

Vrsta zgodnjih aktov je običajno datirana z letnico 1902 in vprašajem. Septembra jih namreč nekaj najdemo na II. razstavi slovenskega umetniškega društva. Seveda pa so to lahko najuspešnejši poskusi od leta 1899, ko je začel delati pri Ažbetu. Študijske in anekdotične ateljejske postavitve prepoznamo kot nezgrešljive izdelke Ažbetovega ateljeja. Čeprav jih je včasih samozavestno razstavljal, pa študijski interes v interpretaciji drže in anatomije močno izstopa, saj se naslanja na preskušeno ateljejsko rutino postavljanja modelov. Tu se je Sternen spoprijel z uglaševanjem konture in modelacijske ekonomike, s čimer je ustvarjal trdno grajeno obliko. Ne smemo pozabiti, da sta Jakopič in Jama prav v tem času tuhtala, kako izboljšati "risarjijo", kar je Jakopiča leta 1903 neslo v Prago k Vojtechu Hynaisu. Težave Jakopič nikoli ni povsem odpravil, Jama pa je figuro spremenil v čisto optično prikazen. Sternen je figuro obvladal in trdovratno vzdrževal rutino v tisočerihskih risbah. Najverjetneje še pred Ažbetovo smrtjo so nastale tudi jedkanice in suhe igle, ki so zrastle iz enakega interesa.

Rdečelaska, 1902, za katero ne vemo, ali je bila septembra že nared za II. razstavo SUD, je nekakšna sinteza takšnih del. Ateljejsko okolje je tudi tu še nezgrešljivo, vendar postavitev proti svetlobi in njena igra v laseh presegajo rutinsko vajo in piljenje konstrukcije telesa ali telesne površine. Slika je zasnovana na kontrastu med osvetljeno sprednjo, a od gledalca umaknjeno stranjo, in osenčenim hrbtom. Tudi vir ostre svetlobe je zakrit s temno zaveso ob levem robu. Slikar se je osredotočil na opazovane detajle. Bela barva tkanine, vržene čez stegno, je posrednik svetlobe v območje, ki je oblikovno najbolj zapleteno. Manj se ukvarja s poltjo in taktilnostjo površine. Sumarično artikulirani volumni so presvetljeni v optično prikazen, ki pa ji ni mogoče izbrisati ateljejske študijske postavitve in erotične nevtralnosti.

Marsikaj je k notoričnosti Sternena kot slikarja aktov prispevala recepcija v provincialnem okolju, v katerem je sam igral uglašeno vlogo. Po akademsko predznačenem zgodnjem obdobju v Ažbetovi šoli, kjer je bilo slikanje akta osnovni kurikularni predmet, se je Sternena začel spet intenzivno ukvarjati z aktom šele v drugem desetletju dvajsetega stoletja, ko so začeli nastajati tisoči risb, ki so ostale v njegovi zapuščini, in številna platna. Njihova periodizacija povzroča težave, saj je dela težko razvrstiti v zanesljivo časovno zaporedje. Pred koncem prvega desetletja je Sternena zapustil območje impresionizma. Tedaj je ob vrnitvi k aktu okoli leta 1910 prišlo tudi do bistvene spremembe v pristopu k tej nalogi, saj je postal neodvisen žanr in področje slikarjevega lastnega eksperimentiranja.

Sternena je bil prvi, ki se je temu slikarskemu žanru tako intenzivno posvetil v konservativni slovenski sredini, kjer ni bilo mogoče dobiti modelov za resen študij. Zato je pogosto hodil nazaj v München, oskrbel pa si je tudi fotografsko gradivo iz Pariza in Berlina pri podjetjih, ki so razpečevala fotografije modelov s širokim repertoarjem poz. Lahko si predstavljamo, da je bil ta kljub vsemu precej konvencionalen, kar je mogoče povzeti tudi iz Sternenovih slik. Redko je namreč presegel v devetnajstem stoletju utrjeno formo oblikovne problematike in libidinozne sublimacije, saj akademski akt ni smel biti nič več kot likovni problem.

Sternenova risarska disciplina temelji na akademskem malem aktu, pri katerem so študentje običajno v hitrih potezah zajeli kompozicijo mas in držo modela, kajti model je v kratkih zaporedjih držo spreminjal. Pri svojem delu je razmišljal kot slikar. Konturne črte je kar praviloma dopolnjeval z različnimi načini senčenja, ki simulira nanos barve. V tem času se je spremenil tudi slikarjev kolorit, kar smo delno lahko zaslutili v krajini ob devinskih motivih. *Ležeči akt*, 1914, je ostro omejen v okvirje slike, s prirezanimi nogami, kar ga približa površini slike in se zato z njim soočamo bolj neposredno. Obraz je obrnjen v stran. Slikarjeva koncentracija je usmerjena k razporejanju mas, ritmu kontur in barvne modelacije telesa. Telo je objektivizirano na način, kakor smo ga spoznali pri drugih

žanrih z nevtralnejšimi predmeti. Čopič ni metafora za roko ali tip, temveč za oko. V tem je Sternena neizprosno vztrajen. Harmonični ritem volumnov ob kolenih prirezanega telesa, ki se razvije od spodnjega levega kota v diagonali do vstran obrnjenega obraza, je izhodišče, ki nas v marsičem spomni še Ažbeta. Koloristična interpretacija inkarnata pa je plod Sternenove imaginacije in naturalističnega hotenja.

Akt in njegova obsesivnost označuje čas preloma stoletij. Nekateri so jo poimenovali erotomanijo, ki se je v zahodni kulturi manifestirala na vseh področjih. Zato je zgledov v zahodni tradiciji brez števila. V takšnem razpoloženju so se izoblikovali tudi Matissovi pogledi na nujnost študija po modelih, saj je iz te discipline slikar črpal energijo, ki mu je omogočala predstavljati meje konvencij. Rodin in Klimt sta npr. angažirala večje število modelk, ki so se prosto sprehajale po ateljeju, umetnik pa jim je sledil z beležnico. Sternena se je moral zadovoljiti z improviziranimi načini. Tako je skušal variirati položaje in jih hkrati slikarsko interpretirati – npr. v monotipijah v dvajsetih letih – ali pa jih dopolniti s podvajanjem podobe v zrcalu, kar mu je včasih uspelo zaokrožiti v skoraj popolno vidnost modela.

Tedaj tovrstne podobe še vedno niso mogle mimo cenzorskega očesa v javnost. Provincialna miselnost Ljubljane ni prenesla "nuditelj" v javnem prostoru, zato jih je Sternena zaklepal globoko v zasebni svet. Razvil je pravi ritual dviganja zavese pred novonaslikanim aktom, kadar ga je pokazal, in tedaj v izključno moških družbah. Tako je lahko dosegel tudi svobodo eksperimentiranja v razmerju med lascivnostjo in umetnostno nalogo. Mejo je brez obremenitev prestopal v področje nesprejemljivega. Eden razvpih aktov je inčica v črnih nogavicah *Akt v črnih nogavicah*, Narodna galerija, 1910, ki v našem primeru sicer ni najradikalnejša v svoji transgresiji uveljavljenih konvencij, zanimiva pa je v drznosti kompozicije, inscenacije in barvne intenzivnosti. Slednja zgovorno označuje slogovno spremembo ob enem najpomembnejših mejnikov v Sternenovem opusu, ko se pojavijo v njem prvi ekspresionistični znaki.

Akt v črnih nogavicah v vseh svojih različicah in *Korzet* sta kot žanrski skrajnosti danes najbolj znana, v času nastanka pa ju kot metierski dosežek ni bilo mogoče pokazati. Sodita tudi v Sternenu najbolj plodno obdobje, ko so nastajale njegove mojstrovine, kakršna je *Ležeči akt*, 1913. Nastal je v Münchnu in bil verjetno slikan po modelu. Sternenu naturalist je tu prekosil samega sebe. V nenavadnem pogledu od zgoraj je iskal ekvivalence v slikarski materiji velike postelje prav tako intenzivno kot v nezgovorno stegnjem telesu dekleta. V teh slikah je presegel fingirano in potlačeno nevtralnost akademskega akta in ga prepustil bolj neposrednemu čutnemu doživljanju. Pripisemo mu lahko nič manj kot modernizacijo tega slikarskega žanra v slovenski umetnosti, s katero je postavil predstavnostno in kvalitetno normo za vsaj naslednjega pol stoletja.

Repertorij, ki ga je Sternenu razvijal v različnih žanrih, je učinkovito uporabil v portretih in monumentaliziranem žanru – med katerimi smo že videli, da ni prave razmejitev. Bleščavo deklishe beline je zdaj nadomestila intenzivna skala nasičenih barv, obnašanje svetlobe v gubah in presevanju skozi materiale, katerih študij je omogočala prav bela barva, pa je nadomestila slikarska bravura v temnejši paleti, združeni s preciznostjo dotika čopiča. Podobe *Pred zrcalom*, *Dekle v črtasti obleki*, *V izpreminjasti židi*, 1937, so kot hommage velikim mojstrom zahodne tradicije. Najbolj je cenil velike Benečane šestnajstega stoletja, Tiziana in Veroneseja, gledal je Tiepola, dunajske in münchenske zbirke so mu ponudile številne znamenite Rubensove in Van Dyckove slike, spoznal in zapomnil si je Fransa Hals in Velazqueza. Leta 1937, po študiju Tiepola in poslikavi frančiškanskega stropa, se je mojster še vedno držal utrjene metode: najprej študija, nato izvedba. Dekletova obleka je paša za oči – odbleski svile, globoke sence, barvne gradacije pod različno svetlobno intenziteto. Vse drugo je le scena za to predstavo učinkov in sredstev v mojstrovini oblasti. Kombinacija figure z zrcalom je prav tako plod velikih evropskih tradicij, ki so se razmahile v sedemnajstem stoletju. V slovenski umetnosti pripadajo Sternenu kot njegov prepoznavni motiv.

Zrcalo je bilo lahko sredstvo podvajanja podobe in še posebej pri aktu je gledalcu izpostavljalo skrite strani človeške figure. S tem pa je bilo lahko tudi izjemno močno metaforično sredstvo, ki je nadgrajevalo kompleksnost prostora. Vso izpreminjasto žido je slikar ponovil v *Gratulantini*, ji dodal bravurozni šopek in prostor odprl z dvokrilnimi vrati s steklom ter še globljimi vrati v ozadju. Vendar tudi tu s sredstvi, ki jih od holandskega slikarstva sedemnajstega stoletja dalje poznamo kot metafore skrivnostnih globin ženske duše, se pri Sternenu uklonijo naturalizmu – stopnjevana globina energično iztisne pozorno opravljeno dekle v prednji plan. V *atleju* eden zadnjih pogledov slikarja velja modelki in velja nam. Sicer pa ga zanima rdeči plašč, njegova snov v žarki svetlobi tistega na mladostnega vzornika Wilhelma von Uhdeja spominjajočega okna.

S Sternenu naletimo na zgodovinski problem, ki ga ustvarja tisto, kar sem označil kot politiko interpretacije. Njegovo slikarstvo, zavezano naturalizmu, je bilo preveč brezkompromisno, da bi ga bilo mogoče upogniti po kopitu potreb nacionalne identifikacije. Slednji so se široko odprle krajine Gorharja, Jakopiča, manj Jame, čeprav sami sprva niso želeli takšne povezave. Sternenu je bil človek metiera, ne človek improvizacije. Obvladal je slikarsko tehniko in tehnologijo, tako da so ga pogosto označevali kot obrtno korektnega slikarja. Zanimal ga je predmet, ne psihologija in ne življenje, predmet takšen, kakršen se razodene očesu. Lahko pa je takšno vizualno razodetje vir intimnega užitka. Slikarstvo ga ne more podvojiti, lahko pa ustvari svojevrstnega. Za to je potrebno poznati pravila transpozicije – operacije, v kateri slikar izpolni pogoje, da gledalec prebere upodobljeno obliko kot pravo. Slikanje ni posnemanje narave, temveč je njegova prepričljivost prvi pogoj. Sternenu je v bistvu vse mladostno obdobje do prve svetovne vojne dokazoval, da zmore tisto, kar je bilo v družnem interesu Savanov. Le trajati ni moglo verjetno zato, ker je slikar problem lahko obvladal z že pridobljenim znanjem ali pa ga je hitro nadgradil in – izgubil nadaljnji interes zanj. V tem je ključ do nesporazuma z Jakopičem leta 1911, ki je bil dokončen. Pri vprašanju kakovosti Sternenu ni dopuščal kompromisov.

Zanj je bila slikarska kakovost vrednota, ki je ni bilo mogoče mešati z drugimi razlogi, s kakršnimi je Jakopič režiral razstavno politiko in tržne posle.

Sternenov položaj je bil izjemen. Njegovo slikarstvo je ostalo ločeno od eksistenčnih problemov, pod katerimi je klonil npr. Grohar. Jakopič je gradil svojo podobo kot podobo kulturnega delavca. Slikanje je bila samo ena od pomembnejših dejavnosti. Zdi se, da je Sternens slikal iz užitka vsaj večji del svojega življenja, in v tem sta si bližja z Jamo. Ni ga skrbelo, kaj se prodaja, kaj terja publika, kaj pričakuje kritika in koliko slika navzre. Sledil je resnično svojim interesom. Če ideološke kriterije potlačimo in Sternena dela ocenimo v neposredni primerjavi z analognimi rešitvami njegovih kolegov, se lahko zavemo njegove prave veličine. Evropska tradicija ni bila samo sodobna tradicija, temveč jo je zajemal širše. V sodobnem slikarstvu je našel probleme, ki jih je apliciral v lastnih delih v luči spoznanj, do katerih se je dokopal s študijem velike zahodne umetnostne tradicije. Zato ni bil na lovu za modeli, konkretnimi platni, temveč za idejami, ki jih je kombiniral in preoblikoval z lastnim temperamentom in predvsem obsežnim slikarskim znanjem.

OPOMBE:

- i Hans Holbein ml., Mati Božja župana Meyerja, Darmstadt. V: Izidor CANKAR. *Zgodovina likovne umetnosti v Zahodni Evropi: II. del od leta 1400 do leta 1564*. Ljubljana: Slovenska matica, 1936. Boštjanov oltar iz jezuitske cerkve v Augsburgu hrani Alte Pinakothek v Münchnu že od odhoda Napoleona iz srednje Evrope in je od tam Sternenov stari znanec.
- ii Leta 1903 so naši impresionisti intenzivno razpravljali o XVI. razstavi v dunajski Secesiji – *Razvoj impresionizma v slikarstvu in kiparstvu*, ki je zajel tradicijo od Tiziana do francoskih impresionistov. Tomaž BREJČ. *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*. Ljubljana, 1982, str. 108–115.
- iii Jure MIKUŽ, Breda ILICH KLANČNIK, *Matej Sternens: Retrospektivna razstava, Moderna galerija Ljubljana 23. december 1976–13. februar 1977*
- iv Ferdinand Šerbelj (ur.). *80 let Narodne galerije*, Ljubljana 1998.
- v Ivan PRIJATELJ. Obisk pri Ažbetu. *Zbornik za umetnostno zgodovino*, IV./1, 1924, str. 11–14.
- SMREKAR; Wolfova oporoka. V: BORČIČ, Barbara (ur.). MIKUŽ, Jure (ur.). *Potlačena umetnost: zbornik*. Ljubljana: Open Society Institute, 1999, str. 13–18.
- vi Rihard JAKOPIČ. Začetek Ažbetove šole. V: Rihard Jakopič v besedi. Ljubljana 1947, str. 53–54.
- vii ROZMAN, Ksenija. Portreti temnopoltih modelov v slovenskem slikarstvu okoli 1890. *Zb. umet. zgod. (N. vrsta)*, 1992, 28, str. 85–90.
- viii Oton Župančič. Naši slikarji v tujini. *Slovan*, II, 1903–1904, str. 182–184.
- ix Tomaž BREJČ. *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*, o.c., str. 68.
- X Andrej SMREKAR v: Fionuala CROKE (ur.). *New Frontiers: Art of the Joining Countries, National Gallery of Ireland 3. marec–29. maj 2004*. Dublin 2004.
- xi Sarival Sosič. August Berthold: Fotograf z začetka stoletja. Ljubljana: Rokus, 1997.
- Za Jamo: Govekarjeva korespondenca;
- za Jakopiča: Tomaž BREJČ. *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*, o.c.
- za Groharja: Tomaž BREJČ. *Slovenske Atene 1907–1991 = Slovenian Athens: [premikajoč se po polju slovenske umetnosti kot sejalec = the motif of the sower a challenge to 43 contemporary artists: Moderna galerija Ljubljana, 22. 10.–24. 11. 1991]*. Ljubljana: Moderna galerija, 1991.
- za Sternena: fond fotografskih plošč in fotografij v Narodni galeriji, fotodokumentacija Moderne galerije.
- xii Periodizacijo Sternenovega dela je uredila Breda ILICH KLANČNIK. *Matej Sternens: Življenje in delo*. Diplomaska naloga, Univerza v Ljubljani, 1974.
- xiii Steletu je še 1942. leta zagotavljal, da je barva le nekakšen dodatek.
- Tomaž BREJČ. *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*. o.c., str. 73
- xiv Rihard JAKOPIČ. Začetek Ažbetove šole, o.c.
- xv Tomaž BREJČ, začetki modernizma: impresionizem, secesija, simbolizem. V: TRENČ-FRELIH, Irena (ur.), BERNIK, Stane. *Umetnost na Slovenskem: od prazgodovine do danes*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998, str. 216–243.
- xvi Tomaž BREJČ. *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*. o.c., str. 73–82.
- Akt na Slovenskem. 1. Slikarstvo: Galerija Cankarjevega doma, Galerija Tivoli, 4. februar–28. marec 1999 = The Nude in Slovenia. 1. Painting: [Galerija Cankarjevega doma, Galerija Tivoli], February 4–March 28, 1999*. Ljubljana: Cankarjev dom, 1999.

DODATEK

Popisi prebivalcev iz leta 1900 za vasi Mirke, Verd, Bistra, Podlipa in Zaplana¹

¹ Podatke iz knjige je v digitalno obliko prepisal Jože Setnikar.

Okrajšave so v prepisu navedene, kot so zapisane v izvirniku:

p. b. poselska bukviča
d. b. delavska bukviča
obč. zv. občinska zveza
del. knj. delavska knjižica
od ca od okoli (circa)
p. l. poročni list

p. k. poselska knjižica
vl. št. vložna številka
dom. l. domovinski list
pos. knj. poselska knjižica
ženit. zgl. ženitovanjska zglasnica

MIRKE 31/12 1900 = 60 prebivalcev

Mirke

Domače ime: Razorc

Hiš. št. 1.

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kotnik Karol	pos.	ožen	29/12 1848	Verd	Vrh.			+ 20/4. 1908
2	->- Marija	žena	->-	6/6 1843	Planina	->-			
3	->- Marija	hči	sam	5/9 1879	Mirke	->-			
4	->- Josip	sin	->-	19/2 1886	->-	->-			
5	Rudolf Lovro	hlapec	->-	29/7 1875	Zaklanc	Horjul	p.l. 26/2 1899 stv 12. Horjul	1899	
6	Logar Franca	dekla	->-	6/3 1877	->-	->-	p.l. 29/12 1899 stv 63 Horjul	1899	

Mirke

Domače ime: "Levc"

Hiš. št. 2

Hišni posestnik: Dr. Josip Furlan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Frančiška	pos.	vdova	9/3 1835	Bistra	Vrh.			+ 10/2 1911
2	Furlan Frančiška	nečakinja Fr. Furlan	sam	27/2 1883	Vrbljenje	->-			
3	Plahtar Franc	hlape	->-	19/11 1884	Vrhnika	->-			

Mirke

Domače ime: Andrejč

Hiš. št. 3.

Hišni posestnik: Jakob Susman

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	✓ Susman Jakob	pos.	ožen	30/4 1843	Mirke	Vrh.			
2	->- Frančiška	žena	->-	9/3 1846	Bevke	->-			+ 16/12 1905
3	✓ ->- Jakob	sin	sam	14/4 1871	Mirke	->-			
4	->- Karol	->-	->-	14/9 1875	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	7/8 1877	->-	->-			
6	->- Antonija	->-	->-	10/12 1878	->-	->-			
7	->- Jože	sin	->-	3/4 1884	->-	->-			
8	->- Ana	hči	->-	18/4 1887	->-	->-			
9	✓ ->- Janez	sin	->-	14/9 1869	->-	->-			Pos knj št 41 5 III 1910 Amerika
10	Garafol Ignac	pastir	->-	7/7 1886	V. Ligojna				

Mirke

Domače ime: Mele

Hiš. št. 4

Hišni posestnik: Jože Nagode

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Nagode Jože	pos.	ožen.	13/3 1865	Mirke	Vrh.			
2	->- Neža	žena	->-	25/1 1877	Verd	->-			
3	->- Ana	hči	sam	20/6 1895	Mirke				
4	->- Marija	->-	->-	15/8 1897	->-	->-			
5	->- Franca	->-	->-	1/9 1899	->-	->-			

6	->- Eliza	mati posestnika	vdov.	17/11 1837	Vrhnika	->-			
7	->- Anton	brat posestnika	sam	11/1 1870	Mirke	->-			Amerika
8	Pivk Jože	hlapec	->-	1879	Vrhnika	->-			
9	Turk Valentin	->-	->-	1/2 ¹ 1854	->-	->-			
10	Smole Marijana	dekla	->-	1880 ²	Preser				

¹ Datum ni popoln.

² Datum ni popoln.

»podrta«

Mirke

Domače ime:

Hiš. št. 5

Hišni posestnik: Josip Nagode

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Mirke

Domače ime:

Pavkarjev Matič

Hiš. št. 6

Hišni posestnik: Matija Šemrov

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šemrov Matija	pos.	ožen.	16/1 1862	Verd	Vrh.			
2	->- Ktra	žena	->-	23/11 1865	->-	->-			
3	->- Andrej	sin	sam	13/11 1893	->-	->-			
4	->- Ivana	hči	->-	21/6 1895	->-	->-			
5	->- Marija	->-	->-	25/3 1899	->-	->-			
6	->- Franc	sin	->-	8/10 1897	->-	->-			
7	->- Marija	mat posest	vdov.	26/1 1820	Podlipa	->-			
8	Mlinar Liza	gostja	sam.	7/4 1840	Žiri	Vrhnika Žiri			sprejeta v obč.seji dne 18/8 št.1269
9	Osenk Franca	hči od hčere od Lizce	->-	7/3 1883	Verd	Vrh.			starši so v Ameriki že več let Franca od 1902 6/1 v Ameriki

Mirke

Domače ime:

Jan Svigelj
Grdinčak

Hiš. št. 7

Hišni posestnik:

Matevž Smuk

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Smuk Matevž	pos.	ožen.	4/9 1850	Mirke	Vrh.			+15/2 1901
2	->- Ivana	žena	->-	20/4 1856	Verd	->-			
3	->- Jože	sin	sam	6/3 1878	Mirke	->-			+15/5 1908
4	->- Jakob	->-	->-	3/7 1883	->-	->-			
5	->- Franc	->-	->-	3/10 1888	->-	->-			
6	->- Janez	->-	->-	1/11 1891	->-	->-			
1 ³	Leskovec Jurij	gost	ožen	15/3 1854	Petkovce	Rovte			Postojna od l. 1903
2	->- Liza	žen.	->-	8/11 1849	Verd	->-			
3	->- Anton	sin	sam	9/6 1890	->-	->-			
4	->- Franc	->-	->-	21/8 1880	->-	->-			
1	Leskovec Marija ⁴	hči	->-	24/8 1882	Mirke	->-			
1 ⁵	Molek Jernej	gost	ožen	17/8 1845	Hrib	Vrh.			
2	->- Helena	žena	->-	26/4 1842	M. Líg.	->-			+ 20/11 1909
3	->- Franc	sin	sam	27/10 1872	Hrib	->-			
4	->- Helena	hči	->-	10/4 1880	->-	->-			
5	->- Marija	->-	->-	17/7 1882	->-	->-			

³ Pred tek. št. 1 je napisana št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.⁴ Prvotno napisana Molek Helena in prečrtana. Verjetno je prišlo do napake, ker je navedena v nadaljevanju.⁵ Pred tek. št. 1 je napisana št. 3, verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Mirke

Domače ime:

Razorceva bajta

Hiš. št. 8

Hišni posestnik:

Karol Kotnik

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dobrovoljc Janez	gost	ožen	15/6 1873	Verd	Vrh.			
2	->- Reza	žena	->-	20/9 1868	Smrečje	->-			+ 1908 7/12
3	->- Janez	sin	sam	6./11. 1895	Verd	->-			

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Osredkar Miha	pos.	ožen.	24/9 1847	St. Jošt	Vrhnika		od 1880	sprejet v seji dne 1/3 1907
2	->- Liza	žena	->-	1873 ⁶	St. Vrhnika	->-			isto
3	->- Liza	hči	sam	/11 ⁷ 1898	Mirke	->-			isto
4	Košir Marija	mati žene	vdova	15/8 1846	Petkovce	Vrhnika			sprejeta 19.II. 1911 v seji v obč. zvezo vrhniško
1 ⁸	Dobrovojc Jože	gost	ožen	17/3 1866	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	3/3 1849	Rakitna	->-			
3	Pivk Janez	sin žene I zak	sam	15/8 1873	Vrh.				9
4	->- Marija	hči žene I zak	->-	12/3 1875	->-	->-			
5	->- Jože	sin žene I zak	->- ožen	17/3 1879	->-	->-			od leta 1909 v Opatiji št.205. ženit zglasovnica st.11 14.7.1911
	Kordiš Antonija	žena	roj 1881						
1 ¹⁰	Slokar Janez	gost	ožen	28/5 1850	Lokavec	Ajdovščina		1899	Bosna
2	->- Jera	žena	->-	4/3 1842	Otave	->-		1899	
3	->- Janez	sin	sam	1879 ¹¹		->-		1899	vojak
4	->- Jože	sin	->-	25/1 1882	Rakek	->-		1899	
5	->- Jakob	hčere sin	->-	/7 ¹² 1888	->-	->-		1899	

⁶ Datum ni popoln.⁷ Datum ni popoln.⁸ Pred tek. št.1 je št.2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.⁹ Dopisano: Leta 1909 prišel v Opatiji 250 žena Frančiška roj.1878 v Ložu, Ljubomir 1904, Leopold 1906, Ivan 1907, Melana(?) 1905 Franca 1910, Kika(?) 1912, Ivan 1915.¹⁰ Pred tek. št.1 je št.3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.¹¹ Datum ni popoln.¹² Datum ni popoln.

Mirke

Domače ime: Smuk Ivana, -

Hiš. št. 10

Hišni posestnik: Dobrovolje Andrej

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dobrovolje Andrej								
1	Grom Josip								
2	Grom Ivana	žena		20/4 1856	Verd	Vrhnika			

Mirke

Domače ime: Dobrovolje Andrej

Hiš. št. 11

Hišni posestnik: Posetta Peter

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
+	Posetta Peter								
1	Dobrovolje Andrej				Verd	Vrhnika			+

Mirke

Domače ime:

Hiš. št. 12

Hišni posestnik: Posetta Peter

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Posetta Peter					Žir.			

Domače ime:

Hiš. št. 13

Hišni posestnik: Jernej Jakomin

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jakomin Jernej	delavec	ožen.	15/9 1870	Horjul	Vrhnika			sprejet v seji 8/7 906. st. 311/1906

Domače ime:

Hiš. št. 14

Hišni posestnik: Dobrovolje Jakob

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Domače ime:

Hiš. št. 15

Hišni posestnik: Dobrovolje Ivan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

VERD 31/12 1900 = 639 prebivalcev

Verd

Domače ime: Menaženk

Hiš. št. 1

Hišni posestnik: Jakob Homove

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Homove Jakob	pos.	ožen	8/4 1855	Vrhnika				
2	->- Mina	žena	->-	19/12 1833	Gorenje Kranj				
3	Jarše Janez	komi in pastir	sam	7/6 1884	Jama	Kranj			
4	Pelko Franca	dekla	->-	1885 ¹	Vrhn.	Predoslje Kranj			<i>p.l. št. 1 z 14/1 1910 žup. Predoslje</i>
1 ²	Brenčič Neža	gostja	ud.	8/1 1840	Horjul	Vrh.			
2	->- Ivana	hči	sam	6/5 1876	S. Gor.	->-			
3	->- Marija	->-	->-	31/8 1878	->-	->-			
4	->- Franca	->-	->-	5/10 1886	Verd	->-			
1 ³	Hrovatin Jakob	gost	ožen	10/7 1874	->-	->-			
2	->- Marija	žena	->-	1/8 1877	->-	->-			
3	->- Marija	hči	sam	24/4 1900	->-	->-			

¹ Datum ni popoln.² Pred tek.št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.³ Pred tek.št. 1 je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Mateužin

Hiš. št. 2

Hišni posestnik: Jakob Žitko

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Jakob	pos.	ožen.	20/7 1835	Verd	Vrh.			
2	->- Terezija	žena	->-	14/1 1836	Mirke	->-			
3	->- Marija	hči	sam	12/8 1871	Verd	->-			
4	->- Franca	->-	->-	27/3 1874	->-	->-			
5	->- Ana	->-	->-	29/6 1865	->-	->-			
6	Sedaj Janez	hlapec	->-	24/10 1879	St. Vrhnika	->-			

Verd

Domače ime: Lukcev Tone

Hiš. št. 3

Hišni posestnik: Šemrov Anton

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šemrov Anton	pos.	ožen.	9/5 1876	Verd	Vrh.			
2	->- Neža	žena	->-	13/1 1878	Vrhnika	->-			
3	->- France	Sin	sam	17/11 1897	Vrhnika	->-			
4	->- Franca	hči	->-	9/4 1900	Verd	->-			
5	Mihevc Franca	sestra žene	->-	10/2 1880	Vrhnika	->-			

Verd

Domače ime: Japelj

Hiš. št. 4

Hišni posestnik: Avguštin Pirnat

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pirnat Avgust	pos.	ožen.	10/6 1871	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	20/9 1874	->-	->-			
3	->- France	sin	sam	13/10 1895	->-	->-			
4	->- Francka	hči	->-	15/11 1897	->-	->-			
5	->- Marija	->-	->-	4/3 1900	->-	->-			
6	->- Marija	mati	ud.	31/1 1845	S. Gor.	->-			
7	->- Leni	stara mati posest	->-	28/4 1828	Žiri	->-			+ 23/1 1905

8	Pajsar Franc	popoln hlape	sam	14/11 1864	Podlipa	->-		
9	Mlinar Franca	dekla	->-	1882 ⁴	Zaplana	->-		
10	Kunc Tomaž	pastir	->-	5/12 1887	Vrh	->-		

⁴ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime:

Varšk

Hiš. št. 5

Hišni posestnik:

Jakob Varšek

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Varšek Jakob	zidar pos.	ožen.	13/3 1863	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	24/2 1861	St. Vrhnika	->-			
3	->- Franc	sin	sam	1/9 1889	Verd	->-			
4	->- Franja	hči	->-	29/3 1891	->-	->-			
5	->- Anton	sin	->-	8/1 1894	->-	->-			
6	->- Marija	hči	->-	4/10 1895	->-	->-			
7	->- Reza	->-	->-	5/10 1898	->-	->-			

Verd

Domače ime:

Jakel

Hiš. št. 6

Hišni posestnik:

Žnidaršič Marijeta

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žnidaršič Marijeta	pos.	udova	29/6 1851	Mirke	Vrh.			
2	->- Franca	hči	sam	27/10 1886	Verd	->-			<i>p. k. dupl. 141/9</i>
3	->- Ignac	sin	->-	11/7 1888	->-	->-			
1 ⁵	Hren * Marija	gostja	ud.	3/8 1855	->-	->-			
2	->- Marija	hči	sam	2/8 1878	->-	->-			<i>Hren Josip roj. 1903 V Zagrebu nez.sin Marije</i>
3	->- Franca	->-	->-	25/9 1879	->-	->-			
4	->- Ivana	->-	->-	26/5 1881	->-	->-			<i>18/5 v ameriko</i>
5	Cankar Jera (Hren)*	nez. hči <i>matere</i>	->-	25/1 1898	->-	->-			<i>* Jo je imela potem ko je bila vdova</i>

⁵ Pred tek. št. 1 je št.2. Verjetno pomeni druga stanujoča družina v tej hiši.

Verd

Domače ime: Sluga

Hiš. št. 7

Hišni posestnik: Vidmar Jože

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vidmar Jože	pos.	ožen	20/2 1856	Vrh.	Vrh.			+ 28/7 1906
2	->- Ana	žena	->-	16/7 1854	Verd	->-			
3	->- Franc	sin	sam	26/1 1882	->-	->-			Amerika (všel II SEP. 1902)
4	->- Ivana	hči	->-	18/6 1884	->-	->-			
5	->- Jože	sin	->-	19/10 1886	->-	->-			
6	->- Anton	->-	->-	11/1 1889	->-	->-			
7	->- Magdalena	teta pos.	->-	18/7 1847	->-	->-			

Verd

Domače ime: Marijančnik

Hiš. št. 8

Hišni posestnik: Karol Jelovšek

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Anton	gost.	ožen.	11/5 1866	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	14/8 1868	Zaplana	->-			
3	->- Viktorija	hči II žene	sam	17/12 1899	Verd	->-			
4	->- Gabrijel	sin I žene	->-	17/3 1895	->-	->-			
5	->- Marija	hči I žene	->-	25/11 1897	->-	->-			
6	Filipič-Marijeta	mati žene	ud.	25/5 1844	Zaplana	->-			siehe st 52 ⁶
8	Kranjc Franca	pestrna	sam	16/9 1887	Verd	->-			

⁶ Glej Verd št. 52.

Verd

Domače ime: Ceglar na Vasi

Hiš. št. 9

Hišni posestnik: Lovro Japelj

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Japelj Lovro	pos.	ožen.	20/8 1863	Verd	->-			
2	->- Marijana	žena	->-	26/10 1868	Rovte	->-			
3	->- Franca	hči	sam	6/10 1894	Verd	->-			

4	->- Ivana	->-	->-	4/12 1897	->-	->-			+ 6/6 902
5	->- Anton	sin	->-	16/6 1900	->-	->-			

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 10

Hišni posestnik: Kotnik Karl

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 11

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime: Mikelč

Hiš. št. 12

Hišni posestnik: Janez Furlan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Janez	pos.	ožen.	17/12 1861	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	14/2 1861	Dobračeva	->-			
3	->- Franja	hči	sam	24/1 1888	Verd	->-			
4	->- Janez	sin	->-	12/9 1890	->-	->-			
5	->- Vincenc	->-	->-	17/7 1896	->-	->-			
6	->- Marija	hči	->-	7/3 1899	->-	->-			
7	->- Reza	->-	->-	15/9 1900	->-	->-			
8	->- Anton	oče pos.	ožen.	17/1 1820	->-	->-			+ 16/11 902
9	->- Lucija	žena	->-	7/12 1829	->-	->-			
10	->- France	brat pos.	sam	5/1 1869	->-	->-			Amerika

Verd

Domače ime: Jernejevč

Hiš. št. 13

Hišni posestnik: Franc Nagode

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Nagode Franc	pos.	ožen.	11/11 1861	Mirke	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	19/6 1877	Verd	->-			
3	->- Marija	hči	sam	13/5 1898	->-	->-			
4	Hodnik Katra	pestrna	->-	18/4 1885	->-	->-			
1 ⁷	Železnik Janez	gost	ud.	28/6 1826	Golo	Želimle			+ 22/1 1910
1 ⁸	Osvald Lovro	prevžitkar	ožen	2/8 1823	Logac	Vrh.			+ 1/8 1910
2	+ ->- Marija	žena	->-	1834 ⁹	Verd	->-			+ 11/9 1907

⁷ Pred tek. št. 1. je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.⁸ Pred tek. št. 1. je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.⁹ Datuma ni popoln.

Verd

Domače ime: Stefin

Hiš. št. 14

Hišni posestnik: Žitko Jakob

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Jakob	pos.	ožen.	13/7 1844	Verd	Vrh.			
2	->- Marjeta	žena	->-	3/5 1849	->-	->-			+ 20/8 1905
3	->- Janez	sin	sam	15/12 1878	->-	->-			+ 8/5 902
4	->- Marija	hči	->-	22/3 1882	->-	->-			
5	->- Jakob	sin	->-	16/7 1886	->-	->-			
6	->- Gašper	brat poses.	->-	12/12 1856	->-	->-			
7	->- Andrej	->-	->-	15/12 1862	->-	->-			
8	->- Franca	sestra	->-	2/2 1851	->-	->-			
9	Logar Franca	dekla	->-	1885 ¹⁰	Rovte	Rovte	p.l. 18/2 1897 stv. 185 Rovte	1897	
10	Lukančič Jakob	pastir	->-	1887 ¹¹	->-	->-	P.l. 9/4 1899 stv. 15	1899	

¹⁰ Datuma ni popoln.¹¹ Datuma ni popoln.

Verd

Domače ime: Mrtinovec

Hiš. št. 15

Hišni posestnik: Franc Petrovčič

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petrovčič Franc	pos.	ožen.	2/5 1870	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	->-	žena	18/7 1874	Vrhnika	->-			
3	->- Franc	sin	sam	13/3 1895	Verd	->-			
4	->- Janez	->-	->-	2/9 1897	->-	->-			
5	->- Franca	hči	->-	26/12 1900	->-	->-			
6	->- Ivana	->-	->-	26/12 1900	->-	->-			+ 12/1 1901
7	Kogovšek Marija	mačeha posest.	ud.	2/12 1846	Rovte	->-			ev.Petrovčič
8	Petrič Antonija	dekla	sam	21/5 1882	Vrhnika	->-			

Verd

Domače ime: Žitko

Hiš. št. 16

Hišni posestnik: Marija Petrič

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petrič Marija	pos	ud.	9/1 1843	Mirke	Vrh			
2	Čepon Janez	hlapc	sam	1/10 1845	Horjul	Horjul			
3	Nagode Anton	->-	->-	20/5 1875	Verd	Vrh			
4	->- Jakob	->-	->-	10/6 1877	->-	->-			
5	Furlan Janez	->-	->-	28/6 1882	->-	->-			
6	Leskovec Franc	->-	->-	21/8 1880	->-	->- ?			
7	Koderman Urban +	mlinar	ožen	5/11 1830	Sv. Katarina	Polhov grac			sprejel z ženina Vrhnika 15/11 1908 št. 2829/8 + 2/8 1910
8	->- Urša	->-	žena	5/10 1828	Verd	->-			+ 20/11 1908
9	Kolenc Ivana	dekla	sam	23/12 1876	Verd	Dole Vrh.			
10	Petkovšek Ivana	->-	->-	6/5 1884	->-	Vrhnika			
11	Mrlak Franc	hlapc	->-	30/8 1864	->-	Vrh			

Verd

Domače ime: Klemenč

Hiš. št. 17

Hišni posestnik: Jakob Vrhovec

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vrhovec Jakob	pos.	ud.	3/5 1849	Horjul	Vrh			
2	-> Franc	sin	sam	1/1 1883	Verd	->			
3	-> Anton	->	->	12/6 1885	->	->			
4	-> Ivana	hči	->	26/8 1887	->	->			
5	-> Jože	sin	->	27/7 1889	->	->			
6	-> Franca	hči	->	16/1 1891	->	->			
7	Novak Urša	sorodnica	omož.	/10 1857 ¹²	->	Doleni Logac			

¹² Datuma ni popoln.

Verd

Domače ime: Matjaž

Hiš. št. 18

Hišni posestnik: Gašpar Maček

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Maček Gašpar	pos.	ožen	2/1 1843	Verd	Vrh			
2	-> Ivana	II žena	->	15/12 1851	Drenovgrič	->			
3	-> Janez	sin II žene	sam	23/11 1886	Verd	->			
4	-> Franc	sin I žene	->	21/9 1873	->	->			+ 12/2 1903
5	-> Jakob	->	->	20/7 1875	->	->			+ 11/10 1905
6	-> Franca	hči I	->	20/6 1877	->	->			

Verd

Domače ime: Kučer

Hiš. št. 19

Hišni posestnik: Martin Japel

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Japel Matin	pos.	ožen.	6/12 1859	Bevke	Vrh.			
2	-> Marija	žena	->	18/9 1860	Vrh.	->			
3	-> Anton	sin	sam	17/1 1892	Verd	->			
1 ¹³	Mlinar Franc	gost	ožen	4/9 1869	Žirovski vrh	Vrhnika			sprejet v seji dne 1/3 1907

2	->- Katra	žena	->-	8/11 1867	Hotedrašica ¹⁴				
3	->- France	sin	sam	13/7 1899	Verd	->-			
4	->- Marija	mati Franca	ud	3/5 1843	Sv. Vid	Žir Logate			
5	->- Janez	brat Franca	sam	25/6 1871	Verd	Žir Vrh			
6	->- Marija	sestra	->-	6/12 1875	->-	->-			omogućena v Bistri

¹³ Pred tek .št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

¹⁴ Piše čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Verd Domače ime: »Černe«

Hiš. št. 20 Hišni posestnik: Martin Hren

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hren Martin	pos.	ožen	8/11 1875	Verd	Vrh			
2	->- Marija	žena	->-	12/12 1870	St. V.	->-			
3	->- Ignac	sin	sam	27/7 1891	Verd	->-			
4	->- Marija	hči	->-	23/10 1894	->-	->-			+ 26/11 01
5	->- Janez	sin	->-	3/5 1898	->-	->-			
6	->- Franca	hči	->-	17/10 1900	->-	->-			+ 29/11 01

Verd Domače ime: Mežnija

Hiš. št. 21 Hišni posestnik: Vas Verd

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Sluga Matija	mežnar	ožen	22/2 1820	Vrhnika	Vrh			+ 21/9 1906
2	->- Ana	žena	->-	30/7 1836	->-	->-			
1 ¹⁵	Dobrovoljc Janez	mož hčere	->-	26/6 1874	Verd	->-			
2	->- Marija	žena	->-	8/8 1877	->-	->-			
3	->- Franc	sin	sam	26/11 1898	->-	->-			
4	->- Janez	->-	->-	28/10 1900	->-	->-			

¹⁵ Pred tek .št. 1. je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Ketetovše

Hiš. št. 22

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Stajer Marjeta	gost	ud.	13/7 1836	Logac	Rovte			+ 8/6 1909
2	->- Jera	hči	sam	12/3 1873	Verd	dtto			
3	->- Franc	sin	sam	22/3 1876	->-	->-			
1 ¹⁶	Molk Lovro	gost	ožen	9/8 1866	->-	Dolnji Logatec			
2	->- Marija	žena	->-	24/9 1876	->-	->-			
3	->- Anton	sin	sam	3/1 1897	->-	->-			
4	->- Terezija	hči	->-	12/10 1898	->-	->-			
5	->- France	sin	->-	7/9 1900	->-	->-			
6	Srnel Marija	mati žene	ud.	11/3 1849	Mirke	Vrhnika			
1 ¹⁷	Špacapan Reza Franca	gostja	->-	1/12 1851	Planina	Dol Logac			Vl. št. 1301/902 Sis(?)
2	->- Ivana	hči	sam	18/6 1877	->-	->-			
3	->- Alojzij	sin	->-	17/6 1883	Sinjagor	->-			
4	->- Jože	sin	->-	7/3 1890	Hrib	->-			
5	->- Gregor	->-	->-	10/3 1892	->-	->-	+ 1921 Verd 108		20/7 902 zaradi tatvine kaznovan domač. strahovanjem

¹⁶ Pred tek št. 1. je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.¹⁷ Pred tek št. 1. je št. 2. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Markove

Hiš. št. 23

Hišni posestnik: Franc Furlan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Franc	pos.	ožen	18/1 1869	Verd	Vrhnika			
2	->- Franca	žena	->-	12/9 1866	Hrib	->-			
3	->- Franca	hči	sam	21/8 1894	Verd	->-			
4	->- France	sin	->-	14/9 1859	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	14/6 1897	->-	->-			
6	->- Janez	sin	->-	14/11 1899	->-	->-			

7	Novak Franca	dekla	->-	2/1 1884	->-	->-			
8	->- Jakob	hlapc	->-	3/4 1850	->-	->-			

Verd

Domače ime: Veharše

Hiš. št. 24

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Flis Anton	ravnatelj	ožen	14/2 1849	Laški trg Celje ¹⁸				+ 25/3 1909
2	->- Kati	žena	->-	26/9 1869	Ljubljana	->-			
3	->- Vera	hči	sam	16/2 1896	Mirke	->-			
4	->- Vlado	sin	->-	22/8 1898	Verd	->-			
5	Telban Liza	dekla	->-	15/11 1876	->-	Verd			
1 ¹⁹	Rozenwirth Ivan	gost	ožen	15/10 1873	Gorjach	Beljak Hohenthurm	d.b. 28/10 1888 Hohenthurm stv 39	1896	glej si 1262/08
2	->- Marijana	žena	->-	5/11 1877	Vrzdeneč	->-			
3	->- Ivan	sin	sam	6/2 1900	Verd	->-			
4	->- Barbara	mati Ivana	ud	15/12 1832	netsch Beljak	->-	²⁰		+ 1904
	->- Marija	hči		8/4 1904	Verd				
	->- Karl	sin		20/1 1902	->-				

¹⁸ Napisano je čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).¹⁹ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.²⁰ Dopisano: Sprejet dne 26/4 1908 vl. št. 74/08 v tuk. občino; avgusta 1908 izselil v Ameriko z družino – 1909 vrnil.

Verd

Domače ime: Luke

Hiš. št. 25

Hišni posestnik: Karol Žitko

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Karol	pos.	ožen	23/10 1846	S. Gor.	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	23/8 1851	Mirke	->-			
3	->- Franca	hči	sam.	16/12 1882	Verd	->-			
4	->- France	sin	->-	17/11 1885	->-	->-			
5	->- Ignacij	->-	->-	26/5 1889	->-	->-			
6	->- Antonija	hči	->-	21/5 1891	->-	->-			
7	->- Urša	->-	->-	4/10 1893	->-	->-			
8	->- Liza	->-	->-	->-	->-	->-			

9	->- Ivana	->-	->-	22/4 1897	->-	->-			
10	Petrič Janez	sin I moža	->-	1/6 1872	->-	->-			Amerika

Verd

Domače ime: Unkovše

Hiš. št. 26

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Butin Janez	gost	sam	1861 ²¹	Podlipa	Vrh.			

²¹ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Hren

Hiš. št. 27

Hišni posestnik: Mateuž Stražišar

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Stražišar Mateuž	pos.	ožen	5/9 1857	Verd	Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	24/8 1865	->-	->-			
3	->- Mateuž	sin	sam	18/12 1893	->-	->-			
4	->- Marija	hči	->-	29/9 1895	->-	->-			
5	->- Ivana	->-	->-	28/2 1898	->-	->-			
6	->- Janez	sin	->-	12/5 1900	->-	->-			+ 4/1 1901
7	->- Mateuž	oče pos.	ud.	21/9 1826	Borovnica	->-			
8	->- Jože	brat	sam	11/3 1875	Verd	->-			+ 30/8 1910
9	Molk Tine	hlapec	->-	6/2 1881	Vrhnika	Dol. Logac			
10	Trček Marija	dekla	->-	15/7 1880	Lesno brdo	Brezovica			
11	Otrin Ivana	pestrna	->-	19/12 1886	Zaplana	Rovte			

Verd

Domače ime: Razorc

Hiš. št. 28

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kotnik Karol	posestnik	sam	30/9 1875	Verd	Vrh.			+ 28/2 1910
2	Furlan Jakob	hlapec	->-	17/7 1883	->-	->-			
3	Podobnik Janez	->-	->-	19/7 1872	S. Gor	->-			

4	Pavlin Matija	->-	->-	24/2 1879	Žirovski Vrh	Žiri		
5	Artač Jernej	->-	->-	1850 ²³	Preser	Preser		
6	Grom Franc	->-	->-	16/11 1885	Verd	Vrh.		
7	Nagode Jože	->-	->-	2/3 1885	->-	Rovte	po očetu	
8	Tršar Marija	dekla	->-	24/1 1876	Vrhnika	Vrhnika		
9	Susman Franca	->-	->-	1880 ²³	Brezovca	Preser		
10	Kaiser Urša	->-	->-	1861 ²⁴	Škofja Loka	Škofja Loka		
11	Gorjanc Jera	->-	->-	8/3 1876	Vrhnika	Vrhnika		

Verd

Domače ime: Same

Hiš. št. 29

Hišni posestnik: Apolonija Možina

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Možina Polona	pos.	ud	30/1 1848	Bistra	Vrh.			
2	->- Janez	sin	sam	18/10 1868	Logac	->-			
3	->- Franc	->-	->-	16/10 1879	Verd	->- ²⁵			vojak, od decembr. 1903 v Ljubljani policaj
4	->- Karol	->-	->-	2/11 1881	Verd	->-			
5	->- Marija	hči	->-	5/4 1885	->-	->-			
6	->- Pavel	sin	->-	25/2 1888	->-	->-			
1 ²⁶	Nagode Tine	gost	udovec	9/2 1842	Žiri	Rovte ²³			+ 15/12 903
2	->- Jože	sin	sam	4/3 1885	Verd	->-			
3	->- Tine	->-	->-	2/3 1887	->-	->-			
4	->- Franca	hči	->-	18/10 1882	->-	->-			

²⁵ V rubriki je dopisano: ženit, zgl. 11/909.²⁶ Pred tek. št. 1 je št 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.²⁷ Dopisano: Vrhnika sprejet 1901 2/10 - 1504/01.

Verd

Domače ime: Križaj

Hiš. št. 30

Hišni posestnik: Jakob Opeka

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Opeka Jakob	pos.	ožen.	10/7 1837	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	12/3 1839	Borovnica	->-			

				1839					
3	->- Franca	hči	sam.	20/1 1873	Verd	->-			
4	->- Janez	sin	->-	20/6 1875	->-	->-			
5	->- Liza	->- ²⁸	->-	30/10 1879	->-	->-			

²⁸ Verjetno gre za pomoto.

»Prazna«

Verd

Domače ime:

Liza Žitko

Hiš. št. 31

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime:

Hrenc

Hiš. št. 32

Hišni posestnik:

Matija Žitko

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Matija	pos.	ožen	27/1 1852	Verd	Vrh			
2	->- Liza	žena	->-	17/11 1857	->-	->-			+ 12/1 1910
3	->- Marija	hči	sam	3/2 1879	->-	->-			+ 29/6 1907
4	->- Ivana	->-	->-	11/12 1880	->-	->-			
5	->- Franca	->-	->-	31/3 1882	->-	->-			
6	->- Liza	->-	->-	4/8 1884	->-	->-			
7	->- Matija	sin	->-	24/12 1885	->-	->-			
8	->- Antonija	hči	->-	5/12 1887	->-	->-			
9	->- Ana	->-	->-	6/8 1889	->-	->-			
10	->- Vincenc	sin	->-	5/4 1895	->-	->-			
11	->- Stanko	->-	->-	13/11 1891	->-	->-			dom. l. 138/08
12	->- Stanka	hči	->-	23/3 1897	->-	->-			
13	->- Alojzi	sin	->-	9/6 1898	->-	->-			
14	Gorjanc Martin	hlapec	->-	6/11 1834	Drenovgrič	->-			+ 6/5 1907
15	Stanta Jakob	->-	->-	28/6 1883	Vrhnik	->-			
16	Sedej Janez	->-	->-	1878 ²⁹	Hleviše	Žiri	p.b. 27/11 1998 stv 98, Žiri	1898	

17	Celarc Ivana	dekla	->-	8/6 1883	Drenovgrič	Vrhnika			
18	Brenčič Ivana	->-	->-	6/5 1876	Podlipa	->-			

slv 98, LIII

²⁹ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Marijančnik

Hiš. št. 33

Hišni posestnik: Karol Jelovšek

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jelovšak Karol	pos.	ožen.	12/9 1862	Vrhnika	Vrhnika			umrl 13. 5. 1911
2	->- Ivana	žena	->-	18/5 1863	Verd	Vrh.			
3	->- Ana	hči	->-	18/7 1896	->-	->-			
4	->- Jože	sin	->-	24/2 1898	->-	->-			
5	->- Rupert	->-	->-	28/3 1900	->-	->-			
6	Rebič Ivana	mati posestnice	ud	16/4 1831	->-	->-			
7	Petkovšek Lenka	pestrna	sam	18/4 1855	Vrhnika	Vrhnika			
8	Možina Marija	dekla	->-	1871 ³⁰	Horjul	Horjul	p.b. Horjul	1895	
9	Treven Johana	->-	->-	11/5 1884	Verd	Vrh.			
10	Leskovec Gašper	hlapec	->-	14/10 1880	->-	->-			
11	Telban Lovro	->-	->-	1880 ³¹	Vrzdeneč stv 20	Horjul	p.b. Horjul	1896	
12	Pavlin Miha	pastir	->-	1883 ³²	Žirovski vrh	Žiri	p.b. žiri	1899	

³⁰ Datum ni popoln.

³¹ Datum ni popoln.

³² Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Krnc

Hiš. št. 34

Hišni posestnik: Matija Hren

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hren Matija	pos.	ožen	6/1 1834	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žen	->-	3/3 1838	Vrhnika	->-			
3	->- Franca	hči	sam	28/10 1859	Verd	->-			
4	->- Neža	->-	->-	18/1 1862	->-	->-			
5	->- Jakob	sin	->-	9/7 1870	->-	->-			+ 3/10 1905
6	->- Anton	->-	->-	6/5 1873	->-	->-			

7	->- Karlina	hči	->-	10/2 9/11 1875	->-	->-			
8	->- Ivana	->-	->-	27/12 1880	->-	->-			
9	Mramor Karol	pastir	->-	2/11 1885	->-	Obloke Logac			

Verd

Domače ime:

Pahle

Hiš. št. 35

Hišni posestnik:

Marija Telban

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Telban Marija	pos.	udov	7/3 1852	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	hči	sam	10/11 1874	->-	->-			
3	->- Liza	->-	->-	15/11 1876	->-	->-			
4	->- Franc	sin	->-	18/10 1878	->-	->-			
5	->- Marija	hči	->-	4/8 1883	->-	->-			
6	->- Franc	nez. sin Lize	->-	9/11 1896	->-	->-			
7	->- Janez	brat moža	->-	12/5 1835	->-	->-			+ v obč. hivalnici dne 27/3 901
8	->- Pavel	->-	->-	24/1 1855	->-	->-			
1 ³³	Japel Helena	gostja	ud.	1827 ³⁴	Bistra	->-			
	Valentin Molik	nez. s. Marije om. Molik	sam	6/2 1881	Verd	Dol. logatec			

³³ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.³⁴ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime:

Antonče

Hiš. št. 36

Hišni posestnik:

Luka Kotnik

Ignaz Moljk

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kotnik Luka	pos.	ožen	19/10 1835	Verd	Vrh.			
2	->- Jera	žena	->-	2/2 1842	St. Vrh	->-			
3	->- Marija	hči	sam	8/11 1883	Verd	->-			
4	->- Neža	sestra posest.	->-	16/12 1838	->-	->-			
5	Leskovec Katra	pastarica	->-	12/11 1888	->-	Rovte			

Verd

Domače ime: Tovarna

Hiš. št. 37

Hišni posestnik: Franc Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šuštaršič Jakob	gost	ožen	11/7 1843	Vrhnika	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	19/2 1842	->-	->-			
3	->- Janez	sin	sam	16/8 1876	Verd	->-			
4	->- Anton	->-	->-	14/1 1878					vojak
5	->- Karol	->-	->-	22/10 1879					->-

Verd

Domače ime: Podgursk Cegljar

Hiš. št. 38

Hišni posestnik: Janez Levč

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Levc Janez	pos.	ožen	10/5 1855	Verd	Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	22/4 1860	Mirke	->-			
3	->- Janez	sin	sam	4/8 1881	Verd	->-			
4	->- Jože	->-	->-	6/3 1885	->-	->-			<i>del. knj. stv. 52 24 III 1910 + 11/3 1909</i>
5	->- Neža	mati pos.	ud	30/12 1819	Zavrh	->-			
1 ³⁵	Jerina Tine	gost	ožen	15/2 1868	Verd	->-			stanuje v bajti
2	->- Marjeta	žena	->-	17/7 1869	Žirovski Vrh	->-			
3	->- Marjeta	hči	sam	13/7 1896	Verd	->-			
4	->- Marija	->-	->-	9/9 1897	->-	->-			
5	->- Janez	sin	->-	9/5 1899	->-	->-			

³⁵ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Kržajev Franc

Hiš. št. 39

Hišni posestnik: Franc Opeka

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Opeka Franc	pos.	ožen.	12/10 1858	Verd	Vrh.			Amerika
2	-> Josefa	žena	->	9/8 1862	Goričica	->			
3	-> Marija	hči	sam	31/1 1889	Verd	->			
4	-> Ivana	hči	->	15/12 1890	->	->			
5	-> Franc	sin	->	16/3 1892	->	->			
6	-> Jozefa	hči	->	30/1 1896	->	->			
7	-> Anton	sin	->	10/1 1898	->	->			
8	-> Jera	hči	->	7/2 1900	->	->			
9 ³⁶	Strmen Marija	gostja	ud.	24/5 1840	Preser	->			
10	-> Marija	hči	sam	5/12 1866	Verd	->			
1 ³⁷	Jelovšek Franca	gostja	ud	29/1 1852	->	->			
2	-> Franca	->	hči	31/3 1890	Vrhnika	->			
3	-> Ivana	hči	sam	21/12 1873	->	->			
4	-> Marija	->	->	29/12 1878	->	->			
1	-> Anton	sin	-> oženje n	25/12 1884	->	->			stanuje v Borovnici št.84 vdova
2	-> <i>Marijana</i> roj. <i>Kogovšek</i>	žena							umrla
3	-> Antonija	hči	sam	29/6 1907	Goričica 17				
4	-> Franciska	->	->						

³⁶ Pred tek. št. 9 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.³⁷ Pred tek. št. 1 je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Kozu

Hiš. št. 40

Hišni posestnik: Anton Šuštaršič

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šuštaršič Anton	pos.	ožen.	6/12 1838	Vrhnika	Vrhnika			+ 24/6 1901 utonil v Ljubljani
2	-> Polona	žena	->	4/2 1840	Borovnica	->			

3	->-	Franc	sin	sam	20/10 1878	Verd	->-			<i>Bahnwächter asp v Bistri, stanuje v Dolu od 1/5 903. vojak</i>
1 ³⁸	->-	Martin	brat	ožen	12/10 1848	Vrhnika	->-			
2	->-	Marija	žena	->-	30/8 1852	Borovnica	->-			
3	->-	Franca	hči	sam	8/9 1882	Vrhnika	->-			
4	->-	Franc	sin	->-	23/1 1884	->-	->-			
5	->-	Martin	sin	->-	8/11 1888	->-	->-			
6	->-	Marija	hči	->-	23/8 1891	->-	->-			
7	->-	Ivana	->-	->-	29/1 1893	->-	->-			
8	->-	Antonija	->-	->-	6/5 1899	->-	->-			

³⁸ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd **Domače ime:** Milave

Hiš. št. 41 **Hišni posestnik:** Matija Šurca

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šurca Matija	pos.	ožen.	19/2 1864	Vrhnika	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	13/9 1864	Trst	->-			+ 8/7 1910
3	Milave Ana	hči I moža	sam	29/7 1894	Verd	->-			
4	->- Marija	->-	->-	25/8 1896	->-	->-			
1 ³⁹	Volč Reza	gostja	ud.	12/9 1834	->-	->-			
2	Dobrovolje Reza	nez. hči Reze	->-	5/9 1861	Ljubljana	->-			

³⁹ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd **Domače ime:** »Jurij«

Hiš. št. 42 **Hišni posestnik:** Anton Kenk

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kenk Anton	pos	ožen	15/1 1862	Verd	Vrh.			Amerika
2	->- Katra	žena	pos	25/4 1868	Crkovaška vas	->-			
3	->- France	sin	sam	23/4 1891	Verd	->-			+

4	->- Anton	->-	->-	21/2 1900	->-	->-			+
5	->- Franc	brat	->-	25/10 1868	->-	->-			Amerika

Verd

Domače ime: Vrbk

Hiš. št. 43

Hišni posestnik: Miha Tomšič

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Trepal Gašpar	gost	ožen	29/12 1852	Rovte	Vrhnika Rovte	p.b. 4/4-1894 stv. 6.-Rovte	1894	sprejet 5/12 906 1956/1906
2	->- Katra	žena	ožen	4/4 1858	Brekovec	->-			
3	->- Ivana	hči	sam	8/5 1884	Rovte	->-			
4	->- Marija	->-	->-	7/10 1885	->-	->-			
5	Liza Obiak- Kavčič	mati žene	ud.	26/10 1819	Opale	Žiri			
	Lukančič Janez	gost	ož.	16/3 1862	Rovte	Rovte	del. b. žup. v Rovtah od 12/11 99 št. 42		došel 24/4 902 v občino
	->- Marija	žena	->-	6/2 1861	->-	->-			
	->- Marija Janez	hči sin	sam ->-	5/1 90 17/8 93	->- ->-	->-			
	->- Marjana	hči	->-	31/10 901	->-	->-			

Verd

Domače ime: Jagrovc

Hiš. št. 44

Hišni posestnik: Anton Bizjak

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Celarc Janez	gost	ožen	13/8 1861	Podlipa	Vrh.			Amerika
2	->- Ana	žena	->-	26/7 1863	Dole	->-			
3	->- Marija	hči	sam	21/9 1890	Bistra	->-			
4	->- Franc	sin	->-	6/10 1891	Verd	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	23/8 1893	->-	->-			
6	->- Franca	->-	->-	8/4 1888	Dole	->-			
1 ⁴⁰	Šuštaršič Marija	gostja	ud.	18/9 1845	Borovnica	->-			
2	->- Urša	hči	sam	21/10 1881	Dole	->-			
3	->- Jože	sin	->-	7/2 1884	->-	->- ⁴¹			Nr. 2136/02 od 21/4 05 doma

⁴⁰ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.⁴¹ Čez sledeče tri rubrike je dopisano: *uslužbenec pri južni železnici v Ljubljani od l. 1910 dalje.*

Verd

Domače ime: Mrlak

Hiš. št. 45

Hišni posestnik: Franc Mrlak

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mrlak Franc	pos.	ožen.	1/4 1866	Verd	Vrhnika			
2	->- Franca	žena	->-	12/8 1868	Bltbr.	->-			
3	->- Franc	sin	sam	2/12 1892	Verd	->-			
4	->- Franca	hči	->-	3/8 1896	->-	->-			
6 ⁴²	->- Jera	->-	->-	19/3 1899	->-	->-			umrla 3/12 901
7	->- Urša	sestra pos.	->-	25/10 1860	->-	->-			
8	->- Marija	->-	->-	13/8 1863	->-	->-			

⁴² V rubriki pod tek. št. izpuščena št 5.

Verd

Domače ime: Vratar

Hiš. št. 46

Hišni posestnik: Franc Kavčič

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kavčič Franc	pos.	ud.	19/10 1831	Trata	Vrhn.			
2	->- Franc	sin	sam	22/8 1875	Verd	->-			
3	Kranjc Franca	hči	->-	1/4 1870	->-	->-			
4	->- Marija	nezak. hči France	->-	30/4 1893	->-	->-			pri Lovro Isteniču št.300.-
5	->- Franja	->-	->-	17/10 1899	Vrhnika	->-			
6	->- Ivana	->-	->-	20/4 1889	Verd	->-			

Verd

Domače ime: Gruden

Hiš. št. 47

Hišni posestnik: Janez Gruden

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Gruden Janez	pos.	ožen.	17/8 1849	Hotedrašča	Vrh.			
2	->- Jera	žena	->-	8/3 1858	Borovnica	->-			
3	Trček Ivana	rejenka	sam	20/4 1889	Verd	->-			
4	Novak Franc	hlapc	->-	1/5 1870	->-	->-			
5	Mrlak Ivana	dekla	->-	19/6 1885	Drenovgrič	->-			

Verd

Domače ime: Malen

Hiš. št. 48

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Koderman Jakob	gost	ožen	22/7 1859	Verd	Polhovgrac	⁴³		2442/8
2	->- Franca	žena	->-	25/8 1867	Hrib	->-			
3	->- Marija	hči	sam	7/21 1892	Verd	->-			umrla 8/12 1901
4	->- Franca	->-	->-	30/9 1895	->-	->-			
5	->- Ivana	->-	->-	24/12 1897	->-	->-			
6	->- Jakob	->- ⁴⁴	->-	29/7 1899	->-	->-			
7	->- Urša	mati	ožen.	5/10 1828	->-	->-			+ 20. II. 1908
1 ⁴⁵	Rebolj Ivan	gost	ožen	15/1 1869	Tacen	Jarše			
2	->- Terezija	žena	->-	2/9 1871	Sv. Marjeta Maribor				
3	->- Marija	hči I žene	sam	9/6 1891	Maribor				sama pravi da je hči Terezije II žene
4	->- Martin	sin	->-	11/11 1898	Vrhnika				
5	->- Reza	->- ⁴⁶	->-	4/9 1900	Verd				
	->- Ivana			1905 ⁴⁷					

⁴³ Pri navedenih pod tekočimi šteilkami od 1-7 je v stolpcu »Za ptujce« pripisano: sprejeti v občino Vrhniko 15/11 1908 vl. št. 2830/08.

⁴⁴ Verjetno gre za pomoto.

⁴⁵ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

⁴⁶ Verjetno gre za pomoto.

⁴⁷ Datuma ni popoln.

Verd

Domače ime: Holcar

Hiš. št. 49

Hišni posestnik: Franc Turk

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Turk Franc	pos.	ožen.	26/9 1851	Logac	Vrhnika Logac	⁴⁸		
2	->- Jera	žena	->-	24/2 1858	Verd	Vrh.			
3	->- Franc	sin	sam	22/4 1883	->-	->-			
4	->- Janez	->-	->-	9/9 1884	->-	->-			
5	->- Anton	->-	->-	30/8 1887	->-	->-			
6	->- Marija	->- ⁴⁹	->-	10/8 1892	->-	->-			
7	->- Ivana	->-	->-	21/2 1894	->-	->-			+ 10/II 902

8	->- Ana	->-	->-	1074 28/7 1896	->-	->-		
9	->- Liza	->-	->-	1/11 1899	->-	->-		

⁴⁸ Pod stolpce »za ptujce« piše čez vse rubrike: *Sprejet 11/6 1901 št. 846.*

⁴⁹ Verjetno gre za pomoto.

Verd

Domače ime: Cunta

Hiš. št. 50

Hišni posestnik: Frane Jereb

Kržišnik Josip

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Lenka	gostja	ud.	6/4 1866	Verd	Vrh.			
2	->- Janez	sin	sam.	23/4 1889	->-	->-			
3	->- August	->-	->-	18/8 1894	->-	->-			
4	->- Marija	hči	->-	7/8 1897	->-	->-			
5	Strmen Neža	mati	ud.	21/1 1844	->-	->-			
6	Grom Ivana	nezak. hči Neže	sam	17/4 1881	->-	->-			
1 ⁵⁰	Dobrovoljc Mateuž	gost	ožen	8/9 1849	->-	->-			
2	->- Marija	žena	->-	27/1 1847	Gor. Logac	->-			
3	->- Jakob	sin	sam	10/4 1876	Verd	->-			<i>v prisilni delavnici</i>
4	->- Janez	->-	->-	9/12 1879	->-	->-			
5	->- Katra	hči	->-	30/4 1889	->-	->-			
6	->- Anton	sin	->-	12/6 1891	->-	->-			
3	Podboj Marija	gostja	->-	2/12 1844	->-	->-			
2	->- Jože	nez. sin	->-	5/3 1868	->-	->-			
	<i>Kržišnik Jože⁵¹</i>								
	->- Marija								

⁵⁰ Pred tek. št. 1 je št 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

⁵¹ V sledečih rubrikah je dopisano: *Vidi 333 Vrhnika.*

Verd

Domače ime: Grdina

Hiš. št. 51

Hišni posestnik: Janez Železnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Železnik Janez	pos.	ožen	28/10 1859	Podolnca	Vrh.			
2	->- Ana	žena	->-	20/7 1866	Verd	->-			

				1800					
3	->- Marija	hči	sam	24/5 1890	->-	->-			
4	->- France	sin	->-	8/12 1895	->-	->-			+ 7/4 901
5	->- Jožef	->-	->-	22/3 1898	->-	->-			
6	->- Franca	->- ⁵²	->-	29/9 1900	->-	->-			
7	Rihar Mateuz	oče žene	ud.	2/9 1819	->-	->-			+
1 ⁵³	Hrovatin Meta	preužitkare a	->-	11/7 1825	->-	->-			+ 12/11 902

⁵² Verjetno gre za pomoto.

⁵³ Pred tek. št. 1 je št.2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Gradar

Hiš. št. 52

Hišni posestnik: Franc Hren

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hren Franc	gost	ožen	27/9 1827	Verd	Vrh			+ 20/4 1903
2	->- Marija	žena	->-	1839 ⁵⁴	->-	->-			
3	->- Johana	hči	sam	6/6 1877	->-	->-			Amerika
4	->- Franc	sin	->-	16/8 1880	->-	->-			+ 6/11 902
5	Filipič Marjeta	gost	vdova	28/5 1844	Zaplana	Vrhnika			
6	Filipič Francisca	hči	samska	1884 ⁵⁵	Vrhnika	->-			v Reki kot dekla služi št. 1160/1902
7	Filipič Paul-Peter	nezak. sin France	->-	22/6 1900	Reka (bolnišnica)	->-			

⁵⁴ Datum ni popoln.

⁵⁵ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Varškova bajta

Hiš. št. 53

Hišni posestnik: Karol Kotnik
Leve Janez

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Homan-reete Knapič Marija	gost	ud.	23/3 1866	Zaplana	Smednik Vrh		Brezje	Mošnje
2	Bolčina Ivana	nezak. hči I žene	sam	13/4 1874	Vrh	->-			neznano kje
3	Knapič Homan-Jera	hči I žene	->-	1/3 1883	Mirke	->-			uže več let v Postojni
4	->- Ignac	sin I žene	->-	8/7 1881	->-	->-			Bistra pri Galetu
5	->- Reza	hči II žene	->-	14/10 1888	->-	->-			doma

Verd

Domače ime:

Varškova bajta

Hiš. št. 53

Hišni posestnik:

Karol Kočnik

Leve Janez

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Homan-recte Knapič Marija	gost	ud.	23/3 1866	Zaplana	Smlednik Vrh		Brezje	Mošnje
2	Bolčina Ivana	nezak. hči I žene	sam	13/4 1874	Vrh	->-			neznano kje
3	Knapič Homan-Jera	hči I žene	->-	1/3 1883	Mirke	->-			uže več let v Postojni
4	->- Ignac	sin I žene	->-	8/7 1881	->-	->-			Bistra pri Galetu
5	->- Reza	hči II žene	->-	14/10 1888	->-	->-			doma
6	->- Franca	->-	->-	6/3 1890	->-	->-			Tomšiču v Verdu Kovaču
7	->- Urša	->-	->-	10/110 1891	->-	->-			Pavkarjeva dolina
8	->- Janez	->-	->-	18/1 1895	->-	->-			doma
9	->- Neža	->-	->-	14/1 1899	->-	->-			doma
1 ⁵⁶	Marija	->-	->-	1901 ⁵⁷ 7/2	->-	->-			doma
	Leve Franc	gozdar	ožen	1867	Verd	Vrhnika			
2	->- Ana	žena	->-	19/7 1874	->-	->-			
3	->- Franc	sin	->-	2/4 1896	->-	->-			del knj 3/5 1910
4	->- Janez	->-	->-	2/4 1899	->-	->-			

⁵⁶ pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.⁵⁷ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime:

Kovačija

Hiš. št. 54

Hišni posestnik:

Marija Petrič

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pošeta Peter	gost	ožen	11/2 1870	Vrh.	Žiri			
2	->- Urša	žena	->-	20/10 1863	V. Ligojna	->-			
3	Novak Marija	nezak hči žene	sam	29/1 1896	martin Hrib	->-			
4	->- Ana Pošeta	hči	->-	9/7 1897	Mirke	->-			
5	->- Ivana ->-	->-	->-	26/7 1899	->-	->-			

6	Muha Marija	mati Urše	ud.	10/6 1837	Velika Ligojna	Dobrova			
1 ⁵⁸	Petkovšek Reza	gostja	->-	13/10 1846	Vrhnika	Vrh.			<i>v blaznico febr.1901</i>

⁵⁸ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Maklav

Hiš. št. 55

Hišni posestnik: Lovro Petrič

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petrič Lovro	pos.	ožen	10/8 1859	Verd	Vrhn.			
2	->- Ivana	žena	->-	20/12 1865	Vrzdenc	->-			
3	->- Franc	sin I žene	sam	4/4 1887	Verd	->-			
4	->- Marija	hči I žene	->-	16/11 1885	->-	->-			
5	->- Franca	->-	->-	12/2 1890	->-	->-			
6	->- Anton	sin II žene	->-	25/5 1895	->-	->-			
7	->- Ana	hči II žene	->-	26/6 1897	->-	->-			
8	->- Jakob	sin II žene	->-	22/9 1899	->-	->-			
9	Ravnohrib Urša	gostja	ud.	18/8 1835	Vrhnika	Vrhnika Hočjuš			<i>sprejeta na Vrhniko stv.2300 1910l.</i>

Verd

Domače ime: Švincelj

Hiš. št. 56

Hišni posestnik: Dolinar Janez

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dojinar Janez	pos.	ožen	6/5 1853	Bistra	Vrh			
2	->- Ana II žena	žena	->-	25/7 1864	Laze	->-			
3	->- Reza	hči I žene	sam	13/10 1887	Bistra	->-			
4	->- Janez	sin I žene	->-	19/8 1889	->-	->-			
5	->- Martin	->-	->-	6/11 1893	->-	->-			

Verd

Domače ime: Mihevc

Hiš. št. 57

Hišni posestnik: Kranjc Nace

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kranjc Nace	pos.	ožen	31/7 1851	Bistra	Vrh			Amerika
2	->- Jera	žena	->-	8/3 1856	Verd	->-			
3	->- Andrej	sin	sam	27/11 1881	->-	->-			Amerika
4	->- Ivana	hči	->-	29/12 1883	->-	->-			
5	->- Marija	->-	->-	31/8 1885	Hrib ->-	->-			
6	->- Franca	->-	->-	16/9 1887	->-	->-			
7	->- Ana	->-	->-	12/8 1892	->-	->-			
1 ⁵⁹	Oblak Marjeta	gostja	ud.	3/6 1839	Vrhnika	->-			+ 5/1 1909

⁵⁹ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Čadeš

Hiš. št. 58

Hišni posestnik: Jože Čadeš

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Čadeš Jože	pos.	sam	21/3 1864	Verd	Borovnica Vrh.			
2	->- Marija	mati	ud.	29/3 1836	->-	Vrhnika			
3	->- Anton	brat pos.	sam	4/6 1866	->-	Borovnica			Amerika
4	->- Franc	->-	->-	4/3 1868	->-	Borovnica			1907 bival nekaj mesecev v Zunanji Gorici takrat še ni bil oženjen 1019/9
5	->- Janez	->-	->-	9/5 1873	->-	->-			
6	->- Franca	sestra	->-	13/9 1876	->-	->-			

Verd

Domače ime:

Razorcava kovačija

Hiš. št. 59

Hišni posestnik:

Karol kotnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Bizjak Jakob	gost	ožen	15/7 1848	Verd	Vrh			
2	->- Marija	žena	->-	27/8 1853	->-	->-			
3	->- Franc	sin	sam	7/2 1876	->-	->-			
4	->- Leopold	->-	->-	14/11 1879	->-	->-			<i>vojak</i>
5	->- Mateuž	->-	->-	21/9 1881	->-	->-			
6	->- Marija	hči	->-	10/12 1883	->-	->-			
7	->- Franca	hči	->-	23/8 1890	->-	->-			
8	->- Janez	sin	->-	23/11 1892	->-	->-			
9	->- Ivana	hči	->-	30/11 1896	->-	->-			
10	->- Karl	sin	->-	23/10 1898	->-	->-			
1 ⁶⁰	Filipič Franc	gost	ožen	15/12 1858	St. Vrh.	->-			
2	->- Ivana	žena hči	->-	15/5 1850	Verd	->-			
3	->- Marija	hči II moža	sam	10/6 1887	->-	->-			
4	->- Franc	->- sin	->-	6/9 1890	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	27/4 1894	->-	->-			

⁶⁰ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime:

Janez

Hiš. št. 60

Hišni posestnik:

Gašpar Novak

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Novak Gašpar	pos.	ožen	2/1 1853	Verd	Vrh			
2	->- Marjeta	žena	->-	1/7 1858	Vrh.	->-			
3	->- Karol	sin	sam	30/10 1882	Verd	->-			<i>Trstu</i>
4	->- Gašpar	->-	->-	19/11 1884	->-	->-			<i>Bistra</i>
5	->- Marija	hči	->-	27/10 1887	->-	->-			<i>Ljubljana</i>
6	->- France	->- ⁶¹	->-	19/9 1889	->-	->-			<i>Bistra</i>
7	->- Ivana	->-	->-	25/12 1891	->-	->-			<i>Ljubljana</i>
8	->-	->-	->-	1/10	->-	->-			<i>Domače imi</i>

8	->- Miha	sin	->-	1871 18/9 1894	->-	->-			Bregu pri Svigelj
9	->- Janez	->-	->-	26/8 1896	->-	->-			doma Bistra
10	->- Neža	mati	->-	26/12 1837	->-	->-			+ 14/7 1913
11	->- Franc	brat pos.	->-	1/5 1870	->-	->-			še dva otroka

⁶¹ Verjetno gre za pomoto.

Verd

Domače ime: Jakaševa bajta

Hiš. št. 61

Hišni posestnik: Jakob Japelj

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dobrovoljc Andrej	gost	ožen	30/10 1845	Verd	Vrh.			+
2	->- Jera	žena	->-	22/2 1846	Otave	->-			
3	->- Jakob	sin	sam	6/7 1875	Verd	->-			
4	->- Andrej	->-	->-	24/11 1877	->-	->-			
5	->- Marija	->- ¹	->-	26/6 1880	->-	->-			
6	->- Jože	->-	->-	10/3 1888	->-	->-			

¹ Verjetno gre za pomoto.

Verd

Domače ime: Gregurčk

Hiš. št. 62 *glej št. 110*

Hišni posestnik: Lovro Kobi

prodal Oblak-u Andrej

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kobi Lovro	pos.	ožen	4/8 1852	Paku	Vrhnika Borovnica		1880	sprejet v seji 9/4 905 464/1905
2	->- Neža	žena	->-	27/12 1850	Praprače	->-			
3	->- Neža	hči	sam	16/1 1881	Verd	Borovnica			polnoletna
4	->- France	sin	->-	25/9 1882	->-	Vrhnika			del knj25/9 10
5	->- Marija	hči	->-	7/9 1885	->-	->-			
6	->- Franca	->-	->-	5/2 1888	->-	->-			
	<i>Oblak Andrej</i>	<i>posest</i>	<i>ož</i>	<i>22/11 1841</i>		<i>Gor Logatec</i>	<i>o velike 1904</i>	<i>noči</i>	<i>dom list župan Gor. Logatec št. 4 29/5 1905</i>
	<i>Franca roj. Kavčič</i>	<i>posest žena</i>	<i>ožen</i>	<i>10/2 1860</i>	<i>Stara Vrhnika</i>				
	<i>Ignac</i>	<i>sin</i>	<i>sam</i>	<i>21/7 1888</i>	<i>Kalic</i>				<i>biva v Reki v tov. za olje, 1909 visentiran(?)</i>

»prazna«

Verd

Domače ime: Žitkov malen pri Cernel

Hiš. št. 63

Hišni posestnik: Petrič Marija
Franc Nagode

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime: Kaša

Hiš. št. 64

Hišni posestnik: Marija Petrič

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Križaj Franc	gost	ožen.	28/11 1859	Zaplana	Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	21/6 1859	Verd	->-			
3	->- Johana	hči	sam	7/4 1887	->-	->-			
4	->- Janez	sin	->-	28/12 1892	->-	->-			
5	->- Franca	hči	->-	2/10 1895	->-	->-			
6	->- Franc	sin	->-	16/11 1898	->-	->-			+ 22/4 1902

»podrta«

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 65

Hišni posestnik: Južna železnica

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 66

Hišni posestnik: Južna železnica

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dormiš Janez	žel. čuvaj	ožen	22/5 1860	Paku	Preser		1899	
2	->- Marija	žena	->-	16/9 1870	Rečica	->-			
3	->- Ivana	hči	sam	26/12 1890	Notr. Gorica	->-			
4	->-	->-	->-	26/4	->-	->-			

4	->- Viktor	sin	->-	1890 20/4 1893	Govina	->-			
5	->- Marija	hči	->-	4/11 1895	Gorna Ležeče	->-			
6	->- Antonija	->-	->-	14/6 1897	Postojna	->-			
7	->- Franca	->-	->-	15/10 1899	Verd	->-			
8	->- Rudolf								
9	->- Franc								
10	->- Julijana								

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 67

Hišni posestnik: Južna železnica 677

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Zdove Franc	čuvaj	ožen	9/8 1864	Dol. Logac	Dol. logac		1900	Logatec
2	->- Marija	žena	->-	1870	Hotedrašča	->-			
3	->- Marija	hči	sam	1/8 1894	N. Gorlice	->-			
4	->- Angela	->-	->-	5/4 1896	Planina	->-			
5	->- Franc	sin	->-	20/1 1898	Verd	->-			

prazna

Verd

Domače ime: »Čuvajnica

Hiš. št. 68

Hišni posestnik: Južna železnica 678

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Varšek Franc	čuvaj	ožen	24/2 1845	Prevole	Vrhnika Preser	d.l. Preser 12/12 80 st. 3	1880	Sprejet v seji 1/3 1907
2	->- Marija	žena	->-	17/7 1847	Preser	->-		2	vojak prost.
*3	->- ³ Matevž	sin	oženj. sam	7/9 1883	Verd ⁴	->-			
4	->- Marija	hči	sam	26/7 1886	Verd	->-			
1	Šuštersic Josip	čuvaj	oženje n	1863 ⁵	Ljutomer	Vrhnika	Berlinčkov		
2	->- Marija		žena		Sinjag.	->-			
3	->- Franc			1/10 1892	Sežana				v Ameriki
4	->- Victor			16/5 1891	->-	->-			prišel iz Amerike 15/911
5	->- Josip			27/2 1894	Povir	->-		6	
6	->- Albin			3/9 1895	Prosek	->-			
7	->- Marija			30/12 1896	->-	->-			
8	->- Egidij			30/8 1902	Videm	->-			

9	->- Ludvik			18/10 1904	->-	->-		
*1	Varšek Matevž	kazn. pazn	oženj.	7.9. 1883				
	->- Terezija		žena	30.10. 1887				
	Stanislav	sin		1906 ⁸				

² Dopisano: pokoju.

³ Tu je dopisano: žen. zgl. 13/08.

⁴ Tu je dopisano: kaznil. paznik Ljubljana Zalokarjeve ulice 14.

⁵ Datum ni popoln.

⁶ Dopisano: prestavljen v Brezovico cuvajni 652.

⁷ V stolpcu pri vseh treh zaporedno navedenih je opomba: Ljubljana Zalokarjeva ul. 14 od leta 1908.

⁸ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Grudnova bajta

Hiš. št. 69

Hišni posestnik: Iv. Gruden

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kranjc Janez	gost	ožen	19/6 1857	Verd	Vrh.			Amerika
2	->- Neža	žena	->-	6/1 1862	Žiri	->-			
3	->- Janez	sin	sam	5/8 1887	Verd	->-			
4	->- Jakob	->-	->-	1/7 1890	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	20/4 1889	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	12/9 1893	->-	->-			
7	->- Franca	->-	->-	18/9 1891	->-	->-			

Verd

Domače ime: Flakovše

Hiš. št. 70

Hišni posestnik: Josefa Vogl

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vogel Josefa	pos.	ud.	8/1 1857	Vrhnika (?)	Vrhnika (?)			
2	Flak Ivana	sestra	sam	15/4 1847	Vrhnika	Vrhnika			
3	->- Marija	->-	->-	18/11 1849	->-	->-			št.1131/902 (bohn. Trst)
4	->- Franca	->-	->-	18/6 1852	->-	->-			
5	->- Franca	nez. hči Ivane	->-	25/5 1888	Ljubljana				
1 ⁹	Rode Marija	gostja	s.	/2	St. Vrh.	->-			+ 5/12 1903
2	Spitzer Julija	hči Julke	sam	/2 1895	Verd	->-			

2	->- Julija	<i>JULIJA</i> njena mati	udova	1872 12/2 1861	->-	->- ¹⁰			udova po + penz.stotniku Francu S. v Ljubljani
	<i>Flak Amalija</i>	<i>nez. hči Julije Spitzer</i>		<i>13/1 1904</i>	<i>Ljubljana bolnica</i>				

⁹ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

¹⁰ Tu je dopisano čez tri stolpce: *Jindrichy v Strmilov kraj I. Hradec n českem glasom domov. lista moža Franceta izd.mu 10 okt. l. 1892 pod št. 34*

»prazna«

Verd

Domače ime: Flakova žajfena

Hiš. št. 71

Hišni posestnik: Jozefa Vogl

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime: Dobrovoljc

Hiš. št. 72

Hišni posestnik: Janez Dobrovoljc

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Celarc Jera	gostja	ud.	15/3 1856	Bistra	St. Jošt			+
2	->- Bernarda	hči	sam	12/7 1883	Verd	->-			
3	->- Pavla	->-	->-	27/6 1890	->-	->-			
¹¹	Obлак Pavel	gost	ožen	24/1 1869	St. Jošt	->-			+ 23/1 902
2	->- Marija	žena	->-	17/9 1874	Verd	->-			<i>drugič omožena z Janezom Nagodetom</i>
3	->- Pavl	sin	sam	4/5 1899	->-	->-			
4	->- Anton	->-	->-	12/1 1901	->-	->-			

¹¹ Podatek napačen. Drugič je bila omožena z Janezom Novakom (podatek – vnukinja Angelca Babič).

Verd

Domače ime: Petričkova bajta

Hiš. št. 73

Hišni posestnik: Jakob Opeka

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mesec Luka	gost	ožen	2/10 1842	St.Vrh.	Vrh.			
2	->- Magdalena	žena	->-	21/7 1853	Verd	->-			
2	.. <i>Lava</i> ¹²	hči	->-	15/2			

3	->- Jera ¹²	hči	sam	12/3 1876	->-	->-		
4	->- Joža	sin	->-	14/3 1879				vojak
5	->- Anton	->-	->-	31/5 1883	->-	->-		
6	->- Franc	->-	->-	11/10 1889	->-	->-		pismo o glasu 27/6 1910
7	->- Janez	->-	->-	14/4 1893	->-	->-		
8	->- Marija	hči	->-	21/12 1895	->-	->-		
1 ¹³	Nagode Anton	gost	ožen	11/1 1876	->-	Vrhnika Rovte		sprejet v obč. zvezo 1904 II. b. 29 ni sprejet
2	->- Franca	žena	->-	1/10 1873	->-	->-		
3	->- Franca	hči	sam	/3 1899	->-	->-		
4	->- Janez	sin	->-	?/9 1900	->-	->-		+ 16/4 901

¹² Pri Jeri je dopisano: *sin Franc umrl 6/4 902 star 1 leto.*

¹³ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Krcova bajta

Hiš. št. 74

Hišni posestnik: Matije Hren

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Laskovc Gašpar	gost	ožen.	5/1 1848	Rovte	Vrhnika		1875	5/3 901 sprejet na Vrhniko
2	->- Katra	žena	->-	5/1 1848	St. Vrh	->-			ima svojo hišo št. 113 od leta 1908
3	Telban Franca	hči I zakona	sam	7/3 1874	Verd	Vrh			
4	Leskovc Gašper	sin	->-	14/10 1880	->-	Vrhnika Rovte			
5	->- Jera	hči	->-	13/2 1883	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	18/12 1885	->-	->-			
7	->- Katra	->-	->-	12/11 1888	->-	->-			
8	->- Naža	->-	->-	23/1 1892	->-	->-			
1 ¹⁴	Remc Franc	gost	ožen	13/8 1870	Verd	Vrh.			
2	->- Liza	žena	->-	18/11 1869	Drenov grič	->-			+ 28/6 01 v Ljubljani

¹⁴ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Varšek Janez	žagar	ožen	9/4 1857	Verd	Vrh.			+ 8/9 1905
2	->- Marija	žena	->-	16/4 1859	Borovnica	->-			
3	->- Anton ->- Marija roj Pivk ->- Marija	sin žena hči	ožen sam	10/1 1881 6/7 1886 /12 1907	Verd Petkovec 19	->-			Mož v Ameriki Žena služi na Vrhnikih otrok v Zaplani 40
4	->- Janez	sin	sam	18/8 1884	Verd	->-			
5	->- Franc	->-	->-	28/1 1889	->-	->-			
6	->- Jakob	->-	->-	2/7 1891	->-	->-			
7	->- Marija	hči	->-	25/8 1895	->-	->- ¹⁵			poselska knj st 17 izdana 8/II 1910
8	->- Ivana	hči	->-	5/9 1898	->-	->-			poselska knj izdana 12/I 1915
9	->- Lovro	sin	->-	6/8 1893	->-	->-			
1 ¹⁶	Strmen Lovro	žagar ter gost	ožen	8/8 1865	->-	->-			
2	->- Franca	žena	->-	21/2 1872	Velka Ligojna	->-			
3	->- Marija	hči	sam	17/5 1897	Verd	->-			
4	->- Anton	sin	->-	10/1 1900	->-	->-			+ 5/5 901
5	->- Johana	hči	->-	7/1 1894	Velika Ligojna	->-			
1 ¹⁷	->- Janez	žagar	ožen	3/9 1868	Verd	->-			
2	->- Franca	žena	->-	22/10 1873	Rakitna	->-			
3	Kržič Tomaž	brat od France Strman	sam	/12 1889	->-	->-			

¹⁵ Tu je pripisano: 20/1 1915 omožena s Ivanom Cenču Sedlo pri Kobariidu

¹⁶ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

¹⁷ Pred tek. št. 1 je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Andrej poprej Jokel

Hiš. št. 76

Hišni posestnik: Andrej Nagode

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šustaršič Ana	gost.	ud.	7/8 1858	Borovnica	Vrh.			
2	->- Anton	sin	sam	17/5 1884	Verd	->-			
3	->- Ana	hči	->-	4/8 1886	->-	->-			
4	->- Marija	->-	->-	14/9 1891	->-	->-			
1 ¹⁸	Šinkovc Lovro	gost	ožen	8/8 1840	->-	->-			+
2	->- Barbara	žena	->-	2/12 1844	Žirovnica	->-			
3	->- Franc	sin	sam	2/12 1874	Verd	->-			
1 ¹⁹	Hren Marija	gostja	ud.	5/5 1830	Trst	->-			+ 24/9 1902

¹⁸ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.¹⁹ Pred tek. št. 1 je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

Verd

Domače ime: Tišler

Hiš. št. 77

Hišni posestnik: Jože Rihar

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Rihar Jože	pos.	sam	6/3 1864	Verd	Vrh.			<i>v norišnico febr. 1901 nazaj v aprilu 901 v Ameriko maj 1901</i>
2	->- Liza	mati pos.	ud.	19/11 1823	Blt. Brezovca	->-			+ 5/III 1901
3	->- Franca	sestra pos.	sam	21/2 1858	Verd	->-			

Verd

Domače ime: Jokel Mačkov

Hiš. št. 78

Hišni posestnik: Jakob Rihar

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Rihar Jakob	pos.	ožen	27/7 1850	Verd	Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	17/2 1858	Vrh.	->-			+ 7/10 01
3	->- Ivana	hči	sam	2/1 1891	Verd	->-			

4	->- Franca	->-	->-	1891 28/3 1898	->-	->-			
1 ²⁰	Novak Anton	gost	ožen	9/1 1829	Zaplana	->	+ 1917		1077/1902 boln. Ljubljana
2	->- Marija	žena	->-	10/9 1825	St. Jost	->-	+1903		

²⁰ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd Domače ime: Dobrovolc

Hiš. št. 79 Hišni posestnik: Matija Dobrovoljc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dobrovoljc Matija	pos.	ožen	20/2 1870	Verd	Vrh.			
2	->- Katra	žena	->-	8/11 1875	martin hrib Logac	->-			
3	->- Franc	sin	sam	22/3 1900	Verd	->-			
4	->- Helena	mati pos.	ud.	17/4 1829	Stara Vrh.	->-			

Verd Domače ime: Nace

Hiš. št. 80 Hišni posestnik: Nagode Ignac

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Nagode Ignac	pos.	ožen	30/7 1868	Mirke	Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	18/5 1875	Verd	->-			
3	->- Janez	sin	sam	28/4 1900	->-	->-			
1 ²¹	Pleško Anton	gost	ožen	17/1 1874	Plešivca	Brezovca			
2	->- Ivana	žena	->-	24/12 1876	Verd	->			
3	->- Anton	sin	sam	2/2 1899	->-	->-			

²¹ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Verd Domače ime: Migovc

Hiš. št. 81 Hišni posestnik: Anton Kržič

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kržič Anton	pos.	ožen	11/1 1842	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	4/9 1845	St. Vrh	->-			

3	->- Jakob	sin	sam	15/7 1872	Verd	->-		
4	->- Anton	->-	->-	7/6 1877	->-	->-		
5	->- Franc	->-	->-	18/9 1879	->-	->-		vojak
6	->- Ivana	hči	->-	7/8 1881	->-	->-		
7*	->- Jože	sin	->-	13/3 1884	->-	->-		
8	->- Valentin	->-	->-	1/2 1886	->-	->-		šel 1913 v Ameriko
9	->- Jera	hči	->-	17/2 1888				
	<i>Kržič Jože</i>	<i>sin</i>	<i>->-²²</i>	<i>13/3 1884</i>				<i>v Ljubljani v tovarni za lim Zelena jama</i>
*	<i>->- Karolina roj Gale</i>	<i>žena</i>	<i>omož</i>	<i>1/6 1884</i>				
	<i>->- Friderik</i>	<i>sin</i>	<i>sam</i>	<i>6/2 1909</i>				
	<i>->- Viktor</i>	<i>->-</i>	<i>->-</i>	<i>18/5 1910</i>				
	<i>->- Karolina</i>	<i>hči</i>	<i>->-</i>	<i>18/7 1912</i>				

²² Verjetno gre za pomoto.

Verd

Domače ime: Premčk

Hiš. št. 82

Hišni posestnik: Janez Furlan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Janez	pos.	ožen.	26/8 1842	Verd	Vrh.			
2	->- Neža	žena	->-	21/1 1844	Stara Vrh.	->-			
3	->- France	sin	sam	6/11 1876	Verd	->-			
4	->- Ivana	hči	->-	24/11 1878	->-	->-			Amerika
5	->- Janez	sin	->-	28/6 1882	->-	->-			
6	->- Marija	hči	->-	28/3 1886	->-	->-			
7	Trček Ana	nezak hči, hčere Ane od Neže	->-	/7 1892					

Verd

Domače ime: Premčk

Hiš. št. 83

Hišni posestnik: Franc Žitko

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Franc	pos.	ožen	23/1 1850	Verd	Vrh.			Amerika vrnil 1904
2	->- Neža	žena	->-	30/12 1849	->-	->-			
3	->- Marija	hči	sam	20/10 1883	->-	->-			
4	->- Neža	->-	->-	30/12 1886	->-	->-			
5	->- Ivana	->-	->-	23/6 1889	->-	->-			
6	Hren Jera	mati žene	ud.	20/1 1821	->-	->-			
7	->- Franca	sestra žene	sam	14/3 1855	->-	->-			
8	->- Marija	->-	->-	20/9 1859	->-	->-			

Verd

Domače ime: Zidar na Prtisk

Hiš. št. 84

Hišni posestnik: Jakob Vrhovec

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vrhovec Jakob	pos.	ožen	22/7 1850	St. Vrh	Vrh.			Amerika
2	->- Marijana	žena	->-	14/7 1854	Rakitna	->-			
3	->- Karol	sin	sam	2/9 1881	Verd	->-			
4	->- Janez	->-	->-	29/8 1884	->-	->-			
5	->- Jože	->-	->-	31/3 1887	->-	->-			
6	->- Ivana	hči	->-	30/4 1890	->-	->-			
7	Kranjc Marija	nez. hči France K.	->-	30/4 1893	->-	->-			

Verd

Domače ime: Dobrovoljc

Hiš. št. 85

Hišni posestnik: Jože Treven

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Treven Jože	pos.	ožen	15/3 1855	Rovte	Vrhnika Rovte			sprejet v obč. zvezo 2. 5. 1901
2	->- Ivana	žena	->-	4/4 1852	Verd	->-			

3	->- Ivana	hči II moža	sam	11/5 1884	->-	->-			
4	->- Franca	->-	->-	5/2 1887	->-	->-			
5	->- Urša	->-	->-	12/9 1890	->-	->-			
6	->- Franc	sin	->-	4/6 1895	->-	->-			
7	Dobrovoljč Marija	hči I moža	->-	5/8 1879	->-	Vrhnika			

od 1/3 901 dalje Pošeta gospodar

Verd

Domače ime: Katarinove Mekaikainar

Hiš. št. 86

Hišni posestnik: Janez Mrlak – Pošeta Peter
posest. Trepal Gašper

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mrlak Janez	pos.	ožen	13/10 1851	Verd	Vrh.			
2	->- Jera	žena	->-	19/2 1844	Vrhn.	->-			+ 2/12 09
3	->- Marija	hči	sam	14/9 1879	Verd	->-			
4	->- Martin	sin	->-	12/11 1876	->-	->-			
5	->- Jera	hči	->-	2/11 1882	->-	->-			
6	->- Johana	->-	->-	18/6 1886	->-	->-			
1	Trepal Gašper								
2	->- Katra								vidi
3	->- Ivana								Verd
4	->- Marija								št. 43
5	Kavčič Eliza	mati žene	udova	26/10 1819	Opale	Žiri			

Verd

Domače ime: Kalenc

Hiš. št. 87

Hišni posestnik: Janez Kolenc

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kolenc Janez	pos.	ožen.	16/5 1870	Verd	Dole Vrh.			
2	->- Ivana	žena	->-	23/12 1877	St. Vrh	->-			
3	Birtič Jože	brat žene	sam	16/3 1885	->-	Vrhnika			oče v Ameriki
4	Kolenc Ivana	sestra posest.	->-	23/12 1876	Verd	Dole			

Verd

Domače ime: Kovač

Hiš. št. 88

Hišni posestnik: Anton Tomšič

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Tomšič Anton	pos. in kovač	ožen	11/1 1862	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	8/2 1862	Vrh.	->-			
3	Lašnak Janez	kovaški pomočnik	sam	1/6 1881	Podolnca	Horjul			
4	Tešar Anton	učenc	->-	12/1 1885	Blt. Brez.	Vrh.			
5	Petrič Franc	->-	->-	4/4 1887	Verd	->-			

Čuvajnica

Verd

Domače ime: Markovec-Janez

Hiš. št. 89 *potem 94*

Hišni posestnik: Janez Furlan

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Janez	pos.	sam	1/7 1875	Verd	Vrh.			<i>lesni trg</i>
2	->- + Jera	mati pos.	ud.	14/3 1853	->-	->-			+ 18/7 1906
3	->- Jakob	brat pos.	sam	17/7 1883	->-	->-			
4	->- Ciril	brat pos.	->-	2/7 1888	->-	->-			
5	Sernel Franc	hlape	->-	7/9 1872	->-	->-	<i>prenešeno na</i>	<i>novo št.</i>	<i>94. 1412/9.</i>

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 90

Hišni posestnik: Juž. železnica 679.-

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jurca Valentin	čuvaj	ožen	20/2 1872	Paku	Preser			
2	->- Franca	žena	->-	14/2 1880	Vrh.	->-	} 23		
3	->- Janez	sin	sam	16/12 1900	->-	->-			
1	Grimšič Josip	čuvaj	oženj	7/3 1871	Dole 2	Borovnica		20/42 1903	v Preseje Prestavljeni 1906
2	->- Marija	žena	->-	29/11 1878	->- 33	->-		->-	
3	->- Karl	sin	samski	6/11 1899	->-	->-		->-	
4	76/4	

4	»- Marija	hči	»-	1899 26/4 1901	»-	»-		»-
1	Debevc Jakob	čuvaj	oženj.	1869 ²⁴	Borovnica	Borovnica	del. knj. Borovnica 29 13/7 1897	1906 10/9
2	»- Marija	žena	»-	1873 ²⁵	Sabočevo	»-		
3	»- Leopold	sin	sam	26/9 1900	Borovnica	»-		
4	»- Anton	»-		28/9 1902	»-	»-		
5	»- Marija	hči		/9 1904	Paku	»-		
6	»- Frančiška	»-		/9 1906	Verd	»-		

²³ Dopisano: prestavljen v Zg. Ležeče.

²⁴ Datum ni popoln.

²⁵ Datum ni popoln.

prazna

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 91

Hišni posestnik: Juž. železnica 680

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 92

Hišni posestnik: Juž. železnica 681

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Glažar Jurij	čuvaj	ožen.	7/4 1863	Matenja vas	Slavina		1899	
2	»- Ivana	žena	»-	28/2 1874	Dole	»-			
3	»- France	sin	sam	9/8 1896	Vreme	»-			
4	»- Josefa	hči	»-	24/2 1900	»-	»-			
5	»- Marija	»-	»-	22/3 1898	»-	»-			

Verd

Domače ime: Čuvajnica

Hiš. št. 93 sedaj Vrhnika 311

Hišni posestnik: Juž. železnica 682

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Ukmar Jože	čuvaj	ožen	18/3 1843	Samobor	Col		ca. 1882	glej Vrhnika št. 324
2	»- Franca	žena	»-	7/11 1847	Orešje	»-			

Verd

Domače ime: Markovcev

Hiš. št. 94 *vidi št. 89*

Hišni posestnik: Janez Furlan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Furlan Janez <i>vidi št. 89</i>	<i>posestn.</i>							<i>popisan na št. 89 1412/9</i>

Verd

Domače ime: Žitkov Andrej

Hiš. št. 95

Hišni posestnik: Andrej Nagode

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Nagode Andrej	pos.	ožen	20/11 1838	Mirke	Vrh.			+ 23/8. 1909
2	-> Marija	žena	->	29/8 1854	Verd	->			
3	-> Jože	sin II žene	sam	16/2 1893	->	->			
4	-> Andrej	sin I žene	->	7/11 1879	->	->			
5	-> Franc	->	->	22/1 1882	->	->			
6	-> Johana	hči	->	19/4 1884	->	->			
7	-> Janez	sin	->	7/12 1886	->	->			
8	-> Jakob	->	->	10/7 1877	->	->			
9	-> Anton	->	->	20/5 1875	->	->			
10	Remžgar Marija	botarca	ud.	20/3 1823	->	->			
	<i>Nagode Janez nezak sin Ivane</i>			<i>19/IV 1906</i>					

Verd

Domače ime: Špelen

Hiš. št. 96

Hišni posestnik: Janez Mele

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mele Janez	pos.	ožen	11/12 1852	Verd	Vrh.			+ 14/5 1907 <i>Ameria</i>
2	-> Marija	žena	->	31/10 1856	Vrh.	->			
3	-> Janez	sin	sam	8/1 1878	Verd	->			<i>Amerika</i>
4	-> Marija	hči	->	19/11 1879	->	->			<i>Ljubljana</i>
5	-> Franca	->	->	2/2 1881	->	->			<i>Amerika</i>

6	->- Reza	->-	->-	1881 21/11 1882	->-	->-			->-
7	->- Neža	->-	->-	3/1 1886	->-	->-			
8	->- Johana	->-	->-	31/5 1884	->-	->			Ljubljana
9	->- Franc	->- ²⁶	->-	21/11 1895	->-	->-			
10	->- Jernej	->-	->-	17/8 1887	->-	->-			

²⁶ Verjetno gre za pomoto.

Verd

Domače ime: Krojač

Hiš. št. 97

Hišni posestnik: Ivan Tomšič

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Tomšič Ivan	pos.	ožen	16/6 1867	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	27/1 1864	St. Vrh.	->-			
3	->- Marija	hči	sam	25/12 1888	->-	->-			
4	->- Ivana	->-	->-	1/9 1892	Verd	->-			
5	->- Jože	sin	->-	20/2 1894	->-	->-			
6	->- Anton	->-	->-	23/12 1895	->-	->-			
7	->- Daniel	->-	->-	1/12 1900	->-	->-			
8	Corn France	krojaški pomoč.	->-	20/11 1880	Podlipa	->-			
9	Slabe Franc	->-	->-	10/3 1885	Vrhnika	->-			
10	Šinkovc Peter	učenc	->-	1887 ²⁷	Rovte	Rovte			

²⁷ Datum ni popoln.

Verd

Domače ime: Tomaž Mihevc

Hiš. št. 98

Hišni posestnik: Tomaž Mihevc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mihevc Tomaž	pos.	ožen	12/12 1849	Vrhnika	Vrh.			
2	->- Urša	žena	->-	3/9 1845	Borovnica	->-			+ 26/3 1906
3	* ->- Stefan	sin	sam	21/11 1874	Bistra	->-			oženjen Graz Wassergasse 14, žent.zgl. 1901/35
4	->- Ana	hči	->-	17/7 1876	->-	->-			
5	->- Tomaž	sin	->-	29/12 1880	->-	->-			

6	->- Franc	->-	->-	1880 11/12 1883	->-	->-		
7	->- Janez	->-	->-	24/12 1885	->-	->-		
8	->- Marija	hči	->-	27/9 1888	->-	->-		
	* Marija	žena						
	Marija	hči	sam	1899				
	Ana	->-	->-	1903				
	Stefan	sin	->-	1904 ²⁸				

²⁸ Datumi niso popolni.

Verd

Domače ime: Gradar ml.

Hiš. št. 99

Hišni posestnik: Anton Hren

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hren Anton	pos	ožen	3/6 1865	Verd	Vrh.			odpotovala Ameriko 23/6 1902
2	->- Mina	žena	->-	2/6 1866	Horjul	->-			z dvema otrokoma
3	->- Janez	oče pos.	->-	21/12 1837	Verd	->-			
4	->- Helena	žena	->-	8/3 1836	St. Vrh.	->-			
5	->- Reza	hči	sam	25/10 1868	Verd	->-			Amerika
6	->- Janez	sin	->-	14/5 1872	->-	->-			Očak Bosna žandarm
7	->- Marija	hči	->-	31/7 1875	->-	->-			Amerika
8	->- Matija	nez. sin Reze	->-	25/2 1892					

Verd

Domače ime: Jerše

Hiš. št. 100

Hišni posestnik: Franc Skvarča

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Skvarča Frane	pos.	ožen	20/1 1845	Vrhnika	Vrh.			+ 28/10 901
2	->- Marijana	->-	žena	20/10 1854	Dole	->-			
3	Čelešnik Ivan	pastir	sam	30/10 1890	St. Vrh	->-			

Verd

Domače ime: Mrtin

Hiš. št. 101

Hišni posestnik: Martin Dobrovoljc

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dobrovoljc Martin	pos.	ožen	9/11 1855	Bistra	Vrh.			
2	->> Reza	žena	->>	9/10 1859	Verd	->>			
3	->> Janez	sin	sam	16/6 1885	Bistra	->>			
4	->> Marija	hči	->>	2/2 1887	->>	->>			v Ljubljani v službi pri (Ančki Petričevji)
5	->> Martin	sin	->>	12/11 1891	->>	->>			
6	->> Andrej	->>	->>	21/11 1893	Mirke	->>			
7	->> Marjeta	hči	->>	10/7 1888	Bistra	->>			v Ljubljani Trnovske ulici 13
8	->> Josefa	->>	->>	12/3 1897	Verd	->>			
9	->> Jožef	sin	->>	16/3 1899	->>	->>			
10	->> Pavel	->>	->>	25/4 1902	->>	->>			

Verd

Domače ime: Opekarna

Hiš. št. 102

Hišni posestnik: Karol Kotnik

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Boltezar Josef	gost	ožen	21/2 1849	Gumnišč	Šmarje		1900	
2	->> Jera	žena	->>	30/1 1848	Lamiše	->>			
3	->> Ludvig	sin	sam	13/8 1877	Ljubljana	->>	d.b. 16/3 1892 stv 25 Šmarje	1900	
4	->> Gabrijela Marija	hči	->>	30/4 1890	->>				

Verd

Domače ime: Katarinovec / E No 349 ex 01

Hiš. št. 103

Hišni posestnik: Janez Mrlak (pred h št. 86)

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domaće ime: »Pri mizarju«

Hiš. št. 104

Hišni posestnik: Čepon Ivan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Čepon Ivan							1902	

Verd

Domaće ime: Jakaše

Hiš. št. 105

Hišni posestnik: Stražisar Josip

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domaće ime: Medelenček

Hiš. št. 106

Hišni posestnik: Meseč Luka

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Meseč Luka	tesarski mojster	oženjen						
2									

Verd

Domaće ime:

Hiš. št. 107

Hišni posestnik: Ivan Podlogar

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Podlogar Ivan	zelezn. poduradnik	oženjen	27/11 1860	Ljubljana	Želimlje pri Igu		16/7 1902	
2	-»- Frančiška roj. Jesenovec	žena	-»-		Vrhnika	-»-			
3	-»-	hči	samska	13/7 1887	Pazin	-»-			

Verd

Domaće ime:

Hiš. št. 108

Hišni posestnik: Hrovatin Jakob

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hrovatin Jakob								

Verd

Domaće ime: *Anton Sedej*

Hiš. št. 109

Hišni posestnik: *Hren Ivana*

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	vidi 52								
1	<i>Hren Ivana</i>	<i>posest.</i>	<i>samska</i>	<i>6/6 1877</i>		<i>Vrhnika</i>			

Verd

Domaće ime: *Gregurčič*

Hiš. št. 110 (vidi št. 62)

Hišni posestnik: *Lovro Kobi*

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	<i>Kobi Lovro</i>	<i>posest.</i>	<i>oženjen</i>	<i>4/8 1852</i>	<i>Paku</i>	<i>Vrhnika</i>			

Verd

Domaće ime:

vl. št. 303/08

Hiš. št. 111

Hišni posestnik: *Kolodor nad Verdóm*

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	<i>Pirc Andrej</i>	<i>nač. post.</i>		<i>1872²⁹</i>	<i>Ljublj</i>	<i>Krško</i>	<i>dozidano 1908</i>		<i>se je prijavil 18/2 1909</i>

²⁹ Datum ni popoln.

Verd

Domaće ime:

Hiš. št. 112

Hišni posestnik: *Franc Furlan*

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
									<i>sezidal 1908</i>

Verd

Domaće ime:

Hiš. št. 113

Hišni posestnik:

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	<i>Leskovec Gašper</i>	<i>glej št. 74</i>							<i>sezidal 1908</i>

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 114

Hišni posestnik: Ian Ogrin

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 115

Hišni posestnik: Ian Prašnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
		<i>glej Vrhnika 123</i>							<i>domov. dovolj. 30/8 09 2000</i>

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 116

Hišni posestnik: Ian Oblak

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
									<i>stanovanj. dovolj. 20/8 1909 1927</i>

Verd

Domače ime:

Hiš. št. 117

Hišni posestnik: Frančiška Prelec

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
									<i>naselila iz Nemčije 1908 mož je še po svetu stanovanjsko dov. 30/8 909 1927</i>

BISTRA 31/12 1900 = 110 prebivalcev

Bistra

Domače ime: Grašina

Hiš. št. 1

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Franc Galle	graščak	ožen	25/1 1862	Ljubljana	Ljubljana			
2	->- Liza	gospa soproga	->-	4/12 1877	->-	->-			
3	->- Bruno	sin	sam	30/4 1900	Bistra	->-			
4	->- Marija	mati poses.	udova	22/4 1835	Ljubljana	->-			
5	Simončič Ana	kuharica	sam	1874 ¹	Gratzdorf Litija	Gratzdorf Litija			
6	Bibernik Marija	->-	->-	1854 ²	Motnik	Motnik			
7	Mulleij Franc	strežaj	->-	1882 ³	Auritz	Bled			
8	Kržišnik Ivana	pestrna	->-	1882 ⁴	Gorenja vas	Logac	p.b. Trata 12/10 1896 stv. 43	1900	
9	Skubic Marija	dekla	->-	1880 ⁵	Velka Ligojna	Vrh.			
10	Mirtič Karol	poštar	->-	7/10 1881	Bistra	Žuženberg			
11	Leben Franc	hlapec	->-	1884 ⁶	Zgorna Pristava				
12	Zupančič Josef	->-	->-	1877 ⁷	Makeldorf	Pettau			
13	Modic Jakob	->-	->-	1876 ⁸	St. Vid	Cerknica			
14	Petrič Franc	mizar	->-	1876 ⁹	Dole	Borovnica	p.b. Borovnica 29/6 1897 stv.27	1899	
15	Klaniček Franc	hlapec	->-	1875 ¹⁰	Sv. Trojica		p.b. 1896		
16	Friedl Simon	->-	->-	1872 ¹¹	Lichteneek	Pettau	p.b. Lichteneg 23/5 85 stv. 74	1900	
16	Vidovič Janez	->-	->-	1869 ¹²	St. Vid	->-	p.b. Vureja 26/2 1900 stv.147	1900	

¹ Datum ni popoln.

⁴ Datum ni popoln.

⁷ Datum ni popoln.

¹⁰ Datum ni popoln.

² Datum ni popoln.

⁵ Datum ni popoln.

⁸ Datum ni popoln.

¹¹ Datum ni popoln.

³ Datum ni popoln.

⁶ Datum ni popoln.

⁹ Datum ni popoln.

¹² Datum ni popoln.

Bistra

Domače ime: Grašina

Hiš. št. 2

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Neger Janez	gost	ožen	1860	Leibniz	Leibnitz	d.b. Steiergl 14/7 1891 stv 3	1900	
2	->- Julija	žena	->-	1865	Kapel	->-			
3	->- Stefanija	hči	sam	1887	Ptuj	->-			
4	->- Janez	sin	->-	1890	Fraun heim	->-			
5	->- Raimund	->-	->-	1895	Makeldorf	->-			
6	->- Josef	->-	->-	1897	Wildon	->-			
7	->- Karol	->-	->-	1899 ¹³	->-	->-			

¹³ Pri vseh navedenih so datumi rojstva nepopolni.

Bistra

Domače ime: »Grasina«

Hiš. št. 3

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Rudl Heinrich	gost	sam	9/7 1877	Bistra	Vrhnika Liebeschitz Leitmeitz Češko			sprejet v obč. zvezo Vrhnika
2	->- Ana ->- Helena	->- mati	žena udova	4/4 1839	Vrhnika	Vrhnika			sprejeta v obč. zv. Vrhnika 25/7 909 vl. št. 1267/9
3	Cankar Ana	nečakinja	->- ¹⁴	8/7 1891	->-	->-			

¹⁴ Verjetno je prišlo do pomote.

Bistra

Domače ime: »Grašina«

Hiš. št. 4

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Urbas Janez	gost	ožen	23/8 1856	Dol Logatec	Logac			
2	->- Ana	žena	->-	18/7 1863	Zaplana	Vrh.			
3	->- Johana	hči	sam	18/12 1888	Dol. Logac	Logac			
4	->- Martin	sin	->-	12/11 1891	->-	->-			
5	->- Franc	->-	->-	13/9 1893	->-	->-			
6	->- Janez	->-	->-	22/9 1898	Bistra	->-			
1 ¹⁵	Jereb Franc	gost	ožen.	6/11 1864	->-	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	10/3 1867	Dole	->-			
3	->- Pavel	sin	sam	2/4 1897	Bistra	->-			
4	Peternel Franc	nez. sin Marjje	->-	3/10 1893	->-	->-			
5	Dobrovoljc Miha	oče žene	ud.	23/9 1824	->-	->-			
1 ¹⁶	Šaftič Ana	gostja	->-	25/7 1830	Hotedrašica	Vrhnika			
1 ¹⁷	Nagode Matija	->-	ud.	25/2 1834	->-	->-			
2	->- Marija	->-	sam	20/9 1872	Bistra	->-			
1 ¹⁸	Vintar Marija	ud.	gost.	31/3 1840	roj. v Bistri Dobropolje	Videm			+ 14/5 1910
2	->- Karol	sin	sam	22/9 1872	Bistra	->-			

3	->- Katra	hči	->-	29/4 1879	->-	->-			
4	->- Franc	sin + Franca	->-	23/8 1893	->-	->-			
1 ¹⁹	Pečlin Janez	gost	udovec	13/4 1851	Vrh.	Vrh.			
2	->- Marija	hči	sam	30/7 1886	->-	->-			
	->- Janez	sin	->-	->-	->-	->-	vojak	orožnik	v Ljubljani
Bistra		Domače ime:				»Grašina«			

¹⁵ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

¹⁶ Pred tek. št. 1 je št. 3. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.

¹⁷ Pred tek. št. 1 je št. 4. Verjetno gre za četrto stanujočo družino v tej hiši.

¹⁸ Pred tek. št. 1 je št. 5. Verjetno gre za peto stanujočo družino v tej hiši.

¹⁹ Pred tek. št. 1 je št. 6. Verjetno gre za šesto stanujočo družino v tej hiši.

Hiš. št. 4 **Hišni posestnik:** Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
3 ²⁰	Pečlin Josip	sin	sam	18/3 1889	Bistra	Vrh.			
4	->- Franc	->-	->-	3/7 1891	->-	->-			
5	->- Antonija	hči	->-	4/6 1894	->-	->-			
6	->- Anton	sin	->-	30/1 1897	->-	->-			
1 ²¹	Završek Josef	gost	ožen	15/3 1871	St. Jernej Krško	St. Jernej Krško			
2	->- Karolina	žena	->-	22/10 1872	Bistra	->-			
3	->- Johana	hči	sam	1/5 1900	->-	->-			

²⁰ Nadaljevanje s prejšnje strani.

²¹ Pred tek. št. 1 je št. 7. Verjetno gre za sedmo stanujočo družino v tej hiši.

»brez prebivalcev«

Bistra

Domače ime:

Hiš. št. 5 **Hišni posestnik:**

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Bistra

Domače ime: Kovačija

Hiš. št. 6

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jerina Janez	kovač	ožen	31/8 1862	Verd	Vrh.			
2	->- Franca	žena	->-	8/1 1862	Blt. Brezovica	->-			
3	->- Franca	hči	sam	23/10 1892	Bistra	->-			
4	->- Ana	->-	->-	24/7 1894	->-	->-			na Štajerskem v Hallenstein služi fram Bernart
5	->- Marija	->-	->-	26/2 1896	->-	->-			
7	->- Jožefa	->-	->-	9/3 1898	->-	->-			
	->- Ivana	->-	->-	12/9 1900	->-	->-			
8	Vrhovec Janez	učenc	->-	29/8 1884	->-	->-			

Bistra

Domače ime: Lustk

Hiš. št. 7

Hišni posestnik: Janez Korenčan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Korenčan Janez	pos	ožen	21/12 1842	Bistra	Vrh.			
2	->- Ana	žena	->-	10/7 1841	Drasca	->-			
3	->- Janez	sin	sam	7/2 1878	Bistra	->-			
4	->- Marija	hči	->-	10/11 1880	->-	->-			
5	Leben Janez	hlape	->-	1882 ²²	Dole	->-	p.b. Polhovgrac 15/9 1895 stv 32	1881	
6	Vimer Franc	pastir	->-	ca 17/9 1889 ²³	Bane Planina pri Občini	Ljubljana mesto	d. l. očeta 7/7 08 št.46	1900	
1 ²⁴	Mele Jože	gost	ožen	16/4 1856	Trst	->-			
2	->- Lucija	žena	->-	6/1 1856	Dole	->-			
3	->- Ktra	hči	sam	19/11 1893	Bistra	->-			
4	->- France	sin	->-	7/10 1890	Verd	->-			

²² Datum ni popoln.²³ Verjetno najprej napisano: ca 1888, pozneje popravljeno-dopisano: 17/9 1889.²⁴ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Bistra

Domače ime: Štala

Hiš. št. 8

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Škerber Urša	dekla	sam	1851	Brezovica				
2	Ruparšek Jera	->-	->-	1881	Bl. Brezovica	Vrh.			
3	Debeve Jurij	hlape	->-	1837	Ohonica	Bor.	p.b. 25/5 89 stv.28 Borovnica	1890	
4	Tomc Lovro	->-	->-	/8 1852 ²⁵	St. Vid	Ljublj.			

²⁵ Rojstni datumi v vseh rubrikah niso popolni.

Bistra

Domače ime: Tomaž

Hiš. št. 9

Hišni posestnik: Marija Jerina

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jerina Marija	pos.	ožen	24/6 1839	Verd	Vrh.			
2	->- Janez	sin	sam	16/8 1863	Bistr	->-			
3	->- Jože	->-	sam	1/4 1871	->-	->-			+
4	->- Martin				->-	->-			
5	->- Jera	hči	->-	23/2 1875	->-	->-			
6	->- Ana	->-	->-	21/7 1876	->-	->-			
7	->- Ivana	->-	->-	20/4 1878	->-	->-			
8	->- Andrej	sin	->-	24/10 1879	->-	->-			
9	->- Tomaž	->-	->-	29/11 1884	->-	->-			

Bistra

Domače ime: Franz Gale

Hiš. št. 10

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Bistra

Domače ime: Tišlerija

Hiš. št. 11

Hišni posestnik: Franc Galle

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Galle Hubert	oskrbnik pos.	ožen.	7/9 1866	Ljubljana	Ljubljana			
2	->- Ana	žena	->-	20/11 1875	->-	->-			
3	Sitar Marija	dekla	sam	1871 ²⁶	Kamnik	Kamnik			
1 ²⁷	Lanarčič Janez	hlapec	ož.	7/12 1862	Blatna Brezovica	Vrhnika			
2	->- Jera	žena	->-	9/3 1869	->-	->-			
3	->- Janez	sin	sam	13/8 1895	->-	->-			
4	->- Franc	->-	->-	26/11 1897	->-	->-			+ 14/9 902
5	->- Anton	->-	->-	5/7 1900	->-	->-			
6	Harauer Johana	pestr.	->-	25/12 1889	Blatna Brezovica	->-			
1 ²⁸	Kržič Miha	hlapec	->-	9 1880 ²⁹	Borovnica	Borovnica			

²⁶ Datum ni popoln.²⁷ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.²⁸ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za tretjo stanujočo družino v tej hiši.²⁹ Datum ni popoln.

Bistra

Domače ime: Mrlak

Hiš. št. 12

Hišni posestnik: Tomaž Mrlak

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mrlak Tomaž	pos.	udovc ožen.	14/12 1840	Hotedrašica	Vrh.			
2	->- Franca	hči	sam	28/2 1875	Bistra	->-			
3	->- Ana	->-	->-	20/7 1880	->-	->-			Amerika
4	->- Anton	sin	->-	24/3 1883	->-	->-			
5	->- Urša	hči	->-	7/9 1885	->-	->-			
6	->- Lovro	sin	->-	10/8 1889	->-	->-			
1 ³⁰	Rihar Marija	gostja	->-	16/2 1836	->-	->-			
2	->- Janez	sin	->-	19/4 1877	->-	->-			

³⁰ Pred tek. št. 1 je št. 2. Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Bistra

Domače ime:

Hiš. št. 13

Hišni posestnik: Franz Gale

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Nobena rubrika ni izpolnjena.

Bistra

Domače ime:

Lustkova bajta

Hiš. št. 14

Hišni posestnik: Korencan Franje Janez

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Drašlar Luka	gost	ožen	18/10 1849	Verd	Vrh.			
2	->- Marija	žena	->-	11/9 1856	Žažar	->-			
3	->- Marija	hči	sam	22/8 1878	Verd	->-			
4	->- Terezija	->-	->-	21/9 1882	Bistra	->-			
5	->- Jože	sin	->-	22/3 1884	->-	->-			
6	->- Jera	hči	->-	28/6 1890	->-	->-			
7	->- Valentin	sin	->-	7/3 1892	->-	->-			
8	->- Leopold	->-	->-	14/11 1894	->-	->-			
9	->- Janez	->-	->-	16/5 1897	->-	->-			del knj stv. 4 17/1 1912
10	->- Janez	brat pos.	->-	15/12 1839	->-	->-			

»čuvajnica« št. 674

Bistra

Domače ime:

Hrastnik

Hiš. št. 15

Hišni posestnik:

Mateuž Hrastnik

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Hrastnik Mateuž	želez čuvaj	ožen	15/9 1840	noya Cerkev	Celje			
2	->- Jožefa	žena	->-	15/3 1841	Gradec	->-			
3	->- Helena	hči	sam	15/5 1879	St. Peter	->-			
4	->- Alojzij	sin	->-	19/4 1876	Maribor	->-			
1 ³⁷	Kariš Ferdinand	žel čuvaj	ožen	23/5 1870	Mrčavas Povir	Povir			prisel 17/8 905
2	->- Marija	žena	omož	1871 ³²	Unca	->-			+

3	->- Marija	žena	omož.	16/1	Onca	->-	33		
	->- Dora	hči	samska	6 l.	Kontavelj	->-			
4	->- Sofija	->-	->-	4	dito	->-			
5	->- Josefa	->-	->-	1 1/2	dito	->-			
1	Slomensček Blaž	ož. čuv	ož						Kamnagora Štajersko 1908
2	->- Marija	žena							
	Marija	hči							
	Anton		sin						
	Justin		->-						
	Ludvik		->-						

³¹ Pred tek. št. 1 je datum: 1/9 1905.

³² Datum ni popoln.

³³ Dopisano: odšel v Trnovo pri Ilirski Bistrici dne 11/11 907.

PODLIPA 31/12 1900 = 237 prebivalcev

Podlipa

Domače ime: Jerebč

Hiš. št. 1

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Luka	posestnik	samski	11/10 1855	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Jera	sestra	->-	21/2 1860	->-	->-			

Podlipa

Domače ime: Cajnar

Hiš. št. 2

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Brenčič Marijana	posestnica	vdova	11/8 1861	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	hči	samica	7/8 1890	->-	->-			
3	->- Cecilija	->-	->-	20/11 1891	->-	->-			
4	->- France	pastorek	->-	28/1 1875	->-	->-			
5	->- Gašper	->-	->-	31/12 1883	->-	->-	Podlipa 6		
6	->- Janez	->-	->-	13/4 1886	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 3

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujec dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Brenčič Janez	posestnik	oženjen	28/12 1861	Podlipa	Vrhnika			
2	-> Ivana	žena	->	23/5 1865	Horjul	->			
3	-> Janez	sin	samski	21/8 1886	Podlipa	->	Vrhnika		
4	-> Jože	->	->	22/3 1888	->	->			
5	-> Ivana	hči	->	26/10 1893	->	->			
6	-> Uršula	->	->	27/10 1895	->	->			
7	-> Nikolaj	sin	->	6/12 1897	->	->			
8	-> Anton	->	->	15/6 1900	->	->			
9	-> Marija	mati	vdova	3/3 1843	Žažar	->			+ 4/11 01

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 4

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujec dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Krvina Jakob	posestnik	oženjen	29/4 1858	Podlipa	Vrhnika	Amerika		
2	-> Marijana	žena	->	2/4 1862	Rovte	->			
3	-> Franja	hči	samska	23/4 1883	Podlipa	->			
4	-> Janez	sin	->	15/7 1887	->	->			
5	-> Andrej	->	->	11/12 1890	->	->			
6	-> Peter	->	->	19/6 1892	->	->			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 5

Hišni posestnik: Klan

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujec dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Celarc Janez	posestnik	oženjen	6/5 1863	Podlipa	Vrhnika	Amerika		v Ameriki
2	-> Katarina	žena	->	21/11 1862	Opale Logatec	->			doma
3	-> Marija	hči	samica	9/2 1889	Podlipa	->			
4			

4	->- Franja	->-	->-	1889 5/3 1892	->-	->-			
5	->- Ivana	->-	->-	23/6 1896	->-	->-			
6	->- Angela	->-	->-	19/5 1899	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 6

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Celarc Anton	posestnik	oženjen	16/1 1859	Podlipa	Vrhnika	Amerika		+ 10/5 1926 v Ameriki
2	->- Marija	žena	->-	28/6 1860	Št. Jošt	->-			
3	Logar Marija	dekla	samska	1876 ³⁴	Rovte	Rovte			
4	Brenčič Gašper	hlapec	->-	31/12 1883	Podlipa	Vrhnika			

³⁴ Datum ni popoln.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 7

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Janez	posestnik	oženjen	31/5 1850	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Antonija	žena	->-	10/1 1856	Rovte	->-			
3	->- Ferezija	hči	samska	6/10 1885	Podlipa	->-			+ 2/5 901
4	->- France	sin	->-	23/1 1888	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	13/12 1889	->-	->-			
6	->- Janez	sin	->-	9/6 1892	->-	->-			
7	->- Jože	->-	->-	10/4 1894	->-	->-			
8	->- Marija	hči	->-	8/4 1897	->-	->-			
9	->- Jernej	sin	->-	20/8 1900					

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 8

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Treven Neža	gostija	samska	20/12 1834	Zaplana	Vrhnika			

			a	1854					
1	Lapajne Janez	->-	oženje n	6/5 1842	Ideršek Logatec	Dole Logatec	Amerika	<i>od ca 1893</i>	
2	->- Marijana	žena	->-	6/6 1857	Podlipa	->-			
3	->- Janez	sin	samski	31/8 1884	Zagradec Logatec	->-	Samobor Hrovaško		
4	->- Katarina	hči	->-	29/4 1886	->-	->-	Bevke		
5	->- Franja	->-	->-	26/11 1888	->-	->-	Vel. Ligojna		
6	->- Anton	sin	->-	11/6 1891	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 9

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Seljak Janez	posestnik	oženje n	19/8 1856	Žirovnica Logatec	Vrhnika Žirovnica Logatec			<i>sprejet v seji 9/12 907 386/1907</i>
2	->- Marija	žen	->-	26/6 1870	Podlipa	Vrhnika			
3	->- Marija	hči	samski	8/8 1888	->-	->-			
4	->- France	sin	->-	16/4 1890	->-	->-			
5	->- Jože	->-	->-	1/4 1895	->-	->-			
6	->- Janez	->-	->-	3/11 1896	->-	->-			
7	->- Leopold	->-	->-	5/10 1898	->-	->-			
8	->- Andrej	->-	->-	3/12 1899	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 10

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jurca Franc	posestnik	oženje n	10/10 1845	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Ivana	žena	->-	18/8 1852	Žirovnica Logatec	->-			+ 4/3 1908
3	->- Janez	sin	samski	14/5 1876	Podlipa	->-			
4	->- France	->-	->-	11/8 1881	->-	->-			
5	->- Ana	mati	vdova	27/7 1825	Horjul	->-			+ 22/10 901
6	Malavašič Jera	dekla	samski	4/3 1878	Podlipa	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 11

Hišni posestnik:

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Urh Janez	posestnik	oženjen	24/12 1851	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Franja	žena	->-	20/11 1864	Smrečje	->-			
3	->- Marija	hči	samska	3/9 1878	Podlipa	->-	Smrečje		
4	->- Jera	->-	->-	16/3 1883	->-	->-			
5	->- Franja	->-	->-	9/10 1887	->-	->-			
6	->- Marijana	->-	->-	7/10 1888	->-	->-			
7	->- Terezija	->-	->-	2/10 1890	->-	->-			
8	->- Ivana	->-	->-	11/8 1892	->-	->-			
9	->- Antonija	->-	->-	24/5 1895	->-	->-			
10	->- Anton	sin	->-	7/1 1897	->-	->-			<i>del knj 30 12/II 1911</i>
11	->- France	->-	->-	1/2 1899	->-	->-			
12	->- Jakob	->-	->-	15/7 1900	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 12

Hišni posestnik:

Tek. št.	Prilimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Troha Matevž	posestnik	oženjen	25/8 1846	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	21/4 1848	Rovte	->-			
3	->- France	sin	samski	7/11 1871	Podlipa	->-			
4	->- Janez	->-	->-	6/11 1878	->-	->-	Lünen Westfalsko Nemško		
5	->- Tomaž	->-	->-	28/12 1883	->-	->-			
6	->- Ivana	hči	->-	28/6 1886	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 13

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Filipič Andrej	posestnik	vdovec	22/11 1865	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Ivana	hči	samska	27/12 1891	->-	->-			
3	->- Janez	sin	->-	13/5 1893	->-	->-			
4	->- Anton	->-	->-	12/5 1895	->-	->-			
5	->- Andrej	->-	->-	17/11 1899	->-	->-			+ 22/1 901
6	Jereb Marija	tašča	vdova	8/3 1825	Smrečje	->-			+ 11/2 901

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 14

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Troha Janez	posestnik	oženjen	30/12 1848	Podlipa	Vrhnika	Amerika		
2	->- Marija	žena	->-	11/5 1848	Butajnova	->-			
3	->- Janez	sin	samski	1/2 1876	Podlipa	->-			
4	->- France	->-	->-	26/11 1879	->-	->-	Vrhnika		
5*	->- Jože	->-	->-	31/3 1881	->-	->-	Amerika		
6	->- Tomaž	->-	->-	17/12 1882	->-	->-	Podpeč		
7	->- Lovro	->-	->-	11/8 1884	->-	->-			
8	->- Cecilija	hči	->-	23/11 1886	->-	->-			+
9	Skvarča Franc	pastir	->-	17/4 1890	Butajnova	Št. Jošt			
1*	Troha Jože	sin	ož	31/3 1881	Podlipa	Vrhnika			je v Ameriki
2	->- Franciška rojena Dolenc	žena	ož	22/2 1882	Žitbrše stv 12	->-			
	->- Franciška	hči	sam	4/6 1905	Bradlock Amerika	->-			
	->- Jožef	sin	->-	28/4 1906	Bradlock Amerika	Vrhnika			

Podlipa

Domače ime: *Boštjanovc*

Hiš. št. 15 prazna

Hišni posestnik: *Mole Ivan*

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	<i>Troha Franc</i>	<i>učitelj</i>	<i>oženj</i>		<i>vidi št 12</i>	<i>Podlipa</i>			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 16

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jesenovec Janez	posestnik	oženje n	1/11 1867	Smrečje	Št. Jošt			
2	->- Marija	žena	->-	22/1 1863	Rovte	->-			
3	->- Janez	sin	samski	20/8 1894	Podlipa	->-			
4	->- Ivana	hči	->-	22/6 1900	->-	->-			+ 30/1 02
5	Filipič Marija	pastorka	->-	18/4 1886	->-	Vrhnika	<i>doma</i>		
6	->- Martin	->-	->-	9/11 1887	->-	->-	<i>doma</i>		
7	->- Matevž	->-	->-	14/9 1889	->-	->-	Podpesek Logatec		
8	->- Jakob	->-	->-	27/7 1891	->-	->-	<i>doma</i>		
9	->- Franja	svakinja	->-	18/4 1876	->-	->-			<i>Št. Jošt</i>

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 17

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Možina Janez	posestnik	oženje n	9/4 1846	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	23/4 1853	Zaplana	->-			
3	->- Matevž	sin	samski	6/9 1885	Podlipa	->-	Podpesek Logatec		
4	->- Ana	hči	->-	21/6 1888	->-	->-			
5	->- France	sin	->-	2/10 1892	->-	->-			
6	->- Anton	->-	->-	30/1 1896	->-	->-	Žiberše Logatec		
7	->- Franja	hči	->-	13/12 1897	->-	->-			
8	->- Janez	sin	->-	13/12 1873	->-	->-	Amerika		
9	->- Terezija	hči	->-	16/9 1876	->-	->-	neznano		

				18/6				
10	->- Marija	->-	->-	5/8 1879	->-	->-	Žažar	
11	->- Jakob	sin	->-	25/4 1882	->-	->-		Amerika 1901

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 18

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mole Anton	posestnik	oženje n	14/1 1847	Žažar	Vrhnika			
2	->- Franja	žena	->-	6/11 1848	Petkovec Logatec	->-			
3	->- Anton ->- Antonija	sin žena	oženj samski	3/6 1883	Stara Vrhnika	->-			je v Doln Logatecu 83 oženje zidar
4	->- Marija	hči	->-	30/9 1885	->-	->-			
5	->- Jože	brat	->-	1840 ³⁵	Žažar	->-			

³⁵ Datum ni popoln.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 19

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko Janez	posestnik	oženje n	11/12 1864	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	11/11 1863	Žažar	->-			
3	->- Janez	sin	samski	9/1 1890	Podlipa	->-			
4	->- Marija	hči	->-	19/3 1891	->-	->-			
5	->- Franja	->-	->-	14/1 1894	->-	->-			
6	->- France	sin	->-	20/10 1895	->-	->-			
7	->- Ivana	hči	->-	13/12 1897	->-	->-			
8	Trček Uršula	mati	omože n	20/10 1843	Žirovnica Logatec	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 20

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pajsar Janez	posestnik	oženje n	6/2 1846	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	17/11	Žažar	->-			

2	->- Marija	žena	->-	1840 17/11 1852	Žažar	->-		
3	->- Ana	hči	samska	22/7 1870	Podlipa	->-		
4	->- Janez	sin	->-					vojak
5	->- Ivana	hči	->-	7/9 1881	->-	->-		
6	->- France	sin	->-	12/9 1885	->-	->-		
7	Treven Marija	pastarica	->-	13/11 1887	->-	->-		

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 21

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Trček Gregor	posestnik	oženjen	26/2 1848	Žažar	Vrhnika			
2	->- Franja	žena	->-	29/1 1858	Stara Vrhnika	->-			
3	->- France	sin	samski	6/2 1879	Podlipa	->-			
4	->- Marjeta	hči	->-	11/7 1882					
5	->- Nikolaj	sin	->-	4/12 1884	->-	->-			
6	->- Peter	->-	->-	2/7 1888	->-	->-			
7	->- Marija	hči	->-	2/7 1890	->-	->-			
8	->- Ivana	->-	->-	18/6 1897	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 22

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Seljak Janez	posestnik	oženjen	9/5 1866	Ideršek Logatec	Vrhnika Doje Logatec			sprejet 5/12 906 št 51/1906
2	->- Franja	žena	->-	3/4 1876	Vrhnika	->-			
3	->- Anton	sin	samski	8/6 1895	Podlipa	->-			
4	->- France	->-	->-	23/9 1896	->-				
5	->- Marija	hči	->-	17/8 1898	->-	->-			
6	->- Jožefa	->-	->-	10/3 1900	->-	->-			
7	Hodnik Jera	tašča	omož.	3/3 1850	->-	Vrhnika			+ 6/5 1910

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Fortuna Janez	posestnik	oženjen	3/11 1844	Trata Kranj	Vrhnika Žir			seja 16/2 906 št. 184/06
2	->- Franja	II žena	->-	13/2 1851	Žirovnica Logatec	dto			
3	->- Marija	hči I že	samska	12/1 1866	->-	Žir	Borovnica		
4	->- Ivana	->-	->-	12/11 1871	->-	Žir	Trst		
5	->- Apolonija	->-	->-	12/2 1880	->-	Žir	Borovnica		
6	->- Magdalena	->- II	->-	17/7 1883	->-	Vrhnika	Žirovnica		
7	->- Jakob	sin	->-	27/4 1885	->-	dto	Borovnica		
8	->- Matevž	->-	->-	30/8 1886	->-	dto			
9	->- France	->-	->-	6/10 1888	->-	dto			
10	->- Anton	->-	->-	14/1 1891	->-	dto			na Bregu pri Baron(?) pri Svigelj
1 ³⁶	Butin Terezija	užitkarca	vdova	9/10 1842					
2	->- Marija	hči	samska	6/1 1867			Zaplana		
3	->- France	sin	->-	21/11 1869					dom. list št. I 769 Sv. Ivan Labina Hrvaško

³⁶ Verjetno gre za drugo stanujočo družino v tej hiši.

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petkovšek Valentin	posestnik	oženjen	28/2 1840	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	21/9 1844	Rovte	->-			
3	->- France	sin	samski	7/4 1875	Podlipa	->-			
4	->- Janez	->-	->-	9/5 1877	->-	->-	Amerika		
5	->- Marijana	hči	->-	10/6 1879	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	24/3 1881	->-	->-			
7	Lukan Peter	hlapec	->-	1884 ³⁷	Rovte	Rovte			

7	Lukan Peter	napec	->-	1884	Rovte	Rovte			
8	Brenčič Marija	pastarica	->-	7/8 1890	Podlipa	Vrhnika			
9	Gabrovšek Franja		->-	6 let	Petkovec Logatec	?			

³⁷ Datum ni popoln.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 25

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pajsar Marija	posestnica	samska	13/12 1865	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Janez	brat	->-	9/10 1869	->-	->-			
3	->- Franja	sestra	->-	24/12 1875	->-	->-			
4	->- Jože	brat	->-	27/2 1881	->-	->-			
5	Nagode Marija	dekla	->-	5/7 1880	Praprotno brdo Logatec	Rovte			
6	Bogataj Marijana	past.	->-	1890 ³⁸	Petkovec Logatec	->-			

³⁸ Datum ni popoln.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 26

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kogovšek Peter	posestnik	oženjen	21/2 1868	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marijana	žena	->-	17/8 1868	Plešivca Ljubljana	->-			
3	->- Janez	sin	samski	5/11 1895	Podlipa	->-			
4	->- Marija	hči	->-	3/8 1897	->-	->-			
5	->- Marijana	->-	->-	2/9 1900	->-	->-			
6	->- Valentin	oče	oženjen	10/2 1846	->-	->-			
7	->- Marijana	mati	->-	23/6 1843	Žažar	->-			
8	->- Jože	brat	samski	19/3 1884	Podlipa	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 27

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Marija	posestnica	vdova	8/7 1865	Rovte	Vrhnika			
2	->- Franja	hči	samska	1/4 1896	Podlipa	->-			
3	->- Neža	teta umrlega moža	->-	1/1 1818	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 28

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jemec Anton	župnik	samski	8/1 1864	Davča Kranj	Vrhnika			
2	->- Uršula	sestra	->-	25/9 1869	->-	Sorca Kranj			
3	Vrhove Ivana	dekla	->-	11/6 1882	Ljubogojna	Horjul			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 29

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Urh Anton	gostač	oženjen	4/1 1862	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	1/10 1866	Raševa Logatec	->-			
3	->- Anton	sin	samski	23/5 1893	Podlipa	->-			
4	->- Marija	hči	->-	13/4 1897	->-	->-			
5	->- Neža	->-	->-	19/1 1899	->-	->-			
1	Filipič Marija	gostija	vdova	14/5 1851	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 30

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vehar France	dninar	oženjen	5/12 1864	Podlipa	Vrhnika			

2	->- Neža	žena	->-	1804 20/1 1865	Staravrhnik a	->-			
3	->- Neža	hči	samsk a	21/12 1887	Podlipa	->-	Vel. Ligojna		
4	->- France	sin	->-	14/9 1889	->-	->-	Žažar		del knj št. 50 19 III 1910
5	->- Marija	hči	->-	5/2 1892	->-	->-			
6	->- Janez	sin	->-	3/10 1894	->-	->-			
7	->- Anton	->-	->-	30/5 1897	->-	->-			
8	->- Terezija	hči	->-	12/10 1899	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 31

Hišni posestnik:

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jurca Janez	posestnik	oženje n	4/8 1864	Podlipa	Vrhnika	kovač		
2	->- Marija	žena	->-	4/8 1875	Notranje gorice	->-			
3	->- Marija	hči	samsk a	3/12 1897	Podlipa	->-	Notranje gorice		
4	->- Janez	sin	->-	18/5 1899	->-	->-			
5	->- Matevž	oče	vdove c	23/9 1835	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Neverjn

Hiš. št. 32

Hišni posestnik:

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Brenčič Andrej	posestnik	oženje n	25/10 1855	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	20/8 1865	Lavrovec Logatec	->-			
3	->- Franja	hči	samsk a	17/9 1886	Podlipa	->-	Ljubljana		
4	->- Vincencij	sin	->-	4/4 1888	->-	->-	Smrečje		
5	->- Ivana	hči	->-	5/5 1890	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	15/2 1892	->-	->-			
7	->- Antonija	->-	->-	25/12 1894	->-	->-			
8	->- Jožefa	->-	->-	9/5 1897	->-	->-			
9	->- France	sin	->-	6/10 1899	->-	->-			+ 12/5 01

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 33

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Peter	vžitar	vdovec	15/6 1826	Podlipa	Vrhnika			+

prazna.-

Podlipa

Domače ime: *Ambružova bajta*

Hiš. št. 34 prazna

Hišni posestnik: *Krvina Jakob*

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	<i>Pivk Helena</i>								
	<i>Jereb Neža</i>			1818					

Podlipa

Domače ime: *Gojnerjeva bajta*

Hiš. št. 35 prazna

Hišni posestnik: *Brenčič Franc*

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	<i>Brenčič Marjana</i>								

Podlipa

Domače ime: *Gartnerjeva bajta*

Hiš. št. 36 prazna

Hišni posestnik: *Jurca Franc*

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	<i>Jurca Franc</i>	vžitar	oženj						
2	->- Ivana	->-	->-						vidi št. 10

Podlipa

Domače ime: *Kovačeva bajta*

Hiš. št. 37

Hišni posestnik: *Jereb Matija (Smrečje 27)*

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb-Martin	posestnik	vdovec	11/11 1821	Podlipa	Vrhnika			+ 3/2 901
	<i>Gantar-Frane</i>	<i>gost</i>	<i>oženj</i>						<i>Amerika</i>
1	<i>Trepal Franc</i>	<i>gost</i>	<i>oženj</i>	1/10 1855	<i>Rovte</i>	<i>Rovte</i>			<i>od sv. Jurija 1906 24/4</i>
2	->- Marija		->-	1854	->-	->-			
2	" Franc	<i>blonac</i>	<i>comac</i>	1884	"	"			

3	->- Franc	napec	samec	1864	->-	->-		
4	->- Jože	mizar	->-	1885	->-	->-		Vrhnika 101
5	->- Ivan	dninar	->-	1887	->-	->-		
6	->- Anton	šolar	->-	1897 ³⁹	->-	->-		

³⁹ Za vse navedene pod tek. št. 2-6, rojstni datumi niso popolni.

Podlipa

Domače ime:

Bukovec

Hiš. št. 38

Hišni posestnik:

Žitko Franc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Žitko France	posestnik	oženjen samski	14/12 1869	Podlipa	Vrhnika			
2	->- Franca	žena	dto	1871	Smrečje Št. Jošt	->-			
3	->- Karol	sin	samski	1901	Podlipa	->-			
4	Malavasič Franca	nezakonska hči žene	->-	1895 ⁴⁰	Smrečje Št. Jošt	Št. Jošt			

⁴⁰ Za vse navedene pod tek. št. 2-4, rojstni datumi niso popolni.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 39

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Burjak Janez	posestnik	oženjen	9/5 1846	Horjul	Vrhnika Horjul			sprejet v seji 16/2 1900 št.259
2	->- Marija	žena	->-	24/3 1851	Podlipa	dto			
3	->- Anton	sin	samski	13/6 1880	->-	ostane Horjul ⁴¹	kot polnoleten! Bevke		
4	->- Ivana	hči	->-	8/5 1882	->-	Vrhnika			
5	->- Marija	->-	->-	5/10 1883	->-	dto	Vrhnika		
6	->- Ana	->-	->-	21/7 1885	->-	dto	dto		
7	->- Janez	sin	->-	4/1 1887	->-	dto			

⁴¹ Napisano se verjetno nanaša na vrstico zgoraj.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 40

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Celarc Pavel	posestnik	oženjen	20/1 1861	Smrečje	Vrhnika Št.-Jošt			sprejet 2. <i>grudna</i> 1905 v obč. zvezo vrhniško, st. 2048/ 13/12 1905
2	->- Marijana	žena	->-	9/8 1862	->-	->-			
3	->- Ivana	hči	samska	5/5 1886	Podlipa	->-			
4	->- France	sin	->-	5/10 1888	->-	->-	Smrečje		
5	->- Ana	hči	->-	28/7 1891	->-	->-			
6	->- Jakob	sin	->-	19/4 1894	->-	->-			
7	->- Janez	->-	->-	30/10 1896	->-	->-			
8	->- Marija	hči	->-	9/2 1900	->-	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 41

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Treven France	posestnik	oženjen	22/3 1862	Vel. Ligojna	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	->-	5/8 1864	->-	->-			
3	->- Marija	hči	samska	13/11 1887	Podlipa	->-	Podlipa 20		+ 20/3 901
4	->- Franja	->-	->-	17/4 1889	->-	->-			
5	->- Marijana	->-	->-	1/2 1892	->-	->-			
6	->- Ivana	->-	->-	4/12 1893	->-	->-			
7	->- Jera	->-	->-	15/2 1896	->-	->-			
8	->- Jože	sin	->-	6/3 1898	->-	->-			
9	->- Helena	hči	->-	28/3 1900	->-	->-			
10	Ogrin Ana	tašča	vdova	63 let stara	Vel. Ligojna	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 42

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Corn France	posestnik	oženjen	29/10 1855	Vel. Ligojna	Vrhnika	Amerika		
2	-> Marija	žena	->	15/10 1852	Podlipa	->			+ 29/4 909
3	Jereb Janez	sin prvega moža	samski	9/4 1875	->	->	Amerika		
4	Corn France	sin	->	20/11 1880	->	->	Verd		
5	-> Andrej	->	->	16/11 1884	->	->	Vrhnika		
6	-> Matevž	->	->	30/9 1887	->	->			
7	-> Ivana	hči	->	28/7 1889	->	->			
8	-> Martin	sin	->	8/11 1893	-> mizarški	-> učenc			
1	Pivk Helena	gostija	vdova	18/5 1825	->	->			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 43

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Malavašič Janez	posestnik	oženjen	8/4 1844	Podlipa	Vrhnika			+
2	-> Marija	žena	->	4/6 1846	Smrečje	->			
3	-> Gregor	sin	samski	4/3 1874	Podlipa	->			
4	-> Jera	hči	->	4/3 1874	->	->	Podlipa 10		
5	-> Marija	->	->	31/3 1884	->	->			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 44

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Malavašič Janez	posestnik	oženjen	23/6 1866	Smrečje	Vrhnika Št. Jošt			
2	-> Franja	žena	->	7/12 1866	->	->			
3	-> Marija	hči	samska	14/11 1893	Podlipa	->			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 45

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jesenovec Pavel	posestnik	oženjen	6/1 1861	Smrečje	Št. Jošt			Amerika 1904
2	->- Ivana	žena	->-	8/7 1865	->-	->-			
3	->- Marija	hči	samska	6/8 1891	->-	->-	Smrečje		
4	->- Pavel	sin	->-	18/1 1893	->-	->-			
5	->- Jakob	->-	->-	16/7 1896	->-	->-			
6	->- Leopold	->-	->-	10/11 1898	Podlipa	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 46

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kržič Lorenc	posestnik	oženjen	7/8 1855	? Preserje	Vrhnika Preserje			
2	->- Marija	žena	->-	5/10 1863	Žažar	->-			
3	->- Marija	hči	samska	14/11 1889	Vrhnika	->-			
4	->- France	sin	->-	1/4 1891	->-	->-	Žažar		
5	->- Lorenc	->-	->-	6/8 1892	->-	->-			
6	->- Ivana	hči	->-	16/8 1894	Žažar	->-			
7	->- Ana	->-	->-	23/6 1896	Rovte	->-			
8	->- Marija	->-	->-	9/7 1898	Podlipa	->-			
9 ⁴²	->- Cecilija	->-	->-	10/11 1899	->-	->-			

⁴² Za vse navedene pod tek. št. 1-9, je v rubriki Za ptujce napisano: Sprejet v tuk obč. zvezo 26/4 1908 vl. št. 76.

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 47

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jurca Matija	posestnik	oženjen	15/2 1855	Podlipa	Vrhnika	Amerika		
2	->- Neža	žena	->-	27/1 1856	Garčarevec Logatec	->-			

3	->- Franja	hči	samska	7/4 1883	Rovte	->-	Ljubljana		
4	->- Anton	sin	->-	21/5 1884	->-	->-	Samobor Hrovaško		
5	->- France	->-	->-	25/9 1885	->-	->-	Vrhnika		
6	->- Pavel	->-	->-	24/1 1891	Lesnabrdo	->-			

Podlipa

Domače ime:

Hiš. št. 48

Hišni posestnik:

Janša Jakob

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Janša Helena	samska		14/4 1868	Žažar	Vrhnika			
2	->- Marija	njena hči		2/2 1900	->-	->-			

ZAPLANA 31/12 1900 = 365 prebivalcev

Zaplana

Domače ime:

Mali Zlovša

Hiš. št. 1

Hišni posestnik:

Bogataj Ana

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Bogataj Ana	posestnica	vdova	15/7 1843	Žažar	Vrhnika			
2	->- Marija	hči	sam	6/11 1863	Zaplana	->-			
3	->- Janez	sin	->-	30/10 1870	->-	->-			oženj Vel. Ligojna št. 16
4	->- Jožef	->-	->-	4/3 1877	->-	->-			
5	Skvarča Ivana	dekla	->-	1886 ¹	Rovte	Rovte gl. Logatec		1900	

¹ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime:

Veliki Zlovša

Hiš. št. 2

Hišni posestnik:

Železnik Jožef

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ²	Železnik Jožef	Posestnik	ožen	15/3 1854	Smrečje Šent. Jošt Ljubljana	Vrhnika			sedaj v Ameriki
2	->- Ivana	žena	omož	3/6 1864	Zaplana	->-			

3 ²	->-	Janez	sin	sam	1/7 1880	->-	->-		->-
4 ⁴	->-	Anton	->-	->-	26/12 1881	->-	->-		
5	->-	Katarina	hči	->-	25/4 1884	->-	->-		<i>poročena št. 33</i>
6	->-	Jožef	sin	->-	16/3 1887	->-	->-		
7	->-	Franc	->-	->-	9/3 1891	->-	->-		
8	->-	Marija	hči	->-	30/11 1893	->-	->-		
9	Pivk	Jakob	oče žene	vdove c	30/4 1824				+

² Pred tek. št. 1 je dopisano: *Amerika*.

³ Pred tek. št. 3 je dopisano: *Amerika*.

⁴ Pred tek. št. 4 je dopisano: *vojak*.

Zaplana

Domače ime: Terček

Hiš. št. 3

Hišni posestnik: Terček Ignacij

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Terček Ignacij	posestnik	ožen.	30/1 -66	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marjana	žena	omož.	9/11 -65	Samotorca Horjul	->-			
3	->- Janez	sin	sam	8/X -93	Zaplana	->-			
4	->- Franc	->-	->-	28/IV -98	->-	->-			
5	->- Jakob	->-	->-	24/VII 1900	->-	->-			
6	->- Marija	hči	->-	27/IV -96	->-	->-			
7	->- Franca	gospodarje va sestra	->-	7/3 -58	->-	->-			
8	->- Anton	hlapec	->-	-50	Horjul gl. Ljubljana ⁵			1900	
9	Tratnik Franc	pastir	->-	-88	Lavrove gl. Logatec	Žiri		->-	
10	Logar Marija	dekla	->-	-83	Petkovce gl. Logatec	Rovte		-83	
11	Menart Gašper	hlapec	->-	1885 ⁶					

⁵ Napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

⁶ Rojstni datumi od tek. št. 8-11 niso popolni.

Zaplana

Domače ime: Jamenčan

Hiš. št. 4

Hišni posestnik: Mivšek Janez

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mivšek Janez	posestnik	ožen	4/2 -50	Zaplana	Vrhnika			

2	->- Marija	žena	omoz	1/5 -41	->-	->-			
3	->- Anton	sin	sam	3/2 -78	->-	->-			
4	->- Ana	hči	->-	10/7 -81	->-	->-			
5	Albreht Franca	dekla	->-	-87	Rovte gl. Logatec				-98

⁷ Napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Zaplana

Domače ime: Logar

Hiš. št. 5

Hišni posestnik: Petkovšek Peter

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petkovšek Peter	posestnik	ožen	29/6 -46	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	omoz	18/12 -61	Žibarše gl. Logatec	Hotederšica			
3 ⁸	->- Jakob	sin	sam	⁹	Zaplana	Vrhnika			l. 1900 pri vojakih
4 ¹⁰	->- Janez	->-	->-	16/4 1880	->-	->-			Ebensee v Oberösterreich
5	->- Franc	->-	->-	23/11 -84	->-	->-			
6	->- Andrej	->-	->-	30/11 -89	->-	->-			
7	->- Nace	->-	->-	3/7 -92	->-	->-			
8	->- Jožef	->-	->-	13/3 -94	->-	->-			
9	->- Karol	->-	->-	6/12 -95	->-	->-			
10	->- Anton	->-	->-	2/1 -99	->-	->-			
11	->- Marija	hči	->-	21/9 -86	->-	->-			
12	->- Neža	->-	->-	2/1 -99	->-	->-			+ 4/8 901

⁸ Pred tek. št. 3 dopisano: Amerika.

⁹ Rojstni datum ni naveden.

¹⁰ Pred tek. št. 4 dopisano: Ameika.

Zaplana

Domače ime: Zakovšek

Hiš. št. 6

Hišni posestnik: Teodor Fröhlich

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ¹¹	Eržen Anton	oskrbnik	ožen	13/1 -70	Medvedje brdo Rovte	Gl. Logatec ¹²		-97	
2	->- Marija	žena	omoz	17/9	Dobline	Dobline			

KOVIC										
2	->- Marjana	žena	omož	17/8 -75	Podlipa Vrhnika	Rovte gl. Logatec				
3	Košir Franca	dekla	sam	-78 ¹³	Rovte	Št. Jošt gl. Ljubljana			-98	

¹¹ Pred tek. št. 1 je dopisano: *odšel*.

¹² Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni datum, Domovna občina).

¹³ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime: Žerovec

Hiš. št. 7

Hišni posestnik: Oblak Matija

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Oblak Matija	posestnik	ožen	12/2 -38	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	omož	2/7 -44	Rovte gl. Ljubljana	->-			
3	->- Jakob	sin	sam	15/4 -72	Zaplana	->-			
4	->- Anton	->-	->-	12/1 -86	->-	->-			
5	->- Franca	hči	->-	25/1 -80	->-	->-			
6	->- Ivana	->-	->-	15/6 -82	->-	->-			
7	->- Tona	->-	->-	26/XII -88	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: Žulner

Hiš. št. 8

Hišni posestnik: Oblak Gašper

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Oblak Gašper	posestnik	ožen	6/1 -40	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	omož	8/6 -40	->-	->-			
3	->- Marjana	hči	sam	4/2 -82	->-	->-			
4	Pivk Franca	pastarica	->-	11/2 -89	Potkovec Rovte gl. Logatec			-89	

Hiš. št. 9 podra

Zaplana

Domače ime: Janker

Hiš. št. 10

Hišni posestnik: Petkovšek Anton

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petkovšek Anton	posestnik	ožen	13/1 -38	Zaplana	Vrhnika			

2	->	Marjana	žena	omož	13/8 -61	Brobovnica Lučine gl. Kranj	->		
3	->	Franc	sin	sam	25/10 -88	Zaplana	->		v Ameriki
4	->	Jožef	->	->	29/3 -96	->	->		doma
5	->	Franca	hči	->	14/1 -87	->	->		v Ameriki
6	->	Marija	->	->	2/11 -90	->	->		doma
7	->	Ana	->	->	6/5 -93	->	->		->
8	->	Marjana	->	->	26/7 -98	->	->		v Ameriki
9 ¹⁴	->	Martin	hlapec	->	-46 ¹⁵	Medvedje Brdo	Vrhnika Rovte gl. Logatec	-80	Sprejet v seji 12/6 1910 št. 1249. v občinsko zvezo vrhniško

¹⁴ Pred tek. št. 9 dopisano: odšel.

¹⁵ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime: Kovač

Hiš. št. 11

Hišni posestnik: Trček Helena

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Trček Helena	posestnica	vdova	9/5 -38	Rovte	Vrhnika			
2	-> Anton	sin	sam	11/1 -61	Rovte	->			
3	-> Simon	->	->	27/X -68	Zaplana	->			
4	-> Marjana	hči	->	26/11 -65	Rovte	->			
5	Brenčič Ivana	pastarica	->	-89 ¹⁶	->	Rovte gl. Logatec		1900	

¹⁶ Datum ni popoln.

Kraj Zaplana

Obč. VRHNIKA

Domače ime: Trovta

Hiš. št. 12

Hišni posestnik: Petkovšek Franc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ¹⁷	Petkovšek Franc	posestnik	ožen	31/3 -40	Rovte	Rovte		-68	
2	-> Marija	žena	omož	10/2 -34	Žažar Vrhnika	->			
3 ¹⁸	-> Franc	sin	sam	5/1 -75	Zaplana	->			
4	-> Terezija	hči	->	14/X -65	->	->			mutasta

5	->- Franja	->-	->-	-65 8/3 -77	->-	->-		
6	Kavčič Janez	pastir	->-	13/12 -91	Šent Jošt gl. Ljubljana ¹⁹			-91
1²⁰	Čamerik Janez	gost	ožen	22/10 -36	Zaplana	Vrhnika		
2	->- Halena	žena	omož	20/4 -46	Hotedršca gl. Logatec	->-		
3 ²¹	->- Jožef	sin	sam	29/3 -79	Zaplana	->-		
4	->- Jera	hči	->-	16/3 -83	->-	->-		l. 1900 sedaj v Rovtah
5	->- Marjana	hči	->-	3/7 -89	->-	->-		

¹⁷ Pred tek. št. 1 je dopisano: stan števil 1.

¹⁸ Pred tek. št. 3 je dopisano: *Amerika*.

¹⁹ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

²⁰ Pred tek. št. 1 je dopisano: 2. števil stanov.

²¹ Pred tek. št. 1 je dopisano: *Amerika*.

Zaplana
obč. VRHNIKA

Domače ime: Kobač

Hiš. št. 13

Hišni posestnik: Koban Janez

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Koban Janez	posestnik tesar;	ožen	14/4 -32	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Terezija	žena	omož	26/8 -41	Rovte gl. Logatec	->-			
3	->- Jakob	sin	sam	13/7 -68	Zaplana	->-			čevljar
4	->- Janez	->-	->-	24/4 -73	->-	->-			
5	->- Franca	hči	->-	21/1 -66	->-	->-			

Zaplana
obč. VRHNIKA

Domače ime: Dolinar

Hiš. št. 14

Hišni posestnik: Mesec Marija

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mesec Marija	posestnica	vdova	23/4 -46	Petkovec Rovte	Vrhnika			
2	->- Franc	sin	sam	9/1 -71	Zaplana	->-			
3 ²²	->- Janez	->-	->-	20/12 -75	->-	->-			l. 1900 v Ameriki
4 ²³	->- Martin	->-	->-	2/11 -82	->-	->-			pri Verbiču v Borovnici
5	->- Jakob	->-	->-	45/4 -86	->-	->-		29/10 1908	v Ameriki kopal

				-80				1908	kopat
6	->- Marija	hči	->-	4/1 -78	->-	->-			<u>omogućena</u>
7	Gabrovšek ->-	dekla	->-	6/1 -84	->-	->-			
8	Čamernik ->-	gostija	->-	6/5 -33	->-	->-			
9	Silvester Friderik	pastir	->-		Aleksandrij e Egipt	->-	vpisan pro 1870 Vrhnika 125		ga je vzela mati v svoje varstvo in biva neznano kje v Trstu
	dto Peter Pavel			1/3 1875	dto	->-			Via medija št. 37 Trst vl. št. 505/1908

²² Pred tek. št. 3 je dopisano: *gostiln.*

²³ Pred tek. št. 4 je dopisano: *vojak.*

Zaplana
VRHNIKA

Domače ime: U koč

Hiš. št. 15

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Čamernik Janez	imetn. stan.	ožen	23/8 -71	Zaplana	Vrhnika			tesar. pomočnik
2	->- Marija	žena	omož	18/1 -73	Podlipa	->-			
3	->- Janez	sin	sam	28/8 -98	Zaplana	->-			
4	->- Anton	->-	->-	30/12 1900	->-	->-			
5	Petkovšek Franc	gost	ožen	28/3 -48	->-	->-			

Zaplana
obč. VRHNIKA

Domače ime: Šebenik

Hiš. št. 16

Hišni posestnik: Jelovšek Jožef

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jelovšek Jožef	posestnik	ožen	16/3 -64	Zaplana	Vrhnika			gostilničar
2	->- Ana	žena	omož	19/6 -67	->-	->-			
3	->- Franc	sin	sam	2/4 -89	->-	->-			
4	->- Janez	->-	->-	13/6 -90	->-	->-			
5	->- Jože	->-	->-	20/8 -96	->-	->-			
6	->- Jakob	->-	->-	23/4 1900	->-	->-			+ 1/4 01
7	->- Ana	hči	->-	17/7 -93	->-	->-			
8	->- Terezija	->-	->-	13/X -91	->-	->-			
9	->- Marija	->-	->-	23/1	->-	->-			

9	->- Marija	->-	->-	-91 23/1 -95	->-	->-			
10	->- Johana	->-	->-	29/5 -98	->-	->-			
11	Jurca Terezija	mati gospodinje	vdova	2/IX -26	->-	->			

Zaplana
VRHNIKA

Domače ime: Prčon

Hiš. št. 17

Hišni posestnik: Jareb Barbara

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jareb Barbara	posestnica	vdova	4/12 -58	Zaplana	Vrhnika			prodaja tobaka gostilna
2 ²⁴	->- Jakob	sin	sam	24/7 -83	->-	->-			
3	->- Franc	->-	->-	5/1 -87	->-	->-			
4	->- Ignacij	->-	->-	10/7 -88	->-	->-			
5	->- Ivana	hči	->-	16/5 -81	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	4/8 -93	->-	->-			
	<i>Mesec Ivan vidi 14</i>								

²⁴ Pred tek. št. 2 je dopisano: *vojak, Amerika*. (beseda Amerika je prečrtana).

Zaplana
VRHNIKA

Domače ime: V Mežniji

Hiš. št. 18

Hišni posestnik: Občina Zaplana

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Biščak Jožef	cerkovnik	sam	13/3 -77	Košana	Košana gl. Postojna		-99	<i>odšel 1901</i>
2	->- Marija	sestra	->-	30/1 -71	Vreme	->-		1900	->-

Zaplana

Domače ime: Dolinčan

Hiš. št. 19

Hišni posestnik: Terček Janez

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ²⁵	Terček Janez	posestnik	ožen	7/XII -38	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Franca	II žena	omož	25/2 -58	Petkovce Rovte	->-			
3	->- Ignacij	sin	sam	4/8 -68	Zaplana	->-			

4	Kavčič Janez	vnuk	->-	13/7 -97	Petkovce	Rovte Logatec		-97	
1 ²⁶	Terček Franc	imetr. stan.	ožen	28/1 -63	Zaplana	Vrhnika			sprejet v Rovte IIa 624 delavec
2	->- Ivana	žena	omož.	27/12 -63	Rovte	->-			
3	->- Franc	sin	sam	7/11 -91	Zaplana	->-			
4	->- Marjana	hči	->-	10/11 -99	->-	->-			
	<i>Jakob</i>	<i>sin</i>		<i>1901</i>					
	<i>Marija</i>	<i>hči</i>		<i>1906</i>					
	<i>Florjan</i>	<i>sin</i>		<i>1937</i>	<i>Vrhnika²⁷</i>				
		<i>Marjane</i>							

²⁵ Pred tek. št. 1 je dopisano: stan. št. 1.

²⁷ Zadnji trije navedeni nimajo popolnih podatkov.

²⁶ Pred tek. št. 1 je dopisano: stan. štev. 2.

Zaplana

Domače ime: Majer

Hiš. št. 20

Hišni posestnik: Kogovšek Fran

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kogovšek Franc	posestnik	sam	15/2 -66	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	mati	vdova	10/3 -42	->-	->-			+ 14/3 1911
3 ²⁸	->- Janez	brat	sam	13/8 -70	->-	->-			
4	Gostiša Marija	nečakinja	->-	12/5 -92	Blekova vas	gl. Logatec		-92	
5	Otrin ->-	dekla	->-	-72 ²⁹	Podlipa	Vrhnika			mutasta
6	Kavčič Ivana	->-	->-	8/11 -73	Zaplana	->-			
7	Slabe Peter	hlapec	->-	-80 ³⁰	Žiberše	Rovte gl. Logatec		-96	
8	Logar Franca	pastarica	->-	-87 ³¹	Rovte	->-		-98	
9	Petkovšek Marija	teta	->-	2/6 -32	Zaplana	Vrhnika			
	<i>Petkovšek Martin</i>	<i>(vidi 10)</i>							

²⁸ Pred tek. št. 3 je dopisano: Amerika.

³⁰ Datum ni popoln.

²⁹ Datum ni popoln.

³¹ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime: Koludrove

Hiš. št. 21

Hišni posestnik: Eržen Jožef

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Eržen Jožef	posestnik	ožen	23/3 -39	Rovte gl. Logatec ³²			-77	
2	->- Helena	žena	omož	30/3 -45	->-	->-		->-	

3	->- Urša	hči	sam	18/10 -78	Zaplana	->-		-78	
4	->- ->-	svakinja	vdova	-25 ³³	sv. 3 Kralji na Vrhu	->-		-96	

³² Besedilo piše čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

³³ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime:

Pri Jožek

Hiš. št. 22

Hišni posestnik:

Leskove Franc

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ³⁴	Leskove Franc	posestnik	ožen	11/3 -76	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Ivana	žena	omož	25/1 -84	Opale Žiri gl. Logatec ³⁵	->-			
3	->- Valentin	oče	vdovec	17/2 -46	Zaplana	Vrhnika			
4	->- Marija omož. Malovrh	sestra	sam	20/I -80	->-	->-			Amerika 1. 1900 decembra je bila v Logateu
5 ³⁶	->- Janez vojak	brat	->-	10/4 -82	->-	->-	Stv 1971 19/910 pismo o glasu sodnije Cerknica Z 35/10		v Sinji Gorici pri Vrhniki
6	->- Anton pastir Koban Jakob	->-	->-	16/4 -90	->-	->-			
			(vidi 13)						

³⁴ Pred tek. št. 1 je dopisano: Sv. 3 kralji.

³⁵ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

³⁶ Pred tek. št. 5 je dopisano: vojak.

Zaplana

Domače ime:

Spodnji Marinč

Hiš. št. 23

Hišni posestnik:

Treven Janez

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Treven Janez	posestnik	ožen	10/10 -48	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marjeta	žena	omož	8/7 -56	Iz gorje Dole gl. Logatec	->-			
3 ³⁷	->- Anton	sin	sam	1/1 -84	Zaplana	->-			
4	->- Franc	->-	->-	7/11 -85	->-	->-			
5	->- Matevž	->-	->-	12/9 -87	->-	->-			
6	->- Gašper	->-	->-	1/1 -98	->-	->-			
7	->-	->-	->-	->-	->-	->-			

7	->- Marija	hči	->-	-98 28/9 -90	->-	->-			
8	->- Franca	->-	->-	27/9 -99	->-	->-			

³⁷ Pred tek. št. 3 je dopisano: *Amerika*.

Zaplana

Križaj Janez
Domače ime: Zgornji Marinč

Hiš. št. 24 hišo podrl mesto te napravil
stanovanje iz gospod. poslop.
in dobi isto štev.

Hišni posestnik: Mrlak Fran

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ³⁸	Mrlak Ivan	posestnik	sam	16/12 -64	Zaplana	Vrhnika			
1 ³⁹	Modrijan Urban	gostač	vdovec	21/5 -47	Rovte ⁴⁰	gl. Logatec		-95	
2	->- Franc	sin	sam	13/11 -78	Petkovce	->-		->-	
3	->- Janez	->-	->-	8/5 -87	Rovte	->-		->-	
4	->- Helena	hči	->-	7/5 -80	Petkovce	->-		->-	služi sedaj v Borovnici gl. Ljubljana
5	->- Marija	->-	->-	2/7 -82	->-	->-		->-	
6	->- Apolonija	->-	->-	9/2 -90	->-	->-		->-	

³⁸ Pred tek. št. 1 je dopisano: stan. štev. 1.

³⁹ Pred tek. št. 1 je dopisano: stan. štev. 2, *Amerika*.

⁴⁰ Beseda Rovte piše čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Zaplana

Domače ime: Bajta zgornega Marinča

Hiš. št. 25

Hišni posestnik: Mrlak Franc

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Otrin Jakob	imetc. stan.	ožen	27/4 -42	Zavrac	Vrhnika Dole gl. Logatec		-84	sprejet 4/2 902
2	->- Franca	žena	omož	19/11 -46	Zaplana	->-			
3	->- Ignacij	sin	sam	9/8 -87	->-	->-			sedaj služi v Zaplani štev. 29
4	->- Franca	hči	->-	27/2 -85	Žibrše Rovte	->-	dom. l. 137/08	-85	služi v Zaplani-štev. 30-Brod pri Logatcu 3. pos. buk. 16/5 902
5	Gabrovšek Johana	nezak hči žene	->-	9/5 -77	Zaplana	Vrhnika			služi na Vrhniki štev. 115

Zaplana

Domače ime: Trnovc

Hiš. št. 26

Hišni posestnik: Križaj Valentin

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Križaj Valentin	posestnik	ožen	9/2-74	Hrib	Vrhnika			
2	->- Marjeta	žena	omož	16/2-76	Zaplana	->-			
3	->- Franc	sin	sam	15/11-98	->-	->-			
4	->- Marija	hči	->-	20/3-97	->-	->-			
5	Mivšek Andrej	oče žene	ožen	24/11-39	->-	->-			tkalec +
6	->- Urša	mati žene	omož	26/10-38	Žibzše	->-			
7	->- Lucija	sestra žene	sam	12/12-78	Zaplana	->-			sedaj v Logatecu

Zaplana

Domače ime: Bajta na »Kanal«

Hiš. št. 27 prazna

Hišni posestnik: Anton Leskovec

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ⁴¹	Mrlak Jernej	imetn. stan.	ožen	17/8-67	Zaplana	Vrhnika			delavec
2	->- Marija	žena	omož	18/3-75	Lavrove Žiri Logatec	->-			
3	->- Jernej	sin	sam	23/8 1900	Zaplana	->-			
4	->- Antonija	hči	->-	7/6-99	->-	->-			
5	->- Marija	sestra	->-	13/11-55	->-	->-			
6	Guzelj Marijana	nezak. hči žene	->-	-95	Lavrove Žiri Logatec	Žiri gl. Logatec			sedaj v Lavrovcu šte. 18, Žiri gl. Logatec

⁴¹ Pred tek. št. 1 je dopisano: na Lošč Zapl.

Zaplana

Domače ime: Nacelnova bajta

Hiš. št. 28

Hišni posestnik: Josip Petkovšek

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Govekar Polona	imetn. stan	vdova	7/2-46	Zaplana	Rovte Logatec			gostija
2 ⁴²	->- Franc	sin	sam	29/11-81	->-	->-			
3	->- Marija	hči	->-	16/5	->-	->-			sedaj v

3	->- Marija	hči	->-	-81 16/5 -85	->-	->-			sedaj v Zaplani pri Zakovšku 44 Štev.
4	->- Antonija	->-	->-	13/6 -87	->-	->-			

⁴² Pred tek. št. 2 je dopisano: *Amerika*.

Zaplana

Domače ime: Mrlak

Hiš. št. 29

Hišni posestnik: Anton Leskovic

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Leskovic Anton	posestnik	ožen	17/1 -60	Zaplana	Vrhnika			+ 13/2 1910
2	->- Johana	II žena	omož	14/5 -76	Zavrac Dole gl. Logatec	->-			
3	->- Anton	sin I	sam	20/1 -90	Zaplana	->-			
4	->- Jakob	->-	->-	21/7 -94	->-	->-			
5	->- Jožef	->-	->-	28/10 -96	->-	->-			
6	->- Micka	hči I ž.	->-	23/9 -88	->-	->-			
7	->- Ivana	->-	->-	23/5 -92	->-	->-			
8	->- Neža	sestra	->-	15/12 -49	->-	->-			
9	Eržen Marija	dekla	->-	23/1 -76	Rovte gl. Logatec ⁴³			-96	
10	Mrlak Janez	hlapec	->-	31/5 -58	Zaplana	Vrhnika			
11 ⁴⁴	Otrin Ignacij	pastir	sam	9/8 -87	->-	->-			v. št. 25

⁴³ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

⁴⁴ Pred tek. št. 11 je dopisano: *Amerika*.

Zaplana

Domače ime: Nacel v »Logu«

Hiš. št. 30

Hišni posestnik: Petkovšek Jožef

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petkovšek Jože	posestnik	ožen	5/4 -64	Zaplana	Vrhnika			+ 3/12 1906
2	->- Marjana	žena		9/1 -75	Petkovec Rovte	->-			
3	->- Marija	hči	sam	17/6 1900	Zaplana	->-			
4	Jereb Anton	hlapec	->-	-77 ⁴⁵	->-	->-			
5	Grželj Franc	pastir	->-	26/1 -87	->-	Belško Postojna			
6	Nagode Johana	dekla	->-	-81 ⁴⁶	Žibrše	Hotederšca Logatec		-82	

						Logatec			
7	Mivšek ->	->	->	19/12 -82	Zaplana	Rovte Logatec			
8	Otrin Franca	pestunja	->	27/2 -85	Žibrše	->		1902	
9	Popit Marjana	pastarica	->	-86 ⁴⁷	Rovte	->			-99

⁴⁵ Datum ni popoln.

⁴⁶ Datum ni popoln.

⁴⁷ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime: Na Ložci

Hiš. št. 31

Hišni posestnik: Anton Leskovec

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1 ⁴⁸	Mivšek Jakob	gostač	ožen	22/7 -57	Petkovce	Rovte Logatec		-97	
2	-> Agata	žena		25/1 -68	Smrečje Šent Jošt Ljubljana	->		-97	
3	-> Franc	sin	sam	18/11 -92	Zaplana	->			
4	-> Martin	->	->	10/11 -96	Rovte	->			
5	-> Marija	hči	->	24/10 -94	Zaplana	->			
6	-> Ivana	->	->	16/5 -99	Rovte	->			
7	Mrlak Jernej vidi 27	sin	->	24/8 1901	Zaplana	->	1 978//19		

⁴⁸ Pred tek. št. 1 je dopisano: Amerika.

Zaplana

Domače ime: Možinatova bajta

Hiš. št. 32 prazna

Hišni posestnik: Jernej Možina Urh Jan

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Novak Helena	gostja	kakor je rekla vdova	-45	Rovte ⁴⁹	Logatec			po g. župniku na slabem glasu stoječa ženska
2	-> Peter	sin		-83 ⁵⁰	->	->			
	Urh Jan	del	poroč. v Ameriki	26/5 1877	Žažar				} 28/9 09 v Ameriko sam vpisan na št. 64 Stara Vrhnika
	-> Franca r. Košir				Podlipa				

⁴⁹ Beseda je napisana čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

⁵⁰ pod tek. št. 1 in 2 datuma nista popolna.

Zaplana

Domače ime: Možina

Hiš. št. 33

Hišni posestnik: Možina Jurij

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Možina Jurij	posestnik	ožen	19/4-38	Zaplana	Vrhnika			
2	-> Marjana	žena		23/3-46	Žiri Logatec	->			
3	-> Franc	sin	sam	28/9-72	Zaplana	->			
4 ⁵¹	-> Jernej	->	->	14/8-76	->	->			
5	-> Peter	->	->	29/6-86	->	->			28/9 1909 v Ameriko
6	-> Johana	hči	->	25/4-81	->	->			
7	-> Marjana	->	->	20/9-84	->	->			
8	Osterman Franc	pastir	->	8/10-87	Žibrše	Rovte Logatec		1900	

⁵¹ Pred tek. št. 4 je dopisano: *Amerika*.

Zaplana

Domače ime: Pri Kodeletu

Hiš. št. 34

Hišni posestnik: Nagode Franca

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Nagode Franca	posestnica	vdova	31/8-55	Zaplana	Vrhnika			
2	-> Franc	sin	sam	2/9-82	->	->			služi v Zaplani h. šte.37 (ali se piše Tominc ?)
3	Dolenc Helena	sestra	vdova	-49 ⁵²	->	->			
4	-> Marija	Helene hči	sam	-79 ⁵³	Drenovgrič	->			
5	-> Johana	-> ->	->	10/6-90	->	->			
6	-> Janez	-> sin	->	-74 ⁵⁴	->	->			služi pri Tolarziju v Logatcu
7	-> Peter	-> ->	->	24/6-77	->	->			sedaj dejanski vojak
8	-> Franc	-> ->	->	16/1-84	->	->			sedaj kolarski učenc na Vrhniki
9	-> Tomaž	-> ->	->	22/12-85	->	->			služi v Logatec-u
	<i>Novak Martin</i>								<i>iz Rovt sprejet v Logatec 1385/08</i>

⁵² Datum ni popoln.⁵³ Datum ni popoln.⁵⁴ Datum ni popoln.

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Brencce Gregor	posestnik	ožen	13/3-46	Gorni Vrtnik	Vrhnika Žiri Logatec	6/3 1911	-83	
2	->- Marija	žena		25/5-56	Zaplana	->-			
3	->- Janez	sin	sam	6/7-85	->-	->-			
4	->- Jernej	->-	->-	9/8-91	->-	->-	55		
5	->- Franc	->-	->-	31/9 ⁵⁶ -92	->-	->-			rojen 31.X. na podlagi krstnega zapisnik izvlečka
6	->- Gregor	->-	->-	2/3-99	->-	->-			
7	->- Katra	hči	sam	19/4-87	->-	->-			
8	Novak Janez	hlapec	->-	-79 ⁵⁷	Petkovce	Rovte Logatec		-80	
9	Brenčič Marija	dekla	->-	-82 ⁵⁸	->-	->-		-98	

⁵⁵ Dopisano: sprejet v obč. seji dne 24/4 904 št. 595/04.

⁵⁶ Številka 9 popravljena na 10 (s svinčnikom).

⁵⁷ Datum ni popoln.

⁵⁸ Datum ni popoln.

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Gabrovšek Franc	posestnik	ožen	8/11-42	Zaplana	Vrhnika			tesarski mojster
2	->- Marjeta	žena		12/7-53	->-	->-			
3	->- Franc	sin	sam	23/11-73	->-	->-			tesarski pomočnik
4	->- Janez	->-	->-	18/12-75	->-	->-			->-
5	->- Jakob	->-	->-	25/4-78	->-	->-			->-
6	->- Jožef	->-	->-	21/4-92	->-	->-			->-
7	->- Marija	hči	->-	6/1-84	->-	->-			služi v Zaplani štev. 14

Zaplana

Domače ime: Omejc

Hiš. št. 37

Hišni posestnik: Tominc Janez

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1a ⁵⁹	Tominc Janez	posestnik	ožen	6/6-45	Zaplana	Vrhnika			
2a	->- Marija	žena		18/8-43	Rovte Logatec	->-			
3a	->- Franca	dekla	sam	-82 ⁶⁰	->-	Rovte Logatec		-92	
4a	->- Franc	pastir	->-	30/12-89	Žibrshe	->-		-98	
5a	Nagode ->-	hlapec	->-	3/9-82	Zapla	Vrhnika			
1b ⁶¹	Križaj Janez	delavec	->-	28/2-68	->-	->-			
1c ⁶²	Tušar Janez	gost.	->-	-30 ⁶³	Rovte	Vrhnika Rovte gl. Logatec		-80	+ 13/3 917
1d ⁶⁴	Krištof Mica	gost	->-	-20 ⁶⁵	Vrhnika	Vrhnika			
2d	Đolinar Tomaž	->-	->-	11/12-23	->-	->-			+ 17/3 902
1	Zaglia Andrej	hlapec	sam	25/11 1869	Srednje brdo 13	Frata			sprejet v tuk. obč. zvezo 25/7 1906 vl. št. 1029/9

⁵⁹ Pred tek. št. 1a je dopisano: stan. štev. 1.⁶⁰ Datum ni popoln.⁶¹ Pred tek. št. 1b je dopisano: stan. štev. 2, Amerika.⁶² Pred tek. št. 1c je dopisano: stan. štev. 3.⁶³ Datum ni popoln.⁶⁴ Pred tek. št. 1d je dopisano: stan. št. 4.⁶⁵ Datum ni popoln.

Zaplana

Domače ime: Zgornji Jelovčan

Hiš. št. 38

Hišni posestnik: Jelovšek Franc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jelovšek Franc	posestnik	ožen	23/9-61	Zaplana	Vrhnika			+ 31/3 1911
2	->- Marija	žena		8/3-66	->-	->-			
3	->- Janez	sin	sam	28/4-91	->-	->-			
4	->- Franc	->-	->-	29/11-97	->-	->-			
5	->- Franca	hči	->-	22/10-89	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	11/4-93	->-	->-			

7	->- Johana	->-	->-	7/1 -95	->-	->-			
8	->- Tona	->-	->-	8/6 1900	->-	->-			
9	Novak Marija	dekla	->-	28/6 -67	Rovte	Rovte Logatec			-70

Zaplana

Domače ime:

Spodnji Jelovčan

Hiš. št. 39

Hišni posestnik:

Petkovšek Andrej

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Petkovšek Andrej	posestnik	ožen	6/9 -52	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Urša	žena		23/8 -47	->-	->-			
3 ⁶⁶	->- Janez	sin	sam	22/6 -80	->-	->-			v Ameriki
4 ⁶⁷	->- Franc	->-	->-	9/9 -83	->-	->-			
5	->- Anton	->-	->-	15/6 -85	->-	->-			kovaški učencec v Ljubljani
6	->- Franca	hči	->-	20/2 -87	->-	->-			omozila na Vrhniko št 309 z Janezom Šemrov
7	->- Marjana	->-	->-	7/9 -89	->-	->-			v Dragomeru obč. Brezovica Ljubljana
8	->- Terezija	->-	->-	4/3 -90	->-	->-			
9	Čuk Marija	dekla	->-	1/7 -85	->-	->-			

⁶⁶ Pred tek. št. 3 je dopisano: *Am.*⁶⁷ Pred tek. št. 4 je dopisano: *vojak.*

Zaplana

Domače ime:

Na Osredku

Hiš. št. 40 *prazna*

Hišni posestnik:

Jakob Jelovšek

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Šubič Franc	delavec	ožen	22/11 -64	Smrečje	Vrhnika Šent Jošt Ljubljana		-88	sprejet v seji 2/10 901 št.1505
2	->- Marija	žena		17/11 -66	Sobačevo Borovnica	->-		->-	
3*	->- Anton	sin	sam	8/6 -91	Žažar Vrhnika	->-	v tovarni Wiengesellschaft Fabrication Vegetabilischer Öele Trst (?)		je v Trstu del knj 1912
4	->- Franc	->-	->-	6/10 -95	Veika Ligojna Vrhnika	->-			
5	->- Janez	->-	->-	22/10 -98	Zaplana	->-			

6	->- Jernej	->-	->-	6/9 1900	->-	->-			
7	->- Marija	hči	->-	13/11 -88	Žažar Vrhnika	->-			12/10 1909 bila sprejeta v bolnico v Ljubljani na oddelek za porod 2370/9 + 29/12 01
8	Klemenčič ->-	mati žene	vdova	1/1 -40	Sobačevo Borovnica	Trata Lučine Kranj	28/12 90 št. 922 dom. l. Trata	-88	
9	->- Johana	sestra žene	sam	17/5 -79	Planina Logatec	Lučine Kranj		->-	gluha
	Šubič Anton								

Zaplana

Domače ime: pri Matičku

Hiš. št. 41

Hišni posestnik: Možina Matija

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Možina Matija	posestnik	ožen	19/2 -66	Zaplana	Vrhnika			sedaj v Ameriki
2	->- Marija	žena		5/3 -68	->-	->-			
3	->- Franc	sin	sam	15/X -94	->-	->-			
4	->- Marija	hči	->-	16/XI -96	->-	->-			
5	->- Josipina	->-	->-	9/4 -99	->-	->-			
6	Oblak Marija	dekla	->-	-85 ⁶⁸	Logatec ⁶⁹			-98	

⁶⁸ Datum ni popoln.⁶⁹ Beseda je napisana čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Zaplana

Domače ime: pri Gašperju

Hiš. št. 42

Hišni posestnik: Jerina Matevž

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jerina Matevž	posestnik	ožen	17/9 -55	Bistra	Vrhnika			
2	->- Marija	žena	omož	28/4 -47	Zaplana	->-			
3	->- ->-	hči	sam	26/8 -79	->-	->-			
4	->- Marjana	->-	->-	13/9 -90	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: pri Bebru

Hiš. št. 43

Hišni posestnik: Čuk Janez

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Čuk Janez	posestnik	ožen	16/4-55	Spodnji Logatec	Hotedrška Logatec	Vrhnika		2/10 1901 št. 1503/01
2	-> Katra	žena		14/8-57	Čevce Logatec	->			
3	-> Ivan	sin	sam	1/7-85	Zaplana	->			
4	-> Martin	->	->	1/11-88	->	->			pri Brenčiču Rovte gl. Logatec
5	-> Anton	->	->	7/1-91	->	->			
6	-> Franc	->	->	5/9-93	->	->			
7*	-> Marija	hči	->	1/7-85	->	->			v Zaplani 39
8*	-> Marijana	->	->	1/11-88	->	->			
9	-> Franca	->	->	5/9-93	->	->			
10	-> Antonija	->	->	18/1-1900	->	->			
8*	Čuk Marijana	hči		1/7-1885					
	-> Albina	nezakonska hči Marije		17/2-1913	v Trstu				

Zaplana

Domače ime: pri Zakovšku

Hiš. št. 44

Hišni posestnik: Jelovšek Jakob

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jelovšek Jakob	posestnik	ožen	15/VII-64	Zaplana	Vrhnika			
2	-> Marija	žena		3/4-77	Žibrše Rovte	->			
3	-> Jera	mati	vdova	11/3-28	Zaplana	->			+ 9/3 1909
4	-> Micka	teta	sam	5/7-38	->	->			
5	-> Ignacij	brat	->	4/7-52	->	->			
6	Govekar Marija	dekla	->	16/5-85	->	->		-85	
7	Reven Janez	gost	vdovec	-27 ⁷⁰	Rovte	Rovte Logatec		-95	

⁷⁰ Datum ni popoln.

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jelovek Ignacij	posestnik	ožen	5/7-68	Zaplana	Vrhnika			
	->- Uršula	žena		7/10-74	mala Ligojna	->-			
3	->- ->-	hči	sam	22/10-98	Zaplana	->-			
4	->- Julijana	->-	->-	17/2-1900	->-	->-			
5	->- Marija	mati	vdova	1/2-32	Zagrac Dvoret(?)	->-			
6	Stanovnik Ignacij	hlapec	sam	-52 ⁷¹	Črni Vrh gl. Ljubljana ⁷²			1900	
7	Jerina Janez	->-	->-	-85 ⁷³	Dol. Logatec ⁷⁴			-98	
8	->- Franc	pastir	->-	-87 ⁷⁵	->-	->-		-99	
9	Arhar Ivana	dekla	->-	24/8-83	Zaplana	Vrhnika			
10	Govekar Marija	->-	->-	-79 ⁷⁶	Rovte gl. Logatec ⁷⁷			-79	

⁷¹ Datum ni popoln.⁷² Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).⁷³ Datum ni popoln.⁷⁴ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).⁷⁵ Datum ni popoln.⁷⁶ Datum ni popoln.⁷⁷ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pivk Franc	posestnik	ožen	18/1-61	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Katarina	žena		25/4-72	Dole gl. Logatec	->-			
3	->- Franc	sin	sam	31/1-98	Zaplana	->-			
4	->- Franca	hči	->-	3/3-94	->-	->-			
5	->- Marija	->-	->-	1/1-96	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: Ostanek (Mivšek)

Hiš. št. 47

Hišni posestnik: Pivk Jožef

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Pivk Jožef	posestnik	ožen	10/3-45	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Ana	žena		5/8-45	->-	->-			
3 ⁷⁸	->- Anton	sin	sam	4/1-77	->-	->-			
4	->- Ignacij	->-	->-	2/8-81	->-	->-			
5	Frank Franc	pastir	->-	23/10-86	Gorenja Vas	Logatec		-98	
6	Pivk Gašper	sin	->-	1/1 1875					Amerika v-Kranju

⁷⁸ Pred tek. št. 3 je dopisano: Tomič(?).

Zaplana

Domače ime: Kocjan

Hiš. št. 48

Hišni posestnik: Kogovšek Janez

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Kogovšek Janez	posestnik	ožen	29/4-47	Rovte	Vrhnika Rovte Logatec		79	baje sprejet pred veliko leti v obč. zvezo ?? (Brenčič)
2	->- Jera	žena		13/3-52	Zaplana	->-			
3	->- Janez	sin	sam	27/4-81	->-	->-			mizarski pomočnik pri Franc Gromu Vrhnika
4	->- Franc	->-	->-	27/9-84	->-	->-			
5	->- Jožef	->-	->-	16/2-88	->-	->-			
6	->- Anton	->-	->-	30/5-93	->-	->-			
7	->- Rudolf	->-	->-	8/4-98	->-	->-			
8	->- Marija	hči	->-	3/9 90	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: Farovž

Hiš. št. 49

Hišni posestnik: Občina Zaplana

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Seigerschmied Jožef	župnik	sam	rojen	21/1-68 Idrinja	Vrhnika		-94	

2	->- Antonija	mati	vdova	-37 ⁷⁹	Radoboj Hrvaško	Idrija gl. Logatec		->-	
3	Novak Neža	dekla	sam	1/1 -73	Rovte gl. Logatec ⁸⁰			->-	
?	Mihelčič								

⁷⁹ Datum ni popoln.

⁸⁰ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Hiš. št. 50 spada k Logatecu – ne! vpisana pod Vrhniko 321/900

Zaplana

Domače ime: v Grap

Hiš. št. 51

Hišni posestnik:

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	se ne stanuje								

Zaplana

Domače ime: Zakovškova bajta

Hiš. št. 52

Hišni posestnik: Jakob Zakovšek

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Dolenc Janez	gostač	ožen	19/6 -48	Zaplana	Vrhnika			+
2	->- Franca	žena		15/9 -58	->-	->-			
3	->- Jožef	sin	sam	3/8 -95	->-	->-			
4	->- Ivana	hči	->-	16/5 -83	->-	->-			
5	->- Franca	->-	->-	4/10 -85	->-	->-			
6	->- Marija	->-	->-	18/1 -92	->-	->-			
7	->- Anton	sin	->-	2/4 1900	->-	->-			
	Arhar Jože								

Zaplana

Domače ime: pri Jožefu

Hiš. št. 53

Hišni posestnik: Logar Jožef

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Logar Jožef	posestnik	ožen	10/5 -34	Zaplana	Vrhnika			+ 1. 10. 1903
2	->- Marija	žena		-39 ⁸¹	Trate Loka Kranj	->-			
3	->- Marija	hči	sam	15/8 -73	Žiberše Rovte	->-			
4	->- Gošvar	sin	->-	1/1	->-	->-			na Stari

4	->- Gašper	sin	->-	1/1 -77	->-	->-			na Stari Šrangri pri Vrhniki
5	->- Jožef	->-	->-	19/3 -80	->-	->-			
6	Albercht Anton	pastir	->-	-92 ⁸¹	Rovte gl. Logatec ⁸²			-99	
7	Logar Matevž	sin Jožeta	<i>oženj samok</i>	2/9 1870	Zaplana	Vrhnika			+ 23/1 1910 <i>je zmrazil</i>

⁸¹ Datum ni popoln.

⁸² Datum ni popoln.

⁸³ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Hiš. št. 54 je zgorela.

Zaplana

Domače ime: Trnovčeva bajta

Hiš. št. 55

Hišni posestnik: Mivšek Franc

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Mivšek Franc	posestnik	ožen	8/9 -54	Zaplana	Vrhnika			
2	->- Marija	žena		14/10 -58	Rovte	->-			
3	->- Franc	sin	sam	25/3 -89	Zaplana	->-			
4	->- Matevž	->-	->-	13/9 -97	->-	->-			
5	->- Marija	hči	->-	1/11 -90	->-	->-			
6	->- Marjana	->-	->-	8/12 -95	->-	->-			
7	->- Reza	->-	->-	15/9 -99	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: Možinatova bajta

Hiš. št. 56

Hišni posestnik: Jurij Možina

Tek. št.	Primek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
?	se ne stanuje								

Zaplana

Domače ime:

Strmčanova bajta

Hiš. št. 58

Hišni posestnik:

Jelovšek Ignaz

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Vidmar Janez	gostač posestnik	ožen	10/5 -56	Ravno	Vrhnika Doi gl.-Logatec		-70	št. 11 1686/01
2	->- Franca	žena		24/8 -62	Zaplana	->-			
3	->- Matija	sin	sam	24/2 -94	->-	->-			
4	->- Franca	hči	->-	2/3 -86	->-	->-			1908 4. 10. omogućila ženit. zgl. 46/08
5	->- Marija	->-	->-	2/2 -91	->-	->-			
6	->- Anonija	->-	->-	21/5 -96	->-	->-			
7	->- Terezija	->-	->-	10/10 -99	->-	->-			

Zaplana

Domače ime:

pri Lovrenčk

Hiš. št. 59

Hišni posestnik:

Otrin Lovro

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	+ Otrin Lovro	posestnik	ožen	3/8 -50	Rovte	Vrhnika Rovte gl.-Logatec		-66	sprejet v obč zvezo na Vrhniki v obč. seji dne 23/12 1902
2	->- Apolonija	žena		7/2 -46	Zaplana	dto			
3	->- Lovrenc	sin	sam	10/8 -88	->-	dto	+ 15/5 1926 11161/26		
4	->- Gašper	->-	->-	4/1 -91	->-	dto			
5	->- Matevž	->-	->-	19/9 -92	->-	dto			del knj 22/5 1910
6	->- Marjana	hči	sam	17/8 -84	->-	dto			sedaj dekla na Vrhniki
7	->- Ivana	->-	->-	19/12 -86	->-	dto			sedaj dekla na Verdu pri Vrhniki

Zaplana

Domače ime:

Jelovčanov mlin (star maln)

Hiš. št. 60

Hišni posestnik:

Andrej Petkovšek

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
	se ne stanuje								

Zaplana

Domače ime: pri Matevž

Hiš. št. 61

Hišni posestnik: Modrijan Marija

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Modrijan Marija	posestnica	vdova	11/3-37	Rovte	Vrhnika		-61	+
2	->- Jožef	sin	sam	3/10-78	Zaplana	->-			
3	->- Marija	hči	->-	26/5-70	->-	->-			

Zaplana

Domače ime: Strnad

Hiš. št. 62

Hišni posestnik: Logar Franc

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Logar Franc	posestnik	ožen	8/12-51	Rovte gl. Logatec ⁸⁴			-35	Petkovc
2	->- Marija	žena		6/9-49	Petkovce	->-			
3	->- Janez	sin	sam	7/8-85	->-	->-			sedaj hlapec v Žiberšah pri Rovtah

⁸⁴ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).

Zaplana

Domače ime:

Hiš. št. 63

Hišni posestnik: Janez Kogovšek

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba

Zaplana

Domače ime: Šebenikova bajta

Hiš. št. 64

Hišni posestnik: Petkovšek Jožef Jelovšek

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Otrin Jakob	imetn. stan.	ožen	30/6-48	Rovte	Vrhnika Rovte gl. Logatec	št. 207/1902	-76	je najemnik gostilne in ima malo trgovine
2	->- Marija	žena		7/4-69	->-	->-			

3	-> Janez	sin	sam	-69 1/6 -84	Zaplana	->-			Gradec krojaški pomočnik Lartners 2 I H od 1908 dom. l. 99/9
4	-> Jakob	->-	->-	25/7 -87	->-	->-			
5	-> Jožef	->-	->-	10/4 -99	->-	->-			
6	-> Urša	hči	->-	20/10 -82	⁸⁵				sedaj v Mariboru sp. Štajersko
7	-> Marija	->-	->-	11/10 -97	->-	->-			
8	-> Franc	sin	->-	4/8 1900	->-	->-			
	Šinkovc Marija		sama			Rovte			najemnica krčme 1/1 1908
	-> Peter	sin	sam						

⁸⁵ Čez tri rubrike je s svinčnikom dopisano: 1/3 – 10/3 1909 bila v sp. avst. dež. porodnišnici in se misli, da je tam rodila enega otroka 889/9 v dežel. bolnici Zadar rodila 24/3 907 eno dete 1282/9

Štev. 65 je podra.

Zaplana

Domače ime:

Nacelnova bajta v Cestah

Hiš. št. 66

Hišni posestnik:

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jerina Valentin	gostilničar	ožen	10/2 -39	Logatec	Logatec		-90	
2	-> Urša	žena		-58 ⁸⁶	Vrhnika	->-		->-	
3	-> Marija	hči	sam	7/1 -87	Rovte	->-		->-	+ 12/11 1902
4	-> + Ana	mati žene	vdova	7/7 -26	Vrhnika	Vrhnika		->-	+ 21/8 1906
5	Bonča								

⁸⁶ Datum ni popoln.

Štev. 67 je ni (je zgorela)

Zaplana

Domače ime:

Cotelnova bajta

Hiš. št. 68

Hišni posestnik:

Novak Jožef

Tek. št.	Priimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Novak Jožef	posestnik	ožen	17/3 -58	Zaplana	Vrhnika			

2	->- Neža	žena		-58 9/1 -64	Zavrac Dole Logatec	->-			
3	->- Marija	hči	sam	11/7 -91	Zaplana	->-			pos knj 06
4	->- Marjana	->-	->-	4/8 -94	->-	->-			pos knj vidi stv 2707/1910 Logatec
5	->- Neža	->-	->-	2/10 -97	->-	->-			
6	->- Franca	->-	->-	1/4 1900	->-	->-			+ 21/1 02.

Zaplana

Domače ime: Prčonova bajta

Hiš. št. 69

Hišni posestnik: Barbara Jereb

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Jereb Marija	gostja	sam	31/10 -63	Zaplana	Vrhnika			

Zaplana

Domače ime: Trčkova bajta

Hiš. št. 70

Hišni posestnik: Trček Ignacij

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Trček Šimen	gost	ožen	26/10 -35	Zaplana	Vrhnika			+
2	->- Uršula	žena		15/10 -41	Žiri gl. Logatec	->-			
3	->- Franc	sin	sam	5/4 -78	Zaplana	->-			

Zaplana

Domače ime: Krištofova žaga

Hiš. št. 71

Hišni posestnik: /Smole Jožef Logatec/;

Tek. št.	Príimek in ime	Poklic	Stan	Dan, mesec in leto rojstva	Rojstni kraj	Domovna občina	Za ptujce dokaz domovinstva	čas prihoda v občino	Opomba
1	Albreht Valentin	žagar	ožen	5/2 -41	Rovte gl. Logatec ⁸⁷			-80	
2	->- Marija	žena		-48 ⁸⁸	->-	->-		->-	⁸⁹

⁸⁷ Besedilo je napisano čez obe rubriki (Rojstni kraj, Domovna občina).⁸⁸ Datum ni popoln.⁸⁹ Pod rubriko Opomba je za oba navedena dopisano: sprejet v tuk. obč. zvezo 26/4 1908 vl. št. 209.

POROČILO O DELU MUZEJSKEGA DRUŠTVA VRHNIKA ZA LETO 2003

(na rednem letnem občnem zboru 2. marca 2004)

Zadnji občni zbor Muzejskega društva Vrhnika je bil 17. junija 2003. Pred tem sta se izvršni in nadzorni odbor društva sestala 10. februarja in 2. junija 2003, novoizvoljena izvršni in nadzorni odbor pa 17. junija, 16. septembra in 25. novembra 2003. Po občnem zboru 17. junija 2003 so se organi društva še isti dan konstituirali. Izvršni odbor sestavljajo: Marija Čarni, predsednica, Franci Dovč, Marija Malovrh, blagajničarka, Nataša Oblak, Olga Pivk, Ančka Petkovšek, Branko Stanovnik, Niko Šušteršič, tajnik, in Nuška Železnik. Nadzorni odbor sestavljajo Elica Brelih, Pavel Mrak in Milena Živec, disciplinsko komisijo pa Radoslav Grom, Janez Verbič in Pavel Zupan.

V letu 2003 je bilo društvo dejavno na spodaj opisanih področjih.

Usnjarstvo na Vrhniki

Nadaljevali smo zbiranje gradiva in v sodelovanju s Cankarjevim domom pripravili večjo razstavo RAZVOJ USNJARSTVA NA VRHNIKI (16. januarja 2004), na kateri smo z nekaj eksponati predstavili tudi druga usnjarska središča v Sloveniji. Uvodno predavanje je pripravila ga. Olga Pivk. Predvajali smo tudi kratek dokumentarni film J. Goričana o vegetabilnem strojenju kož iz leta 1964. (poročilo v Našem časopisu, januar 2004)

Rimski zaporni zid na Vrhniskem

Zbrali smo gradivo in v sodelovanju s Cankarjevim domom pripravili razstavo AJDOVSKI ZID NA VRHNIŠKEM. Zid je nastal pred poldrugim tisočletjem. Razstava je bila odprta od 2. do 30. septembra 2003. Ob otvoritvi raz-

stave je o zgodovini zidu predavala ga. Ivanka Kurinčič, 10. septembra pa dr. Marko Frelj o primerjavi omenjenega zidu pri nas z zidom cesarja Hadrijana v Veliki Britaniji. Na razstavi smo prikazali tudi fotografije nekaterih arheoloških predmetov, najdenih v Ljubljani, iz zbirke Mira Potočnika (ki jo je ponudil Vrhniki) in rimski denar iz zbirke domačega zbiralca Janeza Žitka. K sodelovanju pri razstavi smo povabili tudi osnovne šole oz. občine, ki se ukvarjajo z obeležitvijo odsekov rimskega zapornega zidu, ki potekajo po njihovem območju. Odzvale so se Velike Lašče, Preserje in Loški Potok.

Organizirali smo dva **ogleda arheoloških spomenikov** na Vrhniskem. Na prvem, aprila 2003, smo si pod vodstvom Ivanke Kurinčič ogledali ostanke rimskega zapornega zidu nad Verdrom. Junija pa smo si pod vodstvom Nuške Železnik ogledali ostanke rimskega vojaškega tabora, ki je bil na Hribu, Turnovše in rimski zaporni zid ob stari cesti proti Logatcu.

Ko je bila Vrhnika še pristanišče ...

V društvenih prostorih smo 16. decembra 2003 pripravili srečanje z občani o čolnarjenju po Ljubljani, ko še ni bilo ceste in železnice. Uvodno predavanje o plovbi po Ljubljani je imela Olga Pivk. Ob tej priliki smo pripravili tudi priložnostno razstavo dokumentov in fotografij o tej temi. (poročilo v Našem časopisu, januar 2004)

Maja 2004 je izšel zbornik Vrhniki razgledi 4. Izdalo in založilo ga je Muzejsko društvo Vrh-

nika. Uredniški odbor: Franci Dovč, Darinka Koderman Patačko (lektorica), France Kvačnik, Pavel Mrak (tehnični urednik), Marija Oblak Čarni (glavna in odgovorna urednica), Tatjana Oblak Milčinski. Oblikovanje in računalniški prelom: Gašper Mrak; tisk: PG Vinko Nagode, s. p.; Vrhnika, maj 2003. 176 strani in 96 ilustracij. Zbornik smo predstavili na običnem zboru društva 17. junija 2003. (poročilo v Našem časopisu, 1. september 2003, str. 33)

Vsebina zbornika: M. Oblak Čarni: *Ob 4. številki Vrhniških razgledov*; M. Arh Kos: *Umetnostnozgodovinska dediščina na Vrhniškem*; D. Pediček Terseglav: *Etnološka dediščina na Vrhniškem*; P. Jernejec Babič: *Kulturna dediščina – vrednote današnjega časa*; J. Kos: *Claustra Alpium Iuliarum*; B. Kukec: *Iz pravne zgodovine Vrhnik (Vrhniški pranger)*; N. Oblak: *Veliki ljudje v malem kraju – Zgodovinski razvoj in pomen Kotnik-Lenarčičevega posestva*; K. Rustja: *Vrhniška lokalna železnica*; D. Koderman Patačko: *Marijan Marolt kot pripovednik*; M. Marolt: *Mikelčevi spomini na Petkovška*; F. Dovč: *Francis Jager – duhovnik in čebelar*; Pavel Mrak: *Ivan (John) Jager – arhitekt*; M. Oblak Čarni: *Kje so arhivi vrhniške občine*; M. Samotorčan: *Žive jaslice v Ligojni*; M. Adamič: *Stavka usnjarskih delavcev v tovarni K. Pollaka leta 1922*; A. Serše: *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787*; F. Okrajšek: *Nastanek usnjarne Savel Kalin v Mokronogu in preselitev na Vrhniko po drugi svetovni vojni*; M. Živec, M. Oblak Čarni: *Delo Muzejskega društva Vrhnika 1999–2002*.

Prispevki za zbornik so bili pripravljene že nekaj časa, a ni bilo sredstev za njegovo izdajo. Problem so rešili društveni člani. Avtorji prispevkov, lektorica in uredniki so delo opravili zastonj, nekaj članov je prispevalo finančna sredstva, tudi večje vsote, za plačilo tehničnih storitev, nekaj članov pa je zbornik plačalo vnaprej. Društvo je zbornik ob svoji desetletnici poklonilo svojemu kraju, kar smo v uvodu tudi zapisali.

Predavanje arhitektke Mateje Popit Nova mestna hiša na Vrhniku

Predavanje je bilo 17. junija 2003. Avtorica ga je bogato popestrila z diapozitivi načrtov in zamisli njene vizije nove vrhniške mestne hiše na osrednjem trgu v mestu, zahodno od križišča Tržaške ceste in Ulice 6. maja.

Parki in drevoredi na Vrhniku

Prikaz tudi tistih parkov in drevoredov, ki propadajo ali jih ni več, pa so nekdanj lepšali naš kraj. Pripravljeno je bilo predavanje N. Oblak o Lenarčičevem vrtu, a je izvršni odbor menil, da bi ga združili z obdelavo še drugih vrtov in parkov ter pripravili srečanje občanov v letu 2004.

V okviru projekta **zbiranje gradiva o zgodovini Vrhnik** pa smo člani društva opravili naslednje:

- nadaljevali smo zbiranje gradiva o Ivanu Tišlerju, fotografu in kulturnem delavcu;
- na trak smo posneli narečni govor nekaterih starejših vrhniških občanov;
- nadaljevali smo pripravljala dela za razstavo *Vrhnika na starih razglednicah in fotografijah*;
- začeli smo pripravljati seznam Vrhničanov, padlih v I. svetovni vojni (Janez Žitko). Med njimi je bil tudi Karel Možina, ki je padel kot judenburška žrtev. Dvakrat smo v Našem časopisu objavili vabilo občanom, naj prispevajo podatke in dokumente o svojih padlih sorodnikih, sosedih in znancih.

Spominsko obeležje bratoma Jager

Še naprej si prizadevamo za postavitve spominskega obeležja arhitektu J. Jagru in čebelarškemu strokovnjaku F. Jagru, rojenima v železniški čuvajnici v Bistri, ki sta se uveljavila v ZDA. V zvezi s tem smo (Franci Dovč s soavtorjema) na svetovnem čebelarškem kongresu, ki je bil avgusta 2003 v Ljubljani, pripravili poster o Francisu Jagru. (poročilo v Našem časopisu)

Obeležitev vrhniških stoletnic

Sodelovali smo pri pripravah za obeležitev

stoletnic vrhniške osnovne šole, mlekarne, vodovoda in vrhniške občinske stavbe. V pripravljalnem odboru je tudi predstavnica našega društva.

Za jubilejni koledar *100 let Jelovškove Vrhnike* smo zbrali precej slikovnega gradiva in iz dnevnikov Slovenec in Slovenski narod iz leta 1904 vesti in oglase z Vrhnike.

Pripravili smo načrt za jubilejno številko Vrhniških razgledov (VR 5) in poiskali avtorje prispevkov ter okvirno zastavili tematiko, ki naj bi bila naslednja: Župan Gabrijel Jelovšek, dogajanje na Vrhniki v začetku 20. stoletja, kakor ga je zabeležila šolska kronika, vrhniško učiteljstvo in njegovo sodelovanje v strokovnih organizacijah, združništvo, gradnja vodovoda na Vrhniki in Stari Vrhniki, hranilnice in posojilnice na Vrhniki, slikar Matej Sternen, prebivalstvo na Vrhniskem v začetku 20. stoletja, dogodki na Vrhniki po dnevnikih Slovenec in Slovenski narod iz leta 1904, zapis o vrhniški izseljeniški družini. Predvideli smo, da bi zbornik izdali v prvi polovici leta 2004, in iskali sponzorje.

V letu 2003 smo zbrali precej dokumentarnega gradiva – med drugim tudi kratki film – o usnjarstvu ter obsežen fond dragocene in redke literature o usnjarstvu, skoraj 200 različnih fotografij iz zgodovine Vrhnike ter nekaj predmetov, predvsem orodja za obdelavo kož. Dragocen je tudi stari drog za odiranje čolnov na Ljubljani.

V preteklem letu ocenjujemo kot pomembnejše zlasti naslednje naše akcije.

- Izid zbornika *Vrhniški razgledi 4*.
- Razstava o rimskem zapornem zidu, pri kateri nam je uspel skupni nastop s šolami oz. občinami v Sloveniji, prek katerih poteka rimski zaporni zid. Zlasti pa je razveseljiva oživitve zamisli, da bi bila obeležitev tega spomenika v prihodnosti lahko zanimiv mednarodni projekt, saj potekajo zaporne tudi po ozemlju Hrvaške in Avstrije.

– Zelo ugoden je bil odmev na naš projekt o usnjarstvu. V času, ko ta – nekoč tako pomembna gospodarska dejavnost – propada, bi bilo nujno razmišljati o postavitvi osrednje usnjarke muzejske zbirke. Navezali smo stike s Tehniškim muzejem Slovenije, ki take zbirke še nima niti zaenkrat še nima prostora zanj, a je vodstvo pobudo sprejelo z naklonjenostjo in je pripravljeno priprave za osrednjo usnjarstvo strokovno voditi (sestanez z usnjarji 27. januarja 2004 – poročilo v Našem časopisu, februar 2004).

- Predstavitev našega rojaka Francisa Jagra na svetovnem čebelarskem kongresu.

Prostore, v katerih je društvo delovalo od leta 2000, je občina z letom 2004 namenila galeriji akad. slikarja Florisa Oblaka. Društvo bo obdržalo le manjšo sobo (doseđanje pisarno). S tem bo za društvo zmanjšán problem plačevanja najemnine ter stroškov za ogrevanje in elektriko. Za zbrano gradivo pa drugje iščemo varen in suh prostor. Začasno nam ga je shranil Cankarjev dom, ki nam je gostoljubno ponudil tudi prostor za naše prireditve.

Gradivo so darovali: Rado Bizjak, Jelka Brenčič, Andrej Čekada, Marko Čepon, Primož Dolenc, Tone Dobrovoljc, Franci Dolinar, Majda in Franci Dovč, Jože Goričan, Radoslav Grom, Maruša Hočevár Črnič, Janez Kovač, Ivanka Levec, Janez Levec, Franc Mihelič, Marinka Nagode, Franc Oblak z Drenovega Griča, Franc Okrajšek, Slava Ovsenek, Jože Semič, Janez Smrtnik, Tone Smrtnik, Tone Stanovnik, Niko Šušteršič, Stane Šventner, Marija Tomšič, Ana Turk, Janko Verbič, ga. Verbičeva, Janez Žitko, Marjan Žnidaršič.

Vsem se zahvaljujemo za njihovo lepo kulturno dejanje.

Marija Oblak Čarni

SEZNAM SLIKOVNEGA GRADIVA

1. Gabrijel Jelovšek, 1858–1927. (*Koledar 2004 – 100 let Jelovškove Vrhniške*. Cankarjev dom Vrhnika: 2003)
2. Stavba Kmetске posojilnice, zgrajena v letih 1903–1905. Spodaj gostilna Pri Kočevarju. (razglednica, last P. Mraka)
3. Vrhniška, 1903. Druga hiša levo za gostilno Mantova je Jelovškova (po domače Špearjeva). (razglednica, last P. Mraka)
4. Mlekarska zadruga. (fotografija, last P. Mraka)
5. Spominsko obeležje na vodohranu na Sveti Trojici, postavljeno leta 1933. (*Koledar 2004 – 100 let Jelovškove Vrhniške*. Cankarjev dom Vrhnika: 2003)
6. Vas Hrib s farno cerkvijo. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 12)
7. Vrhniška med obema vojnama, razglednica. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 29)
8. Tloris kastela na Hribu (Gradišču). (S. Jenny: 1906)
9. Temelji jugovzhodnega obrambnega stolpa pri današnjem pokopališču. (Jože Rode: *Vrhniška skozi stoletja*. Ljubljana: 1997, 19)
10. Ostanke rimskega stolpa na Turnovšu. (Jože Rode: *Vrhniška skozi stoletja*. Ljubljana: 1997, 18)
11. Skica izkopavanj S. Jennyja na Dolgih njivah. (S. Jenny: 1906)
12. Slika jelenovega rogovja z zarezami, odkritega na Vrhniku leta 1905.
13. Podlipa pred letom 1898. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 61)
14. Smrečje pred letom 1910. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 63)
15. Stavba Občinske hranilnice. (Muzejsko društvo Vrhnika)
16. Vložna knjižica Občinske hranilnice. (Muzejsko društvo Vrhnika)
17. Seznam prvih zadržnikov Kmetске posojilnice: Franc Kotnik, Ivan Gruđen, Josip Lenarčič, Miha Tomšič, Jakob Petrič, Karol Kotnik, Peter Lenassi, Janez Majaron, Danijel Predovič, Anton Vonča, Janez Zdražba, Andrej Petelin, Ignac Jelovšek, Gabrijel Jelovšek. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zadr. IV 22)
18. Vložna knjižica Kmetске posojilnice. (Muzejsko društvo Vrhnika)
19. Načrt stavbe Kmetске posojilnice, zgrajene v letih 1903–1905. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Občina Vrhnika, gradbene zadeve, škatla 14)
20. Člani uprave Kmetске posojilnice. Spredaj od leve proti desni: Franc Korenčan, Gabrijel Jelovšek, Josip Lenarčič, Anton Komotar. Zadaj: Josip Nagode, Miha Tomšič, Joško Majaron, Franc Jurca, Josip Jelovšek, Andrej Petelin, Franc Tršar. (fotografija, last I. Jurca)
21. Zadržna knjižica Kmetске posojilnice. (Muzejsko društvo Vrhnika)
22. Prošnja Hranilnice in posojilnice z dne 22. 9. 1900, za vpis v zadržni register. (Levo zgoraj opomba sodišča: Na Vrhniku že obstaja Kmetška posojilnica vrhniške okolice ...) (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zadr. III 55).
23. Seznam članov prvega načelstva Hranilnice in posojilnice in njihovi podpisi. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zadr. III 55)
24. Sedež Hranilnice in posojilnice, danes Kmetijske zadruge. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 30)
25. Poročilo nadzornega odbora Hranilnice in posojilnice, marec 1945. (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zadr. III 55)
26. Uslužbenci Komunalne banke Ljubljana, podružnice Vrhniška. Spredaj od leve proti desni: Tilka Petrič, Sonja Mavko, Ivan Jurca, Nace Stanič, Lojze Jurca, Francka Grom, Vera Bizovičar. Zadaj: Milena Rotar, Milada Ogrič, Franc Žnidaršič, Rado Zakrajšek, Majda Stanovnik, Franci Vehar, Slavka Koestner, Nada Milanovljevič, Elči Pavlovič, Milka Novak, Francka Grbec. Foto: I. Tišler, 1954. (fotografija, last M. Rotar Borštnik)
27. Stara osnovna šola na Vrhniku. (razglednica, last P. Mraka)
28. Vinko Levstik (21. 1. 1844–17. 8. 1925), učitelj. (Ilustrirani Slovenec, leto II, št. 3, 17. januar 1926)
29. Učiteljica Marija Mlakar s svojim dekliskim razredom, šolsko leto 1906/1907. (*Koledar 2004 – 100 let Jelovškove Vrhniške*. Cankarjev dom Vrhnika: 2003)
30. Ljudska šola in mlekarna na Vrhniku okoli leta 1910. (*Vrhniška, prečuden kraj. Kraji v občini Vrhnika na starih razglednicah*. Vrhnika: 1990, 19)
31. Podpolkovnik Svetozar Švabič. (Ilustrirani Slovenec, leto II, št. 43, 24. oktober 1924)
32. Srbski maturanti na obisku na Vrhniku julija 1919. Foto: I. Tišler. (fotografija, last J. Semiča)
33. Ob koncu šolskega leta 1929. Sedijo od leve proti desni: učitelji Fran Pavletič, Ivan Míchler, Emil Šifrer, Slavko Vuk in katehet Skobe. V drugi vrsti med učenkami, tretja z leve, stoji učiteljica Marija Pleško. (fotografija, last A. Petkovšek)
34. Leopold Cvek (1814–1896), učitelj in skladatelj. (Ilustrirani Slovenec, leto IV, št. 48, 26. november 1926)
35. Tabela moške podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1885–1918. (Andrej Vovko, Priloga k doktorskemu delu, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana 1992, 181–183)
36. Tabela ženske podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1892–1918. (prav tam)
37. Tabela skupne – moške in ženske – podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, 1909–1918. (prav tam)
38. Prvo obhajilo leta 1937. V drugi vrsti v sredini: učiteljica Albina Zakrajšek in Petra Petrovič, katehet Franc Studen, dekan Janez Kette, katehet Štefan Kraljič, učiteljica Gabrova, učitelj v Blatni Brezovici Jože Zakrajšek. (fotografija, last A. Petkovšek)
39. Marija Petkovšek (6. 12. 1897–16. 3. 1982), učiteljica. (fotografija, last A. Petkovšek)
40. Obletnica zaključka osnovne šole. Sedijo: Iva Pečar, Elizabeta Osredkar, Martina Molk, učiteljica Marija Petkovšek, Ivanka Stanovnik, Petra Ferbežar, neznana. Stojijo: neznani, Janez Dobrovoljc, Jure Grampovčan, neznani, Lenart Popit, Podlipčeva, Žnidaršič, Tomaž Grom. (fotografija, last A. Petkovšek)

41. Vodohran na Sveti Trojici, zgrajen leta 1904. (*Koledar 2004 – 100 let Jelovškove Vrhnike*. Cankarjev dom Vrhnika: 2003)
42. Razpis za gradnjo vodovoda na Vrhniku. (Slovenec, št. 157, 11. julij 1903)
43. Vodno zajetje v Stajah, zgrajeno leta 1904. (*Koledar 2004 – 100 let Jelovškove Vrhnike*. Cankarjev dom Vrhnika: 2003)
44. Skica vrhniškega in starovrhniškega vodovoda iz leta 1901. (AS. Deželni zbor in odbor za Kranjsko IX/3, Vodovod Stara Vrhnika, spis 192/1901, št. 1159)
- 45.a Skica vzdolžnega prereza vodnega zajetja na t. i. Borovniškem vršaju. (S. Jakin).
- 45.b Skica prečnega prereza vodnega zajetja na t. i. Borovniškem vršaju. (S. Jakin).
46. "Mah" v Podgori ob Janezovem grabnu. Pogled z balona. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
47. Pogled z balona na Ljubljano in obdelane barjanske travnike in njive. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
48. Rezanje šote v Bevkah. Foto: F. Dovč, 1959.
49. S trdim delom kmetov in občutkom za prostor se je ohranil večji del Barja, kakor ga vidimo na fotografiji. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
50. Prevoz strojev na zadržno žago v Verdu leta 1937. Parole na transparentih spodbujajo združništvo. (fotografija, last I. Levec)
51. Pogled z balona na osamelec Blatno Brezovico in vasi ob robu Barja: Veliko in Malo Ligojno, Drenov Grič in Lesno Brdo. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
52. Spreminjanje števila kmetij v naseljih na zahodnem robu Ljubljanskega barja v obdobju 1981–2000.
53. Prikaz deleža kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja, ki pridelujejo posamezne poljščine ter redijo posamezne vrste živali.
54. GVŽ – struktura glav velike živine – na kmetijskih gospodarstvih na zahodnem robu Ljubljanskega barja po vrstah živine v letih 1981 in 2000.
55. Konj se vrača na pašnike Ljubljanskega barja. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
56. Spreminjanje števila kmetij, usmerjenih v prirejo mleka v naseljih na zahodnem robu Ljubljanskega barja v obdobju 1981–2000.
57. Krave dojilje na paši pod Bevkami. Foto: M. Dular, 2003.
58. Prikaz velikosti kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja glede na povprečno število živali ter povprečno površino zemljišč.
59. Prikaz strukture kmetij na zahodnem robu Ljubljanskega barja glede na površino vseh zemljišč v letih 1981 in 2000.
60. Izobrazbena struktura gospodarjev na kmetijah v občini Vrhnika.
61. Čreda konj na paši pod Blatno Brezovico. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
62. Govedo sivo rjave pasme dobro izrablja zelenje s pašnikov v Bistri. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
63. Telica lisaste pasme. Foto: J. Koprivnikar, 2003.
64. List iz knjige *Popis prebivalstva za leto 1900* za vas Zaplana, hiša št. 40. (ZAL, Vrh. 16, t. e. 7)
65. Kržičeva, po domače Bečkajeva hiša na Vrhniku, Ob potoku, leta 1910. Hiša je bila lesena, zidan je bil le del s kolesom na vodni pogon za phanje prosa. Pred hišo stojijo: mati Francka Kržič (Marjana) z Anico (Betko), rojeno leta 1908, v naročju, Remcova mama, stara mati Elizabeta ter oče Janez Kržič (Tone). (fotografija, last A. Noč Kržič)
66. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko. (Slovenski narod, št. 257, 10. november 1904)
67. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko. (Slovenec, št. 11, 15. januar 1904)
68. Reklamni prospekt agencije iz Vidma, ki vabi "Krajnce", da z njo potujejo v Ameriko. (AS 134, Okrajno glavarstvo Logatec, škatla 153)
69. Kandidati za potovanje v Združene države Amerike pred potovalno agencijo na Kolodvorski ulici v Ljubljani. V prvi vrsti zadnja na desni sedita Anica Kržič (Betka) in Nace Modrijan (Janko). Foto: Rovšek, 1930 (fotografija je last B. Modrijan). Nace Modrijan, šofer avtobusa, je 15. decembra 1930 umrl v prometni nesreči med Logom in Drenovim Gričem (gl. *Vrhniški razgledi* 4, 2003: 82)
- 70a. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko. (AS 134, Okrajno glavarstvo Logatec, škatla 153)
- 70b. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko.
- 70c. Reklamni prospekti za potovanje v Ameriko.
- 71a. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko. (Slovenski narod, št. 253, 5. november 1904)
- 71b. Reklamni oglas za potovanje v Ameriko. (Slovenski narod, št. 257, 10. november 1904)
72. Izseljenci v Trstu pred odhodom v čezmorske dežele okoli leta 1905. (*Enciklopedija Slovenije*, zv. 4: 233)
73. M. Sternens: *Sv. Elizabeta in sv. Barbara*, 1936, inv. št.: NGS 3041, NGS 3040, Narodna galerija (foto: B. Gaberščik)
74. M. Sternens: *Portret Tončke Gaber*, 1909, zasebna last (arhiv fototeke NG).
75. M. Sternens: *Na divanu*, 1909, inv. št.: NGS 1380, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
76. M. Sternens: *Rob gozda*, 1906/07, inv. št.: NGS 0340, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
77. M. Sternens: *Pomlad v Nabrežini ali Hiša ob morju*, 1911, inv. št.: NGS 0348, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
78. M. Sternens: *Minhenska ulica*, 1904, NGS 1331, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
79. M. Sternens: *Dekle si zavezuje čevlji*, 1899, zasebna last (arhiv fototeke NG).
80. M. Sternens: *Ležeči akt*, 1914, inv. št.: NGS 1378, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
81. M. Sternens: *Ležeči akt*, 1913, inv. št.: NGS 1377, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
82. M. Sternens: *Akt v črnih nogavicah*, 1910, inv. št.: NGS 1833, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
83. M. Sternens: *Rdečelaska*, 1902, inv. št.: NGS 1747, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
84. M. Sternens: *V izpreminjasti židi*, 1937, inv. št.: NGS 1379, Narodna galerija (arhiv fototeke NG).
85. M. Sternens: *Pred zrcalom*, inv. št.: NGS 1191, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
86. M. Sternens: *Gratulantinja*, inv. št.: NGS 1780, Narodna galerija (foto: B. Salaj).
87. M. Sternens: *V ateljeju*, zasebna last (arhiv fototeke NG).
88. M. Sternens: *Pomladno sonce*, 1906/07, Narodna galerija (foto: B. Salaj).

**PROIZVODNJA VIJAKOV
IN
DRUGIH VEZNIH ELEMENTOV**

20 let

MLADEN SUMINA S.P.

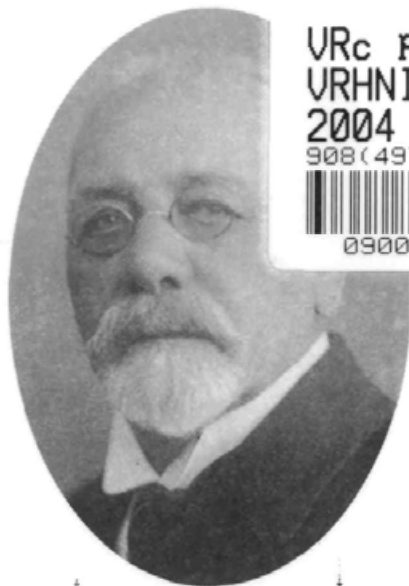
SINJA GORICA 106A

SI- 1360 VRHNIKA

TEL.: +386 (0)1 7502 810

FAX: +386 (0)1 7502 819

E-MAIL: MLADEN.SUMINA@SIOL.NET

VRc P 908
VRHNIŠKI...
2004

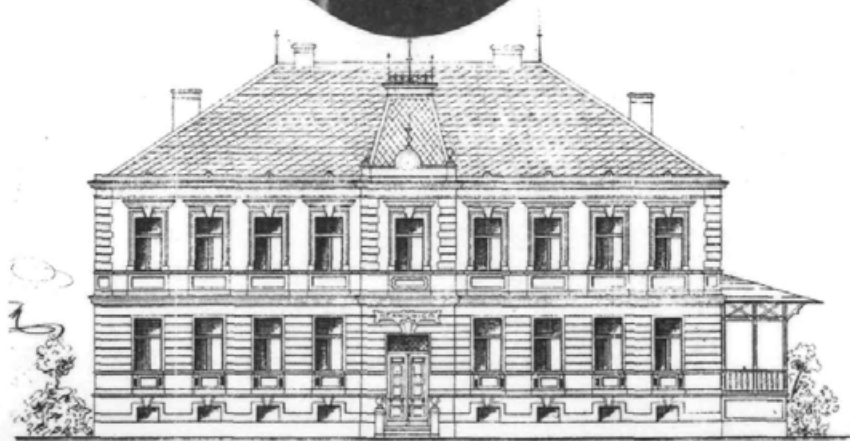
908(497.4 Urhnika)

09001386

KNJIZNICA VRHNIKA

COBISS S

21. julija -- Otvoritev železnice Ljubljana - Vrhnika -- 1899